

SAADAT BANZARIN DASTYDAR ÇEKTİR

SATIRHA KAGITCI

Ezvâc-ı Tâhirât

SAADET HANESİNİN
BAHTİYAR GÜLLERİ

EZVÂC-I TÂHİRÂT

SALİHA AKGÜL

SAADET HANESİNİN BAHTİYAR GÜLLERİ

Ezvâc-ı Tâhirât

SALİHA AKGÜL

EZVÂC-I TÂHİRÂT

Copyright © Gül Yurdu Yayınları, 2008

*Bu eserin tüm yayın hakları Işık Yayıncılık Tic. A.Ş.'ye aittir.
Eserde yer alan metin ve resimlerin Işık Yayıncılık Tic. A.Ş.'nin önceden
yazılı izni olmaksızın, elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt
sistemi ile çoğaltılması, yayımlanması ve depolanması yasaktır.*

Editör
Ali BUDAK

Görsel Yönetmen
Engin ÇİFTÇİ

Kapak
İhsan DEMİRHAN

Sayfa Düzeni
Necmi TOPAL

ISBN
978-975-9105-18-1

Yayın Numarası
19

Basım Yeri ve Yılı
Çağlayan Matbaası Sarıç Yolu Üzeri No: 7
Gaziemir/İZMİR
Tel: (0232) 252 20 96
Temmuz 2008

Genel Dağıtım
Gökkuşuğu Pazarlama ve Dağıtım
Merkez Mah. Soğuksu Cad. No: 31 Tek-Er İş Merkezi
Mahmutbey/İSTANBUL
Tel: (0212) 410 50 60 Faks: (0212) 445 84 64

Gül Yurdu Yayınları
Emniyet Mahallesi Huzur Sokak No: 5
Üsküdar/İSTANBUL 34676
Tel: (0216) 318 42 88 Faks: (0216) 318 52 20
www.gulyurduyayinlari.com

İÇİNDEKİLER

Önsöz.....	11
1. Hz. Hatice (r.a.)	15
Tanışmaya doğru.....	16
Sefer esnasında görülen harikalar	18
Mübarek yuvanın kurulmasına doğru.....	20
Evlilik sonrası.....	22
Hediye edilen evlatlık	26
Hz. Ali'nin Resûlullah'ın yanına alınması	26
Hz. Hatice'nin Resûlullah'tan olan evlatları	27
Nübüvete hazırlık	28
Vefalı eş	31
Hayra harcanan servet.....	32
Büyük hüzün	35
Unutulmayan Hatice	36
Hz. Hatice'yi üstün yapan meziyetler	38
2. Hz. Sevde Binti Zem'a (r.a.)	40
Hüzün yılları	40
Gerçekleşen rüya	45
Evliliğin semeresi	46
Pişmanlık	47
Büyük fedakârlık	47
Cömertliği	48
Naklettiği ve anlamının sonraları anlaşıldığı hadis.....	49
Aynı zamanda şakacıydı	49
Allah'ın âyetlerinden bir âyet.....	50

Rivayet ettiği çok önemli bir hadis	51
Sevgilisinin yanına varması	51
3. Hz. Aişe (r.a.)	53
Yüce nebiyle (sallallâhu aleyhi ve sellem) olan akrabalık.....	53
Hz. Aişe'nin kabilesi	55
Cennet hanımlarından bir hanım "Ümmü Rumân" (r.a.).....	56
Bereketli yuvanın kuruluşunun başlangıcı	56
Hz. Aişe'nin yaşı	59
Hicret ve Hz. Aişe (r.a.)	61
Hz Peygamber'in (sallallâhu aleyhi ve sellem) ve Hz. Ebu Bekir'in (r.a.) ailelerinin hicret etmeleri	64
Yepyeni bir hayat	68
O, pek çok yönüyle hususi özelliklere sahipti.....	68
Nazlanacak kadar değerliydi.....	69
Ümm-ü Abdullah	72
Onun Resûlullah'ın (sallallâhu aleyhi ve sellem) nazarında ayrı bir yeri vardı...72	
Cibril selam yolluyor	75
Derin bilgi sahibi	76
Kendisi de babası gibi Resûlullah'a (sallallâhu aleyhi ve sellem) insanların en sevgilisiydi	77
Rahmete vesile.....	79
Resûlullah (sallallâhu aleyhi ve sellem) sevdiğini ona bildiriyordu	80
Namaz için Resûlullah (sallallâhu aleyhi ve sellem) ondan izin isterdi	83
Resûlullah'a (sallallâhu aleyhi ve sellem) karşı yapılan bir hasızlık karşısında cevap verirdi	85
Cömertlikte üstüne yoktu	86
Verdiği sadakalara güzel koku sürmesi	90
Onun tek tercihi Allah Resûlüydü (sallallâhu aleyhi ve sellem).....	90
O, muhasebe insanıydı.....	92
Büyük imtihan "ifk" olayı	95
Musibetin terakkisi	105
Kâinatın Efendisi'nin (sallallâhu aleyhi ve sellem) gurubu	107
Artık hayat arkadaşı yoktu	108
Büyük fitne	108
Asıl dostu doğru	110

4. Hafsa Binti Ömer (r.a.).....	111
Mükemmel bir babanın kızı	111
Sır ve sır tutma	116
Onlar da birer insandı!	119
Kur'ân'a olan vukufiyeti.....	125
Çok namaz ve çok oruç.....	126
İbn Ömer'in rüyasını yorumlatması	127
Derin bir anlayış sahibidir.....	128
Hadis rivayetleri	129
Kur'ân'ın uhdesine emanet edilmesi.....	129
Kur'ân-ı Kerim'in Hz. Osman zamanındaki durumu	130
Resûlullah'tan (sallallâhu aleyhi ve sellem) gördükleri ölçü alınıyordu.....	133
Hayat çizgisini hiç değıştirmede	135
5. Zeynep Binti Huzeyme (r.a.)	136
Uhud'un büyük kahramanı Abdullah b. Cahş	137
Vefa borcu	137
Üzüntülerin sevince dönmesi	138
Evindeki eşyalar	139
Kimsesizlerin anası	140
6. Ümm-ü Seleme (r.a.)	142
Cömert bir babanın kızı.....	142
Birinci hicret yeri: Habeşistan	143
Ağır imtihan	146
Medine'de Ebu Seleme'yle buluşma.....	149
Yaralanan Ebu Seleme.....	150
Okunan dua	152
Yetimleriyle baş başa	152
Lider, herkesi düşünür.....	152
Evlilik teklifi.....	154
Hâne-i Saadet'te	155
Onlar birer mürşiddi	156
Resûlullah'ın (sallallâhu aleyhi ve sellem) Onunla istişaresi	158
Resûlullah'ın (sallallâhu aleyhi ve sellem) duası	159
Fâni dünyaya veda	160

7. Zeynep Binti Cahş (r.a.)	161
İlk evliliği.....	161
Evlilikle ilgili bazı tereddütler	167
Bu evliliğin hikmetleri.....	168
İnfakta en önde.....	172
Kolunun uzunluğu.....	174
Düğününde gerçekleşen mucize.....	175
Düğün gecesini nâzil olan âyet.....	176
Başkalarını kendine tercih etmesi ve istiğnası	179
Nafîle ibadetlerde üstüne yoktu.....	181
Başkaları hakkında hüsn-ü zan beslerdi	183
O evvahtı	188
8. Hz. Cüveyriye (r.a.).....	189
Kaderin tecellisi.....	189
Savaştan sonraki fitne	190
Evliliğe giden yol	192
Gaybî mucize.....	194
Gerçekleşen rüya	195
Resûlullah'ın (sallallâhu aleyhi ve sellem) taktik öğretmesi	195
Değişen isim	196
Resûlullah'ın (sallallâhu aleyhi ve sellem) öğrettiği dua.....	196
Onun vasıtasıyla öğrendiğimiz oruçla ilgili bir prensip.....	197
9. Safiyye Binti Huyey (r.a.).....	198
Kabileleriyle savaşılma sebebi	198
Savaşın sonu	200
Resûlullah'ın (sallallâhu aleyhi ve sellem) onu tesellisi	201
Rüyanın gerçekleşmesi	202
Dindeki samimiyeti	202
Resûlullah'ın ona karşı sevgisi	203
Safiyye Validemize verdiği değer "itikaftan çıkması"	204
Affediciliği	205
10. Ümmü Habîbe (Remle bint-i Ebî Süfyan) (r.a.).....	209
"En zor şartlarda bile dinine sadakatten ayrılmayan vefalı hanım"	209
Ebû Süfyan.....	209
Örnek bir hayat.....	210
Ağır imtihanlar	211

İçindekiler

Gerçekleşen rüya	213
Haberi duyan Ebû Süfyan.....	215
Onun vesilesiyle Müslüman Ebrehe	216
Bu bereketli nikahın güzel neticeleri.....	217
Medine'ye varış.....	218
Resûlullah'a (sallallâhu aleyhi ve sellem) gösterdiği sevgi ve saygı	218
Ölüm anındaki endişesi.....	220
11. Meymûne Binti Hâris (r.a.).....	221
İslam'la yakından tanışması	221
Evliliğe giden yol	222
Kendisini Resûlullah'a (sallallâhu aleyhi ve sellem) hibe eden hanım	223
Dinî hassasiyeti	226
Evrad, ezkar sahibi	228
12. Mariye Validemiz (r.a.).....	229
Evrenselliğin göstergesi	229
Mukavkis'a mektup	230
Bu evlilikteki hikmet.....	232
Kısa süren sevinç kaynağı İbrahim.....	233
13. Reyhane Validemiz (r.a.).....	235
Resûlullah'ın (sallallâhu aleyhi ve sellem) evliliklerindeki temel hikmetler ..	236
1. Eğitim ve öğretime yönelik maksatlar	236
2. Topluma yönelik maksatlar	238
3. Teşriî (kanun koyma) maksatlar	239
4. Siyasi maksatlar.....	240
İstifade edilen kaynaklar.....	245

ÖNSÖZ

Aile, toplumun temel taşıdır ve çekirdeğini oluşturur. Bu çekirdeğin sebepler açısından iki vazgeçilmez unsuru anne ve babadır. Cenab-ı Hakk'ın yeryüzünü kendilerine emanet ettiği erkek ve kadın, ilk yaratılıştan itibaren birlikte olmuş; gerek cennette, gerek cennetten çıktıktan sonra gerekse insanlık son buluncaya kadar olan süreçte bu beraberlik devam edecektir. Aynı zamanda Yüce Yaratıcı, bu iki farklı fitratın evlilik yoluyla beraberce samimi bir yuva kurmalarını da kendi varlık ve birliğinin delillerinden saymıştır.

Kur'ân-ı Kerîm, aile yuvasını kurdururken özellikle insanlığın rehberleri olan peygamberlere vurgu yapmıştır. Zira Allah Teâlâ'nın değişik dönemlerde insanlığa hak ve hakikati anlatmak için göndermiş olduğu peygamberleri, aynı zamanda aile noktasında da insanlara rehber olmuş, ideal bir ailenin örneklerini sergilemişlerdir.

Allah Teâlâ'nın insanların içinden seçtiği en seçkin insan olan peygamberlerin sonuncusu Hz. Muhammed'dir (sallâllâhu aleyhi ve sellem). Ondandır ki O'nun bir adı da Mustafa'dır. Bu seçkin peygamberin yaşadığı aile hayatı, gerek Kur'ân'ın deği-

şik âyetleri gerekse hadis-i şeriflerde detaylı olarak anlatılmış, böylece mükemmel bir örnek aile insanlığına sunulmuştur.

Kur'ân-ı Kerîm'de, Resûlullah'ın (sallallâhu aleyhi ve sellem) aile hayatı ve özellikle hanımlarıyla ilgili farklı yönlerine dikkatlerimizden çekildiğini görürüz. O eşsiz Resûl (sallallâhu aleyhi ve sellem), bazı yönlerden diğer peygamber ve insanlardan ayrıldığı gibi, hanımları da sahip olmaları gereken bazı özellikler itibarıyla birtakım farklılıklar göstermektedirler.

İnsanlığın İftihar Tablosu Hz. Muhammed'in (sallallâhu aleyhi ve sellem) eşleri müminlerin anneleri konumundadır. Gerek bu annelerimize karşı saygı noktasında, gerekse diğer konularda olsun bu müstesna hanımlar, inananların annesi olarak kabul edilmiştir. Bu annelerimizin, Resûlullah'a (sallallâhu aleyhi ve sellem) yakın olmaları itibarıyla, işlemiş oldukları bir günah, normal insanlara verilenin iki katıyla cezalandırılmış; itaatleri karşılığında da iki kat mükâfat verilmiştir. Yine onlar, vahyin inmesine yakından şahit olma, Resûlullah'ı (sallallâhu aleyhi ve sellem) daha yakından tanıma, kaynağa daha yakın olma ve müminlerin anneleri konumunda olma gibi hususiyetlerinden dolayı diğer hanımlardan bazı noktalarda daha dikkatli olmaları emredilmiştir.

İşte bu özel konularından dolayıdır ki, Resûlullah'ın (sallallâhu aleyhi ve sellem) hanımları, hayatlarını daha bir dikkatli yaşamış, rıza-i ilahiden ayrılmamaya son derece özen göstermişlerdir. Onların hem Allah Resûlü (sallallâhu aleyhi ve sellem) ile beraber buldukları dönemlerdeki hem de Resûlullah (sallallâhu aleyhi ve sellem) vefat ettikten sonraki hayatları, örnek alınacak mükemmel sahnelerle doludur. Onları yakından tanıma, anneyi yakından tanıma demektir. Onların hayat tarzları, mükemmel bir hayat tarzı anlamına gelmektedir.

Resulullah'ın (sallallâhu aleyhi ve sellem) evlilikleri, özellikle de birden fazla eşinin olması, bazı art niyetli kimselerin yanlış

değerlendirmelerine sebep olmuştur. Bu kimseler, bu mübarek annelerimizin tam olarak hayatlarını bilmediklerinden ya da kasıtlı olarak bilmemezlikten geldiklerinden dolayı, konuyu farklı ve yanlış mecralara çekerek değerlendirmişlerdir. Halbuki okuduğumuzda da açıkça göreceğimiz gibi, bu evliliklerin amacı Allah Resûlü'nün çok kadınla evlenme isteği değildir. Bunların her birinin farklı farklı sebep ve hikmetleri vardır. Bazıları dul kalmıştır da Allah Resûlü (sallallâhu aleyhi ve sellem) onları bu durumdan kurtarmak için evlenmiştir. Bazıları yetimleriyle baş başa kalmıştır da, Rahmet Peygamberi (sallallâhu aleyhi ve sellem) onların elinden tutmak ve yetimlere babalık etmek için evlenmiştir. Bazıları önemli bir kabilenin başkanının kızıdır da onların düşmanlıklarını yatıştırmak ve Müslümanlara gelecek zararları önlemek için akrabalık bağı tesis etmek amacıyla evlilik yapılmıştır. Bazıları yakın dostlarının gönlünü almak için yapılmıştır. Bazılarının nikâhı, bizzat Yüce Yaratıcı tarafından kıyılmıştır. Bazıları kendileri gelip bizzat Resûlullah'a (sallallâhu aleyhi ve sellem) kendilerini hibe etmişlerdir vs.

Bütün bunlardan öte; bu mübarek annelerimizin her biri âdeta bir öğretmen gibi, bizlere Resûlullah'ın (sallallâhu aleyhi ve sellem) özellikle de aile hayatının bütün detaylarını taşıyan ve öğreten kimselerdir. Âdeta Allah Resûlü'nün (sallallâhu aleyhi ve sellem) hayatının her safhası, bu annelerimiz tarafından görülmüş; birinin kaçırıldığını diğeri, öbürünün görmediğini bir başkası yakalamış ya da yaşamış; böylece o eşsiz insanın her söz ve davranışı muhafaza edilerek bizlere aktarılmıştır.

Bir insan Resûlullah'a (sallallâhu aleyhi ve sellem) inanmasa bile, bu şanslı ve kutlu hanımların hayatlarını yakından tanıdığında, Efendiler Efendisi'nin evliliklerinin gayesinin beşeri bir istek ve arzudan olmadığını, aksine evliliğinin farklı yüce amaç ve ga-

yelere yönelik olduğunu anlayacaktır. Eğer böyle olmasaydı, kendisinden 15 yaş büyük olan birisiyle ilk evliliğini yapıp da 50 yaşına kadar tek bir hanımla kendisini sınırlar mıydı? İnsafla bakıldığında Arabistan gibi sıcak bir bölgede, 50 yaşından sonra bir insanın sadece dünyevî gayeler için evlenebileceği düşünülebilir mi? Yine insafla bakıldığında şayet böyle dünyevî bir arzuyla olacaksa, bakire ve genç hanımlar dururken, bir insan kalkıp da yaşlı, hatta dul kalmış bir hanımla evlenmiş olması nasıl izah edilir?

İşte bütün bu ve buna benzer soruların cevaplarını, elinizdeki kitabı okuduğunuzda daha net ve açık bir şekilde görmüş olacaksınız. Özellikle de günümüz dünyasında, başka kültürlerin etkisi ve kendi değerlerimizden uzak kalmanın getirdiği boşluklardan dolayı, aile içi kavgaların arttığı, boşanmaların çoğaldığı, çocukların yıkılan yuvaların altında ezildiği bir süreçte, Allah Resûlü'nün (sallallâhu aleyhi ve sellem) eşlerinin hayatları, belki de ideal bir örnek olarak yaralarımıza merhem olacaktır. Kitabın bu anlamda hayırlara vesile olmasını diler, annelerimiz olan bu mübarek hanımlara layık evlâtlar olmamızı Cenab-ı Hakk'tan temenni ederiz.

Saliha AKGÜL
16 Mart 2007
Sakarya

1. HZ. HATİCE (R.A.)

“Kadınlık Âleminin Sultanı”

Babasının adı Huveylid olup Kureyş'in Esed kolundandır. Hatice binti Huveylid olarak meşhurdur. Annesi ise Fâtıma binti Zâide'dir. Herkesten önce Güneşler Güneşi'ne (sallallâhu aleyhi ve sellem) inanan ve herkesten önce O'nun (sallallâhu aleyhi ve sellem) peygamberliğini tasdik eden müminlerin annesidir.

Allah Resûlü'ne (sallallâhu aleyhi ve sellem) tam da uygun bir eş olan Hz. Hatice, İslam'la müşerref olmadan da Cahiliye'nin isine pasına bulaşmamış, tertemiz bir hayat yaşamıştı. Mekkeliler, Resûlullah'ı (sallallâhu aleyhi ve sellem) emin ve güvenilir olarak kabul ettikleri gibi, onu da tertemiz anlamında “Tahir” olarak vasıflandırıyorlardı.

Allah Resûlü (sallallâhu aleyhi ve sellem) haklı olarak diğer eşlerinden çok daha fazla ona vefa gösteriyordu. Hatta o kadar ki, kadınlık hassasiyeti ve alınganlığının etkisiyle bu durum Hz. Aişe'nin bile dikkatini çekiyor, zaman zaman da bunu Hz. Peygamber'e (sallallâhu aleyhi ve sellem) hatırlatıyordu.

Hz. Hatice Validemiz, Resûlullah'ın (sallallâhu aleyhi ve sellem) ilk hanımıydı. İbrahim hariç, diğer bütün çocuklarına annelik

yapmıştı. Bütün zenginliğini Resûlullah'ın (sallallâhu aleyhi ve sellem) yoluna feda etmişti.

Resûlullah (sallallâhu aleyhi ve sellem) ile evlenmeden önce Hz. Hatice (r.a.) iki evlilik daha yaşamıştı. Bunlardan birisi Ebû Hâle b. Zürare idi. O vefat edince Atik b. Abid adındaki biriyle evlenmiştir. Ondan da Hind ve Hâle adında iki çocuğu olmuştu ki, bunlar da daha sonra Resûlullah'ın (sallallâhu aleyhi ve sellem) çocuklarıyla beraber hayatlarını devam ettirmişlerdi.¹

Hz. Hatice Validemiz'in Allah Resûlü ile evliliği, nübüvvetten 15 yıl öncesinde olmuştur. Bu dönemde Resûlullah'ın (sallallâhu aleyhi ve sellem) yaşı 25, Hz. Hatice'nin ise 40'tır.

Tanışmaya Doğru

Bazen beklenmedik bir olay, insanın kafasında bir şimşekğin çakmasına vesile olabilmektedir. Mükemmel bir davranış, insanın gönlünü almaya yetebilmektedir. İşte İnsanlığın İftihar Tablosu'yla, kadınlık âleminin sultanı Hz. Hatice'yi buluşturan da böyle mükemmel bir veya birkaç davranıştı.

Resûlullah (sallallâhu aleyhi ve sellem), önceleri koyun güdüyordu. Yani çobanlık yapıyordu. Zaten daha önceki peygamberler de çobanlık yapmışlardı. Daha sonra da koyunları bırakarak biriyle ortaklık kurup deve gütmeye başladı. Bir defasında Hz. Hatice Validemizin kız kardeşi, Resûlullah'ın (sallallâhu aleyhi ve sellem) develerini kiralamıştı. Bu hanımın, Resûlullah'a (sallallâhu aleyhi ve sellem) ve ortağına bir miktar borcu kalmıştı. Bir süre sonra Resûlullah'ın ortağı, Efendimiz'e (sallallâhu aleyhi ve sellem), gidip de kalan alacağı istemesini teklif etti. Ancak Allah Resûlü (sallallâhu aleyhi ve sellem): "Ben istemekten utanıyorum, gidip de sen istesen!" deyince, ortağı gidip alacakları olan miktarı

¹ İbnü'l-Esîr, a. g. e; 7/78-79.

istedi. Hz. Hatice'nin kardeşi gelen kimseye: "Muhammed yok mu?" diye sorunca:

"O'na söyledim, ancak istemekten utandığından dolayı kendisi gelmedi." deyince, Hz. Haticenin kardeşi: "Hayatımda bu kadar hayâli ve iffetli birini görmedim." dedi. Bu manzara ve kardeşinin bu sözü, Hz. Hatice Validemiz'i derinden etkiledi.

Hz. Muhammed (sallallâhu aleyhi ve sellem), çevresinde fuhuş adına bütün olup bitenlere rağmen, peygamberliğine kadar olan bu devrede iffet, namus ve hayâsına en ufak bir toz bile kondurmamıştı. İki defa, düğüne giderken yolda uyuyup kaldığını bizzat kendisi ifade buyurmaktadır. İnsanın beşerî arzularının en güçlü olduğu 25 yaşında, dul, çocuklu ve 40 yaşındaki Hatice Validemiz'le izdivaçları esnasında buram buram terlediği ve gelinlik kız gibi kızardığı nakledilir. Sefere çıkışta "Kızımı, ailemi, namusumu kime teslim edeyim?" diye düşünenlerin hemen ilk akıllarına gelen de bu iffet ve namus âbidesi genç olmalıydı!

Belki de bu etkilenmeden dolayıdır ki, Hz. Hatice Resûlullah'ı (sallallâhu aleyhi ve sellem) kervanlarının başına koymayı düşünmeye başlamıştı. Hz. Muhammed (sallallâhu aleyhi ve sellem), Mekkeliler arasında son derece güvenilirliği ve üstün ahlâkı ile tanınmıştı. Mekke halkı, gece ve gündüz toplantılarında onun güvenilir bir insan olduğundan söz eder olmuştur. Hz. Hatice'nin de çok miktarda malı vardı. Öyle ki, onun mallarını taşıyan kervan, bütün Kureyş'in mallarını taşıyan kervan kadar büyüktü. Malları, bütün Kureyş kervanlarının taşıdıkları mallar kadar değerliydi. Kavmi içinde şerefli ve akli başında bir kadın idi. Güzelliğini ve gençliğini korumuştur. Daha önceleri iki evlilik yapmış olmasına rağmen her iki kocası da vefat etmişti. Ticaretini kendi başına yapamıyordu. Bu nedenle Hz. Muhammed'e (sallallâhu aleyhi ve sellem) yöneldi. Çünkü güvenilirlik, iffet, şeref, güzel ahlâk, hususunda Araplar arasında Hz. Muhammed'in

bir eşi yoktu. Kervanlar hazırlandı ve Hz. Hatice hizmetçisi Meysere'yi de Resûlullah'a (sallallâhu aleyhi ve sellem) yolda arkadaşlık etmesi ve yardımcı olması için birlikte gönderdi.

Sefer Esnasında Görülen Harikalar

Kervan yola çıktı. Ancak o kervanın içinde Yüce Allah'ın yarattıklarının en hayırlısı vardı. Kervan, Busra kentine vardı. Daha önce de, Resûlullah (sallallâhu aleyhi ve sellem) 12 yaşında iken amcası Ebu Talib ile birlikte buraya uğramıştı. Peygamber Efendimizin götürmekte olduğu ticaret kervanı, Busra kentine vardığında yolculuktan dolayı Peygamber Efendimiz (sallallâhu aleyhi ve sellem) biraz yorulmuş, bu sebeple de bu kentin manastırına yakın bir ağacın altına gidip istirahate çekilmişti. Rahip, Hz. Hatice'nin hizmetçisi Meysere ile karşılaştı. Ona, ağacın altında istirahate çekilen adamın kim olduğunu sordu.

Meysere de onun, Kureyş kabilesine mensup Harem halkından biri olduğunu söyledi. Bu cevap karşısında Rahip:

“Bu ağacın altına peygamberden başkası gitmez. Öteden beri bu ağaç, peygamberlerin uğrağıdır. Onun gölgesi altına gidip dinlenirler. Başka insanlar bu ağaca yönelmezler.” şeklinde bir cevap verdi.

Rivayete göre Rahip, Peygamber Efendimizi, ağacın altında dinlenmekte iken görünce yanına yaklaşip başını ve ayaklarını öpmüş; sonra da O'na şöyle demiştir:

“Sana iman ettim. Cenab-ı Allah'ın Tevrat'ta andığı peygamberin sen olduğuna şهادet ederim!”

Allah Resûlü'nün (sallallâhu aleyhi ve sellem) sırtındaki nübüvvet mührünü görünce de o mührü öpmüş ve: “İsa peygamberin müjdelemiş olduğu ümmi peygamberin sen olduğuna, Allah'ın göndermiş olduğu elçisi olduğuna şهادet ederim.” demiştir.

Yine rivayetlere göre; bu ticari seyahat esnasında hava fazla ısınınca iki melek Peygamber Efendimiz'i (sallallâhu aleyhi ve sellem) gölgeleyerek kendisini ve bindiği devesini güneşten korumuşlardır. Meysere de, bütün bu olup bitenleri görmektedir. Bu seyahatte Resûlullah'ın (sallallâhu aleyhi ve sellem) kazancı oldukça fazla olmuş ve şimdiye kadarki elde edilen kârla mukayese edilmeyecek kadar artmıştı.²

Yolculukta Resûlullah'ın (sallallâhu aleyhi ve sellem) hâl ve hareketleri Meysere'nin dikkatinden kaçmamıştı. Allah Resûlü'nün (sallallâhu aleyhi ve sellem) arkadaş canlılığını, mükemmel davranışlarını, cömertliğini, müsamahakârlığını, alçak gönüllülüğünü, genel ve özel davranışlarında ahlaki prensiplere bağlı kaldığını, Rahip'in onunla ilgili söylediklerini vs. hepsini döndüğünde Hz. Hatice'ye haber vermişti. Zaten bir insanın gerçek karakteri de ya ticaret ve alışveriş sonrasında ya da bir yolculuk esnasında anlaşılırdı.

Bu kadar mükemmel davranışın bir kısmı belki ayrı ayrı insanlarda bulunabilirdi. Ancak bu kadar eşsiz özelliklerin hepsinin bir insanda bulunması şimdiye kadar görülmüş şey değildi. Çünkü Kur'ân'ın da beyanıyla, Allah Resûlü (sallallâhu aleyhi ve sellem) en yüce ahlak üzerine yaratılmıştı ve O'nu bizzat Allah'ın (celle celâluhü) kendisi terbiye etmişti. Resûlullah'ın (sallallâhu aleyhi ve sellem) ümmî olması da bunu gösteriyordu. Yani herkesi beşerden biri eğitmiş, herkesin davranışlarına bir beşer yön vermiştir. Ancak O, Âlemlerin Yaratıcısı tarafından eğitilmiş; dolayısıyla başkasının eğitmesine hiç ihtiyacı kalmamıştı. Bütün özellikleri, -Rahman'ın ahlâkını yeryüzüne yansıtmaya memur olması yönüyle- insanları cezp ediyordu.

2 İbnü'l-Esîr, a. g. e; 7/80-81.

Mübarek Yuwanın Kurulmasına Doğru

İşte bütün bunları Hz. Hatice Validemiz Meysere'den dinleyince ve ticarete şimdiye kadar olmayan büyük kârı görünce, içinde Hz. Muhammed'e (sallallâhu aleyhi ve sellem) karşı sıcak duygular hissetmeye başladı. Böyle eşsiz birisine kimin kanı kaynayıp da aynı şeyi düşünmezdi ki? Aslında vefat eden ilk iki kocasından sonra, kendisiyle evlenmeye talip olan pek çok kimse olmuştu. Ancak Hz. Hatice, bütün bu teklifleri geri çevirmişti. Ancak Resûlullah ile (sallallâhu aleyhi ve sellem) evlenmeye karşı ciddi ve ölçülü bir arzu duymaya başlamıştı.

Şimdiye kadar gelen teklifleri geri çevirmiş Kureyş'in asilzadesi Hz. Hatice bu defa kendisi karşı tarafa teklifte bulunacaktı. Bu, bir hanım için hele hele bir Hz. Hatice için oldukça zor bir durumdu. Ancak bütün denilecekleri, nefsin söyleyeceklerini göze alarak teklif yapmaya kesin karar verdi. Yakın sırdaşı olan Nefise adındaki bir hanımı, Allah Resûlü'nün düşüncesini öğrenmek üzere görevlendirdi.

Nefise, Allah Resûlü'ne giderek evlilik hususundaki görüşlerini öğrenmek istedi. Resûlullah (sallallâhu aleyhi ve sellem) da şayet müsait bir aday çıkarsa böyle bir şeye 'evet' diyeceğini söyledi. Bunun üzerine, Nefise Hatice'nin böyle bir teklif için uygun olduğunu söyleyince, zaten onu kısa bir süre önce yaptığı ticaret dolayısıyla tanıyan Hz. Muhammed (sallallâhu aleyhi ve sellem), müspet kanaatini izhar etti. Bunun üzerine hemen Hz. Hatice'nin yanına dönen Nefise, karşılıklı görüşmeleri için zaman ayarladı.

Rivayete göre; Hz. Hatice Validemiz, Resûlullah'a (sallallâhu aleyhi ve sellem) sahip olduğu güzel ahlâkı, dürüstlüğü ve doğru sözlülüğünden dolayı kendisiyle evlenmek istediğini söyledi. Hayâ âbidesi Kâinatın Efendisi kim bilir böyle bir teklif karşısında ne kadar mahcup oldu, utandı!

Bir rivayete göre; Efendimizin amcası Ebu Talib, diğer bir rivayete göre de Hz. Hamza ertesı gün gelerek resmî evlenme teklifini yaptılar. Böylece Hz. Hatice, İnsanların En Hayırlısı'nı, Resûlullah (sallallâhu aleyhi ve sellem) da hanımların en hayırlısını bulmuş oluyordu.

Nikâh akdini tamamlamak için Mudar kabilesinin reisleriyle Mekke'nin büyükleri ve eşrafı bir araya gelip toplandı. Hz. Hatice'nin vekili, amcasıydı. Resûlullah'ın (sallallâhu aleyhi ve sellem) adına konuşan da, Ebu Talip'ti. Ebu Talib, merasimde şöyle bir konuşma yaptı:

“Bizleri İbrahim ve İsmail'in soyundan kılan Allah'a hamd olsun. O ki, bizleri Beyt'inin koruyucusu, Harem'inin bekçileri kıldı. O ki, bizim için, haccedilen bir Beyt ve güven yeri olan bir Harem nasip etti. Bizleri, insanlara hâkimler kıldı. Sonra kardeşim oğlu Muhammed, herhangi bir erkekle mukayese edilirse, mutlaka ona üstün gelir. Her ne kadar malca yoksul ise de O üstündür. Çünkü mal, gelip geçici bir gölgedir. Yok olmaya mahkum bir şeydir. Muhammed, size ne kadar yakın olduğunu bildiğiniz bir insandır. Huveylid kızı Hatice ile evlenmeye taliptir. Peşini ve vadelisi, on iki buçuk okka altını mehir olarak vermiştir. Allah'a andolsun ki bundan sonra onun için çok büyük işler ve önemli hususlar vardır.”

Bundan sonra Hz. Hatice'nin vekili Varaka b. Nevfel konuşmaya başladı:

“Anlattığın hususları bize bahşeden ve bizleri o özelliklere sahip kılan, saydığın lütuflara bizi mazhar kılan Allah'a hamd olsun. Bizler, Arapların efendileri ve yöneticileriyiz. Sizler de bütün bu vasıflara sahip ve ehilsiniz. Aşiret, sizin üstünlüğünüzü inkâr etmiyor, insanlardan hiçbiri de sizin övünmenize vesile olan hususiyetlerinizi, şerefınızı reddetmiyor. Biz de siz-

lere hısım olmaya rağbet ettik. Sizin ipinize ve şerefinize bağlanmaya arzu duyduk. Ey Kureyş topluluğu, şahit olun ki ben, Huveylid kızı Hatice'yi Abdullah oğlu Muhammed (sallallâhu aleyhi ve sellem) ile evlendirdim.”

Vefa insanı Allah Resûlü (sallallâhu aleyhi ve sellem), düğününe süt annesi olan Halime'yi de davet etmeyi unutmamıştı. Bir eş olarak Hz. Hatice de, eşine süt anneliği yapan bu şanslı süt anneye 40 tane koyun vermişti. Halime evine, kendisine Hz. Hatice tarafından hediye edilen koyunlarla dönüyordu. Hz. Hatice'nin bu davranışı, aynı zamanda eşler arasında sıcaklığın oluşması ve eşlerin birbirlerine daha da yakınlaşması adına önemlidir.

Evlilik Sonrası

Bu mutlu evlilikten sonra, Allah Resûlü (sallallâhu aleyhi ve sellem) Hz. Hatice'nin servetiyle ticareti devam ettirdi. Böylelikle Cenab-ı Hak elçisi olacak Hz. Muhammed'e (sallallâhu aleyhi ve sellem) toplumdaki her insanın yaşadığı gibi bir hayat yaşatacak, böylece herkese, her meslek ve konumdaki insana ideal bir örnek yapacaktı. Aksine çobanlık yapmadan çobanlığın, fakirlik yaşamadan fakirliğin, zengin bir tüccar olmadan zenginliğin vs. nasıl olması gerektiğini, bu durumda olan insanların nasıl hareket etmeleri lazım geldiğini insanlar nasıl öğrenebileceklerdi ki?

Bu durum Allah Resûlü'nün (sallallâhu aleyhi ve sellem) çok yönlülüğünü, dolayısıyla “herkes için ideal örnek” olduğunu göstermektedir ki, bu da evrenselliğinin bir yönünü teşkil etmektedir. Başka peygamberlerde aynı durum söz konusu değildir. Bu da, Resûlullah'ın (sallallâhu aleyhi ve sellem) son peygamber ve evrensel peygamber olduğunun ayrı bir göstergesidir:

“Muhakkak Allah’ın Resûlü’nde, sizin için, Allah’ın rahmetini ve âhiretin nimetlerini arzulayanlar ve Allah’ı çokça zikredenler için güzel bir nümûne vardır.” (Ahzab 33/21) yüce beyanı da buna işaret etmektedir.

“Resûlullah’ın hayatı, beşer hayatının her safhası için güzel bir örnek ve yüce bir düstur olduğundan, pek çok ve çeşitli işlere nümûne-i imtisal olmuştur. Çünkü onun hayatı, üstün ahlâkın, güzel âdetlerin, asîl ve mu’tedil duyguların, insanlığı şehvet bataklığına düşmekten kurtaran üstün meziyetlerin hâkim olduğu bir hayattı.

Eğer zengin ve varlıklı bir insan isen Resûlullâh’ın Hicaz’la Şam arasında eşya taşıdığı ve Bahreyn’in hazinelerine sahip olduğu zamanı hatırla ve sen de onun gibi hareket et. Eğer fakir ve yoksul isen, Resûl-ü Ekrem’in Ebû Talib mahallesinde mahsur olduğu, vatanını ve bütün dünya malını terk ederek Mekke’den Medine’ye hicret ettiği zamanı düşün. Eğer hükümdar isen, onun Arapların idaresini ele geçirdiği, her tarafa hâkim olduğu, ileri gelenlerinin, şan ve şeref sahiplerinin ona itaat arz ettiği zamanı hatırla. Eğer zayıf ve kimsesizsen, Resûlullâh’ın Mekke’de müşriklerin emrinde mahkûm olduğu dönemi hatırla, onda senin için güzel bir örnek vardır.

Eğer fâtilh ve muzaffer bir hükümdâr isen, Hz. Peygamber’in Bedir’de, Huneyn ve Mekke’de düşmana galip geldiği günlere bakarak hayatından ibret al. Eğer mağlup olmuşsan, Uhud harbinde Resûlullâh’ın şehid ve ağır yaralı ashâbı arasındaki halini düşün. Öğretmen isen, onun mescidin sofasında öğrencilerine öğretmenlik yaptığı zamanı göz önünde bulundur. Öğrenciysen, onun Cebrâil’in huzurunda diz çöküp hidâyet istediği zamanı tasavvur et. Eğer nasihat eden bir vâiz, emin bir mürşid isen, Mescid-i Nebevî’de bir ağaç üzerinde

vaaz eden Resûlullâh'a kulak ver. Eğer hiçbir yardımcın olmadığı halde hakkı ayakta tutmak ve iyiliği haykırmak istiyorsan, Mekke'deki zayıf haline ve kendine yardım edip destekleyecek kimsenin bulunmamasına rağmen Hz. Peygamber'in hakka davete devam ettiği ve hakkı açıkça ilân ettiği zamanı hatırla. Eğer düşmanını mağlup eder, azametini kırar ve onu kahr-u perîşan edersen ve böylece hak senin sayende ortaya çıkar da, bâtil yok olup giderse, işlerin de istikrar kazanırsa, Resûlullâh'ın Mekke'ye girdiği ve fethettiği günü hatırla.

Eğer işlerini düzeltmek, arazini verimli hale getirmek istersen, Resûl-ü Ekrem'in, Yahûdi Nadîroğullarının, Hayber'in, Fedek'in topraklarını ele geçirdiği zaman mezkûr yerlerin işlerini nasıl yoluna koyduğunu ve buranın bakımını, en iyi verim alacak kişilere havâle ettiğini düşün. Eğer yetim isen, Âmine ve kocası Abdullah'ın ciğerpârelerini düşün. O, daha küçük bir çocukken annesi, doğmadan da babası vefat etmişti. Eğer küçük bir çocuksan, sevgili süt annesi Halime'nin emzirdiği bu ulu çocuğu düşün. Eğer gençsen, Mekke çobanının hayatını oku. Ticaret mallarıyla sefere çıkmış bir tüccar isen, Busrâ'ya doğru yol alan kafilenin efendisinin vaziyetini hatırla. Hakem veya hâkim isen, İslâm güneşi doğmadan önce Kureyş reisleri birbirlerine girmek üzereyken Resûlullâh'ın Hacer-i Esved'i yerine koymak için verdiği hükme bir gözat. Sonra gözünü çevir ve bir daha bak, Resûlullâh'ın Medine mescidinin avlusunda insanlar arasında adâletle hüküm verdiği zamanı düşün. Onun katında yoksul ile varlıklı müsâvi idi. Eğer evli bir erkek isen Hz. Hatîce ve Hz. Aişe'nin kocasının nezih hayatını ve temiz sîretini oku. Eğer çocukların babası isen, Hz. Fâtîmetü'z-Zehrâ'nın babasının, Hz. Hasan ile Hüsey'nin dedesinin nasıl hareket ettiğini öğren. Hülâsa her ne olursan ol, ne işle

uğraşırsan uğraş, yaşadığın müddetçe, günün her saatinde, Resûlullâh'ın (sallallâhu aleyhi ve sellem) hayatında senin için güzel hidâyet, hayatın karanlıklarının onun nuruyla aydınlanacağı güzel bir misal vardır. Böylece işlerin düzelir, sıkıntıların sona erer. Onun rehberliğiyle yanlış işleri doğrultursun.

Onun hayatı, bütün insanlık için, hayatın her safhasında örnek olmalıdır. Onun hayatı, aydınlanmak isteyenler için bir nûr, hidâyete ermek isteyenler için bir kandil, onun öğretileri, doğru yolu bulmak isteyen herkes için bir rehberdi.”³

Hatta bu durum Batıllıların da dikkatini çekmiş, tarihî şahsiyetler arasında birinci sıraya yerleşmesinin sebebi olmuştur. Bir gayr-i müslim olmasına rağmen Michael Hart, kitabında Hz. Peygamber'i (sallallâhu aleyhi ve sellem) tarihî şahsiyetler içerisinde birinci sıraya yerleştirme sebeplerinden birisinin de, onun bu çok yönlülüğü olduğunu söyler:

“Hz. Muhammed, Hz. İsa'nın aksine aynı zamanda dünyevî yönü de olan birisidir. O, bir koca, bir baba, ticaretle uğraşan bir tüccar, koyun güden bir çoban, muhârebe eden bir savaşçı, savaşlarda yaralanan, hasta olan... ve neticede ölen bir özelliğe sahip...”⁴

Allah Resûlü (sallallâhu aleyhi ve sellem), fakirken de zenginken de aynıydı. Mal sahibi olduktan sonra hayatında değişiklik olmamıştı. Helal dışı şeylere karşı tavrını her zaman devam ettirmişti. Değişen şey; belki eskiden yaptığı yardımların, insanların ihtiyaçlarına koşmadaki niteliğin değişmesiydi. İmkânları nispetinde yaptığı yardımlar eskiden daha azken şimdi daha da fazla idi.

3 Nedvî, er-Risâletü'l-Muhammediyye, s. 112-114; Ayrıca bkz: Yûsuf Hamza, Ömer, Kabesün Min Streti'l-Mustafa, s. 31-32.

4 Michael Hart, el-Hâlidüne Mie A'zamuhum Muhammed, s. 17-18.

Hediye Edilen Evlatlık

Hız. Hatice zengin olduğundan, yanında o gün Arabistan'da yaygın Şekliyle bulunan köleleri vardı. Bunlardan Zeyd b. Hâri-se adındaki köleyi Allah Resûlü (sallallâhu aleyhi ve sellem) ok sev-miŐti. Bu yüzden ince düŐünceli Hız. Hatice, Zeyd'i Resûlullah'a (sallallâhu aleyhi ve sellem) hediye etti. Allah Resûlü de (sallallâhu aleyhi ve sellem) Zeyd'i hürriyetine kavuşturarak kendisine evlat edindi. Herkes de, bundan sonra Zeyd'e (r.a.) Resûlullah'ın (sallallâhu aleyhi ve sellem) oğlu olarak bakmaya başladı.

Hız. Ali'nin Resûlullah'ın Yanına Alınması

Allah Resûlü (sallallâhu aleyhi ve sellem), dedesi Abdulmuttalip vefat edince, Hız. Ali'nin babası olan, amcası Ebu Talib'in yanında hayatını geçirmişti. O Ebu Talib ki, maddi durumu çok da iyi olmamasına rağmen Resûlullah'ı yanına almış, kendi evlatlarından daha fazla ona ilgi ve sevgi göstermiş, yetimliğin verdiği sıkıntılarını O'na yaŐatmamaya son derece gayret sarf etmişti. Daha doğrusu, candan bir baba ve hâmi olmuştu. Resûlullah (sallallâhu aleyhi ve sellem) evlenince, Hız. Hatice'nin servetiyle imkânları düzeldi. Vefa insanının kendisine gösterilen vefayı unutması da zaten söz konusu olamazdı. Amcaoğlu Ali'yi yanına almayı, bakım ve grmnn üstlenmeyi istiyordu. Böylece amcasının iyiliklerinin karşılığını vermiş, yakın bir akrabasının elinden tutmuş olacaktı. Allah Resûlü'nn bu niyetini öğrenen saygılı ve vefalı eş:

“Elin çocuğunun evimizde işi ne, sana ne başkasının çocuklarından!” gibi sudan bahanelerin hiçbirine tevessül etmeden, aksine bütün gönül hoŐluđu ve sıcaklığı ile hemen Hız. Ali'yi getirmesini söyledi. Allah Resûlü de, henüz küçük bir ocuk olan Ali'yi (r.a.) yanına aldı ve ona bir baba Şefkatiyle

hâmilik yaptı. Bu birliktelik Efendimiz'in hayatının sonuna kadar sürdü. Aslında Hz. Hatice'nin kabul etmemesi de tabîi bir durumdu. Fakat karşılıklı sevgiye dayanan bir evlilik hayatının, bir tezahürü olarak o büyük kahraman hanım, eşinin arzularını kendi arzularıyla aynileştiriyor ve bir anlamda onda fâni oluyordu. Bu davranışları da onu, dünyanın en şerefli makamına çıkarıyordu.

Hz. Hatice'nin Resûlullah'tan Olan Evlatları

Evlilik sonrası Hz. Hatice'nin evi, dünyanın en mutlu ve bahtiyar evi haline gelmiş oldu. Yetim büyüyen Kâinatın Efendisi (sallallâhu aleyhi ve sellem), artık yavaş yavaş baba olmaya hazırlanıyordu. Derken Efendiler Efendisi'nin (sallallâhu aleyhi ve sellem) ilk çocuğu olan ve bundan sonra da kendisiyle künyelenecek olan Kâsım dünyaya geldi. Artık Mekkeliler Hz. Peygamber'i (sallallâhu aleyhi ve sellem) "Ebu'l-Kâsım" olarak çağıracaktı.

Allah Resûlü'nün Hz. Hatice'den, Kâsım, Abdullah, Zeynep, Rukiye, Ümmü Gülsüm ve anneler annesi Hz. Fatıma adındaki çocukları dünyaya geldi. Kasım ve Abdullah henüz küçük yaşta iken vefat ettiler. Kızlarına gelince, onlar da büyüüp evlilik çağına gelince evlendiler.

Büyük kızı Zeyneb'i (r.a.), Ebu'l As b. Rebia ile evlendirmişti. Zeyneb'in kocası müşrik olduğundan Medine'ye hicretten sonra Zeynep ondan ayrılmış, ancak daha sonra eşi Müslüman olunca yeniden onunla evlenmişlerdir.

Rukiye ve Ümmü Gülsüm ise, Ebu Leheb'in Utbe ve Uteybe adındaki oğullarıyla evlenmiş; ancak İslamiyet'in gelmesinden sonra ateşin babası Ebû Leheb Allah Resûlü'ne (sallallâhu aleyhi ve sellem) olan düşmanlığından dolayı oğullarına Resûlullah'ın (sallallâhu aleyhi ve sellem) kızlarını boşattırmıştı. Daha sonra da bu iki

mübarek kız, Resûlullah'ın (sallallâhu aleyhi ve sellem) üçüncü halifesi olacak Hz. Osman gibi haya âbidesiyle evlenmişlerdi. Önce Rukiye evlenmiş, onun vefatından sonra da Ümm-ü Gülsüm evlenmiş; bununla da Hz. Osman iki nurun sahibi anlamında “zin-nureyn” lâkabını almıştı.

En küçük kızı Hz. Fatıma'ya gelince, Resûlullah (sallallâhu aleyhi ve sellem) onu da Hz. Ali ile evlendirmişti. Resûlullah'ın bütün çocukları kendisinden önce vefat etmiş, sadece Hz. Fatıma sonraya kalmıştır ve o en kıymetli şecere de zaten bu kızından devam etmişti.

Nübüvvet Hazırlık

Kâinat susmuş, derin bir sessizlik içinde Efendisini bekliyordu. Ama her şeyin bir zamanı vardı. Ve zamanı da ayarlayan, zamanın Yaraticısı Hz. Allah'tı. Nübüvvetin doğum sancıları belirmeye başlayınca Hz. Muhammed (sallallâhu aleyhi ve sellem) Mekke'den uzaklaşıyor, Hira'da bulunan ve yeryüzünün ilk mabedi olan Kâbe'yi kuşbakışı gören tepeye çıkararak, oradaki bir mağarada büyük göreve gayr-i ihtiyari hazırlanıyordu. Gayr-i ihtiyariydi, çünkü onun böyle bir görevden haberi yoktu. Nübüvvet, zaten haberle olmazdı. Seçimle ya da istekle verilmezdi. Nübüvvet, ancak her şeyin sahibi Allah tarafından, İlahi bir mevhibeydi.

Allah Resûlü (sallallâhu aleyhi ve sellem) azığını alır, günlerce eve gelmediği olur ve zamanını bu mağarada geçirirdi. Derken zamanı gelmiş, dünya çapındaki peygamberlik omzuna konuvermişti. İşte bu süreci, bizzat Hz. Aişe Validemizden dinleyelim:

“Resûlullah'a (sallallâhu aleyhi ve sellem) vahiy olarak ilk başlayan şey uykuda gördüğü salih rüyalardı. Rüyada her ne görürse, sabah aydınlığı gibi aynen meydana gelirdi. Bu esnada ona yalnızlık

sevdirmişti. Hira mağarasına çekilip orada, ailesine dönmeksinin birkaç gece tek başına kalıp, tahannüste (ibadette) bulunuyordu. Bu maksatla yanına azık alıyor, azığı tükenince Hz. Hatice'ye (r.a.) dönüyor, yine aynı şekilde azık alıp tekrar gidiyordu.”

Nihayet Hak, ona beklemediği bir anda geliverdi. Hira mağarasında iken ansızın melek kendisine gelerek “Oku!” dedi. “Ben okuma bilmem.” diye cevap verdi. Resûlullah (sallallâhu aleyhi ve sellem) diyor ki: “Melek beni tutup canımı acıtacak derecede sıktı, sonra serbest bırakıp “oku!” dedi. “Okuma bilmem.” dedim. Beni tutup canımı acıtacak derecede sıktı, sonra bırakıp “Oku!” dedi. “Okuma bilmem.” diye cevap verdim. Tekrar tutup üçüncü defa sıktı ve bırakıp: “Yaratan Rabbinin adıyla oku, İnsanı bir alaktan yaratan. Oku, Rabbin o en keremkardır ki, insana kalemle (yazıyı) öğretti. İnsana bilmediklerini öğretti.” (Alak 96/1-5)

Resûlullah (sallallâhu aleyhi ve sellem), kalbi ürperti içinde döndü. Zevcesi Hatice'nin yanına gelip: “Beni örtün, beni örtün.” dedi. Örttüler, derken korkusu zail oldu. Sonra Hatice'ye: “Kendimden endişe ediyorum.” deyince, o:

“Hayır, hayır. Endişe etme; vallahi Allah seni hiç utandırmaz, zira sen yakınlarını gözetir, darda kalanlara yardımcı olursun, muhtacı giydirirsin, misafiri sevip ikram edersin ve kötü gün dostu olarak musibetzedelere, düşkünlere yardım edersin.” diye cevap verip onu teselli etti.⁵

Kureyş, bu haberi duyunca Dârunnedve'de toplanmış, “Şu adama bir isim takın da halk ona göre hareket etsin.” demişlerdi. Kimisi “kâhin” dedi. “Kâhin değil.” dediler. Kimi “mecnun” dedi. “Mecnun değildir.” dediler. Kimi “sihirbaz” dedi. “Sihirbaz değildir.” dediler. “Sevgiliyi sevgilisinden ayı-

5 Buhârî, Bed'ül-vahy 7; Müslim, İmân 252-254; Ahmed b. Hanbel, 6/153, 232.

rır.” dediler. Böylece müşrikler toplantı yerlerinden dağıldılar. Bu haber, Hz. Peygamber’e (sallallâhu aleyhi ve sellem) ulaştı. Bunun üzerine elbisesini örtünüp kaftanına büründü. Derken Cebrâil (a.s.) gelip: “Ey örtünen! ” (Müzzemmil 73/1), “Ey örtüsüne bürünen! Kalk artık uyar!” (Müddessir 74/1-2) dedi.⁶

Sonra Hz. Hatice, Resûlullah’ı (sallallâhu aleyhi ve sellem) alıp Varaka b. Nevfel İbni esed İbni Abdi’l-Uzzâ İbni Kusay’a götürdü. Bu zat, Hz. Hatice’nin amcasının oğlu idi. Cahiliye devrinde Hristiyan olmuş bir kimseydi. İbranice (okuma) yazma bilirdi. İncil’den, Allah’ın dilediği kadarını İbranice olarak yazmıştı. Gözleri âma olmuş yaşlı bir ihtiyardı. Hz. Hatice kendisine:

“Ey amcamoğlu! Kardeşinin oğlunu bir dinle, ne söylüyor!” dedi. Varaka, Hz. Peygamber’e (sallallâhu aleyhi ve sellem):

“Ey kardeşimin oğlu! Neler de görüyorsun?” diye sordu. Resûlullah (sallallâhu aleyhi ve sellem) gördüklerini anlattı. Varaka da O’na:

“Bu gördüğün melektir. O, Hz. Musa’ya da inmiştir. Keşke ben genç olsaydım (da sana yardım etseydim); keşke, kavmin seni sürüp çıkardıkları vakit hayatta olsaydım!” dedi. Allah Resûlü (sallallâhu aleyhi ve sellem):

“Onlar beni buradan sürüp çıkaracaklar mı?” diye sordu. Varaka:

“Senin getirdiğin gibi bir din getiren hiç kimse yok ki, O’na düşmanlık edilmemiş olsun! O gününü görürsem, sana yardımcı bulunurum!” dedi. Ancak çok geçmeden Varaka vefat etti ve vahiy de bir süre kesildi.”⁷

Varaka b. Nevfel Allah Resûlü’nün peygamberliğini kabul etmiş, bir mü’min olarak Cenab-ı Hakk’ın huzuruna gitmişti. Hz. Hatice Validemizin:

6 İbn Kesîr, a. g. e, 8/274; Suyûtî, Esbâb-ı Nüzûl, s. 324-325; Âlûsî, a. g. e, 29/101.

7 Buhari, Bed’ü’l-Vahy, Müslim, İman 252; Tirmizi, Menakıb 13.

“O seni tasdik etti ve sen peygamberliğini izhar etmeden önce vefat etti.” demesi üzerine Resûlullah (sallallâhu aleyhi ve sellem) da:

“O bana rüyada gösterildi. Üzerinde beyaz bir elbise vardı. Şayet cehennemlik olsaydı, beyaz renkli olmayan bir elbise içerisinde olması gerekirdi.”⁸ tespitinde bulunmuştu.

Vefalı Eş

Bu ağır yük karşısında, en büyük yardımcı Hz. Hatice'ydî. O büyük hanım, Resûlullah'ı teselli ediyor, şefkatle onun yanından ayrılmıyor, bu ilk günlerdeki heyecan ve korkuyu atlatmasını sağlıyordu. Aslında bu, Hz. Hatice'nin büyüklüğünü gösteriyordu. Normalde eşine karşı gelebilir: “Bu büyük zenginlik içindeyken ne diye böyle işlerle uğraşıyorsun?” diyebilir, ondan uzaklaşabilir; hatta o da Mekkeliler gibi karşısında yer alabilirdi. Bu, uzak bir ihtimal de değildi. Zira daha önceki peygamberlerde buna benzer durumlar olmuştu. Nitekim Kur'ân-ı Kerîm bunlardan ikisini bize şöyle haber vermektedir:

“Allah, kâfirlere Nûh'un hanımı ile Lût'un hanımını misal getirir. Her ikisi de iki iyi kulumuzun mahremi idiler. Ama inkâr tarafına giderek eşleri olan peygamberlere hıyanet ettiler, kocaları da Allah'tan gelen cezadan eşlerini asla kurtaramadılar. Onlara (ölürken veya kıyamet günü): “Haydi, cehenneme girenlerle beraber siz de girin!” denilir.” (Tahrîm 66/10).

Allah Resûlü (sallallâhu aleyhi ve sellem) hem risaletin ağır yükü hem de Mekkelilerin çeşitli sözlü ve fiili sataşmaları karşısında sığınacak yer olarak Hz. Hatice'yi buluyordu. Allah Resûlü'ne ilk defa o inanmıştı. Zaten Hatice, “erken doğan” demektir. O,

8 Tirmizî, Rû'ya 10.

Efendimiz'den on beş sene önce doğmuş ve İslâm'a da herkesten erken uyanmıştır. Onda, aynı zamanda böyle bir isim-müsemma uygunluğu da vardır. Mekke'nin en zenginlerinden olan bu üstün kadın, bütün servetini Allah ve Resûlü uğruna harcıyıp tüketmişti. Öyle ki vefat ettiği zaman, bir kefen bezi alacak kadar dahi varlığı kalmamıştı. İhtimâl Allah Rasûlü, borç bulduğu para ile ona kefen bezi almıştı. Hâlbuki O, İslâm'a girmeden önce, zenginliğiyle dillere destandı. Bu koca servet, son kuruşuna kadar dinin yüceltilmesi uğruna sarf edilmişti. Bu da, ayrı bir sırat-ı müstakim örneğiydi. Allah Resûlü, kerecini öyle bir fetanetle kullanmıştı ki, yaptığı cömertliğin zerresi dahi boşa gitmemiş ve İslâm gücü olarak geri dönmüştü...

Hayra Harcanan Servet

Servet, Allah'ın bu dünyada insanlara imtihan için verdiği bir araçtır. Bazı kimseleri, cennete götürmesine karşılık, bazılarının ise yerin dibine batmasına sebeptir. Hz. Hatice'nin serveti hayırlı bir yolda harcanıyordu. Allah Resûlü (sallallâhu aleyhi ve sellem), bu serveti önce İslâm'ı anlatmak için kurduğu ve insanları davet ettiği sofralarda, köleleri efendilerinden alıp hürriyete kavuşturmada, çoğu fakir olan Müslümanların ihtiyaçlarını gidermede, özellikle de zalim Mekkelilerin muhasara yapıp da her şeyi yasakladıkları yıllarda "Şi'b-i Ebi Talib" tepesinde zorunlu ikamete mecbur bırakılan Müslümanların yardımına koşmada harcadı. Allah helal olan bu serveti, belki de en mukaddes yolda harcıyordu. Zaten haram olan bir servet, böyle mukaddes bir yolda harcanamazdı ki!

İşte bu servetin cennetteki müjdesini Allah Resûlü (sallallâhu aleyhi ve sellem), bu dünyada iken vermişti. Hz. Hatice, Peygamber Efendimizin nazarında ve İslamiyet'te büyük bir mertebe

sahibi olduğu için cennette kendisi için inciden bir ev yapıldığı müjdesini almıştı. Ebu Hureyre'nin rivayetine göre Cebrail, Resûlullah'a (sallallâhu aleyhi ve sellem) gelip şöyle dedi:

“Ya Resûlullah! Şu Hatice, sana içinde biraz katık bulunan bir kap getirdiği zaman ona Rabbinden ve benden selam söyle. Onun için cennette, içinde gürültü ve zahmet bulunmayan, inciden yapılmış bir köşkün inşa edildiğini de müjdele.”⁹

Bu köşk, inci kökünden yapılmıştı. Çünkü o, imana ilk koşan insan olarak imanın kökünü ele geçirmişti. Cennette kendisi için yapılan köşkün içinde gürültü ve zahmet olmayacaktır. Çünkü, o hayatta iken Peygamber Efendimizin (sallallâhu aleyhi ve sellem) huzurunda sesini yükseltmemiş, bağıırıp çağıırmamıştır. Onu hiçbir zahmete sokmamış, ona asla eziyette bulunmamıştır.

Hz. Hatice Kâinatın Efendisini tanıdığıında, Allah Resûlü'nün dünya adına hiçbir şeyi yoktu. Hz. Hatice ise zengin, soylu ve güzeldi. Buna rağmen o, büyük ferâsetli kadın, Allah Resûlü'ndeki büyük manayı sezmiş ve O'na talip olmuştu.

Ticarî maksatla kervanlar teşkil ediyordu ve bu mevzuda söz sahibiydi. Allah Resûlü'nden çocukları oldu. Medîne devrini idrâk edemedi de göçüp gitti. Tam peygambere zevce olabilecek yaratılıştta bu büyük kadın, hakikaten civanmertti. Allah Resûlü, risâlet emrini tebliğe başlayınca, sanki onun böyle bir vazife ile tanzif edileceğini daha önceden biliyormuş gibi hiç tereddüt etmeden onu tasdik etti. Sonra da, bütün servetini Allah Resûlü'nün emrine verdi. O büyük serveti, hep Allah için sarf ediliyordu. Müşriklerin Müslümanlara karşı başlattığı boykot döneminde, bu koca servetten hiçbir şey kalmamıştı. Öyle ki bazen, Allah Resûlü açlıktan bayılacak hale gelir; fakat yiyecek bir şey bulamazdı. Zira, o esnada sofraya getirilecek

9 Buhari, Menakıbu'l-Ensar 20, Tevhid 35; Müslim, Fezailu's-Sahabe 71.

bir kuru ekmekten dahi mahrum bulunuluyordu. Hz. Hatice Validemiz işte bu devrede yatağa düşüyor; yoksulluktan tedavi çaresi dahi aranamıyor ve bir gariplik içinde uçup ötele-re gidiyordu. Civanmertlikte son ufuk bitip tükenmedir ve işte anamız, binlerce anayı uğruna feda edeceğimiz anamız Hz. Hatice Validemiz, bu ufka herkesten önce ulaşmıştır.

Bir dönemde, Efendimiz (sallallahu aleyhi ve sellem) de, Hatice Validemiz'le böyle bir servete ulaşmıştı. Fakat peygamberliğinin daha ikinci veya üçüncü senesi evlerinde neredeyse yiyecek bir şey kalmamıştı. O koca servet, âdeta peygamberlik davası yolunda eriyip gitmişti. Ziyafetlerde harcanmış veya falanın gönlünü almak, filanın kalbini yumuşatmak için sarf edilmişti. Hem öyle bir tüketilmişti ki, beş-altı sene sonra İnsanlığın İftihar Tablosu, çok defa açlığını duymamak için karnına taş bağlamaya başlayacaktı.

İşte böyle Hz. İbrahim'den kalma bu cömertlik ve kerem, Mekkelilerin de yabancısı değildi ve herkes durumuna göre bu keremden bir pay almıştı. Fakat yine de hiç kimse, Efendimiz'in (sallallahu aleyhi ve sellem), peygamberliğinden önce de olsa, O'nun keremiyle yarışacak durumda değildi. Zira Allah Resûlü, Hz. İbrahim'in şeceresinin en son ve en cami' meyvesiydi.

Allah Resûlü, henüz yirmi beş yaşlarındayken, Cenab-ı Hakk O'na imkân verdi ve O da ticarete atıldı. Hz. Hatice ile ortaklık kurdu. Ve kısa zaman içinde de önemli bir servete sahip oldu. Ancak bi'seti müteakip, henüz birkaç sene geçmemişti ki, O, servetinin bütününe infak etmiş ve bitirmişti. Ne var ki bu harcamaları öylesine yerinde ve isabetli yapıyordu ki, neticede pek çok insanın gönlünü İslâm'a ısındırıyor ve "İnsan, ihsanın kölesidir." sırrını bütün çarpıcılığıyla ortaya koyuyordu.

O bunları yaparken O'nun faziletini, büyüklüğünü anlayanlar, emanette nasıl emin olduğunu göremeyenler, vefasına

karşı gözleri kapalı kalanlar, mutlaka, O'nun cömertliği karşısında dize geliyorlardı... Allah Resûlü, hayatının sonuna kadar da bu hâlini devam ettirdi. Resûlullah'taki bu durum, o günkü insanlarda şu kanaati hâsıl etmişti: Bir insan, ancak Allah'a itimatla bu kadar cömert olabilir. Öyle ise, bu Zat peygamberdir. Evet, böylece Efendimiz, o güne kadar sadakatıyla, vefasıyla, güveniyle, emniyetiyle kapısını çaldığı gönüllere fevkalâde civanmertliğiyle, giriyordu. Evet, herkes değişik yanlarıyla büyüklüğün bir tarafından O'nu yakalıyor, azametinin o yönünün altında kalıyor ve O'nu kabullenyordu. O (sallallâhu aleyhi ve sellem), cömertliğini öyle rantabl kullanmış ve öyle değerlendirmişti ki, âdeti servetinin her danesi, yediveren değil yetmiş veren, hatta yetmiş bin veren başaklar gibi sümbül vermişti. Yani O, plân, proje âleminde her mes'eleyi böyle hesaplamış ve servetini böylesine tohumlar gibi saçmıştı. Sonra da Allah'ın inayet ve keremiyle, belli bir devre sonra başaklar vermiş, sümbüller ser çekmiş, çiçekler açmış ve her taraf bir nevbahar olmuştu.

Büyük Hüzün

Mekkelilerin boykotu bitirmelerinden kısa bir süre sonra, Peygamber Efendimiz'i zalimlere karşı koruyan kıymetli amca hayata veda etmişti. Müslümanlar bu üç seneyi ölümle pençeleşerek geçirmişlerdi. Nice yaşlı ve çocuk bu boykotta hayatını kaybetmişti. H.z. Hatice Validemiz de, bu devrede psikolojik olarak iyice yıpranmış, inananlara yapılan bu haksızlığa ve zulme daha fazla dayanamamış ve Hüzün Senesi adını ebedileştirmek ister gibi vefat etmişti. Mübarek Ramazan ayında ruhunu Rahman'a teslim etmiş, cennetlere pervaz etmişti. Sebepler açısından Allah Resûlü (sallallâhu aleyhi ve sellem) güçlü iki destekçisini kaybetmişti. Bunlardan amcası, dışa karşı koruyucu bir zırh

oluyordu. Hz. Hatice Validemiz de, Resûlullah'ın (sallallâhu aleyhi ve sellem) evde bütün üzüntülerini izale etme, içten destek verme, yılmadan onun sağ kolu olma gibi vazifeleri üstlenmişti.

Hz. Hatice (r.a.), Peygamber Efendimizin canının bir parçasıydı. İlk vahiy geldiğinde, kalbi tir tir titremekte olduğu halde vardığı evinde, korku ve heyecanını gideren, Hz. Hatice olmuştu. Onu sakinleştirmiş, yaralarına merhem olmuştu. Kavminden gördüğü eza va cefaları dindiren, gönlünde açtığı yaraları tedavi eden yine Hz. Hatice'ydi. Üzüntülerine ortak olmuş, zevceleri arasında birinci sırayı ve en yüksek mertebeyi işgâl etmişti. Peygamber Efendimiz'in gönlünde tuttuğu müstesna yer dolayısıyla, hayatta olduğu sürece başka bir kadınla evlenmemiştir.

İşte bu yıla, hüzün yılı denildi. Hem Allah Resûlü (sallallâhu aleyhi ve sellem) hem de Müslümanlar büyük bir üzüntü içine girmiş oldular. Nasıl olmasın ki; Kâinatın Efendisi 24 yıllık hayat arkadaşını kaybetmişti. Artık evin yükü de Onun üstüne kalmıştı. Hz. Fatıma henüz çocuk denecek yaşıydı. Kim bilir o şefkat ve merhamet timsali anne vefat edince, ne kadar gözyaşı dökmüştü o Hasan ve Hüseyin'in annesi? Hz. Muhammed, (sallallâhu aleyhi ve sellem) yetimleriyle baş başa kalmıştı. Dışarının tazyikleri yetmiyormuş gibi bir de iç sıkıntılarla uğraşacak, evdekileri teskin edecek, evdeki çocuklara öksüz kalmalarının acılarını yaşatmayacaktı.

Unutulmayan Hatice

Peygamber Efendimiz (sallallâhu aleyhi ve sellem), Hz. Hatice'yi her zaman hayırla anardı. Onu seveni sever, dost olana dost olurdu. Peygamberimiz sık sık Hatice'yi andığı için bazı zevceleri kıskançlık göstermişlerdi. Hatta bir defasında müminlerin annesi Hz. Aişe şöyle demiştir:

“Devamlı kendisini andığı ve Cenab-ı Allah’ın, kendisine cennette inciden bir köşk müjdelemesini emrettiği için, Peygamber Efendimizin zevceleri arasında Hatice’yi kıskandığım kadar hiçbirini kıskanmadım. Peygamber efendimiz bir kurban kestiği zaman, hepsine yetecek kadar kısmını, Hz Hatice’nin dostlarına gönderirdi.”¹⁰

Allah Resûlü (sallallâhu aleyhi ve sellem) Hz. Hatice’yi anar, onun hatırasına saygı gösterir, onu ananlara ikramda bulunurdu. Bir defasında Hatice’nin kız kardeşi Hâle, Peygamber Efendimiz’in yanına gelmek için izin istemişti. Onun sesini tanıyınca çok sevinen Efendimiz: “Allah’ım! Hâle geliyor, Hâle!” demişti.

Hz. Aişe Validemiz şöyle diyor: “Resûlullah (sallallâhu aleyhi ve sellem), Hz. Hatice’yi en güzel övgülerle anardı. Bu sebeple bir gün Hatice’yi kıskandım ve dedim ki:

‘Şu avurtları kızaran kadını ne kadar çok anıyorsun? Hâl-buki Allah sana ondan daha iyisini verdi!’ Bunun üzerine, Peygamber Efendimiz bana şu cevabı verdi:

“Hayır, Allah ondan daha iyisini bana vermedi. İnsanlar beni inkâr ettikleri zaman, o bana iman etti. İnsanlar beni yalanladıkları zaman, beni o doğruladı. Başkaları beni mahrum bıraktıkları zaman, o kendi malı ile bana yardımda bulundu. Onun sayesinde Allah beni çocuk sahibi yaptı.”¹¹

Bütün bu sözlerinden, Hz. Hatice’nin Peygamber Efendimiz’in kalbinde ne kadar yüksek bir yer tuttuğunu anlamaktayız. Davet hususunda işler sarpa sardığı, bela ve musibetler şiddetlendiği zaman Hz. Hatice O’na yardım ve iyilikte bulunmuştu. İnsanlar kendisini yalnız bırakıp dostsuz kaldığı zaman, Hz. Hatice Peygamber Efendimiz’e dost olmuştu. Yapılan eza ve cefa karşısında, Hz. Hatice O’nu teskin etmiş ve huzura kavuşturmuştu.

¹⁰ İbnü'l-Esîr, a. g. e; 7/84.

¹¹ Heysemî, Mecmeu'z-Zevâid, 9/224.

Hız. Hatice'yi Üstün Yapan Meziyetler

Hız. Hatice Validemizin, Efendimiz'in (sallallâhu aleyhi ve sellem) nezdinde çok büyük değer ve kıymeti vardır. Allah Resûlü (sallallâhu aleyhi ve sellem) onu, dünya hanımlarının en hayırlısı olarak vasıflandırmıştır.¹² Çünkü o, Efendimiz'in (sallallâhu aleyhi ve sellem) ilk zevcesi olmanın yanında, daha başka birçok meziyete de sahiptir ki, bunları şöylece sıralayabiliriz:

1) Peygamber Efendimiz'in (sallallâhu aleyhi ve sellem) kıyamete kadar devam edecek olan nesl-i pâki, Hız. Hatice Validemizden gelmektedir. Efendimiz'in (sallallâhu aleyhi ve sellem) diğer ezvâc-ı tahirattan -Hız. Mariye hariç ki ondan doğan İbrahim de sonradan vefat etmiştir- çocukları olmamıştır. Hız. Hatice Validemizden, Efendimiz'in (sallallâhu aleyhi ve sellem) altı çocuğu olmuştur. Bunların biri, Efendimiz'in (sallallâhu aleyhi ve sellem) de soyunu devam ettirecek olan Hız. Fatıma vâlidemizdir ki, ondan da, kıyamete kadar gelecek olan velilerin efendileri Hız. Hasan ve Hız. Hüseyin dünyaya gelmiştir.

2) Hız. Hatice Validemiz, vahye mazhar olduğu ilk sıkıntılı günlerinden vefatına kadar İnsanlığın İftihar Tablosu'nu hiçbir zaman yalnız bırakmamıştır. Onun bu vefası tabîi ki Efendimiz'in nezdinde onu kıymetler üstü kıymetlere ulaştırmıştır.

3) Hız. Hatice, vahyin ilk muhataplarındandır. Nitekim Nebiler Serveri (sallallâhu aleyhi ve sellem) peygamberlikle serfiraz kıldığı zaman, kadınlardan ilk iman eden o olmuştur.

4) Bir kadın olarak da ömrünün sonuna kadar Efendimiz'e (sallallâhu aleyhi ve sellem) karşı hep sadakat içinde kalmıştır. Efendimiz'le bizzat kendi isteğiyle evlenmiş ve O'ndan başkasına da iltifat etmemiştir.

12 Buhari, Ehâdisi'l-Enbiya 45; Müslim, Fezâilu's-Sahâbe 12.

5) Son olarak, Allah'ın onu hususî yaratmış olabileceğini söyleyebiliriz ki, o, en büyük insana en büyük eş olmuş ve Âl-i Beyt'in en başındaki kadın olma şerefiyle şereflendirilmiştir. Zira Âl-i Beyt'in başında Hz. Fatıma, onun başında da Hz. Hatice vardır.

Vefa Âbidesi Allah Resûlü'nün (sallallâhu aleyhi ve sellem) vefakârlığını en açık bir şekilde anlatan örneklerden biri, onun müminlerin anası Hz. Hatice'ye karşı gösterdiği vefakârlıktır. Hz. Peygamber (sallallâhu aleyhi ve sellem), Hz. Hatice'nin arkadaşlarını sever, Hz. Hatice'nin adı anılınca onu hayırla yâd eder ve hep güzelliklerinden bahsedirdi. Onun arkadaşlarıyla olan ilişkisini devam ettirdi.

Hız. Hatice'nin, Resûlullah (sallallâhu aleyhi ve sellem) ile evlendiğinde yaşı 40'tır. Resûlullah'ın (sallallâhu aleyhi ve sellem) yaşı ise 25'tir. Allah Resûlü (sallallâhu aleyhi ve sellem) ile beraberliği 25 yıl sürmüştür.

2. HZ. SEVDE BİNTİ ZEM'A

“Ey Allah’ın Resûlü! Allah’a yemin olsun ki benim evlilik gibi bir düşüncem yoktu; ancak tek isteğim kıyamet gününde Allah’ın huzuruna senin eşin olarak çıkmaktır.”

Sevde Binti Zem’a

Hüzün Yılları

Büyük ve vefalı eş Hz. Hatice vefat edince, Kâinatın Efendisi (sallallâhu aleyhi ve sellem) büyük bir üzüntü içinde kaldı. Nasıl üzülmessin ki, acılı ve sıkıntılı zamanlarda, müşriklerin akla hayale gelmedik eza ve cefaları karşısında bu büyük eş, âdetta Resûlullah’a (sallallâhu aleyhi ve sellem) kalkan oluyor, onu teselli ediyor ve bir nebze de olsa acılarını dindiriyordu. Ancak her canlı gibi Hz. Hatice’nin de ayrılık vakti gelmiş, sevgili eşi ve Peygamberi Hz. Muhammed’e (sallallâhu aleyhi ve sellem) veda etmişti. Vefatıyla arkada yetimler bırakmıştı. Bir baba olarak şefkat âbidesi Allah Resûlü (sallallâhu aleyhi ve sellem) yetimlerine

bakıyor, evde kendisine yoldaş olan eşinin yokluğunu kalbinin en derinliklerinde hissediyor ve mahzun oluyordu.

Resûlullah'ın (sallallâhu aleyhi ve sellem) bu mahzun durumunu gören sahabiler üzüliyor, içlerinden: "Keşke Allah'ın Şerefli Elçisi evlenip de bu kederli durumdan kurtulsa." diye geçiriyorlardı. Ancak Kâinatın Sevgilisi'ne karşı büyük bir edep içinde olduklarından, bu düşüncelerini ona bir türlü açamıyorlardı.

Günler böylece geçerken artık yerin göğün kendisi için yaratıldığı Kerim Peygamber'in (sallallâhu aleyhi ve sellem) yalnızlığına son vermek gerekiyordu. O, aslında yalnız değildi. Allah'ın vahyine mazhar oluyor, gökyüzünün Emin'i olan Cibril'le sık sık görüşüyor, meleklerle selamlaşıyor, tabiattaki her bir varlık kendi diliyle onu selamlıyor ve ona arkadaşlık yapıyordu. Ancak bütün bunlara rağmen o da bir beşerdi ve evinde dertlerini paylaşacağı bir dert ortağına ihtiyacı vardı.

Nihayet sonunda sahabiden Osman b. Maz'un'un eşi Havle binti Hakîm, bütün cesaretini toplayarak Resûlullah'a (sallallâhu aleyhi ve sellem): "Ey Allah'ın elçisi, görüyorum ki Hatice'den sonra biraz kederli gibisiniz." deyince sanki Resûl-i Ekrem'in (sallallâhu aleyhi ve sellem) yarasına dokunmuş gibi oldu. Cevaben Resûlullah (sallallâhu aleyhi ve sellem): "Evet Hatice evin işlerine, çocukların idare ve terbiyesine bakıyordu." dedi. Havle, tam da aradığı cevabı bulmuş ve kaçırılmayacak fırsatı yakalamıştı. Bir ara nazarları uzaklara daldı, sonra kendini yeniden topladı ve şu teklifi yaptı:

"Evlenseniz!"

Ortada derin bir sessizlik oldu. Şefkat ve vefa insanı derin bir düşünceye daldı, mazinin yapraklarını gözden geçirdi. 25 yıl birlikte yaşadığı Hatice'yi hatırladı. Ondaki gelen evlilik teklifi, birlikte geçirdikleri acı-tatlı günler, arkada kalan yetimler...

Sonra yeniden kendine geldi ve sordu: "Peki Hz. Hatice'-den sonra kiminle?"

Havle, Resûlullah'a (sallallâhu aleyhi ve sellem) eş olarak Sevde binti Zem'a'yı teklif etti. Resûlullah (sallallâhu aleyhi ve sellem) da, bu teklifi kabul etti. Böyle bir kabul edişte aynı zamanda bir vefa örneği sergileniyordu. Çünkü Sevde binti Zem'a ilk Müslümanlardan olduğundan, değişik sıkıntılar yaşamıştı. Hicret etmek mecburiyetinde kalmış ve kocasını da kaybederek yetimleriyle birlikte dul kalmıştı.

Sevde, doğup büyüdüğü, dağında, ovasında gezdiği, gençliğini geçirdiği, yeryüzünün ilk mabedinin kurulduğu, Halilullah olan Hz. İbrahim'in yüzlerce hatırasının bulunduğu kudsi mekândan ayrılmak zorunda kalmıştı. Memleketinden ayrılıyordu ve gittiği yer meçhul bir yerd. Daha önce gitmemişti, insanların ve kültürlerini bilmiyordu, dillerini anlamıyordu, hatıta gittiği yerdeki insanların dinleri bile farklıydı. Yani şartların tamamı aleyhte gibiydi. Ama o yine de fedakârlık yapmış ve dini için gitmişti. Sonra da bir hanımın hayattaki en önemli sığınağı olan kocasını kaybetmişti. Şefkate ve uzatılacak bir emin ele ihtiyacı had safhadaydı.

Evet, o Allah rızası için hicret etmişti. Hicret, zengin olmaya, dünya nimetlerine kavuşmaya, yeryüzünde söz sahibi olmaya, mükâfatı son derece fazla olarak Allah tarafından almaya vesiledir. Yüce Yaratıcı'nın şu müjdeleyici beyanları da bunu göstermektedir: "Kim Allah yolunda hicret ederse dünyada gidecek çok yer, genişlik ve bolluk bulur. Kim evinden Allah'a ve Resûlü'ne hicret niyetiyle çıkar da yolda ecel gelip kendini yakalarsa o da mükâfatı hak etmiştir ve onu ödüllendirme Allah'a aittir. Allah gafurdur, rahimdir (affi, merhamet ve ihsanı boldur)." (Nisâ 4/100) "Zulme mâruz kaldıktan sonra Allah uğrunda hicret eden-

leri, elbette dünyada güzel bir yere yerleştiririz. Âhîret mükâfatı ise daha büyüktür. Bunu bir bilselerdi!" (Nahl 16/41)

Hicret, Allah katında en üst mertebeye erme ve kurtuluşu kazanmaya vesiledir. "İman edip hicret edenler, mallarıyla ve canlarıyla Allah yolunda cihad edenler var ya, işte onlar Allah indinde daha yüksek derecelere sahiptirler ve işte onlardır umduklarına nail olanlar!" (Tevbe 9/20)

Hicret; affedilmeyecek günahların affına ve gözün görmediği, kulağın işitmediği, beşerin aklından dahi geçiremeyeceği güzellikte sürprizlerle dolu cennete girmeye vesiledir: "Onların Rabbi de dualarına şöyle icabet buyurdu: "Sizden gerek erkek gerek kadın hayır işleyen hiçbir kimsenin çalışmasını zayi etmem. Çünkü siz birbirinizdensiniz, birbirinizden farkınız yoktur. Benim rızam için hicret edenlerin, vatanlarından sürülenlerin, Benim yolumda işkenceye, zarara uğrayanların, Benim yolumda savaşanların ve öldürülenlerin, elbette kusurlarını örtecek ve elbette onları Allah tarafından mükâfat olarak içinden ırmaklar akan cennetlere yerleştireceğim. En güzel ödüller Allah'ın yanındadır." (Âl-i İmrân 3/195), "Bundan sonra şunu bil ki: Şüphesiz ki senin Rabb'in, mihnet ve işkenceye, zulme ve baskıya uğradıktan sonra mücahede edip sabreden, ardından da hicret edenlerle beraberdir. Evet Rabbin, onların bütün bu güzel hareketlerine karşılık elbette onları bağışlayıp ihşanda bulunacaktır. Çünkü O gafurdur, rahîmdir." (Nahl 16/110)

Belki de Yüce Mevla bu mübarek annemize, âyetlerde vermeyi müjdelediği ücret ve mükâfatı, Kâinatın Efendisi'ne (sallallâhu aleyhi ve sellem) bir eş olarak takdir buyurmasıyla veriyordu.

Vefada zirveyi tutan Allah Resûlü de (sallallâhu aleyhi ve sellem), bu büyük fedakârlığı, vefasıyla gösterecekti. Geride kalanlara sahip çıkma, yetimleri bir baba gibi şefkat kanatlarının altına

alma, dul hanımları sahipsiz bırakmama vefası... İşte bunları düşünmüş olacak ki, 'evet' dedi.

Teklifin kabul edildiğini gören ve buna çok sevinen Havle, hemen Hz. Sevde'nin evine koştu. Ne de olsa, hayırlı işlerde acele etmek gerekiyordu. Büyük bir sevinç ve heyecanla:

"Ey Sevde Allah'ın senin için ne büyük bereket ve hayırlar verdiğini biliyor musun?" deyince, olup bitenden haberdar olmayan Sevde Validemiz: "Nedir onlar? Bilmiyorum." dedi.

Havle: "Resûlullah (sallallâhu aleyhi ve sellem) beni sana evlilik teklifi için gönderdi." deyince Sevde Validemiz, yapılan böyle eşsiz bir teklif karşısında büyük bir sevinç ve şaşkınlık içinde, bir ara ne yapacağını, ne diyeceğini bilemedi. Sonra kendini toparlayarak titrek bir sesle:

"İsterim! Ancak bir de babama söylesen!" dedi.

Babası Müslüman değildi. Ancak o da Hz. Muhammed'in (sallallâhu aleyhi ve sellem) kim olduğunu, nasıl eşsiz bir şahsiyet olduğunu çok iyi biliyordu. Âdeta altın tepsi içinde kendisine bir şans sunulmuştu. Bir kız babası için, bundan daha iyi bir fırsat olamazdı. Kızı Sevde'yi çağırdı; ona da bu konudaki fikrini sordu. Cevap müspet olunca, çok sevindi ve böyle değerli bir insana kızını vermekte hiç tereddüt göstermedi. Hemen kabul etti ve nikâhlarını da bizzat kendisi kıydı. Kaynakların bildirdiğine göre, bu sırada tarih Peygamber Efendimizin (sallallâhu aleyhi ve sellem) nübüvvetinin 10. yılıydı. Resûlullah'ın (sallallâhu aleyhi ve sellem) yaşı 50, Sevde validemizin ki ise 55 idi. 14 yıl beraberlikleri olmuştur.

Mekkeliler böyle bir evliliği duyunca inanmamışlardı. Gözleri sadece maddeyle sınırlı olduğundan, her şeyi ona göre değerlendiriyor, "Hatice gibi zengin ve itibarlı bir kadından sonra, nasıl olur da Muhammed gibi biri, dul, yaşlı ve fakir

bir kadınla evlenir?" diyorlardı. Ancak İnsanlığın Gerçek Muallimi'nin ölçüsü farklıydı ve olaylara onlardan çok daha farklı bakıyordu.

Gerçekleşen Rüya

Hz. Sevde, kocasının vefatından önce şöyle bir rüya görmüştü: Rüyada Peygamberimiz (sallallâhu aleyhi ve sellem) mübarek ellerini Sevde'nin omzuna koymuşlardı. Hz. Sevde de, gördüğü bu rüyasını, kocasına anlatmıştı. Rüyayı dinleyen Sekran şöyle demişti:

"Ey Sevde, sen gerçekten böyle bir rüya gördünse, bu benim mutlaka öleceğime, senin de Peygamber Efendimizle evleneceğine bir işarettir."

Hz. Sevde, birkaç gün sonra başka bir rüya daha gördü. Rüyasında, kendisi bir yastığa yaslanmıştı; gökyüzünden inen Ay da, başının etrafında dönmüştü. Hz. Sevde, gördüğü bu güzel rüyasını da kocası Hz. Sekran'a anlattı. Sekran bu rüyayı da dinledi ve şöyle dedi:

"Ey Sevde! Bil ki, artık benim ölümüm yaklaşmıştır. Ben öyle inanıyorum ki, benim ölümümden sonra mutlaka evleneceksin." Gerçekten de Hz. Sekran, bu rüyadan birkaç gün sonra vefat etti.

Sevde Binti Zem'a

Kureyş kabilesinin Amir b. Luey koluna mensup Zem'a adında birinin kızıdır. Sevde, Süheyl b. Amr'ın kardeşi Sekran ile evlenmiştir. Kocasından önce İslâm dinini kabul etmiş ve bir süre sonra eşinin bu dini seçmesinde önemli rol oynamıştır. Kutlular kervanına ilk katılan Müslümanlardandır. Müslümanlığın ilk yıllarında taş kalpli Mekkeli müşriklerin eziyetlerine maruz kalıp da dinlerini yaşayamaz hâle gelince, hicret ederek

kocasıyla Habeşistan'a gitmiştir. Ancak takdir-i İlahi olarak dönüšte kocasının vefat etmesi üzerine dul ve kimsesiz kalmıştır. Efendimiz, onunla evlenerek, bu kalbi kırığın yarasını sarmış, onu perişan olmaktan kurtarmıştır. Zaten sadece Efendimizin nikâhı altında bulunmayı düşünen bu büyük kadının, dünya adına istediği başka hiçbir şey de yoktu.

Sevde Validemizle, Mekke'de iken nikâh akdi yapılmıştı. Yani Allah Rasûlü'nün (sallallâhu aleyhi ve sellem) ikinci hanımı Sevde Validemiz oluyordu. O, Resûlullah'ın (sallallâhu aleyhi ve sellem) hayatı boyunca rızasının dışına çıkmamış, Resûlullah'ın (sallallâhu aleyhi ve sellem) evde kalan yetimlerine gerçek bir annelik yapmıştı.

Evliliğin Semeresi

Akrabalıklar insanları birbirlerine yaklaştırır. İnsanların birbirlerini daha yakından tanımalarına ve anlamalarına vesile olur. Kâinatın Efendisini (sallallâhu aleyhi ve sellem) tam olarak tanımayan, tanımadıkları için de düşman olan, -çünkü kişi bilmediği şeyin düşmanıdır- Sevde Validemizin babası, kardeşi ve kabilesi, kısa bir süre sonra Müslüman oldular. Zira bu insanlar, Resûlullah'ın (sallallâhu aleyhi ve sellem) akrabalığıyla, ona daha da yakınlaşmış oldular. Sevde Validemizdeki güzel ahlâk, onları derinden etkiledi. Belki onlara, bu mükemmel dine girmeleri için diliyle bir şey söylemiyordu. Ancak davranışları, hâl ve hareketleri, onları çekim alanına almış ve sonunda da aysberglerin sıcak sularda erimesi gibi onları eritmişti. Dolayısıyla aradaki düşmanlıklar eridi, sıcak ilişkiler başladı ve böylece pek çok insanın ebedi hayatı kurtulmuş oldu.

Dış görünüş itibariyle bu, sadece normal bir evlilik gibi gözüküyordu, ancak dünyalara bedel neticeler alınmıştı. Çünkü bir insanın hidayeti bulması, Güneş'in üzerine doğup-battığı

her şeyden daha kıymetliydi. Hem sadece bir kişi de değil, koca bir insan topluluğuydu hidayet ışığını bulanlar.

Pişmanlık

Hz. Sevde'nin, Peygamberimiz (sallallâhu aleyhi ve sellem) ile evlenmesini duyan kardeşi Abdullah bin Zem'a çok üzüldü. Saçını başını yolmaya başladı. Eline yüzüne üzüntüsünden toprak serpmişti. Daha sonra, Abdullah b. Zem'a yaptıklarından pişman olduğunu şöyle anlatmıştır:

“Kardeşim Sevde'nin Resûlullah'a (sallallâhu aleyhi ve sellem) nikâhlandığını duyunca, saçımı yolduğum, başım ve yüzüme topraklar serptiğim zamanki kadar, gülünç ve aşağı duruma düştüğümü hiç hatırlamıyorum.”

Büyük Fedakârlık

İnsanlar melek olmadıklarından, zaman zaman nefsanî arzuların etkisinde kalmaları normaldir. Resûlullah'ın (sallallâhu aleyhi ve sellem) eşleri de olsa, onların arasında da zaman zaman bazı küçük memnuniyetsizlikler olabiliyordu. Böyle anlardan birinde, ancak hangi mülâhaza ile olduğunu tam bilemiyoruz, bir aralık Allah Resûlü (sallallâhu aleyhi ve sellem), Sevde validemizi boşamak istemişti. Sevde Validemiz bunu duyunca beyninden vurulmuşa döndü ve hemen Allah Resûlü'nün (sallallâhu aleyhi ve sellem) huzuruna koştu. Hatta araya vasıtalar koydu ve yalvarırcasına şöyle dedi:

“Ey Allah'ın Rasûlü! Sen'den dünyalık hiçbir şey beklemiyorum. Bana ayırdığın bir günü de Aişe'ye verdim. İstersen ömür boyu benim hatırımı sormak için dahi yanıma uğrama. Ama ne olur beni nikâhın altında bulunmaktan mahrum etme! Ben âhirete de Sen'in nikâhlın olarak gitmek arzusundayım. Başkaca da hiçbir düşüncem yok.”

Bu, dünyada belki de hiçbir hanımın yapamayacağı bir fedakârlıktı. Kocasıyla beraber olacağı günden vazgeçme, onu diğer bir hanıma bırakma ve karşılığında sadece Resûlullah'ın (sallallâhu aleyhi ve sellem) eşi olarak kalma... Büyük fedakârlık. Ahiret düşüncesinin ön planda olması... Allah Resûlü'nün (sallallâhu aleyhi ve sellem) her şeyden aziz tutulması... İşte asıl babayiğitlik. Ve Sevde Validemiz bunu yapıyordu.

Onun bu arzusu Allah Resûlü (sallallâhu aleyhi ve sellem) tarafından kabul edildi ve Sevde Validemiz Ezvac-ı Tahirât'tan biri olarak kaldı.

Cömertliği

Hız. Sevde de, Peygamberimiz ile birlikte, diğer hanımları gibi, sırası geldiğinde savaflara iştirak ederdi. Uhud Savaşı'na katılarak, oradaki birçok Müslüman'ın yarasını sarmış, onlara su taşıyarak çok büyük hizmetler etmiştir. Kâinatın Efendisi'yle (sallallâhu aleyhi ve sellem) son veda haccında bulunmuş, Onun vefatından sonra, bir daha hac ve umreye gitmemiştir. Hız. Sevde, alçakgönüllülüğü, cömertliği ve bolca sadaka dağıtmasıyla tanınırdı. Çünkü o, insanların en cömerti olan Allah Resûlü'nün hale-i tedrisinde bulunmuş, cömertler cömerti olan ve hayatında Tahiyattaki La olmasaydı ağzından la (hayır, yok) çıkmayan (yani istenen herhangi bir şeye karşı asla "Hayır" ifadesini kullanmayan) Efendiler Efendisi'nden öyle görmüştü.

Kendisine ait geceyi Hız. Aişe'ye vererek ulaşılmaz bir îsar örneği sergilediği gibi, kendisine gelen bütün hediyeleri de fakirlere dağıtır ve onların sevinmesinden büyük bir zevk duyardı. Çünkü mümin, başkası adına yaşayan, başkasının sevinçiyile sevinen kişidir. İşte, o da bunu yapıyordu. Bu konuda Hız. Aişe hariç, diğer hanımlar arasında en ön sırada yer alıyordu.

Bir gün Hz. Ömer (r.a.), Hz. Sevde'ye bir kese göndermişti. Hz. Sevde, kesenin içinde ne bulunduğunu sordu. Para olduğunu öğrenince, bu paranın derhal fakirlere dağıtılmasını emretti. İnfakta zirve kadın...

Naklettiği ve Anlamının Sonraları Anlaşıldığı Hadis

Sevde Validemiz fazla hadis rivayet etmemiştir. Ondan rivayet edilen hadislerin toplamının 4-5 civarında olduğu söylenmektedir. Bu rivayetlerden birisinde, Söz Sultanı olan Allah Resûlü'nün (sallallâhu aleyhi ve sellem) hem gaybî mucizesi haber verilmekte, hem de kullandığı güzel bir mecaz bulunmaktadır.

İşte bu konudaki hadisi bize Sevde Validemiz rivayet etmiştir: Bir defasında Peygamber Efendimiz'in (sallallâhu aleyhi ve sellem) hanımları huzuruna toplanarak şöyle sormuşlardı:

- Ya Resûlullah (sallallâhu aleyhi ve sellem), bizim içimizden hangimiz size en önce kavuşacak?"

Bunun üzerine Peygamber Efendimiz (sallallâhu aleyhi ve sellem): "Vefatımdan sonra bana ilk kavuşacak olan, kolu uzun olanınızdır." buyurmuştu.

Bunun üzerine birbirimizin kolunu ölçmeye başladık. Peygamberimizin (sallallâhu aleyhi ve sellem) vefatından sonra, hanımlarının içinde, en çok sadaka dağıtan ve cömert olan Hz. Zeynep binti Caşş vefat edince, Peygamberimizin sözündeki uzun kolun, malından bolca dağıtan anlamına geldiğini o zaman anlayabildik.

Aynı Zamanda Şakacıydı

Sevde Validemiz (r.a.) aynı zamanda şakacıydı ve latifeyi de severdi. Bunu bilen Allah Resûlü (sallallâhu aleyhi ve sellem) onun yanındayken şakalar yapardı. Sevde Validemiz şöy-

le anlatıyor: “Bir defasında Resûlullah (sallallâhu aleyhi ve sellem) benim yanıma geldi, kendisine bulamaç aşısı yaptım. Önüne koyduğumda elini değırdi, onu sıcak bularak elini çekti ve şöyle buyurdu:

‘Ey Havle, biz sıcağı da, soğığı da sabredemeyiz (dayanamayız).’ dedi.”

Hz. Aişe’den de şöyle bir rivayet nakledilir: “Kendisi için yaptığım bulamaç aşısını Resûlullah’a (sallallâhu aleyhi ve sellem) getirdim. Resûlullah (sallallâhu aleyhi ve sellem) benimle Sevde arasında oturuyordu. Sevde’ye yemesini söyledim, o yemedi. Kendisine ‘Ya yersin ya da onu yüzüne bularım!’ dedim. Yine yemedi. Bunun üzerine elimi aşıya daldırıp onun yüzüne buladım. Allah Resûlü (sallallâhu aleyhi ve sellem) güldü ve bizzat eliyle koyarak Sevde’ye: ‘Sen de onun yüzünü bula.’ buyurdu. Hz. Sevde de, onu yüzüme buladı. Resûlullah (sallallâhu aleyhi ve sellem) da bunun üzerine tebessüm buyurdular.”

Allah’ın Âyetlerinden Bir Âyet

Âyet, Yüce Yaratıcı’nın kâinatta kendisini gösteren ve hatırlatan şeylere denir. Kur’ân’ın âyetleri de birer âyettir. Her bir canlı da, aslında bir âyettir. İnsanların âyet olması ise, kendilerine bakıldığında Allah’ın hatırlanmasıdır. Konuşmasıyla, davranışlarıyla Allah’ın hatırlatılması. Zaten Peygamber Efendimiz de (sallallâhu aleyhi ve sellem) “Gerçek mümin odur ki, kendisine bakıldığında Allah hatırlanır.” buyurmuşlardır.

İşte bu yüksek seciyeli Sevde Validemiz vefat ettiğinde, sahabenin en bilginlerinden ve Efendimizin duasına mazhar olan İbn Abbas (r.a.) onu âyet olarak isimlendirmişti.

İkrime (r.a.) anlatıyor: “(Bir gün) Sabah namazından sonra, İbn Abbas’a (r.a.), Hz. Sevde’nin vefat ettiği söylenmişti, he-

men secdeye kapandı. Niye böyle davrandığı sorulunca da şu cevabı verdi:

“Resûlullah (sallallâhu aleyhi ve sellem) “(Allah’ın âyetlerinden) bir âyet gördüğünüz vakit secde edin!” buyurmuştu. “Resûlullah’ın (sallallâhu aleyhi ve sellem) hanımlarının vefatından daha daha büyük bir âyet mi vardır?” demiştir.

Rivayet Ettiği Çok Önemli Bir Hadis

Resûlullah’ın (sallallâhu aleyhi ve sellem) değişik hanımlarla evliliklerindeki hikmetlerden birisi de, kendisine sorulan sorulara verdiği her cevabın ya da hayatının her safhasındaki olayın, aynı zamanda dinin bir hükmü olduğundan korunması ve diğer insanlara aktarılmasıydı. Her bir eş, bunları titiz bir şekilde muhafaza ediyor ve başkalarına aktarmada bu önemli görevi yerine getiriyordu. Bu anlamda Sevde Validemizin rivayet ettiği ve herkes için önemli bir ölçü olacak şu hadis bunlardan sadece bir tanesidir:

Sevde binti Zem'a Validemiz rivayet etmektedir: Bir gün Resûlullah’a (sallallâhu aleyhi ve sellem) bir sahabi gelerek şöyle bir soru sordu: “Ey Allah’ın elçisi! Babam yaşlı, hacca gitmeye gücü yetmiyor. Ne yapayım?” Resûlullah (sallallâhu aleyhi ve sellem):

“Şayet babanın bir borcu olsa, sen de o borcu onun yerine versen, bu kabul edilir mi?” Sahabi: “Evet.” dedi. Bunun karşısında Resûlullah (sallallâhu aleyhi ve sellem): “Allah çok merhametlidir. Babanın yerine sen haccedebilirsin.”¹³ buyurdu.

Sevgilisinin Yanına Varması

Ölüm, kaçınılması mümkün olmayan bir hakikattir. Ölüm sevgiliye ya da sevgililere ulaşmaktır. Dünyanın ağır yüklerin-

13 Ahmed b. Hanbel, 6/429.

den, hiçbir mükellefiyetin olmadığı Bostan-ı Cinan'a varmaktır ölüm. Şefaati Uzma sahibi olan Resûlullah'a (sallallâhu aleyhi ve sellem) hem de bir eş olarak kavuşmadır Sevde Validemiz için. Zaman, Hz. Ömer'in hilafet günleridir. Hicretin 19. yılı Pâk Validemiz Allah Resûlü'yle buluşmak üzere dünyaya veda etmiştir. Nur içinde yatsın, Cenab-ı Hakk bizleri ona komşu eylesin. AMİN!

3. HZ. AIŐE (R.A.)

“Kâinatın Efendisi’nin (sallallâhu aleyhi ve sellem) insanlar arasında en çok sevdiği sıddık lâkabıyla bilinen Hz. Ebu Bekir’in (r.a.) kızı.”

Kâinatın Efendisi’ne (sallallâhu aleyhi ve sellem) eş olan bahtiyarlardan biri de, Hz. Aişe Validemiz’dir. Hem kadınlarla ilgili mevzularda hem de Kur’ân ve sünnetin daha iyi anlaşılması noktasında yeri doldurulamaz bir öneme ve konuma sahiptir.

Yüce Nebiyle (sallallâhu aleyhi ve sellem) Olan Akrabalık

Aişe Validemizin babası, Resûlullah’ın (sallallâhu aleyhi ve sellem) en çok sevdiği insan olan Hz. Ebu Bekir’dir (r.a.). O Ebu Bekir ki Allah Resûlü (sallallâhu aleyhi ve sellem) onun hakkında:

“Sohbet ve malyyla bana en fazla ikramda bulunan Ebu Bekir’dir. Eğer, ben Rabbimden başkasını halil (dost) edinecek olsaydım, mutlaka Ebu Bekir’i halil edinirdim. Ancak aramızda zaten İslam kardeşliği vardır.”¹⁴ buyurmuştur.

14 Buhari, Fezailu'l-Ashab 3, Menakibu'l-Ensar 45, Mesacid 80; Müslim, Fezailu's-Sahabe 2.

O, insanlar içinde İslam'la müşerref olan ilk kişiydi. Sabikunun da en önündeydi. Malıyla, canıyla Allah Resûlüne (sallallâhu aleyhi ve sellem) sahip çıkmış, herkesin sırt çevirdiği zamanda Resûlullah'ın (sallallâhu aleyhi ve sellem) yanında olmuştu.

Vefa âbidesi eşsiz insan Resûlullah da (sallallâhu aleyhi ve sellem) bu, yerinde ve zamanında yapılan fedakârlıkları unutmuyor, hatta onu zaman zaman yanındakilere hatırlatmak suretiyle, Hz. Ebu Bekir'in (r.a.) büyüklüğüne dikkatleri çekiyordu.

Ebu'd-Derdâ (r.a.) anlatıyor: "Ben Resûlullah'ın (sallallâhu aleyhi ve sellem) yanında oturuyordum. Derken, Ebu Bekr (r.a.) elbisesinin eteğini tutarak çıkageldi; öyle ki, dizleri açılmış durumdaydı. Aleyhissalatu vesselam (onu bu halde görür görmez): "Arkadaşınız biriyle çekişmiş olmalı!" buyurdular. Ebu Bekr (r.a.) selam verdi ve: "(Ey Allah'ın Resûlü!) Benimle İbnu'l-Hattab arasında bir şey (tat-sızlık) oldu. Sonra da pişman oldum. Beni affetmesini talep ettim, kabul etmedi. Bunun üzerine sana geldim!" dedi. Aleyhissalatu vesselam da: "Ey Ebu Bekr! Allah sana mağfiret etsin!" buyurdu ve bunu üç kere tekrar etti. Sonra da Hz. Ömer (r.a.), davranışından pişman oldu. Hz. Ebu Bekr'in (r.a.) evine gitti ve: "Ebu Bekr evde mi?" diye sordu. "Hayır!" cevabını alınca, o da doğru Aleyhissalatu vesselam'ın yanına geldi ve selam verdi. Aleyhissalatu vesselam'ın yüzü (öfkeden) renk renk olmaya başladı. Bu hâl, Hz. Ebu Bekr'i (r.a.) korkuttu. Derhal diz çökerek: "Ey Allah'ın Resûlü! Bu meselede (hata benim), ben haksızlık ettim!" dedi. Aleyhissalatu vesselam (hepimize):

"Allah beni size (peygamber olarak) gönderdi. Size tebliğ ettiğim zaman hepimiz bana: "Sen yalancısın." dediniz, Ebu Bekir ise: "Doğru söyledin." dedi ve bana canıyla, malıyla yardımcı oldu. Siz arkadaşımı bana bırakmalı değil misiniz?" buyurdular ve iki veya üç kere, bu sözü tekrar ettiler. Ebu'd-Derda der

ki: “Bundan sonra, (Resûlullah’ın hatırı için) Ebu Bekr’e hiç eziyet edilmedi.”¹⁵

Hz. Aişe’nin Kabilesi

Hz. Aişe (r.a.) Beni Temim kabilesindedir. Bu kabile; cesareti, emanete riayeti ve görüşlerindeki tutarlılığıyla bilinmektedir. Aynı zamanda ailelerine şefkatle muameleleri ve onlara iyilik ve ihsanlarda bulunmalarıyla öne çıkmıştır. İşte Hz. Ebu Bekir, böyle bir kabilenin en güzel mirasçısıdır. O dönemde Hz. Ebu Bekir (r.a.) Kureyş’in en bilgisi olup doğruluk, isabetlilik ve tecrübelerindeki mükemmellikten dolayı insanların kendisine danıştıkları bir zâttir.

Hz. Ebu Bekir (r.a.) ticaretle uğraşan bir tüccardır. Kâinatın Efendisi (sallallâhu aleyhi ve sellem) elçi olarak gönderildiğinde, bu kutlu insan aynı zamanda ilk Müslümanlardan olma şerefine de nail olarak bu meziyetlerine, en ulaşılmaz olanını da katmış, o günden bugüne dek herkesin kendisine gıpta ve sevgiyle baktığı bir insan olagelmıştır. Sahabeden ileri gelen pek çok kimse de, zaten bu doğru sözlü ve güvenilir insanın davetiyle İslam’la şereflenmiştir.

Hz. Ebu Bekir (r.a.) hiçbir şekilde tereddüt geçirmeden Hz. Muhammed’in (sallallâhu aleyhi ve sellem) davetine icabet etmiştir. Bu, o gün için kimsenin cesaret edemeyeceği bir durumdur. Zaten önemli olan da, bir iyiliği ilk önce başlatmak ya da ona sebep olmaktır. Bu anlamda o, belki de pek çok kimsenin iman etmesine vesile olmuştur. Allah Resûlü de (sallallâhu aleyhi ve sellem) zaten her zaman onun bu yönünü nazara vermiş, “Herkes davet ettiğimde tereddüt gösterdi; ancak Ebu Bekir’de bu konuda hiçbir tereddüt olmadı.”¹⁶ buyurarak onu tebci etmiştir.

¹⁵ Buhari, Fezailu'l-Ashab 5, Tefsir, A'raf 3.

¹⁶ Buhari, Fezailu'l-Ashab 5, Tefsir, A'raf 3.

Bu büyük insanın vesilesiyle Hz. Osman, Zübeyr b. Avvam, Hz. Abdurahman b. Avf, Sa'd b. Ebi Vakkas, Talha b. Ubeydullah gibi cennetle müjdelenen sahabiler Müslümanlıkla şereflenmişlerdir.

Cennet Hanımlarından Bir Hanım *“Ümmü Rumân” (r.a.)*

Baba bu kadar değerli; belki bir o kadar da anne. Bu annenin adı Ümmü Rumân'dır. O da Kureyş'in Kinane kolundandır. Hanım sahabilerin önde gelenlerinden olup Yüce Elçi'nin (sallallâhu aleyhi ve sellem) hakkında: “Kim cennetteki Hurilerden birini görmek istiyorsa, Ümmü Rumân'a baksın.” müjdesini verdiği yüce şahsiyettir. Baba cennetlik, anne cennetlik. Onların evlatları olan Hz. Aişe (r.a.) cennetlik. Cenab-ı Hakk onlara ahirette komşu eylesin!

Bereketli Yuvanın Kuruluşunun Başlangıcı

Hz. Sevde Validemizde olduğu gibi Hz. Aişe Validemizde de bu hayırlı işe vesile olan kişi Havle binti Hakim'dir (r.a.). Zaman, itibariyle hicretten iki üç yıl öncedir. Zor günlerin vefalı eşi Hz. Hatice'nin (r.a.) irtihal-ı dar-ı bekâya ermesinden bir süre sonra Havle, meseleyi Allah Resûlüne (sallallâhu aleyhi ve sellem) açmış, üzerinde konuşmuşlar ve netice itibariyle Allah Resûlü (sallallâhu aleyhi ve sellem) kabul edince hemen işe koyulmuştur. Gerisini Havle'den (r.a.) dinleyelim:

“Ebu Bekir'in evine gittim. Ancak içeride kendisi yoktu. Eşi Ümmü Rumân'la karşılaştım. Ey Ümmü Rumân! Allah Teâla'nın size nasıl bir hayır bereket nasip ettiğini biliyor musun?” dedim. “Nedir o?” dedi. “Allah'ın Resûlü (sallallâhu aleyhi ve sellem) beni Aişe'yi istemek için gönderdi.” dedim.

Ümmü Rumân: “Bunu çok arzu ederim. Ancak hele bir Ebu Bekir’i bekleyelim, şimdi gelir.” dedi.

Bu sırada Hz. Ebu Bekir (r.a.) çıkageldi. Ona da “Ey Ebu Bekir, Allah’ın hayır ve bereket olarak sana verdiği şeyi bir bilebilsen! Allah Resûlü (sallallâhu aleyhi ve sellem) beni Aişe’yi istemek için gönderdi.” dedim.

Böyle sürpriz bir teklif karşısında sevinçten hayretler içinde kalan Hz. Ebu Bekir (r.a.), hemen Resûlullah (sallallâhu aleyhi ve sellem) ile olan yakınlığını düşündü. Çünkü kendisini âdeta Resûlullah’ın (sallallâhu aleyhi ve sellem) gerçek kardeşi gibi görüyordu. Dolayısıyla “Aişe’nin Resûlullah’la (sallallâhu aleyhi ve sellem) evlenmesinde bir sakınca var mı?” diye düşünüyordu.

Bunun üzerine, ben tekrar Resûlullah’a (sallallâhu aleyhi ve sellem) dönüp bu durumu sordum. Allah Resûlü (sallallâhu aleyhi ve sellem), Hz. Ebu Bekir’in kendisinin din kardeşi olduğunu, bunun da böyle bir evliliğe engel teşkil etmediğini bildirdi.

Dönüp Ebu Bekir’e (r.a.) geldim. Durumu ona anlattım. Bunun üzerine Hz. Ebu Bekir (r.a.): “Az, bekle; hemen geliyorum.” dedi.

Hz. Ebu Bekir (r.a.) sıfatından da anlaşılacağı üzere sözüne son derece sadık bir kimseydi. Bir söz vermişti. Verdiği sözden de dönmesi mümkün değildi. Çünkü sözden dönmenin bir döneklilik olduğuna, dönekliliğin de Müslümanlığa asla uygun olmayan bir davranış olduğuna gönülden inanmıştı. İşte bu inancın gereğini yapması lazımdı ve yapıyordu da.

Hz. Aişe’yi (r.a.) evlendirmek için daha önce Mut’im b. Adiy-y’in oğlu Cübeyr’e söz vermişti. Bu, daha tam bir söz değildi. Sadece Mut’im bir ara bunu dillendirmiş, o da sessiz kalmış, ancak bu sessizliği ‘evet’ şeklinde kabul edilmişti. Sözünde bu denli hassasiyetle durmayı belki de tarihte -Resûlullah (sallallâhu

aleyhi ve sellem) hariç- Hz. Ebu Bekir'in (r.a.) dışında kimsede görmemiz mümkün değildir.

Hz. Ebu Bekir (r.a.) durumu netleştirmek için Mut'im'in yanına girdi. Mut'im'in müşrik olan hanımı da oradaydı. Şirkin mantığı hep aynıydı. Endişe, korku ve başkaları hakkında şüpheler içinde bulunma... Kendi inancı konusunda, içinde bir kesinlik oluşmadığından dolayı, başkaları tarafından ikna edilme korkusu... Müşrik hanım da bunu yaşıyordu. Hemen çıktı:

"Ey Ebu Kuhafe'nin oğlu! Kızınla oğlumuzu evlendirelim de, oğlumuz da senin inandığın o dine mi girsin?"

Hz. Ebu Bekir (r.a.), bu derece art niyetli ve cevap vermeye bile değmez bir iddia karşısında sustu ve Mut'im'e dönerek:

"Bu ne demek istiyor?" dedi.

Mut'im: "Ne demek istediğini duydun!" diyerek bir anlamda kendisinin de aynı düşüncede olduğunu ikrar etmiş oluyordu.

Böyle bir cevap, zaten Hz. Ebu Bekir'in (r.a.) beklediği bir cevaptı. Böylelikle o, daha önce bu konuda yarım da olsa onlara verdiği sözü yerine getirmiş, sözünden dönme gibi son derece tehlikeli olan ve aynı zamanda münafıklığın özelliklerinden biri olan bir tehlikeden de kurtulmuş oluyordu. Sevinçle doğruca eve gitti ve Havle'ye (r.a.) Resûlullah'ı (sallallâhu aleyhi ve sellem) davet etmesi için müjde verdi.

İşin artık yoluna girdiğini anlayan Havle (r.a.) sevinerek Kâinatın Efendisi'ne (sallallâhu aleyhi ve sellem) koştu ve ona bu haberi verdi. Hayırlı işleri tehir etmeye gerek yoktu. Resûlullah (sallallâhu aleyhi ve sellem) hemen Hz. Ebu Bekir'in evine geldi ve nikah kıyılmış oldu. Resûlullah (sallallâhu aleyhi ve sellem) Efendimiz mehir olarak 500 dirhem verdi.

Aslında bu nikâh kader planında çoktan kıyılmıştı. Zira Resûlullah (sallallâhu aleyhi ve sellem) rüyasında Hz. Aişe'nin kendisine

nikâhlandığını görmüştü. Zaten O'nun rüyaları sabahın aydınlığı gibi net değil miydi? Ancak belki de iffet âbidesi olmasından, bu meseleyi daha önce kimseye açmamıştı.

Hz. Aişe (r.a.) bu durumu şöyle anlatır:

“Hz. Peygamber (sallallâhu aleyhi ve sellem) bana dedi ki: “Rüyamda sen bana üç gece gösterildin: Melek seni bana bir ipek parçası içerisinde getirdi ve “Bu senin zevcendir, aç onu!” dedi. Ben de açtım, içindeki sendin. Ben: ‘Bu rüya Allah katında ise, onu gerçekleştirecektir.’ dedim.”¹⁷

Hz. Aişe'nin Yaşı

Allah Resûlü'nün (sallallâhu aleyhi ve sellem) Hz. Aişe (r.a.) ile evlendiğinde yaşının küçük olması meselesi, birtakım art niyetli oryantalistler tarafından dile dolanmış ve kasten dedikodu malzemesi yapılmıştır. Aslında bu, son derece haksız ve yersiz bir yaklaşımdır. Bu konunun önemine binaen meseleye daha yakından bakmanın faydası olduğunu düşünüyoruz.

Evliliklerde yaş farkının fazla olup olmaması bir defa kültürle yakın ilişkili olup görecelidir. Eğer tarihte yaşanmış her konuya günümüz tarz-ı telakkileri açısından bakacak olursak, pek çok meseleyi anlamamız mümkün olmayacaktır. Çünkü zamanla kültür değişmekte, örf ve âdetlerde ciddi anlamda farklılıklar meydana gelmektedir. Bazen geçmişte son derece olağan karşılanan bir konu, bugün son derece anormal karşılanabilmektedir. Dolayısıyla böyle olaylara yaklaşırken en doğru yöntem, yaşadığı dönemde olaya nasıl yaklaşıldığı hususudur.

Şayet o dönemde yaşça büyük olan birisiyle yaşça bu kadar küçük olan birisinin evliliği son derece normal bir hadise olmasaydı, zaten “Küçük bir açığını bulsak da insanların naza-

17 Buhari, Nikah 9, 35; Tabir 20, 21; Müslim, Fezailu's-Sahabe 79.

rında Muhammed'i (sallallâhu aleyhi ve sellem) (haşa) küçük düşürsek!" diye bütün dikkatleriyle onu gözetleyen gözü dönmüş müşriklerin, böyle bir fırsatı kaçırmaları mümkün olmazdı. Böyle bir evlilik o gün için olağandı. Hiçbir müşrik zaten ses çıkarmamıştı. Çünkü Arap Yarımadası'nda herkes bu tür evlilikler yapıyor, yaş farkını hiç de problem yapmıyordu. Demek ki Resûlullah'ın (sallallâhu aleyhi ve sellem) bu evliliği son derece doğaldı. Kaldı ki bugün bile Arap Yarımadası'nda, Mısır'da ve daha başka yerlerde evliliklerde 25 hatta 30 yaş son derece olağan karşılanmaktadır.

Yukarıda da belirtildiği gibi, Hz. Aişe bu yaşta evlenebilecek bir olgunlukta idi. Çünkü babası daha önce onu Cübeyr b. Mut'im'in oğluyla evlendirme hususunda bir anlamda mutabakata varmıştı. Şayet Hz. Aişe (r.a.) evlenecek bir olgunlukta olmasaydı, babasının böyle bir teşebbüste bulunması mümkün olmazdı. Demek ki Hz. Aişe'nin yaşı evlilik için yeterliydi.

Mesela Hz. Ömer (r.a.), kızı Hafsa'yı daha önce Hz. Ebu Bekir'e (r.a.) evlenmesi için teklif etmişti de, bu feraset sahibi insan kabul etmemişti. Hâlbuki Hz. Ebu Bekir'le Hz. Hafsa arasındaki yaş farkı, Efendimiz'le (sallallâhu aleyhi ve sellem) Hz. Aişe arasındakinden daha fazlaydı. Bu da, son derece tabii karşılanıyordu.

Konuyla ilgili diğer önemli bir mesele de, Arabistan gibi sıcak yerlerdeki 9 yaşındaki bir kız çocuğunun fiziki durumunun göz ardı edilmesidir. Soğuk ve ılıman iklimlerde çocuklar, daha yavaş gelişir ve ergenlik yaşı daha geçtir. Ancak sıcak iklimlerde –ki bugün de bu bilinen bir durumdur- çocuklar hızlı gelişir ve fiziki yapıları daha erken gelişir ve ergenlik daha erken yaşlarda başlar. Dolayısıyla Peygamber Efendimiz'in (sallallâhu aleyhi ve sellem) Hz. Aişe (r.a.) ile 9 yaşında iken evlenmesi çok tabiidir.

Bütün bunların yanında bazı araştırmacılar, Hz. Aişe'nin (r.a.) Resûl-i Ekrem'le (sallallâhu aleyhi ve sellem) evlendiğinde yaşı-

nın 9 olduğunu kabul etmemektedir. Bunun dirayet yönünden kabul edilemez olduğunu değişik delillerle ispat etmeye çalışmışlardır. Bunlara göre; Hz. Aişe (r.a.) Peygamber Efendimiz (sallallâhu aleyhi ve sellem) ile 18 yaşında evlenmiştir. Ve Resûlullah (sallallâhu aleyhi ve sellem) vefat ettiğinde de 27 yaşındadır.¹⁸ Bu konuda "Hz. Aişe Validemiz'in Evlilik Yaşı" adlı makale delilleriyle yeterli bilgiyi ihtiva etmektedir.¹⁹

Hicret ve Hz. Aişe (r.a.)

Kâinatın Efendisi (sallallâhu aleyhi ve sellem), Hz. Aişe (r.a.) validemizle nikahı kıyılınca hemen evlenmedi. Ancak Resûlullah (sallallâhu aleyhi ve sellem) zaman zaman bu en Kerim ve Vefalı dostunun ve aynı zamanda kayınpederinin evine gidiyor, sıkıntılarını müstakbel eşini görünce az da olsa unutuyor ve onunla dertleşiyordu. Bu son derece zeki ve bahtiyar validemiz de, Allah Resûl'ünü (sallallâhu aleyhi ve sellem) görünce büyük bir sevinçle ona yaklaşıyor, onunla sohbeta doyamıyor ve ileride yükleneceği muallimlik vazifesinin temel taşlarını kuruyordu.

Mekke, giderek Müslümanlara dar geliyordu. Küfür yobazları, Müslümanların sayısının artması karşısında ateş püskürüyor, özellikle de kimsesiz ve yardımcısız olanlara çetin işkenceler ediyorlardı. Yavaş yavaş Medine-i Münevvere'ye hicretler başlamıştı. Hz. Ebu Bekir de (r.a.) hicret etmeyi âdeta ipe çekenlerdendi. Ancak o, her defasında Resûlullah'a (sallallâhu aleyhi ve sellem) izin için gittiğinde Resûlullah ona beklemesini söylüyordu.

Hz. Aişe (r.a.) şöyle anlatıyor:

Hz. Peygamber (sallallâhu aleyhi ve sellem) bize ya sabah ya da akşam gelirdi. Ancak Allah'ın kendisine hicret için izin verdiği

18 Bu konuda geniş bilgi için bkz: Şiblî, Asr-ı Saadet, 2/147-151.

19 Dr. Reşit Haylamaz, Yeni Ümit Dergisi, Sayı: 79, "Hz. Aişe Validemiz'in Evlilik Yaşı".

gün, tam öğle saatinde bize geldi. O saatte hiç gelmezdi. Babam onu görünce:

'Allah'ın Resûlü (sallallâhu aleyhi ve sellem) bu saatte gelmezdi. Mutlaka önemli bir sebebi var.' dedi. Hz. Peygamber (sallallâhu aleyhi ve sellem) içeri girince, babam oturduğu yerden kalkıp yerini ona verdi. Babamın yanında ben ve kız kardeşim Esmâ vardı. Resûlullah (sallallâhu aleyhi ve sellem) babama:

'Onları dışarı çıkar.' dedi. Babam:

'Ey Allah'ın Rasûlü, onlar benim kızlarımdır. Anam babam sana feda olsun. Acaba bu iş nedir?' diye sordu. Resûlullah (sallallâhu aleyhi ve sellem):

'Allah bana Mekke'den çıkmaya ve hicrete izin verdi.' dedi. Babam

'Ey Allah'ın Rasûlü! Sana arkadaş olmak istiyorum.' dedi. Hz. Peygamber (sallallâhu aleyhi ve sellem) de:

'Ben de seni beraber götürmek için geldim.' dedi. O güne kadar bir kimsenin sevincinden ağladığını görmemiştim. O gün babam sevincinden hüngür hüngür ağladı ve:

'Ey Allah'ın Resûlü, şu iki deveyi bunun için hazırlamıştım.' dedi. Sonra kendilerine yol göstermek için, Abdullah b. Ureykid'i kiraladılar. Abdullah, bu konuda oldukça tecrübeli biriydi. Annesi Benî Sehm b. Amr kabilesindendi ve kendisi henüz müşrikti. Hareket edecekleri güne kadar, bakmak için develeri ona teslim ettiler.^[1]

Hz. Aişe'nin ablası Esmâ da şöyle anlatıyor:

Hz. Peygamber (sallallâhu aleyhi ve sellem) Mekke'de bize her gün iki defa geliyordu. Fakat hicret gününde tam öğle vakti geldi ve ben de:

'Ey baba! Bak, Hz. Peygamber (sallallâhu aleyhi ve sellem) geliyor.' dedim. Babam:

'Anam babam Resûlullah'a feda olsun. Onu bu saatte buraya getiren mutlaka önemli bir şeydir.' dedi. Hz. Peygamber (sallallâhu aleyhi ve sellem) babama:

'Biliyor musun, Allah bana Mekke'den çıkma izni verdi?' dedi. Babam:

'Ey Allah'ın Resûlü! Arkadaş olacak mıyım?' diye sorunca Hz. Peygamber (sallallâhu aleyhi ve sellem):

'Evet, olacaksın!' dedi. Babam:

'Benim iki devem vardır. Falan zamandan beri onları besliyor, bu günü bekliyordum. Onlardan birisini al.' dedi. Hz. Peygamber (sallallâhu aleyhi ve sellem):

'Onu ancak parasıyla alırım.' dedi. Babam:

'Anam babam sana feda olsun, istersen parasıyla al.' dedi. Onlara bir azık sofrası hazırladık. Sonra ben sırtımdaki kemerimi parçaladım, onun bir parçasıyla sofrayı bağladım. Onlar çıktılar ve Sevr Dağı'ndaki mağarada bulunmuşlar. Mağaraya vardıklarında babam, Resûlullah'tan (sallallâhu aleyhi ve sellem) önce mağaraya girmiş, her deliğe parmağını koyarak orada Peygamber'e (sallallâhu aleyhi ve sellem) zarar verecek bir haşerat olup olmadığını kontrol etmiş. Kureyş de Resûlullah (sallallâhu aleyhi ve sellem) ile Ebu Bekir'i kaybettikleri için onları aramaya koyulmuşlardı. Peygamber'i getirene yüz deve ödül vadettiler. Mekke dağlarında ikisini aramaya başladılar. Buldukları Sevr Dağı'na geldiler. Ebu Bekir, mağaranın tam karşısında duran bir kişiyi işaret ederek:

'Ey Allah'ın Resûlü! Bu kişi buraya bakıyor.' dedi. Allah Resûlü (sallallâhu aleyhi ve sellem):

'Hayır, melekler bizi kanatlarıyla gizliyorlar.' buyurdu. Böylece mağarada üç gün kaldılar. Amir b. Führeyre onlara bizim koyunları getiriyor, gece karanlığında yanlarında kalıyor, sa-

bahları da çobanlarla beraber merada bulunuyordu. Onlarla beraber akşamları gidiyordu. Fakat yavaş hareket ederek akşam olduğunda koyunları Peygamber'le babama götürüyordu. Çobanlar zannederlerdi ki, o da kendileriyle beraberdir. Kardeşim Abdullah da gündüzleri Mekke'de dolaşüyor, haber topluyordu. Karanlık çökünce de mağaraya gelip onlara haber veriyordu. Sonra karanlıkta onlardan ayrılıyor, sabahleyin de Mekke'de oluyordu.”²⁰

*Hz Peygamber'in (sallallâhu aleyhi ve sellem)
ve Hz. Ebu Bekir'in (r.a.) Ailelerinin Hicret Etmeleri*

Kâinatın Efendisi hicret ettiğinde ailesini ve çocuklarını götürme imkânı bulamamıştı. Aynı zamanda Hz. Ebu Bekir de (r.a.) O'nun yanında olduğundan Hz. Aişe, annesi ve kardeşleri de Mekke'de kalmışlardı.

Hz. Aişe (r.a.) bunu şöyle anlatıyor: “Resûlullah (sallallâhu aleyhi ve sellem) Medine'ye yerleştikten sonra Zeyd b. Hârise'yi, Ebu Râfi ile birlikte Mekke'ye gönderdi. Onlara iki deve ve beş yüz dirhem de para verdi. Hz. Peygamber (sallallâhu aleyhi ve sellem) bu parayı babamdan (Hz. Ebu Bekir'den) borç olarak almışlardı. Onlar, bu parayı yiyecek ve diğer ihtiyaçları için harcayacaklardı. Babam Ebu Bekir de, bunlarla birlikte Abdullah b. Ureykit'i iki veya üç deveyle gönderdi. O, kardeşim Abdullah b. Ebu Bekir'e de bir mektup yazarak ondan beni, annem Ümmü Rumân'ı ve Zübeyr'in hanımı kız kardeşim Esmâ'yı Medine'ye göndermesini istedi. Onlar Medine'den hep birlikte çıktılar. Mekke ile Medine arasında bulunan Kudeyd'e geldiklerinde Zeyd b. Hârise yanlarında bulunan o beş yüz dirhem parayla

²⁰ Kaynak İbn Hişam başkalarından verelim.

üç deve satın aldı. Sonra da hep birlikte Mekke'ye vardılar. Orada Medine'ye hicret etmek isteyen Talha b. Ubeydullah'a rastladılar. Mekke'den hep birlikte çıktık. Zeyd ile Ebu Râfi, Fâtımâ, Ümmü Gülsüm ve Sevde binti Zem'a'yı götürüyorlardı. Zeyd ayrıca Ümmü Eymen ile Üsâme'yi de yanına almıştı. Bu şekilde sahraya geldik. Orada annemle benim üzerinde bulunduğumuz deve ürktü. Annem:

'Ey kızım! Hayvandan inelim!' diye feryat ediyordu. Sonunda devemiz Herşâ denilen dar bir yere geldiğinde sakinleşti. Böylece Allah Teâlâ bizi kurtarmış oldu. Sonra Medine'ye geldik; ben babam Ebu Bekir'in kaldığı eve indim. Hz. Peygamber'in (sallallâhu aleyhi ve sellem) ailesi de kalacak oldukları eve gittiler. O sırada Hz. Peygamber (sallallâhu aleyhi ve sellem) mescidi inşa ediyor ve etrafına da hanımları için evler yaptırıyordu. Hz. Peygamber (sallallâhu aleyhi ve sellem), aile efradını yapılan evlere yerleştirdi. Biz de diğer evler yapılıncaya kadar birkaç gün bekledik."²¹

Resûlullah'ın (sallallâhu aleyhi ve sellem) Mekke'deyken evlendiği Sevde Validemiz (r.a.), bu evlerden birine yerleşerek hem Resûlullah'ın (sallallâhu aleyhi ve sellem) kızlarına bir anne şefkatiyle kanat geriyor, hem Allah Resûlü'nün (sallallâhu aleyhi ve sellem) hizmetini görüyor hem de ev işlerini yapıyordu.

Mescid inşası tamamlanmış, Müslümanlar yavaş yavaş Medine'ye yerleşmiş, bir ana yurdu gibi orada güven ve huzura kavuşmuşlardı. Nasıl kavuşmasınlar ki, Ensar dediğimiz Medine'nin baba yiğitleri bu her şeyini terk ederek gelen muhacir kardeşlerine kol kanat germiş, onları öz kardeşleri gibi kabul etmiş ve kendi mallarını yarı yarıya onlarla paylaşma cömertliğini göstermişlerdi. Bu öyle bir civanmertlikti ki, Yüce

21 İbn Hacer, el-İsabe, 4/450; Heysemî, Mecme'uz-Zevâid, 9/227.

Allah onların bu eşsiz vasıflarını Kur'ân-ı Kerîm'de anmak suretiyle, onları tatlı ve canlı bir hatıra gibi ebedileştirmişti.

Kutlu şehir Medine'de yapılan ilk önemli icraatlerden birisi; evleri, yurtları, malları, hâsılı her şeyleri gözü dönmüş Mekte müşrikleri tarafından gasp edilen yüce muhacirlerle, onlara kucaklarını açıp onları bağrılarına basan şerefli Ensar arasındaki kardeşlik tesisiydi. Zira muhacirlerin "benim" diyecekleri hiçbir şeyleri yoktu. Bu kardeşlik o güne kadar dünyanın asla göremediği, bundan sonra da görmesi mümkün olmayan bir kardeşlikti. Bu; nesep kardeşliğinden de öteydi. Her şey seve seve taksim ediliyordu. Gönülden gele gele, içte hiçbir burukluk olmadan bir taksimat yapılıyordu. Nitekim onların bu durumu şöyle dile getirilmektedir:

"Bunlardan önce Medine'yi yurt edinip imana sarılanlar ise, kendi beldelerine hicret edenlere sevgi besler, onlara verilen ganimetlerden ötürü içlerinde bir kıskanma veya istek duymazlar. Hatta kendileri ihtiyaç duysalar bile o kardeşlerine öncelik verir, onlara verilmesini tercih ederler. Her kim nefsinin hırsından ve mala düşkünlüğünden kendini kurtarırsa, işte fe-lah ve mutluluğa erenler onlar olacaklardır." (Haşr 59/9).

Müslümanlar, Medine'de şimdilik emniyet içindeydi. Birkaç ay sonra sadakat âbidesi Hz. Ebu Bekir (r.a.) Resûlullah'a (sallallâhu aleyhi ve sellem) gelerek, üç yıl önce nikâhı Mekke'de kıyılan evliliğin tamamlanması teklifinde bulundu. Allah Resûlü de (sallallâhu aleyhi ve sellem), hemen erkek ve hanım sahabilerden bazılarıyla beraber kayınpederinin evine gitti.

Hz. Aişe (r.a.) Validemiz o unutulmaz günü şöyle anlatır:

"Allah Resûlü (sallallâhu aleyhi ve sellem) o gün evimize geldi. Ashaptan da bazı erkek ve hanımlar toplandı. Ben de o sırada hurma ağacından yapılan salıncakta sallanıyordum. Annem

beni oradan indirerek saçlarımı güzelce taradı, yüzümü yıka-
dı, sonra elimden tutarak beni götürdü. Birden kendimi evin
kapısının önünde buldum. Beni birazcık durdurdu. Nerdeyse
heyecandan ölecektim. Biraz sonra da beni içeriye götürdü.
Resûllah (sallallâhu aleyhi ve sellem) evimizdeki sedirde oturuyordu.
Annem Resûlullah'a (sallallâhu aleyhi ve sellem):

'Bu senin eşindir. Allah onu sana, seni de ona hayırlı kıl-
sın!' dedi."²²

Bundan sonra Aişe Validemiz nice mutlu ve bereketli yılları
içerisinde geçireceği, eşsiz hayat arkadaşı Hz. Muhammed
(sallallâhu aleyhi ve sellem) ile kalacağı mutlu haneye gitti. Bu mutlu
ev, bizlerin bugün zannettiği gibi fiziki bakımdan şatafatlı, içi
değerli eşyalarla dayalı döşeli, lüks ve konforun bulunduğu
bir ev değildi. Aksine o ev, bugün en fakir insanın evinden
bile mütevazı ve sadeydi. Duvarları kerpiçten yapılmış, çatısı
da hurma dallarıyla kapatılmıştı. Ancak içindekiler, dünyanın
en mutlu insanıydı. Zaten saadet ve mutluluğun kaynağı da,
sahip olunan kıymetli eşyalar değildi. Öyle olsaydı, günümüz
dünyasının insanı, konforun her türlüüne sahip olduğu halde,
mutsuz olmazdı; evlilikler kısa bir süre sonra kâbusa dönmez-
di, mahkemeler boşanma davalarıyla dolup taşmazdı.

Mutluluk kanaatleydi, dünyaya dünya kadar ehemmiyet
vermedeydi, insanların ebedi yurt olan ahirette de aynı za-
manda beraber olacaklarına inanmalarındaydı. Zaman zaman
küçük bazı kırgınlıklar olsa da: "Önemli değil, bu da geçer! Bu
da insandır!" deyip meseleyi büyütmemelerindeydi. İşte Aişe
(r.a.) Validemizin hanesi böyle mutlu ve bereketli mütevazı bir
haneydi.

22 Buhari, Nikah 38, 39, 57, 59, 61; Müslim, Nikah 69; Ebu Davud, Nikah 34.

Yepyeni Bir Hayat

Hız. Aişe (r.a.); artık yeni bir hane, yeni bir hayat, yeni ve önemli bir görevin başındaydı. Bu görev, İnsanlık Güneşi Resûlullah'ın (sallallâhu aleyhi ve sellem) mirasını, özellikle de kadınlarla ilgili hükümleri kıyamete kadar gelecek olan insanlara taşıma göreviydi. Yaşı küçüktü, belki de bu büyük bir avantajdı. Zira çekirdekten, eşsiz insanın yanında yetişmiş oluyor, öğreneceği şeyleri insanlığın gerçek mualliminden öğreniyordu. Resûlullah (sallallâhu aleyhi ve sellem) ümmiydi, öğreneceği şeyleri bizzat Âlemlerin Rabbi'nden öğrenecekti ve öğrendi. Belki de, bunun içindir ki Cenab-ı Hakk onu kasten başkalarından öğrenecek bir ortamda bulundurmamıştı.

Hız. Aişe'yi de (r.a.) aslında böyle değerlendirebiliriz. Zira o gelecekte insanlara, en yakın olarak Resûlullah'ın (sallallâhu aleyhi ve sellem) hayatını aktaracaktı. Sünnetini rivayet edecek, terbiyesini gösterecekti. Bu da, ancak tam anlamıyla her şeyi ondan görüp öğrenmesine bağlıydı. Nitekim öyle de olmuştu. O, Resûlullah'ın (sallallâhu aleyhi ve sellem) hem eşi, hem de talebesiydi. Öyle ki şahsiyeti onun yanında teşekkül etmiş ve Resûlullah'ın (sallallâhu aleyhi ve sellem) gözleri önünde gelişip büyümüşü. Hatta zaman zaman Kâinatın Efendisi, oynasınlar diye Hız. Aişe'ye arkadaşlar getiriyordu. Omzuna yaslandırıp Habeşlilerin kılıç kalkan oyunlarını daha rahat seyretmesini sağlıyordu. Bazen da onunla koşu yapıyordu.

O, Pek Çok Yönüyle Hususi Özelliklere Sahipti

Varlıkta eşitlik söz konusu değildir. Özelliklerine, yaptıkları işlere, yüklendikleri vazifelere göre ya da Yüce Yaratıcı'nın yaratılıştan verdiği birtakım değerlere göre farklı farklıdır. Günlerin

içinde cuma farklıdır, geceler içinde Kadir farklıdır, ayların içinde Ramazan farklıdır, kitaplar içinde Kur'ân farklıdır, melekler içinde dört büyük melek dediğimiz Cibril, Azrail, Mikail ve İsrail farklıdır, peygamberler içinde Hz. Muhammed (sallallâhu aleyhi ve sellem) farklıdır. Resûlullah'ın eşleri arasında da Hz. Aişe'nin, Hz. Hatice hariç, göreceği vazife açısından yeri farklıdır.

Resûlullah'ın (sallallâhu aleyhi ve sellem) evlendiği tek bekâr eşi oydu. Semadan günahsızlığı tescillenen oydu. Cibril'in suretini Resûlullah'a (sallallâhu aleyhi ve sellem) getirerek: "Bu senin eşindir, onunla evlen!" dediği oydu. Önünde uzanarak uyuduğu halde, arkasında Resûlullah'ın (sallallâhu aleyhi ve sellem) namaz kıldığı eşi oydu. Vahyin geldiği zamanlarda Allah Resûlü'nün yanında bulunduğu eşi oydu. Kâinatın Efendisi'nin irtihal-i dar-ı bekaya giderken başını kucağına koyduğu kişi oydu. Son nefesini yanında verdiği oydu, defnedildiği ev de yinen onun eviydi.²³

Kâinatın Efendisi'nin (sallallâhu aleyhi ve sellem) özel hayatını ve İslam'ı nasıl yaşadığını bize en net ve yakından anlatan Hz. Aişe (r.a.) Validemizdir. Mükemmel bir zekâyâ ve duyduğunu ezberleyen kusursuz bir hafızaya sahipti. 2000'den fazla hadis rivayet etmiştir. Yüzlerce şiiri ezbere okumaktaydı. Böyle keskin bir zekâ ve ateşin bir hafıza Resûlullah'a (sallallâhu aleyhi ve sellem) 9 yıl talebelik yapmış, sadık ve itaatkâr bir öğrenci olarak öğrendiklerini büyük bir titizlikle başkalarına aktarmıştır.

Nazlanacak Kadar Değerliydi

Allah Resûlü (sallallâhu aleyhi ve sellem) insanlara karşı yumuşak huylu ve müsamahakârdı. Bundan eşleri de, nasiplerini alıyordu. Özellikle Hz. Aişe (r.a.) validemiz, Resûlullah'ın (sallallâhu aleyhi

23 İbn Sa'd, Tabakat, 8/63-64.

ve sellem) bu huyunu çok iyi bildiği için, zaman zaman nazlanma cesaretini bile gösterebiliyordu. Ferasetiyle insanların bakışlarını dahi okuyan eşsiz insan, Hz. Aişe'nin sözlerinden, onun kendisine karşı olan iç halinden çok açık bir şekilde haberdardı.

Bir defasında Resûlullah (sallallâhu aleyhi ve sellem): "Ey Aişe! Ben senin benden ne zaman hoşnut olduğunu, ne zaman olmadığını çok iyi bilirim." buyurdu. Hz. Aişe de:

"Ey Allah'ın Resûlü bunu nasıl bilirsin?" diye sorunca Resûlullah (sallallâhu aleyhi ve sellem): "Benden memnun olduğun ve bir şeyler gizlemeye çalıştığın zamanlarda: "Muhammed'in Rabbi hakkı için öyle değerlidir!" dersin. Benden memnun olmadığın zamanlarda da: "İbrahim'in Rabbi hakkı için öyle değerlidir!" dersin ve adımlı anmazsın." Davranışlarındaki anlamları bile sezen firaset sahibi Allah Resûlü'nün (sallallâhu aleyhi ve sellem) bu mukabelesi karşısında Hz. Aişe Validemiz (r.a.):

"Evet, vallahi aynen dediğin gibidir ey Allah'ın Resûlü! Ancak ben sizden memnun olmadığım sıralarda bile sadece adınızı anmam, yoksa sevginiz daima içimde yaşamaktadır."²⁴ buyurarak, ona karşı sevgisinin hiçbir zaman kalbinden çıkmadığını ifade etmiştir. Nasıl çıkar ki, Allah Resûlü'nü (sallallâhu aleyhi ve sellem) sevmek iman gereğidir.

Hz. Aişe Validemiz Resûlullah'a (sallallâhu aleyhi ve sellem) olan sevgisini, son derece tabii olarak biraz kıskandığından dolayı, diğer hanımlarıyla paylaşmada zorlanıyordu. Onun için de, zaman zaman Resûlullah (sallallâhu aleyhi ve sellem) nezdinde kendisini hatırlatma yollarına başvuruyordu. Belki, bu biraz yadırganabilir. Ancak o şartları bilmeyen bir kimsenin o psikolojiyi anlaması da mümkün değerlidir. Hatta o bir defasında sevgisini

24 Buhari, Nikah 108, Edeb 63; Müslim, Fedailü's-Sahabe, 90.

ve Kâinatın Efendisi'nin (sallallâhu aleyhi ve sellem) eşsizliğini şöyle dile getirmiştir:

“Mısırlı kadınlar Hz. Yusuf'u görünce onun güzelliği karşısında kendilerini alamayıp bıçaklarla meyveleri keseceklerine, ellerini kesmişlerdi. Şayet onlar benim eşim Hz. Muhammed'i (sallallâhu aleyhi ve sellem) görselerdi, ellerini değil, onun güzelliği karşısında bıçakları kalplerine saplardı.”

Hatta bir defasında Resûlullah'a (sallallâhu aleyhi ve sellem) şöyle sormuştu: “Ey Allah'ın Resûlü! Lütfen bana şunu bildirir misin? Eğer bir vadiye gitsen de orada iki çeşit ağaç bulsan. Bunlardan birinin üzerindeki mahsül yenmiş, diğerininki ise yenmemiş olsa. Siz devenizi bunların hangisinde otlatırsınız?” Resûlullah (sallallâhu aleyhi ve sellem): “Elbette başkası tarafından otlatılmayan ağaçta!” deyince Hz. Aişe (r.a.):

“İşte o ağaç benim.”²⁵ mukabelesinde bulundu.

En yakın arkadaşının kızı; acı tatlı bütün bir hayatı beraber yaşadığı bu büyük insana karşı, nebînin en mutenâ ikramı... Umum neseplerin sona erdiği günde, sona ermeyen karâbetiyle onun yanında bulunma şerefi ancak bu sayede olacaktır. Evet, Aişe-i Siddîka ile, Hazreti Ebû Bekir, maddî-mânevî hiçbir boşluk bırakmayacak şekilde kurb-u Nebevî'ye mazhar olmuşlardı. Ayrıca, Hz. Aişe gibi çok zeki bir nâdire-i fitrat, dâvâ-yı nübüvveteye tam vâris olabilecek yaradılıştı idi. İzdivaçtan sonraki hayatı ve daha sonraki hizmetleriyle kat'iyen sübut bulmuştur ki; o muallâ varlık, ancak nebî zevcesi olabildi. Zira o, yerinde en büyük hadisçi, en mükemmel tefsirci ve en nâdide fıkıhçı olarak kendini gösteriyor, zâhir ve bâtın-ı Muhammedî'yi (sallallâhu aleyhi ve sellem) emsâlsiz kavrayışıyla, bihakkın temsil ediyordu.

25 İbn Sa'd, Tabakat, 8/80.

Bunun içindir ki; Efendimiz'e rüyasında, onunla izdivaç yapacağı iş'âr ediliyor ve henüz gözlerine başka hayal girmeden peygamber hânesine kadem basıyordu...

Bu sayede o, Hz. Ebû Bekir (r.a.) için vesile-i şeref olacak ve kadınlık âlemi içinde, bütün istifdat ve kâbiliyetlerini inkişaf ettirerek, Efendimiz'in en başta talebelerinden biri olma hüviyetiyle, büyük mürşide ve mübelliğe olmaya hazırlanacaktı. İşte böylece, o da hem bir zevce hem de bir talebe olarak saadet hânesine intisap etmiş bulunuyordu.

Ümm-ü Abdullah

Hz. Aişe'nin (r.a.) çocuğu yoktu. Bunun için künyesi de yoktu. Araplarda künyeye çok ehemmiyet verilirdi. Bunun için Hz. Aişe üzüldü. Bir gün Hz. Peygambere (sallallâhu aleyhi ve sellem) bunu arz etmiş ve Peygamberimiz de şöyle buyurmuştu:

“Sen yeğenin Abdullah bin Zübeyr'i kendine evlat edinirsin ve onun ismine izafeten de künye alırsın.”

Bundan sonra Hz. Aişe yeğeni, Abdullah bin Zübeyr'e izafeten Ümm-ü Abdullah diye künyelendi.²⁶

Onun Resûlullah'ın (sallallâhu aleyhi ve sellem)

Nazarında Ayrı Bir Yeri Vardı

Aynı çatı altında, farklı kültür ve karakterlere sahip hanımlar vardı. Bunların arasında zaman zaman ince ve tatlı tatsızlıklar da olmuyor değildi. İnsanların birlikte yaşadıkları yerlerde bu kadarının olması da zaten normaldi. Hele Kâinatın Efendisi gibi bir Zat'ın (sallallâhu aleyhi ve sellem) sevgisini paylaşma söz konusu olunca, böyle bir durum daha da normal karşılanmalıydı.

26 İbn Sa'd, Tabakât, 8/66.

Zaten Resûlullah (sallallâhu aleyhi ve sellem) da normal karşılıyor, onları kırmadan meseleyi hallediyordu.

Resûlullah'ın (sallallâhu aleyhi ve sellem) Hz. Aişe'yi sevmesini birazcık kadınlık hissiyatıyla içlerine sindiremeyen saadetli hanenin eşsiz sultanları, aralarında fıtrat ya da kültüre göre samimiyet halkaları kurmuşlardı. Bu halkalar da iki gruptan oluşuyordu. Bunun bir grubunda Hz. Aişe, Hafsa, Safiyye, Sevde, öbüründe de Hz. Ümmü Seleme ile Resûlullah'ın (sallallâhu aleyhi ve sellem) diğer hanımları bulunuyordu. Ashap, Resûlullah'ın (sallallâhu aleyhi ve sellem) Hz. Aişe'ye muhabbetini pek iyi bildiklerinden bunlardan birisinin yanında Resûlullah'a (sallallâhu aleyhi ve sellem) takdim etmek istediği bir hediyesi bulunursa o hediyesini, Resûlullah (sallallâhu aleyhi ve sellem) Hz. Aişe'nin hanesinde bulunduğu zamana kadar tehîr ederdi de hediye sahibi hediyesini Resûlullah (sallallâhu aleyhi ve sellem) Hz. Aişe'nin hanesinde iken gönderirdi. Bundan dolayı, Ümmü Seleme validemizin grubunda olanlar bundan rahatsız olup konuşmaya başladı da bunlar, Ümmü Seleme'ye:

“Git de Resûlullah'a (sallallâhu aleyhi ve sellem) söyle! İnsanlara ilan etsin! Her kim Resûlullah'a (sallallâhu aleyhi ve sellem) bir hediye vermek isterse, o kimse Resûlullah (sallallâhu aleyhi ve sellem) hanımlarından hangisinin odasında bulunursa bulunsun hediyesini versin.” demişlerdi. Ümmü Seleme Validemiz, onların kendisine söyledikleri bu sözü Resûlullah'a ilettiler. Fakat Resûlullah (sallallâhu aleyhi ve sellem) ona cevap vermedi. Ümmü Seleme Validemizin grubuna dahil olan hanımlar Ümmü Seleme'den durumu sorduklarında:

“Resûlullah bana bir şey söylemedi.” diye cevap verdi. Onlar Ümmü Seleme'ye: “Resûlullah'a (sallallâhu aleyhi ve sellem) dediklerimizi bir daha iletseydin.” dediler. O da Resûlullah'ın (sal-

lalláhu aleyhi ve sellem) nöbeti ona geldiğinde önceki gibi Resûlullah`a (sallalláhu aleyhi ve sellem) durumu arz etti. Fakat Resûlullah (sallalláhu aleyhi ve sellem) yine ona bir şey söylemedi. Ümmü Seleme Validemizden, kendi grubundaki hanımlar durumu sorduklarında o da:

“Resûlullah (sallalláhu aleyhi ve sellem) bana bir şey söylemedi.” diye cevap verdi. Onlar da Ümmü Seleme`ye: “Resûlullah (sallalláhu aleyhi ve sellem) sana bir cevap verinceye kadar bu dileğimizi Resûlullah`a arz eyle!” dediler. Hakikaten Ümmü Seleme Validemiz de Resûlullah`a (sallalláhu aleyhi ve sellem) her defasında kendi nöbetinde bunu tekrar söyledi. Bu defa Resûlullah (sallalláhu aleyhi ve sellem) cevaben:

“Sakin Aişe hakkında söylenip de bana eziyet etme. Bana hiçbir eşimin nöbetinde iken vahiy gelmez de yalnız Aişe`nin odasında iken gelir.” buyurdu. Ümmü Seleme Validemiz de:

“Ey Allah`ın Elçisi! Sana eziyet vermekten tevbe ederek Allah`a sığınırım” diye özür diledi sonra Ümmü Seleme Validemiz tarafındaki hanımlar Resûlullah`ın kızı Fâtıma`ya müracaat ettiler ve onu Resûlullah`a gönderip:

“Yâ Resûlullah! Hanımların Ebû Bekr`in kızı hakkında Allah`tan senin için adalet istiyorlar.” demesini rica ettiler. Hz. Fâtıma da Resûlullah`a (sallalláhu aleyhi ve sellem) bu şekilde söyledi. Resûlullah:

“Ey kızım! Sen benim her sevdiğimi sevmez misin?” buyurdu. Hz. Fâtıma da: “Evet, severim!” dedi. Resûlullah (sallalláhu aleyhi ve sellem): “Öyle ise Aişe`yi sen de sev!”²⁷ buyurdu.

Resûlullah (sallalláhu aleyhi ve sellem) Hz. Aişe`yi çok severdi. Ona “Hümeyra” lâkabını vermiş ve: “Dininizin yarısını bu Hümeyra`dan alınız.” buyurmuşlardır. Hazret-i Aişe, Medine`de

27 Buhari.

Peygamberimizin muharebelerine katıldı ve diğer sahâbe hanımları gibi harpte yaralıların tedavisiyle bizzat meşgul oldu. Uhud gazâsında sırtında su ve yiyecek taşıyıp yardım için Peygamber Efendimizin hep yanında kalmıştı. Hatta peygamberimizin Uhud'da müşriklerin taşlarıyla yaralanan mübarek yüzlerine, hasır yakıp, külünü basarak kanlarının durmasını sağlamıştı. Hz. Aişe bir ara Uhud'da kılıçla cepheye gitmek istemişse de, Resûlullah (sallallâhu aleyhi ve sellem) buna müsaade etmemiştir.

Cibril Selam Yolluyor

Görüldüğü gibi Hz. Aişe Validemizin Resûlullah'ın (sallallâhu aleyhi ve sellem) yanında ayrı bir yeri vardı. Bu, belki de gelecekte icra edeceği misyonla yakından ilgiliydi. Yeryüzünün Efendisi onu ayrı bir buudda sevdiği gibi, gökyüzünün Efendisi Cibril de ona farklı bir ayrıcalık gösteriyor, vahyi onun yanındayken getiriyor, hatta ona selam yolluyordu.

Aişe Validemiz anlatıyor: “Resûlullah (aleyhissalâtu vesselâm) bana:

‘Ey Aişe! İşte Cebrail! Sana selâm söylüyor!’ dedi. Ben de:

‘Ve aleyhisselâmu ve rahmetullahi ve berekâtuhu!’²⁸ dedim.”

Hatta bazen de Cebrail'i sahabeden Dihyetü'l-Kelbî suretinde görüyordu. Zaten Cibril, Allah Resûlü'ne (sallallâhu aleyhi ve sellem) bazen vahyi Dihye suretinde getiriyordu. İşte zaman zaman da Hz. Aişe'nin onu gördüğü oluyordu. Yine başka bir defasında o: “Ey Allah'ın Elçisi! Ayakta Dihyetü'l-Kelbi'yle konuşuyordun!” diye sorunca Resûlullah (sallallâhu aleyhi ve sellem):

28 Buhari, Fezailü'l-Ashab 30, Bed'ül-Halk 6, Edeb 11, İsti'zan 16, 19; Müslim, Fezailü's-Sahabe 91.

“Sen onu gördün mü?” diye soruyor, O da: “Evet!” deyince, Resûlullah (sallallâhu aleyhi ve sellem):

“O, Cebrail’di. Sana da selamı var.”²⁹ diyordu.

Derin Bilgi Sahibi

Hiz. Aişe (r.a.), engin bilgisi, üstün zekâsı, hafıza gücü ve Kur’ân’ı mükemmel bir şekilde anlamasıyla ön plandaydı. Çok genç olduğundan dolayı, Resûlullah’ın (sallallâhu aleyhi ve sellem) her dediğini tam olarak kavriyor, anlıyor ve yaşıyordu. Bu özelliğindendir ki gelecek nesillerde sahabenin ve tabiinden pek çok kimsenin başvurduğu bir üstad konumuna gelmiştir.

Hişam b. Urve babasından şunu nakletmektedir: “Kur’ân’ın yorumunu, feraiz ilmini, helal-haram konularını, şiiri, Arap tarihi ve ensab ilmini, Hiz. Aişe’den daha fazla bilen bir hanım görmedim.”³⁰ Hiz. Ömer zamanında o, insanlara dini konularda fetvalar vermektedir. Hatta Hiz. Ömer ve Osman gibi sahabenin ileri gelenleri bile altından kalkamadıkları meselelerde ondan fetva istemektedirler.³¹

Hiz. Aişe sadece dini konularda değil, aynı zamanda tıbbi konularda da hayli malumat sahibidir. Onun tıp hususundaki bilgilerine şaşırırlar: “Haydi Kur’ân’ı, helal haram konularını Resûlullah’tan (sallallâhu aleyhi ve sellem); şiir, ensab ve tarih ilmini babandan öğrendin. Peki bu tıpla ilgili bilginin kaynağı nedir?” diye sorduklarında, Hiz. Aişe Validemiz:

“Resûlullah’a (sallallâhu aleyhi ve sellem) çeşitli gruplar geliyordu. Allah Resûlü’ne (sallallâhu aleyhi ve sellem) hastalıklarını anlatıyor, o da onlara hastalıklarıyla ilgili ilaçlar tavsiye ediyordu. Bu

29 Heysemî, Mecme’uz-Zevâid, 3/57; 6/80.

30 Ebû Nuaym, Hilyetü'l-Evliyâ, 2/60.

31 Belâzûrî, Ensâbu'l-Eşrâf, 2/46-47.

sırada ben de onlara yaptığı tavsiyelerini ezberliyor ve onları iyice kavırıyordum.”³² buyurmuştur.

H.z. Aişe Validemiz, Allah Resûlü'nün (sallallâhu aleyhi ve sellem) sünnetini en güzel bir biçimde muhafaza ediyor, Kur'ân'ı anlamada önemli bir yardımcı olan sebab-i nüzulleri çok iyi biliyor, “dinde fakih olma” diye tabir edilen sığata hakkıyla layık, özellikle Resûlullah'ın (sallallâhu aleyhi ve sellem) vefatından kendi vefatına kadar insanların her konuda sordukları sorulara doyurucu ve isabetli cevaplar veriyordu.³³

Kendisi de Babası Gibi Resûlullah'a

(sallallâhu aleyhi ve sellem) İnsanların En Sevgilisiydi

Bir insanın başkalarının sevgisine mazhar olması elbette insana sürur verir. Ancak bir insanı seven Âlemlerin Efendisi (sallallâhu aleyhi ve sellem) olunca, bundaki sevinci tahmin etmek herhalde mümkün olmasa gerek. Evet, Efendimiz (sallallâhu aleyhi ve sellem) erkekler içinde en fazla H.z. Ebu Bekir'i (r.a.), hanımlar içinde de en fazla Aişe validemizi seviyordu.³⁴ Elbette, bu sevginin ahirete yansıyan yönü de vardı. Zira: “Kişi sevdiğiyle beraberdir.” sözü sadık-u masdukun sözüydü. İşte H.z. Aişe de, buna mazhar olmuştu.

Bu kadar sevgiye mazhar olmasına rağmen Allah Resûlü (sallallâhu aleyhi ve sellem) eşleri arasında bunun, adaleti ihlal edecek bir dereceye götürmesine asla müsaade etmemiş, onun bu sevgisinden güç alan H.z. Aişe Validemize yeri geldiğinde geri adım attırılmıştır.

Safiyye Validemiz, çok güzel yemek yapardı. Bir defasında Resûlullah (sallallâhu aleyhi ve sellem) H.z. Aişe Validemizin odasının

³² Belâzûrî, a. g. e; 2/46-47.

³³ Belâzûrî, a. g. e; 2/49.

³⁴ Buhari, Meğazi 63; Müslim, Fezailu's-Sahabe 8.

dayken ona yemek yapıp göndermişti. Bunun karşısında Hz. Aişe Validemiz şiddetli bir kıskançlık hissetmiş ve kendisini bir titreme sarmıştı. O kadar ki yemek tabağını aldığı gibi yere atıp kırmıştı. Ama dönmesini de çok iyi biliyordu. Zaten asıl büyüklük de buradaydı. İnsan melek değildi ki hiç eksiği olmasın, kızmasın, mukteza-yı beşer olarak bazı kusurlar işlesin. Âdem Nebi'yle şeytanın ayrıldığı nokta da yine burasıydı. Hz. Âdem, büyüklük göstermiş, bir anda kendine gelmiş; pişman olmuş ve affedilmenin yollarını aramaya başlamıştı. Belki bu hareket, şeytanın bir vesvesesiydi. Ama o, bu vesveseden çabuk kurtulmuş ve Yüce Mevla'nın da beyan buyurduğu gibi:

“Allah'a karşı gelmekten sakınanlara şeytandan bir hayal ilişince, hemen düşünüp kendilerini toparlar, basiretlerine tam sahip olurlar.” (A'raf 7/201) basiretini toplamış ve Hakk'a dönmüştü. Allah'a karşı gelmekten sakınanlar, müttakiler, kendilerini tam emniyette hissetmezler. Şeytan onları da etkilemeye çalışır. Fakat onlar bunu bildiklerinden, şeytanın bir tayf, bir hayal eseri gibi bir etkisine maruz kalıp gözleri bulanabilir. Ama çok geçmeden gerçeği sezer, Allah'a sığınmak gerektiğini hatırlar, basiretleri açılır, vartadan kurtulurlar.

Aişe Validemiz, sadece pişmanlıkla yetinmemiş, aynı zamanda bunun kefaretinin de sormuştu. Gerçek adalet timsali Resûlullah (sallallâhu aleyhi ve sellem) da kefaretinin tabağa aynıyla tabak, yemeğe misliyle yemek olduğunu bildirmişti.³⁵

Resûlullah (sallallâhu aleyhi ve sellem) herhangi bir sefere çıktığında adaletten ayrılmaz, eşleri arasında kura çekerdi. Ancak kura, Hz. Aişe Validemize çıkmadığında, seferden döndüğünde ilk uğradığı eşi de yine o olurdu.³⁶ Bu da, Hz. Aişe'nin (r.a.),

35 Ebu Davud, Büyü 91; Nesai, İşretü'n-Nisa 4.

36 Belâzûrî, Ensabu'l-Eşrâf, 2/48.

Resûlullah'ın (sallallâhu aleyhi ve sellem) yanındaki yerini göstermesi açısından önemli bir işarettir.

Rahmete Vesile

Aişe Validemiz anlatıyor: “Resûlullah (sallallâhu aleyhi ve sellem) ile bir seferde beraberdik. Beydâ denilen bir yere veya Zâtu'l-Ceyş denen yere gelmiştik ki benim bir kolyem kopup kayboldu. Resûlullah (sallallâhu aleyhi ve sellem), onu aramak için kaldı. O'nunla birlikte herkes orada kaldı. Bir su başında da değillerdi. Üstelik beraberlerinde su da yoktu.

Halk Hz. Ebu Bekir'e (r.a.) gelerek:

“Aişe'nin yaptığını gördün mü! Hem Resûlullah'ı (sallallâhu aleyhi ve sellem) hem de herkesi burada oyaladı. Ne buralarda ne de beraberlerinde bir su var.” demişler. Resûlullah (sallallâhu aleyhi ve sellem) başını dizlerimin üzerine koymuş uyurken Ebu Bekir (r.a.) çıkageldi:

“Sen Resûlullah'ı da (sallallâhu aleyhi ve sellem), halkı da burada hapsedtin. Bir su başında değiller, beraberlerinde su da yok!” diyerek, babam beni azarladı ve Allah'ın dilediğince başka şeyler de söyledi. (Öfkesini daha da yenemeyip) eliyle böğrüme böğrüne dürterek (canımı yaktı). Resûlullah'ın (sallallâhu aleyhi ve sellem) başı dizimin üzerinde olduğu için kımıldamamaya çalıştım.

Resûlullah (sallallâhu aleyhi ve sellem) sabaha kadar, susuz uyudu. Sabah olunca Allah Teâlâ teyemmüm âyetini inzal buyurdu:

“Ey iman edenler! Namaza kalkmak istediğinizde yüzlerinizi ve dirseklere kadar ellerinizi yıkayın! Başlarınızı meshedip topuklarınızla birlikte ayaklarınızı da yıkayın! Cünüp iseniz tastamam yıkanın (boy abdesti alın)! Eğer hasta veya yolcu iseniz veya tuvaletten gelmişseniz, yahut kadınlarla münasebette bulunmuş olup da su bulamazsanız temiz toprağa teyemmüm

edin, (mânen arınma niyeti ile) ondan yüzlerinize ve ellerinize mes-hedin. Allah size güçlük çıkarmak istemez, fakat şükredesiniz diye sizi temizleyip arındırmak ve size olan nimetlerini tamama erdirmek ister.” (Maide 5/6)

Bir rivayette şu ziyade vardır: Üseyd (r.a.) Hz. Aişe'ye: “Allah sana rahmetini bol kılsın, senin başına hoşlanmadığın her ne gelmiş ise onda Allah senin için de Müslümanlar için de bir ferec (sıkıntidan kurtulma) kılmıştır.” dedi.

Üseyd b. Hudayr dedi ki: “Ey Ebu Bekir ailesi! Bu, sizin ilk bereketiniz değildir.”

Hz. Aişe (r.a.) sözüne devam ederek dedi ki: “Bindiğim deveyi dürtüp kaldırdım. Kaybolan kolye altında çıktı.”³⁷

İnsanların suçladıkları yerlerde bile, Allah Teâlâ onun vesilesiyle ümmete kolaylıklar ihsan ediyordu. Dış görünüş itibariyle belki güzel bir şey değildi böyle bir yerde geceleme. Fakat bir de işlerin arka planı vardı, görünmeyen yüzündeki hikmetler gizliydi. Nitekim hayatımız için de önemli bir düstur olan: “..Olur ki hoşlanmadığınız bir şey sizin için hayırlı olur. Olur ki sevip arzu ettiğiniz bir şey sizin için şerli olur. Gerçeği Allah bilir, siz bilmezsiniz.” (Bakara 2/216) âyeti de bunu hatırlatmıyor mu?

Resûlullah (sallallâhu aleyhi ve sellem)

Sevdiğini Ona Bildiriyordu

Kâinatın Efendisi (sallallâhu aleyhi ve sellem) o kadar yoğun işlerinin arasında şefkatli bir eş olarak eşlerine kıymet veriyor, onları dinliyor, anlattıkları haberlerle ilgili onlara yorumlar yapıyor ve sevdiğini söylüyordu. Hz. Aişe Validemiz, bir gün Resûlullah'a (sallallâhu aleyhi ve sellem) o zaman Araplar arasında yaygın

37 Buhari, Teyemmüm 2, Fezailül-Ashab 5, 30; Müslim, Hayz 108.

olan ve 11 hanımın bir araya gelerek kocalarıyla ilgili birbirlerine anlattıkları şu hikâyeyi anlatmıştı:

On bir kadın oturup kocalarının ahvalini haber vermede ve hiçbir şeyi gizlemeyecekleri hususunda birbirlerine kesin söz verip anlaştilar:

Birincisi (kötüleyerek): “Benim kocam (yalçın) bir dağın başındaki zayıf bir devenin eti gibidir. Kolay değil ki çıkılsın, semiz değil ki götürülsün.” dedi. (Yani kocasının sert mizaçlı, huysuz, gururlu oluşuna, ailenin kendisinden istifade etmediğine işaret etti.)

İkincisi (de kötüleyerek): “Ben kocamın gizliliklerini deşifre etmek istemem, çünkü korkarım. Eğer zikretmeye başlarsam büyük küçük her şeyini söyleyip bırakmamam gerekir, (bu ise kolay değil).” dedi. (Bu sözlerle kocasının çok kötü olduğuna işaret etti).

Üçüncüsü (kötüleyerek): “Benim kocam uzun boyludur, konuşsam boşanırım, konuşmazsam muallakta bırakılırım.” dedi. (Bununla da, kocasının akılcı kıt olduğunu belirtmek istedi).

Dördüncüsü (överek): “Kocam Tihame gecesi gibidir. Ne sıcağıdır, ne soğuktur. Ne korkulur, ne usanılır.” dedi.

Beşincisi: “Kocam içeri girince pars, dışarı çıkınca arslan gibidir. Bana bıraktığı (ev işlerinden hesap) sormaz.” dedi.

Altıncısı: “Kocam yedi mi (üst üste katlayıp) çok yer, içti mi sömürür, yattı mı sarınır. Benim kederimi anlamak için (elbiseme) elini sokmaz.” (Bununla da, kocasının kendisiyle ilgilenmediğini, yiyip içmekten başka bir şey düşünmediğini söylemek ister.) dedi.

Yedincisi: “Kocam tohumuzdur. Her dert onundur (vücudunda çeşitli hastalıklar var). Başımı yarar, vücudumu yaralar, (bunları yapmak için) her şeyi toplar, (her eline geçeni kullanır, vurur).” dedi.

Sekizincisi: “Onun (vücuduna) dokunmak tavşana dokunmak gibi (yumuşak)tır. Güzel kokulu bitki gibi hoş kokar.” dedi.

Dokuzuncusu: “Kocamın direği yüksektir (evi rahattır), kılıcının kını uzundur (boylu posludur), ocağının külü çoktur, evi meclise yakın (misafirperver) bir adamdır.” dedi.

Onuncusu: “Kocam maliktir, hem de ne malik! Artık akıl ve hayalinizden geçen her hayra maliktir. Onun çok devesi vardır. Develerin çökecek yerleri çok, yaylakları azdır. Çalgı sesini duydular mı helak olacaklarını anlarlar. (Yani develer yayılmaya salınmaz, kesilmek üzere bekletilir, çalgı ve eğlence sesi duyunca kesileceklerini anlarlar demektir.)” dedi.

On birincisi: “Kocam Ebu Zerr'dir. Amma ne Ebu Zerr'dir! Anlatayım: Kulaklarımı ziyenetlerle doldurdu, bana çok iyi baktı. Beni hoşnut kıldı, kendimi bahtiyar ve yüce bildim. O beni Şikk denen bir dağ kenarında bir miktar davarla geçinen bir ailenin kızı olarak buldu. Beni atları kişneyen, develeri böğüren, ekinleri sürülüp daneleri harmanlanan müreffeh ve mesut bir topluma getirdi. Ben onun yanında söz sahibiyim, hiç azarlanmam. (Akşam) yatar, sabaha kadar uyurum. Doya doya süt içerim. Ebu Zerr'in annesi de var: Ümmü Ebu Zerr. Ama o ne annedir! Onun zahire ambarları büyük, hararları iri, evi geniştir. Ebu Zerr'in oğlu da var. Ama ne nezaketli gençtir o. Onun yatığı yer, kılıcı çekilmiş kın gibidir. Onu dört aylık bir kuzunun tek budu doyurur (az yer). Ebu Zerr'in bir de kızı var. Ama o ne terbiyelidir. Babasına itaatkârdır. Anasına da itaatkârdır. Vücudu elbisesini doldurur. Endamıyla başkalarını gıbtaya sevk eder. Ebu Zerr'in bir de cariyesi var. O ne sadakatli, ne iyi cariyedir. Aile sırrımızı kimseye söylemez, evimizin aziğini asla ifsad ve israf etmez, evimizde çer çöp bırakmaz, evimizi temiz tutar. Namusludur, eve kir getirmez. Bir gün Ebu Zerr evden çıktı. Her tarafta süt tulumları yağ çıkarılmak için çalkalanmakta idi. Bir müddet sonra kocam benden ayrıldı; başka bir hanımla evlendi. Ondan sonra ben de şeref sahibi bir adamla evlen-

dim. O da güzel ata binerdi. Hatta mızrağını alır ve akşam üzeri deve ve sığırlardan birçok hayvan sürer, bana getirirdi. Getirdiği her çeşit hayvandan bana bir çift verirdi. (Bu kocam da bana): ‘Ey Ümmü Zer! Ye, iç ve akrabalarına ihsanda bulun!’ derdi.” Ümmü Zer der ki: “Buna rağmen, ben bu ikinci kocamın bana verdiklerinin hepsini bir araya toplasam, Ebu Zerr’in en küçük kabını dolduramaz.”

Hadisi rivayet eden Hz. Aişe der ki: “Resûlullah (sallallâhu aleyhi ve sellem) gönlümü almak için: ‘Ey Aişe! Ben sana Ebu Zerr’in Ümmü Zer’e nispeti gibiyim, şu farkla ki Ebu Zerr Ümmü Zer’i boşamıştır, ben seni boşamadım. Biz beraber yaşayacağız.’ buyurdu.”³⁸

Namaz İçin Resûlullah

(sallallâhu aleyhi ve sellem) Ondan İzin İsterdi

İnsan sarrafı Ufuk İnsan (sallallâhu aleyhi ve sellem) o kadar ince şeyleri düşünürdü ki, böyle bir inceliği de zaten ancak bütün eğitimini Allah’ın (celle celâluhû) nezaretinde yürüten birisi gösterebilirdi. Hz. Aişe (r.a.) ile kaldıklarında kılacağı nafîle namaz için ondan izin istemişti. Hz. Aişe (r.a.) de böyle bir sormayı şeref kabul etmiş ve istediğini ona vermişti. Hz. Aişe Validemiz anlatıyor:

“Allah Resûlü (sallallâhu aleyhi ve sellem), bir gece bana hitaben; ‘Ya Aişe’, dedi, ‘müsaade eder misin, bu gece Rabbimle beraber olayım.’ (O, Rabbiyle beraber olmak için bile hanımından müsaade isteyecek kadar incelerden ince bir insandı. Asalet, O’nun damarlarına işlemiştii.) Ben, ‘Yâ Rasûlallah.’ seninle olmayı isterim; fakat senin istediğini daha çok isterim.’ dedim. Sonra, Allah Resûlü (sallallâhu aleyhi ve sellem) abdest aldı, namaza durdu, kırâatinde “İnne fi

³⁸ Buhari, Nikah 82; Müslim, Fezailü’s-Sahabe 9.

halkissemâvâti ve'l ardi" âyetini okudu, okudu ve sabaha kadar gözyaşı döktü."

Allah Resûlü (sallallâhu aleyhi ve sellem), bazen de hanımını uyandırmamak için, hiç sormadan kalkar ve ibadet ederdi. Yine Hz. Aişe Validemiz anlatıyor:

"Bir gece uyandıgımda Allah Resûlü'nü bulamadım. Hemen kıskançlık damarım kabardı; acaba diğer hanımlarından birinin yanına mı gitti, diye düşündüm. Yerimden doğrulurken elim, karanlıkta Allah Rasûlü'nün ayaklarına ilişti. Baktım ki, Allah Resûlü secdeye kapanmış, bir şeyler okuyor. Okuduğu duaya kulak verdim, şunları söylüyordu: (Mealen) "Allah'ım, Senin gadabından, öfkenden Senin rızana sığınyorum. Ukûbetinden bağışlamana sığınyorum. Allah'ım, Sen'den yine Sana sığınyorum. (Kahrından lütfuna, celâlınden cemaline, ceberûtiyetinden Rahmaniyet ve Rahimiyetine sığınyorum.) Sen, Seni senâ ettiğin gibisin. (Ben Seni senâ edemem. Senin en büyük şâhidin, yine Sensin.)"

Rivayetin farklı varyantı da şöyledir: "Resûlullah (sallallâhu aleyhi ve sellem) bir gece yanımdan çıkıp gitmişti. (Benim nöbetimde) hanımlarından birinin yanına gitmiş olabilir diye içime kıskançlık düştü. Geri gelince halimi anladı ve: 'Kiskandın mı yoksa?' dedi. Ben de: "Evet! Benim gibi biri senin gibi birini kıskanmaz da ne yapar?" dedim. Aleyhissalatu vesselam: 'Sana yine şeytanın gelmiş olmalı.' dedi. Ben: 'Benimle şeytan mı var?' dedim. 'Şeytanı olmayan kimse yoktur.' dedi. 'Seninle de var mı?' dedim. 'Evet, ancak ona karşı Allah bana yardımcı oldu da. Müslüman oldu.'"³⁹ buyurdu.

39 Müslim, Münafıkun 70; Nesai, İşretü'n-Nisa 4.

Resûlullah'a (sallallâhu aleyhi ve sellem)

Karşı Yapılan Bir Haksızlık Karşısında Cevap Verirdi

Her mümin için peygamberini sevmek, ona itaat etmek, ona yapılan hakaretleri sanki kendisine yapıyormuş gibi kabul etmek ve makul ölçüler çerçevesinde bunlara cevap vermek mümin olmanın gereklerindedir. Aişe Validemiz, işte bunu en güzel şekilde yapıyordu.

Hadis kaynaklarında yer alan bir rivayete göre; bir gün bir Yahudi, Peygamber Efendimiz'in yanına gelerek "es-Selâmü aleyküm" der gibi yapmış fakat "es-Sâmü aleyküm" demişti. İbrânî dillerinde, "sâm" ölüm demektir; "es-Sâmu aleyküm" ise, "Ölüm sizin üzerinize olsun, canınız çıksın!" manasına gelmekteydi. O talihsiz adam, Allah Resûlü'ne selam veriyormuş gibi yapıp "es-Sâmü aleyküm" deyince onun maksudını anlayan Hazreti Aişe Validemiz biraz sinirlenip, "Ölüm, gazap ve lanet sizin üzerinize olsun; Allah canınızı alsın!" diyerek ziyadesiyle mukabelede bulunmuştu. Meseleyi biraz nükteyle ele alacak olursak, mualla annemiz zâhiren doğru olanı yapmıştı; zira selamı alan insanın verilen selama daha başka kelimeler ilave ederek mukabelede bulunması gerekir. Meselâ birisi size "es-Selâmü aleyküm" deyince, siz "Ve aleykümü's-selâm" demekle yetinmez; "ve rahmetullahi ve berakâtuhu" sözlerini de ekler; hatta Bediüzzaman hazretleri gibi, "ebeden, dâimen, ebede'l-âbidîn ve dehre'd-dâhirîn" diyerek selamı bitirirsiniz. İşte Aişe Validemiz de –ona ruhlarımız feda olsun– İnsanlığın İftihar Tablosu'na karşı öyle çirkin davrananlara ziyadesiyle cevap vermişti.

Bunun üzerine Allah Rasûlü (sallallâhu aleyhi ve sellem) Hazreti Aişe'nin cevabını doğru bulmadığını ima ederek "Eğer kötü söz tecessüm etseydi, çok çirkin tecessüm ederdi; nezaket

ise, neyin üzerine konduysa onu süsledi ve onun makamını yüceltti.” buyurmuştu. Ümmü'l-mü'minîn, “Ya Resûlallah! Onların “es-Sâmu aleyküm” dediğini duymadınız mı?” deyince de Efendimiz, “Evet, duydum; ama onlara verdiğim cevabı sen duymadın mı? Ben de onlara, ‘Aleyküm - Size de.’ diye cevap verdim.”⁴⁰ demişti.

Cömertlikte Üstüne Yoktu

Kur'ân-ı Kerim, “Mallarını gece ve gündüz, gizli ve açık hayra sarf edenler var ya, onların mükâfatları Allah katındadır. Onlara korku yoktur, üzüntü de çekmezler.” (Bakara 2/274) buyurmakta; herhangi bir muhtaç gördüğü vakit, hiç gecikmeksizin onun ihtiyacını gideren kimseleri takdir etmekte ve bütün Müslümanları hayırlı işler peşinde koşmaya özendirilmektedir. Rivayetlere göre; Hazreti Ebu Bekir Efendimiz kırk bin dinarın on binini gece, on binini gündüz, on binini gizli, on binini de açıkça olmak üzere bir günde tasadduk etmiş ve bu âyet onu takdir sadedinde nazil olmuştur.

Hazreti Sıddîk'ın sıddîka kerimesi Aîşe Validemiz de, babası gibi îsar (başkalarının nefsinin kendi nefsinin tercih edip büyük fedakârlıkta bulunma) ufkunda dolaşan bir insandı. Kendisine, Hayber ve Fedek arazilerinin gelirlerinden verilen bir miktar para vardı. Ayrıca, Hazreti Ömer, Ezvâc-ı Tâhirât'ı ilk saftakiler arasında mütalâa etmiş ve onlara ayrılan miktarı yükseltmişti. O sevgili annemiz eline binlerce dinar geçmesine rağmen vefat ederken arkada dünya adına hiçbir şey bırakmamıştı; çünkü eline geçen her şeyi Allah yolunda infak etmişti. Diğer yönleriyle ne kadar derinse, cömertlikte de o kadar derindi.

40 Ahmed b. Hanbel, Müsned, 3/140, 144; Buhari, Edeb 35, 38.

İlim alanında o denli ileriydi ki, Hazreti Urve onun hakkında “Hem fıkıh hem tıp ve hem de şiir sahasında Hazreti Aişe’den daha bilgilisini görmedim.” demişti. Ebu Musa El-Eşarî Hazretleri de, “Ne zaman bir meseleyi ya da hadisi anlamakta zorlanıp Hazreti Aişe’ye sorsak mutlaka onda bir cevap bulur ve müşkilimizi hallederdik.” itirafında bulunmuştu. O mualla anemimiz söz söylemesini öyle güzel becerirdi ki; Ahnef bin Kays: “Ben Hazreti Ebu Bekir’in, Hazreti Ömer’in, Hazreti Osman’ın ve Hazreti Ali’nin (Allah hepsinden razı olsun) hutbelerini dinledim. Fakat, Hazreti Aişe’nin dudaklarından dökülen sözler kadar güzel ve anlaşılır olanlarını ondan başkasından duymadım.” şeklinde takdirlerini dile getirmişti. Hz. Aişe validemiz, ibadet ü tâatinde o kadar engindi ki; Kasım b. Muhammed: “Hazreti Aişe, Ramazan ve Kurban bayramları hariç senenin bütün günlerini oruçlu geçirirdi.” haberini vermişti. Bir gün yanaklarından süzülen yaşları görünce “Aişe, neyin var, niçin ağlıyorsun?” diye soran Resûl-ü Ekrem Efendimiz’e “Cehennem ateşini hatırladım; ötede ailenizi tanır, beni de hatırlar mısınız ya Resûlallah?” şeklinde cevap veren gözü yaşlı anamızın kalbi de o kadar ince idi ki; Urve Hazretleri şöyle anlatmaktadır: “Sabahları evden çıkınca Hazreti Aişe’nin evine uğrar ve ona selam verirdim. Yine bir gün erkenden ona uğradım. Baktım ki, namaz kılıyor, Cenâb-ı Hakk’ı tesbîh ü tazimde bulunuyor; sürekli ‘Biz dünyada, ailemiz içinde iken sonumuzdan endişe ederdik. Ama şükürler olsun ki Allah bize lütfetti ve bizi, o kavuran ateşten korudu.’ (Tur, 52/26-27) mealindeki âyetleri okuyor; bu âyetleri durmadan tekrar ediyor, Rabbine dua dua yalvarıyor ve ağlıyor. Onu o halde görünce, ben de kalkıp namaza durdum. Fakat o okumasını bir türlü bitirmeyince ben biraz sıkıldım ve daha fazla dayanamayıp bir ihtiyacımı görmek için çarşıya gittim. Geri döndüğümde

ne göreyim; Hazreti Aişe yine namazda ve kıyamdaydı; aynı âyetleri tekrar ediyor, ağlıyor ağlıyordu.”

İşte, bütün yönleriyle bir derinlik ve enginlik âbidesi olan Aişe-i Siddîka annemiz cömertlikte de benzersizdi. Rivayet edildiğine göre; bir gün yetmiş bin dinarı halka paylaştırmış, sonra da oturup elbiselerini yamamış ve o yamalı elbiseleri giymişti. Bir başka gün, payına düşen bir malı yüz bin dinara satmış, eline geçen parayı muhtaçlara dağıtmış ve o günün akşamında da, kendisine ayırdığı arpa ekmeğiyle ancak iftar edebilmişti.

Allah’la münasebetlerinde o kadar derin olan anamız, insanları düşünme ve cömertlikte de o denli engindi. Dini anlama arzu ve iştiağı zaviyesinden eşsiz olduğu gibi, Allah’a, Resûl-ü Ekrem’e, salih kimselere ve cennete yakın olma, cehennemden de fersah fersah uzak bulunma vesilelerini kavramadaki basireti açısından da benzersizdi. Bunları yaptığı dönemde o henüz yirmili yaşlarındaydı. O genç yaşına rağmen bilinmesi gereken mevzuları çok iyi kavramıştı. Kendisine bir husus sorulduğunda, dinin objektifliği içerisinde cevaplar veriyor; hiç kimseye gücünün üstünde bir yük yüklemiyordu. Fakat, şahsî hayatı adına sadakat ve vefasına yakışır bir duruş ortaya koyuyor; hep sika (güvenilirlik) ufkunda ve îsar burcunda seyahat ediyordu.⁴¹

Hz. Muaviye, Hz. Aişe (r.a.) Validemize kıymeti yüz bin dinar civarında çok değerli bir kemer göndermişti. Onu kendisi takip başkalarıyla paylaşmayabilirdi. Ancak bu cömert validemiz bu hediyeyi aldı, bütün ezvac-ı tahirat arasında paylaştırdı.⁴² Ne önemi vardı dünyanın altın kemerlerinin? Gerçek ve ebedi kemerleri takma yeri başka bir yerdi ve o da, bunu düşünüyordu.

41 Gülen, M. Fethullah, İkinci Yağmurları, s. 159-160.

42 Belâzûrî, a. g. e; 2/49.

Başka bir rivayete göre ise, yine Hz. Muaviye içinde kıymetli elbiseler, paralar ve başka eşyalar dolusu bir valizi Hz. Aişe'nin evine kadar gönderdi. Hz. Aişe Validemiz dışarı çıkıp da gelenleri görünce hıçkırıklara boğuldu. "Resûlullah (sallallâhu aleyhi ve sellem) bunların hiçbirini bulamamıştı." dedi ve hepsini başkalarına dağıttı. Yanında da bir misafiri vardı. Akşam olunca nafîle orucunu açmaya hazırlandı. Zira Resûlullah'ın (sallallâhu aleyhi ve sellem) vefatından sonra çokça oruç tutuyordu. İftar sofrasında sadece zeytin yağıyla ekmek vardı. Bu durum karşısında yanındaki kadın misafir kendini tutamadı ve: "Ey müminlerin anası! Sana verilen o paralardan bir kısmını yanında tutsaydın da onunla biraz et alıp şimdi yeseydik!" dedi.

Bunun karşısında Hz. Aişe Validemiz: "Şu önümüzdekinden ye! Vallahi başka bir şey kalmadı." cevabını vermişti.⁴³

Yine başka bir defasında kendisine taze üzüm hediye getirilmişti. Bu fedakârlıkta zirve anamız, bunu da başkalarına dağıtmıştı. Çünkü sevgilisinden dağıtmanın faziletini öğrenmişti. Dağıtanın Allah'a yakın, insanlara yakın, cennete yakın ve cehennemden uzak olduğunu, dağıtmayanın da Allah'tan uzak, insanlardan uzak, cennetten uzak, cehenneme ise yakın olduğunu.⁴⁴

Yanındaki hizmetçi, ondan habersiz bir miktar alıkoydu. Akşam olunca da çıkartıp getirdi. İhtimal ki; yine orucunu açmak için sofraya oturmuştu. "Nedir bu üzümler?" deyince hizmetçi: "Hediye olarak getirilen üzümlerden bir miktar alıkoydum ki sonra yiyelim." dedi. Başkası için yaşama arzusunun bu denli kendisinde bulunduğu cömert ruhlu Hz. Aişe:

"Vallahi, bir tane dahi yemek yok!" diyerek onları da başkalarına gönderdi.⁴⁵

43 Ebû Nuaym, a. g. e; 2/59.

44 Tirmizî, Birr 40.

45 Ebû Nuaym, a. g. e; 2/59.

Çünkü Hz. Aişe Validemiz Resûlullah'tan (sallallâhu aleyhi ve sellem) böyle öğrenmişti. Bir gün Allah Resûlü (sallallâhu aleyhi ve sellem) mescide geldi, cemaatinin önüne geçti ve namaza durdu. Ardından hemen namazını bırakarak odasına doğru telaşla yürüdü. Öyle bir heyecan ve telaş içindeydi ki, O'nu gören, yangına gidiyor zannedirdi. Biraz sonra geldi. Eski heyecanından eser yoktu. Geçti, namazı kıldırdı. Namazdan sonra sahâbe, biraz evvelki heyecan ve tehalükünün (koşuşmasının) sebebini sorunca, şu cevabı verdi: "Biraz evvel bana, fakirlere dağıtılmak üzere bir şeyler getirildi. Ben, dağıtmayı unuttum. Tam namaza durduğum sırada hatırladım. Evimde böyle bir mal varken, namaz kılmak hoşuma gitmedi. Gidip Aişe'ye (r.a.), o malı dağıtmasını söyledim."⁴⁶

Verdiği Sadakalara Güzel Koku Sürmesi

Hz. Aişe Validemiz, tasadduk edeceği paralara güzel kokular sürmüş, sebebini sorduklarında da şöyle cevap verirmiş: "Ben Efendimiz'den, (sallallâhu aleyhi ve sellem), sadakanın fakirin eline geçmeden evvel Allah'ın eline geçtiğini işittim. Bu paraların güzel kokularla Allah'ın eline varmasını istediğim için onlara koku sürüyorum."

Onun Tek Tercihi Allah Resûlü'ydü

(sallallâhu aleyhi ve sellem)

Hicretin 5. yılından sonra, Müslüman toplumunun maddî şartları nisbeten iyileşti. Ezvac-ı tahirat da bu refahtan biraz yararlanmak istedi. Hz. Peygamber isteseydi bunları temin ederdi. Fakat o zühd prensibini, yoksul Müslümanların hayat

46 Buhari, Ezan 158; Nesâi, Sehv 104.

standartlarını esas aldığından, ilahî irşadla buna razı olmadı. Hatta ciddi bir imtihan geçirdi. Âyetlerin talimatıyla bütün eşlerini boşamak durumu ile karşı karşıya geldi. Onları ya alışageldikleri sade hayata devam, ya da boşanma arasında muhayyer bıraktı. Onlar neticede dünya refahını değil, Hz. Peygamberle olan beraberliği tercih ettiler.

Konuyla ilgili âyetler mealen şöyledir: “Ey Peygamber, eşlerine de ki: “Eğer dünya hayatını ve süsünü istiyorsanız, gelin size boşanma bedellerinizi vereyim ve sizi güzelce boşayayım! Yok, eğer Allah’ı, Resûlünü ve âhiret mülkünü isterseniz, haberiniz olsun ki Allah sizin gibi iyi hanımlara büyük mükâfat hazırlamıştır.” (Ahzab 33/28-29)

H.z. Cabir b. Abdullah’tan rivayet edilen bir hadise göre: “Bir gün Hz. Ebu Bekir ve Hz. Ömer (r.a.), Hz. Peygamber’i (sallallâhu aleyhi ve sellem) ziyaret ettiler. Hanımlarının çevresinde oturduğunu ve Hz. Peygamber’in de (sallallâhu aleyhi ve sellem) sessiz olduğunu gördüler. Hz. Ömer’e (r.a.) hitaben: “Gördüğün gibi çevremde oturuyorlar ve benden harcamaları için para istiyorlar.” dedi. Bunun üzerine Hz. Ebu Bekir ve Ömer (r.a.) kızlarını azarladı ve: “Niçin, Nebî’yi (sallallâhu aleyhi ve sellem) üzüyor ve sahip olmadığı şeyleri ondan istiyorsunuz?” dediler.

Dünya ve ukbada Allah Resûlü’yle beraber olma liyakati, öyle kolay elde edilebilecek bir paye değildir. Onun için âyetin işaretiyle bu müstesna kadınlar, bir irade imtihanı vermekteydiler. Allah Resûlü onları, kendi fakir, yoksul hânesiyle, dünya debdebe ve alâyişi arasında muhayyer bırakıyordu. Eğer dünyayı tercih edecek olurlarsa, İki Cihan Serveri, onları istedikleri dünyalıkla lütuflandıracak; sonra da salıverecekti. Yok, eğer Allah’ı ve Allah Rasûlü’nü tercih edecek olurlarsa, şimdiye kadar yaşadıkları hayat standartına razı olmaları gerekecekti. Çünkü bu, o

hanenin hususiyetiydi. Madem ki bu hâne müstesna bir hâneydi; o halde onun sâkinleri de müstesna olmalıydı. Aile reisi zaten müstesnaydı. Öyleyse o aile reisine tâbi hanım ve çocuklar da O'nun gibi olmak zorundaydı.

Allah Resûlü ilk defa Hz. Aişe Validemiz'i çağırdı ve ona: "Seninle bir şey görüşmek istiyorum; baban ve annenle konuşmadan karar vermekte acele etme." dedi. Sonra da mevzunun başında zikrettiğimiz âyeti ona okudu. Hz. Aişe'nin cevabı tam sıddîk babanın, sıddîka kızına yakışır şekildeydi: "Ya Resûlallah! Ben ana ve babamla bu mevzuda mı konuşacağım? Vallahi ben, Allah ve Resûlü'nü tercih ediyorum." dedi.

Daha sonrasını Validemiz şöyle anlatıyor: "Allah Resûlü hangi hanımıyla konuştuysa, hepsinden aynı cevabı aldı. Bu hususta hiç kimse farklı bir mütalâa beyan etmedi. Ben ne demiş isem onlar da aynı şeyi söylediler..."

O, Muhasebe İnsanıydı

"İnsanın, kendi kendini ledünnî yanlarıyla, iç derinlikleriyle, mânâ ve rûh enginlikleriyle keşfedip tanıması, tanıyıp yorumlaması diye de ifade edebileceğimiz muhâsebe, gerçek insânî değerlerin ortaya çıkarılması, bu değerlere esas teşkil eden duyguların geliştirilmesi ve korunması yolunda bir ruh cehdi ve düşünce sancısıdır. Ancak böyle bir cehd ve düşünce sayesinde ki insan, dünü, bugünü ve yarınıyla alâkalı hayrı-şerri, güzeli-çirkini, yararlıyı-zararlıyı birbirinden tefrik edip gönül istikametini koruyabilir.

Evet, onun, hâli değerlendirip geleceğe hazırlanabilmesi; geçmişte işlediği yanlışları telâff edip Allah nezdinde aklanabilmesi; dünü, bugünü ve yarını itibarıyla kendi kendini sorgulayıp gerçek değerini bulabilmesi; daha önemlisi de Allah'la

münasebetleri açısından iç dünyasında sürekli yenilenebilmesi ancak ve ancak sıkı bir nefis muhâsesiyle mümkün görülmektedir. Zîrâ insanın hem zaman üstü muhtevâsı, hem de zamanla mukayyet duyguları, onun kalbî ve rûhî hayatıyla ve kendi ledünniyâtının şuurunda bulunmasıyla çok irtibatlıdır.

Müslüman ne kalbî ve rûhî hayatı, ne de umumî davranışları itibarıyla kat'iyen muhâsebeden müstağni kalamaz.⁴⁷

Aişe Validemiz, de gerçek bir muhasebe şuuruyla yaşıyordu. Resûlullah'ın (sallallâhu aleyhi ve sellem) zevcesi olmasına güvenmiyor, Allah katında geçerli akçenin kalb-i selim olduğunu geçtiğini, bunun da iyi bir muhasebeyle ancak elde edilebileceğini çok iyi biliyordu. Zaten o, Resûlullah (sallallâhu aleyhi ve sellem) ölmeden önce hep endişe içerisinde yaşamıştı. Bu endişesi sebebiyledir ki bir gün cehennem ateşini hatırlayıp ağlamıştı. Resûlullah (sallallâhu aleyhi ve sellem): “Niye ağlıyorsun?” diye sordu. “Cehennemi hatırladım da onun için ağladım! Siz, kıyamet günü, ailenizi hatırlayacak mısınız?” dedi.

Resûlullah (sallallâhu aleyhi ve sellem): “Üç yerde kimse kimseyi hatırlayamaz: Mizan yanında; tartısı ağır mı geldi hafif mi öğreninceye kadar; sayfelerin uçtuğu zaman, kendi defteri hangi taraftan verilecek, öğreninceye kadar; Sağına mı soluna mı; yoksa arkasına mı? Cehennemini iki yakası ortasına kurulunca Sırat köprüsünde, bunu geçinceye kadar.”⁴⁸

Bu incelerden ince ruhlu Aişe Validemiz, biricik eşi Allah Resûlü (sallallâhu aleyhi ve sellem) vefat ettikten sonra da hiçbir zaman hayat muhasebesini yapmaktan geri durmamış, insanların kendisini bu konudaki tesellilerine aldirmamış, “Keşke insan olacağıma bir ağaç olsaydım! Keşke annem beni bu

47 Gülen, M. Fethullah, Kalbin Zümrüt Tepeleri, 1/24-25.

48 Ebu Davud, Sünen 28.

dünyaya getirmeseydi!”⁴⁹ yollu değişik zamanlarda muhasebe örnekleri sergilemiştir.

Bir defasında Resûlullah (sallallâhu aleyhi ve sellem) buyurdular ki: “Sizler kıyamet günü ayakkabısız, çıplak ve sünnetsiz olarak haşir meydanında toplanacaksınız.” Bu açıklama üzerine Hz. Aişe validemiz: “Bu durumda birbirimizin avret yerlerini görmez miyiz?” diye sordu.

Resûlullah (sallallâhu aleyhi ve sellem): “Ey Aişe, o gün insanlar meşguliyetlerinden birbirlerine bakmaya zaman bulamayacaklardır.”⁵⁰ buyurdu.

Resûlullah’ın (sallallâhu aleyhi ve sellem) vefatından sonraki dönemlerde bir gün İbn Abbas (r.a.) yanına gelip: “Müjdeler olsun sana ey Allah Resûlü’nün zevcesi!” demişti. O da: “Neden?” diye sorunca, İbn Abbas (r.a.) ona ait üstün meziyetleri saymıştı:

“Resûlullah’a kavuşmada aradaki tek engel ruhunun cesetten ayrılmasıdır. Sen, Resûlullah’ın (sallallâhu aleyhi ve sellem) eşleri arasında en çok sevdiğisin. Ebva gecesinde gerdanlığın kayboldu da onun için orada beklendi. Bundan dolayı, Allah bu ümmete teyemmüm ruhsatını nasip etti. Bu da, senin sayende oldu. Cibril-i Emin yedi kat semadan senin beraatini müjdeledi. Ve o âyetler gece gündüz her tarafta okunmaktadır..”

Bütün bu meziyetler karşısında, Hz. Aişe Validemiz hiç tutumunu değiştirmemiş ve şöyle demişti:

“Bırak bunları ey İbn Abbas! Allah’a yemin olsun ki, keşke unutulup gitseydim de bir insan olmasaydım!”⁵¹ İşte o bu tutumuyla muhasebede ve insanın bu dünyada yaptıklarına ne kadar güvenmesi konusunda mükemmel bir rota belirliyordu.

49 İbn Sa’d, Tabakât, 8/74.

50 Tirmizi, Tefsir, Abese.

51 İbn Sa’d, Tabakât, 8/75.

Büyük İmtihan: “İfk” Olayı

“Bir imtihanlar zinciridir hayat baştan başa. Tâ çocukluktan başlar insanoğlu için imtihanlar. Ve ruhun bedenden ayrılacağı âna kadar da bu durum devam eder. Anlayıp sezebilenler için bu küçük küçük imtihanlar, birer eleme ve finale kalan ruhların tesbit edilmesiyle alâkalıdır. İnsanoğlunun vicdanında ve rûhânîlerin gözünde tesbit edilmesiyle...”

İnsanın bütün imtihanlara karşı en güçlü silahı sabırdır. Başta büyük peygamberler olmak üzere bütün peygamberler, veliler sabrı temsil etmekle beraber, Cenâb-ı Hakk’la sınıksız irtibatlı oldukları halde, insanların arasında hayatları boyunca onlardan gelen her türlü kötülüğe sabredip dayanmaları, onların en bariz özellikleri ve erişilmezliklerinin emaresidir. Hz. Peygamber (sallallâhu aleyhi ve sellem) de: “Belaların en zorlusuna maruz peygamberlerdir; sonra da derecesine göre diğer makbul insanlar” buyurmaktadır.⁵² Hz. Aişe de işte bu büyük imtihanlardan birisiyle karşı karşıya kalmıştı. Hem de bir hanım için tahammülü oldukça zor ve büyük bir imtihan...

Bizzat kendi ağzından dinleyelim:

“Resûlullah (sallallâhu aleyhi ve sellem) bir sefere çıkacağı zaman hanımları arasında kur’a çeker, kur’a kime çıkarsa onu beraberinde sefere götürürdü. Bir sefer sırasında da benim kur’am çıktı ve yolculuğuna ben refakat ettim. Bu sefer, örtünme emri geldikten sonraydı. Ben yol sırasında deve sırtında giden bir mahmil (deve üzerine konulan sepet, hevdec) içinde taşıyordum. Konağın yerlerinde de, onun içinde iken iniyordum. Resûlullah’ın (sallallâhu aleyhi ve sellem) o gazvesi sona erinceye kadar hep böyle yol aldık. Nihayet geri döndü ve Medine’ye yakın bir yerde ko-

52 Tirmizi, Zühd 56; İbn Mace, Fiten 23.

nakladık. Geceleyin bir müddet kaldıktan sonra dönüş emri verildi. Dönüş emri çıktığı sırada ben kalkıp (kâza-yı hacet için tek başıma) ordudan ayrıлып gittim. İhtiyacımı gördükten sonra bineğime geri geldim. O sırada göğsümü yokladım. Yemen'in göz boncuğundan yapılmış gerdanlığım kopmuştu. Aramak üzere geri döndüm. Onu aramak beni epeyce oyaladı. Benim bineğimle meşgul olan askerler gelip mahmilimi deveme yüklemişler. Zannetmişler ki ben mahmilin içindeyim. O zamanlar kadınlar çok hafifti. Az yedikleri için şişman değillerdi. Askerler mahmilini kaldırırken hafifliğine şaşırıp yüklemişler. Ben zaten küçük yaşta bir kadındım. Hülâsa devemi sürüp gitmişler.

Ordu gittikten sonra gerdanlığımı buldum. Ordugâha geri döndüğüm zaman kimseyi bulamadım. Herkes gitmişti. Önce bulunduğum yere geldim. Beni bir müddet sonra kaybetmiş olduklarını fark ederek aramaya geleceklerini düşündüm. Bu halde iken uyku bastırılmış ve uyuyup kalmışım.

Safvan b. Muattal es-Sülemî -ki bilâhere (Zekvan'da ikamet ederek) Zekvâni ünvanını da almıştır- (geri gözcülüğü vazifesiyle) ordugâhin gerilerinde geceyi geçirmişti. Sabah olunca menzilden geçerken uyuyan bir insan karaltısı görerek yanıma geldi. Görür görmez beni tanıdı. Zira örtünme emri gelmeden önce beni görmüştü.

Ben onun "İnnâ lillah ve innâ ileyhi râci'ün" "Biz Allah'ın kullarıyız ve Allah'a dönüp varacağız" şeklindeki istirca sesiyle uyandım. Derhal başörtümle yüzümü örttüm. Allah'a kasem olsun benimle tek kelime konuşmadı, istircâından başka bir tek sözünü de işitmedim. İndi ve devesini çöktürdü. Binmem için devenin ön ayaklarına ayağıyla bastı. Ben de bindim. Devemi önden çekti, böylece yol aldık. Ordu bir yerde konakladığı sırada onlara yetiştik.

(Gecikme hadisesini iftira vesilesi yaparak) benim yüzümden helâk olanlar oldu. Bu işte en büyük vebal de Abdullah b. Ubey b. Selûl'e düşmüştü.

Medine'ye geldiğimiz zaman bir ay kadar hasta yattım. Meğer bu esnada, iftira edenlerin dedikoduları herkesi meşgul ediyormuş. Benim ise hiçbir şeyden haberim olmadı. Ancak bir husus bende kuşku uyandırmıştı. Resûlullah'ta (sallallâhu aleyhi ve sellem), başka zaman hastalanınca gördüğüm iltifat ve alâkayı göremiyordum. Yanıma girip selam veriyor, sonra da: "Şu sizinki nasıl?" deyip çıkıyordu. Bu davranışından biraz işkilleniyordum; ama yine de (ortalığı saran) fitneden habersizdim.

Bir gece, ben ve Ümmü Mistah o zaman için helâ olarak kullandığımız bir yere doğru gitmiştik. Biz buraya, gecedен geceye çıkardık. (Hicab âyetinden sonra) evlerde helâlâlar inşa edilince çıkmaz olduk. Bundan önce biz de, eski Arapların def-i hâcetteki usulüne uyuyorduk. Ben ve Ümmü Mistah -ki bu kadın Ebu Rühm İbnu Muttalib İbni Abdi Menaf'ın kızıdır- böylece yürüdük. Onun annesi Ebu Bekri's-Sıddîk'ın teyzesi olan Sahr İbnu Âmir'in kızıdır. Oğlu da Mistah b. Üsâse b. Ubâd b. el-Muttalib'dir.

İşimiz bittikten sonra yürüyorduk. Ümmü Mistah, ayağı örtüsüne takılarak düştü. Kadın böyle can yakıcı durumlarda söylenmesi âdet olan "düşmanın helâk olsun" demedi. "Mistah helâk olsun!" diye (oğluna) beddua etti. Ben kadına:

"Amma da yaptın! Bedir gazvesine katılan bir kimseye beddua ediyorsun ha!" dedim.

"Anacığım! Onun ne söylediğini işitmedin mi?" dedi.

"Ne söylemiş ki?" dedim.

Bunun üzerine iftiracıların söylediklerini bir bir anlattı. Hastalığıma yeni hastalık katıldı. Eve dönünce, Resûlullah (sallallâhu aleyhi ve sellem) yanıma girdi ve ismimi söylemeden: "Adamınız nasıl?" dedi. Ben:

“Ebeveynimin yanına gitmeye izin ver!” dedim. Ben, haberin aslını annemle babamdan işitmek istiyordum. Resûlullah (sallallâhu aleyhi ve sellem) izin verdi, ben de ebeveynimin yanına geldim. Anneme:

“Ey anneciğim, halk arasında söylenen bu sözler nedir?” dedim.

“Ey kızım! Sen bu meseleyi büyütme. Allah’a kasem olsun, güzel ve kocasının yanında sevgili olan bir kadın hakkında her zaman çok dedikodu ederler.” dedi. Ben:

“Sübhanallah, demek halk böyle söylüyor ha!” dedim.

O gece sabaha kadar hiç durmadan ağladım. Ne gözümün yaşı dindi, ne de gözüme uyku girdi. Sabah oldu, ben hâlâ ağlıyordum. Resûlullah (sallallâhu aleyhi ve sellem) o gün Ali b. Ebi Talib’i ve Üsâme İbnu Zeyd’i (radiyallahu anhüma) çağırmişti. Benimle ilgili vahyin gecikmesi üzerine, ailesiyle ayrılma hususunda istişare ediyordu.

Üsâme (radiyallahu anh), benim suçsuzluğum hususunda onlara karşı içinde beslediği sevgiye dayanarak, bildiği hususu şöyle dile getirmişti:

“Ey Allah’ın Resûlü! Onlar zevcelerinizdir. Allah’a kasem olsun, onlar hakkında hayırdan başka bir şey bilmiyoruz.”

Ali b. Ebî Tâlib de şöyle demişti:

“Ey Allah’ın Resûlü, Allah sana darlık vermez. Ondan başka kadın çoktur. Sen cariyene sor, (onun hâlini o daha iyi bilir), sana gerçeği haber verir.”

Resûlullah (sallallâhu aleyhi ve sellem), bu tavsiye üzerine cariyemiz Berîre’yi çağırıldı ve:

“Ey Berîre, söyle! Aişe’de sana şüphe verici bir husus gördün mü?” diye sordu. Berîre:

“Hayır! Seni hak üzerine peygamber olarak gönderen Zât-ı Zülcelâl’e yemin olsun, ben onda fena bulduğum bir şey gör-

medim. Ayıplanabilecek tek gördüğüm şey şudur: “Yaşı genç olduğu için, ailesi için yoğurduğu hamurun üzerine uyur, bu sırada gelen keçi, hamurdan yedi.”

(Bu soruşturma sonunda) Resûlullah (sallallâhu aleyhi ve sellem) kalkıp mescitte bir hutbe okur. Bu iftirayı ilk çıkaran Abdullah b. Ubey b. Selûl hakkında söz söylemekten özür dileyerek, minberde şunları söyler:

“Ehlim hakkında bana sıkıntı veren adamı cezalandırma-
da, intikamımı almada bana kim yardım edecek? Allah’a ye-
min olsun ehlim hakkında hayırdan başka bir şey bilmiyorum.
Adı iftiraya karıştırılan bir adamdan söz ettiler. Onun hakkında
da hayırdan başka bir şey bilmiyorum. O, ailemin yanına ben
olmayınca hiç girmemiştir.”

Resûlullah’ın (sallallâhu aleyhi ve sellem) bu sözleri üzerine (Evs kabilesinin reisi) Sa’d İbnu Muâz (radiyallahu anh) kalktı ve:

“Ey Allah’ın Resûlü! Allah’a yemin olsun biz ondan senin
intikamını alırız! Eğer Evs kabilesindense boynunu vururuz.
Hazreçli kardeşlerimizden ise, bize sen emredersin, biz emri-
ni aynen yerine getiririz!” dedi.

Hazreç kabilesinin reisi olan Sa’d b. Ubâde ayağa kalktı.
Sa’d aslında salih bir kimseydi. Ancak (Sa’d İbnu Muaz’ın konuşma-
sından alınarak) kabile hamiyet ve gayretine kapılmıştı. Sa’d İbnu
Muâz’a dönerek şu sert cevabı verdi:

“Vallahi sen yalan söylüyorsun! Sen onu (Abdullah İbnu Ubey
İbnu Selûl’ü) öldüremezsin. Öldürtmeye gücün de yetmez.”

(Ensar’ın ileri gelenlerinden) Useyd İbnu Hudayr (radiyallahu anh) -ki
bu zât da Sa’d İbnu Muaz’ın amcaoğludur- kalkarak Sa’d İbnu
Ubâde’ye çıktı:

“Allah’a yemin olsun yalan söyleyen sensin. Onu mutlaka
öldürürüz. (Abdullah b. Ubey’e arka çıkıyorsan) sen de münâfıksın, mü-
nafıklar hesabına kavga ediyorsun!”

Derken (Ensâr'ın iki kabilesi) Evs ve Hazreç ayağa kalkmışlardı. Resûlullah aleyhissalâtu vesselâm daha minberde iken, birbirlerine girmeye ramak kalmıştı. Resûlullah (sallallâhu aleyhi ve sellem) sükûneti sağlayıncaya kadar gayret sarf etmiş ve minberden inmişti.

Ben o gün de ağladım. Ne gözümün yaşı dindi, ne de gözüme uyku girdi. Müteakip gece de hep ağladım: Ne gözümün yaşı dindi ne de bir parça olsun uyku geldi. Sabahleyin annem ve babam yanıma geldiler. Böylece ben, iki gece bir gündüz aralıksız ağlamıştım. Öyle ki artık ağlamaktan ciğerlerim parçalanacak diye düşünüyordum.

Onlar yanımda oturuyorlar, ben de ağlamaya devam ediyordum. Derken Ensâr'dan bir kadın izin istedi. Ona: "Gir!" dedim. Yanıma oturup o da benimle ağlamaya başladı. Biz bu halde iken Resûlullah (aleyhissalâtu vesselâm) girdi. Sonra oturdu. Hakkımda dedikodu yapılmaya başlandığından beri yanımda hiç oturmamıştı. Bu arada bir ay geçmiş ve meselemlerle ilgili herhangi bir vahiy gelmemişti. Resûlullah (aleyhissalâtu vesselâm) otururken şehâdet kelimesini de getirmişti. Sonra bana şunları söyledi:

"Ey Aişe, senin hakkında bana şöyle şöyle sözler ulaştı. Eğer bu dedikodulardan uzak isen Allah seni vahiyle temize çıkaracaktır. Şayet bir günah işledi isen Allah Teâlâ'ya tevbe et. Zira kul bir günah işler, sonra da günahını itirafla tevbe ederse, Allah Teâlâ tevbesini kabul ve affeder.

Resûlullah'ın (aleyhissalâtu vesselâm) sözlerini tamamlayınca (ıstırabımın şiddetinden) gözlerimin yaşı kurudu, artık tek bir damla bile yaş hissetmiyordum. Babama:

"Resûlullah'ın (aleyhissalâtu vesselâm) sözlerine sen cevap ver" dedim.

Babam:

“Vallahi Resûlullah’a (aleyhissalâtu vesselâm) ne diyeceğimi bilemiyorum.” dedi. Anneme yönelerek:

“Resûlullah’ın (aleyhissalâtu vesselâm) söylediklerine sen bari cevap ver.” dedim. Annem de:

“Vallahi Resûlullah’a (aleyhissalâtu vesselâm) ne söyleyeceğimi ben de bilemiyorum.” dedi.”

Hz. Aişe devamla der ki: “Ben yaşı henüz küçük bir kadındım. Kur’ân’dan da fazla okumuyordum. (Yani henüz fazlaca bir bilgim yoktu) Dedim ki:

“Vallahi ben biliyorum ki halkın konuştuğu şeyleri işittiniz. Onlar içinize yer etti ve hep inandınız. Size: “Günahsızım” dedim, inanmıyorsunuz. Yapmadığım bir şeyi size itiraf etsem, -Allah biliyor ki ben ondan beriyim- beni tasdik edeceksiniz. Allah’a kasem olsun, sizinle benim durumumu anlatacak en iyi örnek Hz. Yusuf’un babası ve onun şu sözüdür: “Bana güzelce sabır gerekir. Anlattıklarınıza ancak Allah’tan yardım istenir.” (Yusuf, 18).

Sonra yüzümü çevirip yatağıma sokuldum. Kasem olsun ben o zaman suçsuz olduğumu biliyordum ve Allah’ın benim suçsuzluğumu teyit edeceğine inanıyordum. Ancak, kesinlikle, Allah’ın benim hakkımda bir vahiy indireceğini, bunun (kıyâmete kadar) okunacağını hiç aklımdan geçirmedim. Ben, kendimi, Allah’ın herhangi bir şekilde âyetler göndererek okunacak bir vahiy konusu edilmeye değer bulmuyordum. Ancak, Resûlullah’ın (aleyhissalâtu vesselâm) göreceği bir rüya yoluyla Allah’ın beni temize çıkaracağını ümit ediyordum.

Allah’a kasem olsun, Resûlullah (aleyhissalâtu vesselâm) daha oturmuş olduğu yerden kalkmamış ve ev halkından kimse dışarı çıkmamıştı ki Allah, Resûlüne vahiy indirdi: Resûlullah’-

ta (aleyhissalâtu vesselâm) vahiy sırasında her zaman gelen durum meydana geldi. Sonra da o hâl zail oldu. Resûlullah (aleyhissalâtu vesselâm) tebessüm içindeydiler. Konuştuğu ilk kelime şu oldu:

“Ey Aişe! Allah’a hamdet. Zira seni temize çıkardı.”

Annem de bana:

“Kalk Resûlullah’a (aleyhissalâtu vesselâm) teşekkür et!” dedi.

Ben ise:

“Vallahi hayır, ona teşekkür etmeyeceğim, sadece Allah’-ıma hamedediyorum. Benim suçsuzluğumu Rabbim vahiy buyurdu.” dedim. Allah’ın indirdiği vahiy şöyleydi:

“O İftirayı çıkaranlar, içinizden küçük bir gruptur. Siz o iftirayı kendi hakkınızda fena bir şey sanmayın, bilakis o sizin için hayırlıdır. O iftiracılar gelince, onlardan her birinin, kazandığı günah nisbetinde cezası vardır. Bu yaygaranın elebaşılığını yapan şahsa ise cezanın en büyüğü vardır. Siz ey müminler, bu dedikoduyu daha işitir işitmez, mümin erkekler ve mümin kadınlar olarak birbiriniz hakkında iyi zan besleyip: “Hâşa, bu besbelli bir iftiradan başka bir şey değildir!” demeniz gerekmez miydi? O iftiracılar dört şahit getirselerdî ya! Şahitlerini getirmediklarine göre, onlar Allah katında yalancıların ta kendileri olarak tescil edileceklerdir. Hem dünyada, hem de âhirette Allah’ın lütuf ve merhameti sizinle olmasaydı, daldığınız bu yaygaradan dolayı mutlaka başınıza müthiş bir ceza gelirdi. O sırada siz o iftirayı dilden dile birbirinize aktarıyor, işin aslına dair hiç bilginiz olmayan sözleri ağızlarınızda geveleyip duruyordunuz ve bunu basit, önemsiz bir şey sanıyordunuz. Halbuki o, Allah’ın nazarında pek büyük bir vebaldi! Nasıl oldu da onu işitir işitmez: “Böylesi iftiraları ağızımıza alamayız, böyle şeyler bize yakışmaz. Hâşa! Bu pek büyük, pek çirkin bir bühtandır.” demediniz! Eğer mümin iseniz, Allah

böylesi bir şeyi tekrarlamaktan sizi kesinlikle sakındırıp yasaklıyor. Ve Allah âyetleri size açık açık bildiriyor. Allah alîm ve hakîmdir (her şeyi bilir, tam hüküm ve hikmet sahibidir). Müminler arasında çirkinliklerin yayılmasını arzu eden kimseler için, dünyada da âhirette de gayet acı bir azap vardır. Allah bilir, siz bilemezsiniz. Eğer Allah'ın sizin üzerinizdeki lütfu ve inayeti olmasaydı ve eğer Allah pek şefkatli ve merhametli olmasaydı, başınıza müthiş bir azap gelirdi. Ey iman edenler! Sakın şeytanın izinden gitmeyin. Her kim şeytanın peşinden giderse bilsin ki o kendisinden hep fena, çirkin ve meşrû olmayan şeyleri yapmasını ister. Eğer Allah'ın lütuf ve merhameti olmasaydı, sizden hiçbiriniz asla temize çıkamazdı. Ancak Allah dilediğini temizleyip arındırır. Çünkü Allah her şeyi hakkıyla işitir ve bilir. İçinizden fazilet ve imkân sahibi olanlar, akrabalara, fakirlere, Allah yolunda hicret etmiş olanlara sadaka vermeme hususunda yemin etmesinler. Affedip müsamaha göstereyin. Siz de Allah'ın sizi affedip müsamaha göstermesini arzu etmez misiniz? Allah gerçekten gafurdur, rahîmdir (çok affedicidir, merhamet ve ihsanı boldur). Şu kesin ki, hayasızlıktan habersiz, iffetli mümin hanımlara, zina iftirası atanlar dünyada da âhirette de lânete uğurlar. Onlara müthiş bir azap vardır. Gün gelecek, dilleri, elleri ve ayakları yapmış oldukları bütün kötülükleri tek tek bildirerek aleyhlerinde şahitlik edecektir. O gün Allah onlara hak ettikleri karşılığı tam tamına verecek ve onlar da Allah'ın, gerçeği açıklayan, hakkın ta kendisi olduğunu anlayacaklardır.” (Nûr 24/11-52)

Cenab-ı Hakk benim suçsuzluğumla ilgili bu âyetleri indirince, Ebu Bekri's-Siddîk (radıyallahu anh) -ki Mistah b. Üsâse'ye akrabalığı ve fakirliğı sebebiyle maddi yardımda bulunuyorduşunu söyledi:

“Aişe’ye (radiyallahu anhâ) bu iftirayı yaptıktan sonra, ona artık bir daha yardım yapmayacağım.”

Bunun üzerine şu vahiy indi: “İçinizde lütuf ve servet sahibi olanlar, yakınlarına, düşkünlere ve Allah yolunda hicret edenlere, vermemek için yemin etmesinler, affetsinler geçsinler. Allah’ın sizi bağışlamasından hoşlanmaz mısınız? Allah bağışlayandır, merhametli olandır.” (Nur, 22).

Bunun üzerine Ebu Bekri’s-Siddîk (radiyallahu anh): “Evet evet, Allah’a kalem olsun, Allah’ın beni affetmesini çok severim.” dedi ve Mistah’a yapmakta olduğu yardımı yapmaya devam etti ve: “Ebediyyen yardımı ondan kesmeyeceğim.” dedi.

Hz. Aişe (radiyallahu anhâ) sözlerine devamla dedi ki:

Resûlullah (aleyhissalâtu vesselâm) tahkik sırasında Zeynep Bintu Cahş’a da hakkımda sormuş ve:

“Ey Zeynep, bu hususta ne biliyorsun, ne gördün?” demişti. O da:

“Ey Allah’ın Resûlü, ben kulağımı, gözümü iştmediğim, görmediğim şeyden muhafaza ederim. Ben Aişe hakkında hayırdan başka bir şey bilmiyorum!” demişti. Zeynep (radiyallahu anhâ), Resûlullah’ın (aleyhissalâtu vesselâm) zevce-i tâhireleri arasında (bazı faziletleri sebebiyle) benimle boy ölçüşen birisiydi. Allah verâ ve dindarlığı sebebiyle onu (bu meselede müfteriler tarafında yer almaktan) korudu. Onun kız kardeşi ise, onunla mücadeleye koyuldu ve helâk olan müfteriler arasında helâk oldu. Müfteriler arasında (Hz. Peygamber’in (aleyhissalâtu vesselâm) şairi) Hassân b. Sâbit (radiyallahu anh) de vardı. Urve der ki: “Hz. Aişe (radiyallahu anhâ) yanında Hassân’a kötü söz söylenmesinden hoşlanmazdı.”⁵³

Büyük bir imtihanı. Ancak o, bütün olup bitenlere sabretmiş, Yüce Mevla da insanların ağızlarıyla değil, bu büyük

53 Buhari, Şehâdât, 15, 30, Hibe 15, Cihad 64, Megâzi 11, 34, Tefsir, Yusuf 3, Nur 6, 11, Eyman 18, İ’tisan 28, Tevhid 35, 52; Müslim, Tevbe 56; Tirmizi, Tefsir.

değeri bizzat semadan indirdiği vahiyle temize çıkarmıştı. Bir insan için bundan daha büyük bir şeref olabilir miydi? Böyle bir kimsenin dengi bulunur muydu?

Şu değerlendirme de bunu söylüyor:

“Eğer bu, neslin asalet ve soyluluğu bakımından ise, o zaman Fâtımatu’z-Zehrâ hepsinden üstündür. Eğer peygambere imanda önde olması, O’nun iyilik ve saadeti için yardım ve fedakârlıkta bulunması, İslam’ın ilk dönemlerindeki sıkıntı ve zorluklara tahammül etmesi açısından bakarsak, o zaman Hatîcetü’l-Kübra’nın kemalatı hepsini aşmaktadır. Bununla beraber eğer zekâsı ve edebi üstünlüğü, dine hizmetini, Hz. Peygamberin (sallallâhu aleyhi ve sellem) öğrettiklerini, söylediklerini nazar-ı itibara alırsak, o zaman Hz. Aişe’nin rakibi yoktur.”⁵⁴

Musibetin Terakkisi

“Musibete maruz kalan Efendimiz (sallallâhu aleyhi ve sellem) de olsa, O’nun pak zevceleri Hz. Aişe (r.a.) da olsa, yine birer insan olarak terakkî etme mevkiindedirler. Efendimizin (sallallâhu aleyhi ve sellem), Risalet’in ağırlaşmasına, genişlemesine paralel olarak üzerine daha bir yük bindiğinden, mânen ve rûhen sürekli terakkisi söz konusudur. Risalet’in sahasının genişlemesi ve hadiselerin gelişmesine paralel olarak bu terakki devam eder veya terakkiye paralel olarak hadiseler gelişir. Bir de, evet Efendimiz’de günahın izi yoktur; günah O’nun rüyalarına bile girmez. Ancak, bazen vazife ve sorumlulukları yerine getirmedeki tedbirlerinde en iyi yerine iyiyi tercih edebilir. “Belânın en büyüğüne peygamberler, sonra da derecesine göre başkaları maruz kalır” hadisinde de ifade buyurulduğu gibi, makam ne kadar büyükse ve Allah’a kurbiyet ne ölçüde ise,

54 Afzalurrahman, Siret Ansiklopedisi, 2/174.

gelen musibet ve belâlar da o ölçüde gelir. Meselâ biz, bir günah işleriz, makamımız çok büyük olmadığı için küçük bir musibete maruz kalırız; fakat enbiya, asfiya, hele Efendimiz (sallallâhu aleyhi ve sellem) gibi, en zirvedeki bir nebî, aklına deyip geçen, makamıyla te'lif edilemeyecek en küçük bir düşünce veya davranış karşılığında, vazife ve sorumluluğunu yerine getirmede en iyinin yerine daha iyiyi yapma gibi, yani şöyle yürürken hafif bir salınmada bile ikaz görür ve bir musibete maruz kalabilir. Bu da, meselenin diğer yanıdır.

Bir diğer husus, bazı meseleler vardır ki, "Melikin atıyelelerini, ancak matıyyeleri çeker" sözünde de ifade edildiği gibi, onları kim kaldıracaksa ona yüklenir. Cenab-ı Allah (celle celâluhü), bu şekilde çok önemli bir teşride bulunur. Meselâ, İfk Hadisesi'nde belânın merkezi olarak Peygamber evi ve hedefi olarak da, Efendimiz başta olmak üzere, Hz. Aişe ve en yakın arkadaşı Hz. Ebu Bekir'le birlikte ailesi seçilmiştir. Bununla, Kur'ân-ı Kerim'de, "Siz onu hakkınızda şer saymayın; belki o, hakkınızda hayırlıdır" şeklinde ifade buyrulduğu gibi, bütün ümmet adına çok önemli bir hayır kastedilmiştir. Fakat, bu hayrı devreye koymak, ümmete mal etmek ve kabûl ettirmek için çok önemli bir hadise olmalıdır. Önce, bu hadiseyle münafıklar hakkında bir uyarıda daha bulunulmuş, onların fitne ve şerlerine bir defa daha dikkat çekilerek, belki de ümmet içinde açacakları çok daha büyük bir yara önlenmiştir. İkinci olarak, bu hadisenin neticesinde ümmetin Peygamber'le ve hanımlarıyla münasebetlerinin nasıl olması gerektiği, zina ve eşlerin birbirine zina isnadı karşısında nasıl davranılacağı, ümmet içinde meydana gelebilecek bu türden hadiselerin nasıl karşılanmasının ve ümmet ferdlerinin böyle durumlarda birbirlerine nasıl davranmalarının icap ettiği gibi hususlarda çok önemli kaideler vaz' edilmiştir.

Bu kaidelerin önemine ve onları uygulamada gösterilmesi gereken titizliğe binaen, öncesinde bu türden bir hâdiseye olmuştur.

Ayrıca, arz olunduğu gibi, böyle bir hâdiseye bir başka ev tahammül edemeyebilirdi. Buna ancak Efendimiz (sallallâhu aleyhi ve sellem), Hz. Ebu Bekir ve zevceleri içinde de Hz. Aişe tahammül edebilirdi. Onların büyüklüğünü, Allah katındaki derecelerini ve tahammül kapasitelerini göstermek için de bu hâdiseye ayrı bir fonksiyon görmüştür.”⁵⁵

Kâinatın Efendisi'nin (sallallâhu aleyhi ve sellem) Gurubu

Hz. Aişe Validemiz âdeta Resûlullah (sallallâhu aleyhi ve sellem) ile bütünleşmişti. Ama artık bu dünyadaki bu bütünlük bir süre kesintiye uğrayacaktı. Allah Resûlü'nün (sallallâhu aleyhi ve sellem) bu defaki hastalığı eskilerine benzemiyordu. Diğer hanımlarından izin isteyerek Aişe Validemizin odasında kalmaya başladı. O kadar ki, gözü gibi sevdiği ve gözünün nuru olarak kabul ettiği namaza bile zaman zaman çıkamadığı oluyordu. İnsanlar mescitte mescidin hatibini bekliyorlardı; ama o bir türlü çıkmıyordu, çıkamıyordu. Bir ara haber yolladı “Ebu Bekir’e deyin, imamete geçsin.” diye. Bu, çok ağır bir yükü. Kızının odasında kalıyor, o kızın babasını kendi yerine tayin ediyordu. Bu, çok büyük bir şerefti.

Tarihler, Rebiü’levvel ayının on ikinci pazartesi günü öğleden önceyi gösteriyordu. Efendimiz’in mübarek başı, Hz. Aişe validemizin göğsüne yaslanmış olduğu halde son nefesini verdi. Aişe Validemiz, bu son anları şöyle anlatır:

“Allah’ın bana ihsân ettiği nimetlerinden birisi Resûlullah`ın (sallallâhu aleyhi ve sellem) benim odamda, benim nöbetimde (mübârek başı) benim göğsümün üstü ile gerdanımın arasında olarak vefat

55 Ünal, İsmail, Fethullah Gülen’le Amerika’da Bir Ay.

etmesidir. Bir de Allah'ın, onun vefatı sırasında benim tükürü-
ğümle onun tükürüğünü bir arada birleştirmesidir (Şöyle ki; karde-
şim) Abdurrahmân elinde bir misvâkla odaya girmişti. Ben de
Resûlullah`ı (sallallâhu aleyhi ve sellem) (göğsüme yan) dayamıştım. Onun
misvâka dikkatle baktığını gördüm. Misvâkı çok sevdiğini bildi-
ğim için: "Size misvâkı alayım mı?" diye sordum. Başı ile: "Evet."
diye işaret etti. Ben de misvâkı yumuşatıp verince ağzında yü-
rütüp fırçaladı. Bir de Resûlullah`ın (sallallâhu aleyhi ve sellem) yanında
sahtiyandan ufak bir su kabı, içinde su ile beraber dururdu. Ara
sıra iki elini bu kaba batırıyor ve ıslanan elleriyle yüzünü sıvıyor
ve: "Lâilâhe illâllah! Ölümün ne şiddetleri, kademeleri var." di-
yordu. Sonra elini kaldırdı. Tâ ruhu alınincaya kadar: "Allah'ım
beni Refîk-i A`lâ câmiasında kıl!" duasına devam etti. Ve bu dua
ile Hatemü'l-Enbiyâ'nın (mu`cizeler gösteren mübârek) eli düştü.⁵⁶

Artık Hayat Arkadaşı Yoktu

Resûlullah (sallallâhu aleyhi ve sellem) gözlerini bu dünyaya kapa-
mış, arkada kendisini canından da çok seven eşler ve insanlar
bırakmıştı. Elbette, bunların başında Hz. Aişe (r.a.) geliyordu.
Hayatı ilk defa kendisiyle tanıdığı, sadık bir eş ve öğrenci ola-
rak birlikte acı tatlı günleri paylaştığı Allah Resûlü (sallallâhu aleyhi
ve sellem) artık yoktu. İşte; o da bundan sonra geri kalan hayatını
dolu dolu yaşayacak, kendisine yüklenen misyonun şuurunda
bir hayat geçirecekti. Zaten ondan da bu beklenirdi.

Büyük Fitne

Hz. Aişe'nin Resûlullah'ın (sallallâhu aleyhi ve sellem) vefatından
sonraki hayatında en önemli olay, Cemel Vak'ası'dır. Hz. Os-

56 Buhari, Merdâ 19, Fezailu's-sahabe 5 Daavât 28.

man'ın entrikacı asiler tarafından şehit edilmesinden sonra halife olan Hz. Ali, katilleri bulma ve kısas yapma hususunda günün şartları gereği sabırla hareket etmeyi uygun bulmuştu. Bu yumuşak davranıştan yüz bulan asiler, taşkınlıklarını artıarak fenalıklarına devam ettiler.

Durum böyle endişe verici bir hâl alınca, Ashâb-ı Kiram'ın büyüklerinden bir kısmı (Hz. Talha, Zübeyr...) Mekke'ye giderek o sırada hac için orada bulunan Hz. Aişe'yi ziyaret edip olaylara el koymasını ve kendilerine yardımcı olmasını istediler. Hz. Aişe de, acele etmemelerini, sabırla bir köşeye çekilip Hz. Ali'ye yardımcı olmalarını tavsiye etti. Ashâb-ı Kirâm'ın büyükleri de Hz. Aişe'nin tavsiyesine uyarak, askerleriyle Irak ve Basra'ya gitmeyi uygun gördüler. Hz. Aişe'ye de: "Ortalık düzelinceye ve halifeye kavuşuncaya kadar bizimle beraber bulun, bize destek ol, çünkü sen Müslümanların annesi ve Resûlullah'ın (sallallâhu aleyhi ve sellem) muhterem zevcesisin, herkes seni sayar." dediler. Hz. Aişe de, Müslümanların rahat etmesi ve Ashâb-ı Kirâm'ın korunması için onlarla birlikte Basra'ya hareket etti. Bu gidişi asiler, Hz. Ali'ye başka türlü anlattılar. Bu arada Hz. Ali'yi de zorlayarak Basra'ya gitmesini sağladılar. Hz. Ali de Basra'ya gelince Hz. Aişe'ye bir haberci yollayarak, olaylar ve yolculuğu hakkındaki düşüncelerini sordu. Hz. Aişe, fitneyi önlemek ve sulhu sağlamak için Basra'ya geldiğini, öncelikle katillerin yakalanmasını istediklerini Halife Hz. Ali'ye bildirdi. Bu görüşü Hz. Ali de uygun bularak sevindi. Memnun olan iki taraf da üç gün sonra birleşmeyi kararlaştırdı.

Bu barış haberini ve memnuniyeti işiten münafıklar birleşmeye engel olmak için, gece karanlık basınca her iki tarafa da ayrı ayrı askerlerle saldırdılar. Taraflara da: "Bakın, karşınızdakiler sözünde durmadı." deyip bu gece baskını ile ortalığı

karıştırdılar. Karanlıkta neye uğradıklarını bilemeyen Müslümanlar savaşmaya başladılar. Her iki taraf da, karşısındaki suçluyordu. İşte bu iki Müslüman grup arasında meydana gelen çatışmaya Cemel Vak'ası denir.

Hiz. Aişe'yi de içine alan bir olay olması münasebeti ile, "Hazret-i Ali (r.a.) zamanında başlayan muharebelerin mahiyeti, savaşanlara, o harpte ölen ve öldürenlere nasıl bakmamız ve bu olayları nasıl değerlendirmemiz" konusunda, yeterli ve dengeli bir cevap alabilmemiz için Bediüzzaman Said Nursi Hazretlerinin Mektubat adlı eserinin "15. Mektup" bölümüne bakmamız iyi olacaktır.

Asıl Dosta Doğru

Hayatının son devrelerini tamamen ilme tahsis etti. Bilhassa kadınlara mahsus hallerle ilgili fikhî hükümlerde fetvalar verdi. 676 yılında Medine-i Münevvere'de vefat etti. Cenazesini Ebû Hureyre (r.a.) kıldırdı. Vasiyeti üzerine Medine'de el-Bakî' kabristanına defnedildi. Dolu ve bereketli bir hayat yaşadı. Üzerine aldığı vazifenin idrakinde olarak zamanını değerlendirdi. Rabbim cennette bizleri ona komşu kılsın! Amin.

Resûlullah (sallallâhu aleyhi ve sellem) ile evlendiğinde yaşı, farklı görüşleri aktarmış olmakla birlikte genel kanaat 9'dur. Resûlullah'ın (sallallâhu aleyhi ve sellem) yaşı ise 54'tür. Peygamber Efendimizle beraberliği 9 yıldır.

4. HAFSA BİNTİ ÖMER (R.A.)

Hız. Hafsa Validemiz, Hız. Ömer b. Hattab'ın (r.a.) kızıdır. Nesepleri birkaç nesil ötede Resûlullah (sallallâhu aleyhi ve sellem) ile birleşmektedir. Hız. Ömer (r.a.) Kureyş'in Adiy koluna mensuptur. Bu kıymetli validemizin babasından hiç değilse kısaca bahsetmeden geçemeyeceğiz.

Hız. Ömer (r.a.), Müslümanların Resûlullah'tan (sallallâhu aleyhi ve sellem) sonra ikinci halifesidir. İslâm'ı bütün dünyaya ulaştırıp, hakim kılmak için Resûlullah'ın (sallallâhu aleyhi ve sellem) verdiği tevhid mücadelesinde O'na en yakın olan sahabilerden biridir. Hız. Ömer (r.a.), Fil Olayı'ndan on üç sene sonra Mekke'de doğmuştur.

Mükemmel Bir Babanın Kızı

Hız. Ömer (r.a.) Cahiliyye döneminde Mekke'nin ileri gelenleri arasında yer almaktadır. Mekke şehir devletinin elçilik görevi, Hız. Ömer'in (r.a.) elindeydi. Bir savaş çıkması durumunda karşı tarafa elçi olarak o gönderilir; dönüşünde onun verdiği bilgi ve görüşlere göre hareket edilirdi. Ayrıca kabileler arasında çıkan anlaşmazlıkların çözümünde etkin rol alır ve verdiği kararlar bağlayıcılık vasfı taşırdı.

Hız. Ömer (r.a.), sert bir mizaca sahip olup İslâm'a karşı aşırı tepki gösterenlerin arasında yer almaktaydı. Sonunda o, dedelerinin dinini inkâr eden ve taptıkları putların hiçbir fayda ya da zarar veremeyen akılsız ve şuuruz varlıklar olduğunu söyleyen ve insanları onlardan yüz çevirmeğe çağırın Hz. Muhammed'i (sallallâhu aleyhi ve sellem) öldürmeye karar vermişti. Kılıcını kuşanarak, Resûlullah'ı (sallallâhu aleyhi ve sellem) öldürmek için harekete geçmiş; ancak meydana gelen olaylar, onun Müslümanların arasına katılması sonucunu doğurmuştu.

Müslüman olduktan sonra hep Resûlullah'ın (sallallâhu aleyhi ve sellem) yanında bulunmuş; onu canından daha fazla sevmiş ve korumak için her türlü tehlikeyi göze almıştır. Hicret esnasında herkes gizlice Mekke'den ayrılmasına rağmen o, gideceğini ilan etmiş ve Mekkelilere meydan okumuştur.

İşte Hz. Hafsa Validemiz böyle mükemmel bir babanın kızıydı. Hz. Ömer (r.a.), bütün hayatı boyunca Allah Resûlü'ne (sallallâhu aleyhi ve sellem), akrabalık bağı ile yakınlık kurmanın arzusuyla yanıp durdu. Hz. Fâtima'yla bunu yapmak istedi; fakat o Hz. Ali'ye nasip oldu. Başka çare kalmayınca, Hz. Ali'nin kızı Ümmü Gülsüm'ü aldı. Bütün derdi herhangi bir bağıla Allah Resûlü'nün (sallallâhu aleyhi ve sellem) akrabaları arasına girmektir. Yoksa isteseydi, Bizans imparatorunun kızını, hem de isteme zahmetine katlanmadan alacak durumdaydı. Ama O'nun derdi evlenmek değil, Allah Resûlü (sallallâhu aleyhi ve sellem) ile bir bağ kurmaktır. Çünkü O, hiçbir şeyin işe yaramayacağı bir gün, işe yarayan bir nispet, bir haseb ve neseb peşindeydi.. Kızı Hafsa'yı, Allah Resûlü'ne (sallallâhu aleyhi ve sellem) vermek istemesinde yine aynı dert ve iştiyak söz konusuydu.

Allah Resûlü'ne (sallallâhu aleyhi ve sellem) olan manevî bağı zaten çok kuvvetliydi. Kim bilir kaç defa, İki Cihan Güneşi onu

elinden tutmuş, “Burada da âhirette de hep böyle olacağız.” demişti. Ancak O, maddi bağıını da tahkim etmek istiyordu. İşte bu düşünceyle kendi kızını Allah Resûlü’ne (sallallâhu aleyhi ve sellem) vermiş ve Allah Resûlü’nün (sallallâhu aleyhi ve sellem) de kız torununu almıştı. Hatta böyle bir münasebette muvaffakiyet, o koca Ömer’i çocuklar gibi sevindirmişti...⁵⁷

Hz. Hafsa Validemizin annesi de, ilk dönem sahabilerinden olup Zeynep binti Maz’un’dur (r.a.), Zeynep (r.a.) de yine sahabilerin önde gelenlerinden Osman b. Maz’un’un kız kardeşidir. Hafsa Validemiz, daha önce Huneys b. Huzâfe adındaki sahabi ile evliydi. Bu sahabi, hem Habeşistan’a hem de Medine’ye hicret eden fedakârlardandı. Bedir Savaşı’na katılmış, Uhud’da yaralanmış ve şehit olmuştu.⁵⁸ Şehit olmuştu; ama arkada da Hafsa Validemiz gibi nadide bir hanım dul kalmıştı. İki kez vatandan ayrılma hicretine bu defa da birlikte yaşadığı hayat arkadaşından ayrılma acısı eklenince bir hanım için katlanması belki de en zor durum gerçekleşmişti. Hz. Ömer (r.a.) gibi büyük bir insanın mübarek kerimesi duldu. Belki de bir baba için dayanılması en zor olan haldi. Kocasını vefat etmiş, arkada henüz yirmi yaşlarında hayatının baharında gencecik bir eş kalmıştı. Her eve giriş çıkışında kızının o mahzun halini görüyor, derin düşüncelere dalarak buna bir hâl çaresi düşünüyordu. Öyle bir çare olmalıydı ki, bu gencecik kız, üzüntülerini unutsun, yeni bir hayat arkadaşı bularak acılardan sıyrılsın.

Günler bu minval üzere cereyan ederken, bir gün Hz. Ömer (r.a.) can dostlarından iffet âbidesi, Peygamber Efendimizin (sallallâhu aleyhi ve sellem) bile yanına geldiği zaman toparlandığı Hz. Os-

57 Gülen, M. Fethullah, Asrın Getirdiği Tereddütler, 2/212-213.

58 Belâzûrî, a. g. e; 2/54.

man'ın evine gitmişti. Hz. Osman (r.a.), Allah Resûlü'nün (sallallâhu aleyhi ve sellem) kızı Hz. Rukiye ile evliydi. Hz. Rukiye vefat etmişti. Bu vefattan dolayı Hz. Osman (r.a.), bir hayli mahzundu. Onu bu hüznünlü durumda gören Hz. Ömer (r.a.), arkadaşının hüznünü dağıtacak bir teklif yapacaktı. Çünkü kardeşlik, başkasının derdiyle dertlenmekti. Onun sıkıntılarını kendi içinde yaşamaktı. Böylece hem kızını bir nebze olsun rahatlatacak, hem de Hz. Osman gibi iffet âbidesi birinin derdini azaltacaktı.

Hz. Ömer (r.a.) kızı Hafsa'yı (r.a.) evlenmesi için Hz. Osman'a (r.a.) teklif etti. Böyle sürpriz bir teklif karşısında Hz. Osman bir süre sustu ve düşünmek için süre istedi. Aradan birkaç gün geçtikten sonra, Hz. Ömer'e (r.a.) nazikçe 'hayır' cevabı verdi. Henüz evliliğe hazır olmadığını bildirdi. Haklıydı, kaybettiği Resûlullah'ın (sallallâhu aleyhi ve sellem) kızıydı. Onu unutmak kolay olmayacaktı. Hatıraları henüz tazecikti. Ya da işin içinde Hz. Ömer'in (r.a.) bilmediği başka bir durum söz konusuydu.

Istirap, insana çıkış kapılarını açan sihirli bir anahtar gibidir. Böyle nazikçe bir red karşısında, Hz. Ömer başka bir alternatif düşündü. Bu alternatif, Hz. Ebu Bekir'di (r.a.). Niye olmasın ki o, ahlâken mükemmel, yumuşak huylu ve olgun bir dosttu. Aynı zamanda Resûlullah'ın (sallallâhu aleyhi ve sellem) da insanlar arasında en çok sevdiği kimseydi. Her şeyini rahatça paylaşıyorlardı. Belki bir baba için çok zordu böyle bir teklif. Kızını kendi ağızıyla evlendirme teklifi. Ama deneyecekti.

Hz. Ebu Bekir'in (r.a.) yanına giderek kızı Hafsa ile evlenmesi teklifini yaptı. Hz. Ebu Bekir, büyük derin bir şefkat ve içtenlikle onun teklifine kulak verdi. Ancak müspet-menfi en küçük bir şey söylemedi. İnanılacak gibi değildi. En yakın dostuna kızını teklif edecek, o da bunu, babası tarafından teklif edilmesine rağmen kabul etmeyecek? Hatta en küçük bir şey

söylemeyecek? Durumun vehameti, onu dertlilerin babası Resûlullah'ın (sallallâhu aleyhi ve sellem) huzuruna atıverdi.

Resûlullah (sallallâhu aleyhi ve sellem) Hz. Ömer'e: "Ey Ömer! Seni üzüntülü görüyorum, sebebi nedir?" dedi. Hz. Ömer de şöyle cevap verdi: "Ey Allah'ın Resûlü! Gençliği, takvası ve şerefiyle muttasıf Hafsa'yı Ebu Bekir ve Osman'a teklif ettim de kabul etmediler?"

"Ey Ömer! Kızını, Ebu Bekir ve Osman'dan daha iyi birisine vermek ister misin?" Hz. Ömer şaşırıldı. Çünkü Ebu Bekir'den ve Osman'dan daha yüksek ve daha iyi kimse Resûlullah'tan (sallallâhu aleyhi ve sellem) başka olamazdı.

"Evet ya Resûlallah!" Bunun üzerine Resûlullah (sallallâhu aleyhi ve sellem): "Kızın Hafsa'yı bana nikâhlarsın." buyurdu.

Bu müjdeli haber, onu çok sevindirdi. Gökte aradığını karşısında bulmuştu. Hem kızı böyle eşsiz bir lütfâ mazhar olacak, hem de kendisi canından aziz bildiği Peygambere (sallallâhu aleyhi ve sellem) yakın bir akraba olacaktı. Bu müjdeli haberi bir an önce kızına, Ebu Bekir'e, Osman ve bütün Medine'ye vermek için çıktığında yolda Hz. Ebu Bekir (r.a.) ile karşılaştı.

O nezaket âbidesi, Hz. Ömer'i görünce: "Ey Ömer! Sakın bana darılmayasın! Hafsa'yı kabul etmememin sebebi, daha önce Allah Resûlünün onunla evleneceği konusunu bana açmasıydı. Şayet böyle bir bilgim olmasaydı, asla seni reddetmezdim!"⁵⁹ dedi.

Sahabideki saygı ve kendisine verilen bir sırrın saklanmasıdaki hassasiyet! İsteseydi Hz. Ebu Bekir kendisine teklif edildiğinde bu bilgiyi Hz. Ömer'e (r.a.) verebilirdi. Ancak bu, bir sırdı. Sır da bir namustu. Asla sahibinden izinsiz ve önce başkalarına açılmamalıydı.

59 İbn'ul-Cevzi, Sıfatu's-Safve, 1/351.

Sır ve Sır Tutma

Bu sırada Hz. Hafsa 21 yaşındadır. Hicretin 3. yılı ve Resûlullah'ın (sallallâhu aleyhi ve sellem) yaşı da 56'dır. Hz. Hafsa'nın evliliğinden kısa bir süre sonra da Resûlullah'ın (sallallâhu aleyhi ve sellem) kerimesi Ümmü Gülsüm, Hz. Osman (r.a.) ile evlenmiştir. Böylece hem Hz. Hafsa (r.a.) yalnızlıktan kurtulmuş, kocasının şehadetiyle maruz kaldığı acılardan uzaklaşmış, hem Hz. Ömer (r.a.) Hz. Peygamber (sallallâhu aleyhi ve sellem) gibi bir damadın kayınpederi olma şerefine nail olmuş, hem de Hz. Osman Resûlullah'ın (sallallâhu aleyhi ve sellem) kızı Ümmü Gülsüm'le evlenmek suretiyle akrabalıklar iyice pekişmiştir.

Bu tarihten itibaren o kutlu yuva Hz. Hafsa Validemizle tanışmış, mü'minlerin annelerinin içine kutlu ve şanslı bir fert daha dahil olmuştur. Bu sırada Resûlullah'ın (sallallâhu aleyhi ve sellem) evinde Hz. Sevde ve Hz. Aişe bulunmaktadır. Üçüncüsü de böylece Hz. Hafsa (r.a.) olmuştur.

Hz. Sevde Validemiz, daha önce Hz. Aişe'yi büyük bir gönül rahatlığıyla karşıladığı gibi Hz. Hafsa'yı da öyle karşıladı. Yaş itibariyle Hz. Aişe (r.a.) küçük olduğundan ikisine de saygıda kusur etmedi. Hz. Hafsa Validemiz de gençti. Dolayısıyla bu tarihten sonra bu iki genç ve dinamik validemiz hem Resûlullah'a (sallallâhu aleyhi ve sellem) hizmette koşturuyor, hem de insanlık adına ebedi prensipleri öğreniyorlardı.

Hz. Hafsa Validemiz oldukça bilgili, kültürlü, güçlü bir iradeye sahip ve sadakat timsali idi. Okuma-yazma bilmekteydi. O sıralarda okuma-yazma oranının azlığını dikkate alırsak, bunun ne kadar önemli bir değer olduğunu anlamamız daha kolay olacaktır.

O, Resûl-i Ekrem'e (sallallâhu aleyhi ve sellem) son derece sadakat ve muhabbetle bağlıydı. Kendisine hediye edilen şeyleri

yemez, içmez, Efendiler Efendisi'ne (sallallâhu aleyhi ve sellem) ikram ederdi. Onu daima kendi nefesine tercih ederdi. Zaten gerçek müminliğin ve birr-u takvaya erişmenin en önemli alâmeti de bu değil miydi? İnsanlara, Allah'a (celle celâluhû) ve cennete yakın olmanın, cehennemden de uzak olmanın önemli bir unsurunu bu teşkil etmiyor muydu?

Bir defasında kendisine bir miktar bal hediye edilmişti. Ancak onu tek başına yemek içine sinmemiş Resûlullah (sallallâhu aleyhi ve sellem) ile paylaşmak için saklamıştı. Resûl-i Ekrem (sallallâhu aleyhi ve sellem), onun odasına uğradığında bu baldan şerbet yapmış ve ona ikramda bulunmuştu. İşte böyle bir ikram nasılsa Hz. Aişe'nin gıpta damarını tahrik etmiş ve kendince bir senaryo hazırlamıştı. Bu konudaki rivayeti, bizzat Hz. Aişe'den dinleyelim:

"Hz. Peygamber (sallallâhu aleyhi ve sellem) balı ve tatlı şeyleri severdi. Ayrıca, ikinci namazlarını kıldıktan sonra hanımlarını teker teker ziyaret eder, onlarla sohbet ederdi. Bu ziyaretlerinin birinde Hz. Hafsa'nın (r.a.) yanına girmişti. Bu defa onun yanında, her zamanki kaldığı süreden daha fazla kaldı. Ben bunu kıskanarak sebebini Resûlullah'ın (sallallâhu aleyhi ve sellem) diğer hanımlarından sordum. Bana:

"Yakınlarından bir kadın Hafsa'ya bir miktar bal hediye etti, Resûlullah'a (sallallâhu aleyhi ve sellem) ondan şerbet yapıp ikram etmiş olmalı (o da şerbetten dolayı biraz uzunca kalmıştır)." dediler. Ben: "Öyleyse yemin olsun biz de ona mutlaka bir hile kurmalıyız!" dedim. Sevde'ye (r.a.): "Hafsa'dan sonra sıra senin. Resûlullah (sallallâhu aleyhi ve sellem) içeri girince yanına yaklaşacak. Sana yaklaşıncı O'na: "Ey Allah'ın Resûlü! Sen megafir mi yedin?" diyeceksin. Ben biliyorum ki, o sana: "Hayır!" diyecek. O zaman sen de: "Öyleyse senden burnuma gelen bu koku da

ne?” diyeceksin.” Bir rivayette Hz. Aişe (r.a.) şu açıklamayı yapar: “Resûlullah (sallallâhu aleyhi ve sellem) kendisinde kötü bir koku hissedilmesine tahammül edemez, buna çok üzülürdü. Bu sebeple gerçeği itiraf ederek muhakkak “Hafsa bana bal şerbeti ikram etti.” diyecek. O zaman sen kendisine “Demek ki arı, balını urfut ağacından almış.” diyeceksin. “Senden sonra bana uğradığı zaman ben de böyle hareket edip aynı şeyleri söyleyeceğim. Ey Safiyye, sana uğradığı zaman sen de aynı şeyleri söyle!” dedim.” Hz. Aişe anlatmaya devam etti: “Sevde bilahare bana dedi ki: “Kendinden başka ilah bulunmayan Allah’a yemin olsun, bana tembih ettiğin şeyleri, Resûlullah (sallallâhu aleyhi ve sellem) kapıdan görünür görünmez, senden korktuğum için (unutmadan) hemen söylemek istedim.” Resûlullah (sallallâhu aleyhi ve sellem) kendisine yaklaşıncaya Sevde: “Ey Allah’ın Resûlü meğafir mi yediniz?” der: “Hayır!” cevabını alır. Bunun üzerine aralarında şu konuşma geçer: “Öyleyse bu koku da ne?” “Hafsa bana bal şerbeti ikram etti.” “Demek ki arı urfut yemiş.” Hz. Aişe (r.a.) anlatmaya devam ediyor: “Resûlullah (sallallâhu aleyhi ve sellem) bana uğrayınca ben de aynı şeyleri söyledim. Keza, Safiyye’ye (r.a.) uğrayınca o da aynı şeyleri söyledi. “Hemen ardından Resûlullah (sallallâhu aleyhi ve sellem) Hafsa’nın (r.a.) yanına girince: “Ey Allah’ın Resûlü sana o şerbetten ikram edeyim mi?” diye sordu. Hz. Peygamber (sallallâhu aleyhi ve sellem): “Hayır, ihtiyacım yok!” cevabını verdi. (Bu durumu işittiği zaman) Sevde (r.a.): “Allah’a yemin olsun balı ona haram ettik!” dedi. Ben kendisine: “Sus, (sesini çıkarma)” dedim.⁶⁰

Konuyla ilgili birkaç farklı rivayet vardır. Bazı rivayetlerde Resûlullah (sallallâhu aleyhi ve sellem) bundan sonra bal yemeyi kendisine haram etmiş ve Cenab-ı Hakk da kendisini bu konuda

60 Buhari, Talak 8, Nikah 103, Et’ime 32, Eşribe 10, 15, Tıb 4, Hiyele 5; Müslim, Talak 20.

uyarmıştır. Ancak konumuz bu rivayetlerin hepsini detaylıca vermek değil, sadece Hz. Hafsa (r.a.) Validemizin Resûlullah'ı (sallallâhu aleyhi ve sellem) sevmesi ve kendisine gelen güzel bir yemeği onunla paylaşmasını göstermektir.

Onlar da Birer İnsandı!

Resûlullah'ın (sallallâhu aleyhi ve sellem) eşleri de, netice itibarıyla birer insandı. Onların da zaman zaman Resûlullah'tan (sallallâhu aleyhi ve sellem) bazı beklentileri oluyordu. Böyle olmasaydı zaten onların da melek olması gerekirdi. Evlerinde her zaman iki siyahtan ibaret olan hurma ve zezem, onlara da artık ağır geliyordu. Acaba daha müreffeh bir hayat olamaz mıydı? Ancak onların aynı zamanda Kâinatın Eşsiz İnsanı'nın (sallallâhu aleyhi ve sellem) eşleri olmaları gerçeği de vardı. Onların bu özelliği, daha dikkatli yaşamalarını gerekli kılıyordu.

Nasılsa bu özellikli eşler, Resûlullah'tan (sallallâhu aleyhi ve sellem) daha müreffeh bir hayat istemişlerdi. Ancak Resûlullah'a (sallallâhu aleyhi ve sellem) onların bu durumu çok ağır gelmişti. Artık bir ders vermenin zamanı gelmişti. İşte bu niyetle, Allah Resûlû hanımlarına bir teklifte bulundu. Bu teklifin içinde Hz. Hafsa Validemiz de vardı. Teklif, son derece ciddiydi. Diliyorlarsa, kendilerine bir miktar dünyalık verip onları serbest bırakmaktı. Hafsa Validemizin babası Hz. Ömer, bu durumu öğrenince beyninden vurulmuşsa döndü. Konuyla ilgili farklı rivayetlerden birisi şöyledir:

Hz. Ömer (r.a.) anlatıyor:

“Ensar'dan bir komşuyla birlikte Benî Ümeyye b. Zeyd yurdunda oturuyordum. Resûlullah Aleyhisselamın yanına bu komşuyla nöbetleşe inerdik. Bir gün o iner, bir gün ben inerdim. Ben indiğim zaman, o gün vahiy ve diğer konularla ilgili haberleri komşuma getirirdim. O indiği zaman da, o böyle ya-

pardı. O sırada, Gassan hükümdarlarından birinin üzerimize yürümek istediğini ve bizimle savaşmak için atlarını nallatmakta olduklarını haber almıştık. Yüreklerimiz, onların endişesiyle dolu bulunuyordu. Arkadaşımın iniş nöbeti günlerinden birinde idi ki, yatsı vakti bana geldi. Birdenbire kapımı hızlı hızlı çalmaya, “Aç! Aç!” diyerek seslenmeye başladı. Çok korktum. Hemen yanına çıktım. Bana: “Çok büyük bir hadise oldu!” dedi. “Nedir o hadise? Yoksa Gassanlar mı geldi?” dedim.

Arkadaşım: “Hayır! Ondan daha büyük, daha ağır! Resûlullah Aleyhisselam hanımlarından ayrılmış. Onları boşamış!” dedi. İkimden: “Hafsâ ile Aişe'nin burnu sürtüldü! Hafsâ hüs-rana uğradı! Ben zaten böyle bir şey olacağını zan ve tahmin edip duruyordum!” dedim.”

Hz. Ömer (r.a.), bu haberi alınca başına toprak saçmış ve: “Allah, Ömer'i ve kızını ayıplamaz mı?” demişti. Hz. Ömer (r.a.), hadiseyi anlatmaya devamla şöyle der: “Sabah namazını kılınca, giyinip kuşandım. Sonra, Medine'ye indim. Hafsâ'nın yanına vardım. Ağladığını gördüm. Mü'minlerin diğer analarının odalarına da uğradım. Hepsinde ağlamalar vardı. Mescide girdiğim zaman da, gördüm ki insanlar, sıkıntı ve üzüntü içinde: “Resûlullah Aleyhisselam hanımlarını boşamış!” diyorlardı. Kendi kendime: “Ben bu işi muhakkak öğrenirim!” dedim. Hemen Aişe'nin yanına varıp ona:

“Ey Ebu Bekir'in kızı! Demek sen işi Resûlullah Aleyhisselama eziyet verecek dereceye vardırın ha?” dedim. Aişe:

“Ey Hattab'ın oğlu! Benim işim seni ne ilgilendirir? Sen kendi kızınla ilgilen!” dedi. Bunun üzerine, Hafsâ'nın yanına vardım. Ona da:

“Ey Hafsâ! Demek sen işi Resûlullah Aleyhisselama eziyet verecek dereceye vardırın ha?” dedim. Hafsâ hüngür

hüngür ağlamaya başladı. Ona: “Sen ne diye ağlıyorsun? Ben seni bundan sakındırmamış mıydım?” dedim. Ona: “Resûlullah Aleyhisselam sizleri boşadı mı?” diye sordum. Hafsâ:

“Bilmiyorum!” dedi. Ona: “Resûlullah Aleyhisselam nerede?” diye sordum. Hafsâ: “O, şuradaki kulübecikte! İnzivaya çekilmiş bulunuyor!” dedi. Hemen oraya varınca, karşıma Resûlullah Aleyhisselamın kölesi Rebah çıkmaz mı! Rebah, Resûlullah Aleyhisselamın cumbasına çıkıp inerken merdiven basamağı gibi üzerine bastığı kütüğe de ayaklarını dayamış oturuyordu. Ona:

“Ey Rebah! Resûlullah Aleyhisselamın huzuruna girmek için bana kendisinden izin ister misin?” diyerek seslendim. Rebah bir içeri baktı, bir de bana baktı. Fakat bir şey söylemedi. Dönüp mescide gittim. Minberin çevresinde birtakım kimseler oturmuşlardı. Bazıları ağlıyorlardı. Orada ben de biraz oturdum. İçimde duyduğum endişe ve üzüntü bana galebe çaldı. Tekrar Rebah’ın yanına vardım ve: “Ömer’in içeri girmesi için izin ister misin?” dedim. Rebah içeri girdikten sonra, yanıma geldi ve: “Seni kendisine söyledim, sustu, bir şey söylemedi.” dedi. Yine, dönüp mescide gittim. Minberin yanında oturdum. İçimde duyduğum endişe ve üzüntü bana galebe çaldı da, tekrar kölenin yanına vardım. Sesimi yükselterek:

“Ey Rebah! Resûlullah Aleyhisselamın huzuruna girmem için izin ister misin?” Herhalde Resûlullah Aleyhisselam benim Hafsâ için geldiğimi sanıyor! Vallahi, Resûlullah Aleyhisselam onun boynunu vurmamı bana emrederse, boynunu da vururum!” diye seslendim. Rebah içeri girdikten sonra, yanıma çıktı. “Seni kendisine söyledim. Sustu. Bir şey söylemedi.” dedi. Bunun üzerine geri dönüp giderken Rebah beni çağırdı ve: “Gir içeri! Sana izin verdi!” dedi. İçeri girdim. Resûlullah Aley-

hisselama selam verdim. Gördüm ki; Resûlullah Aleyhisselam bir hasırın üzerine uzanmış! Hasırın örgüleri kendisinin böğründe iz yapmıştı! Hasırla bedeni arasında bir şey de bulunmuyordu! Başının altında, içine hurma lifi doldurulmuş bir (ot) yastık vardı. Ben oturunca, Resûlullah Aleyhisselam kısa elbisesini yorgan gibi üzerine çekti. Zaten üzerinde ondan başka da bir şey yoktu! Resûlullah Aleyhisselamın vücudundaki hasır izlerini görünce, gözlerimin yaşını tutamayarak ağlamaya başladım. Resûlullah Aleyhisselam:

“Ey İbn Hattab! Neye ağlıyorsun?” diye sordu. “Ey Allah’ın Peygamberi! Ben ne diye ağlamayayım ki! Üzerine uzandığın şu hasır senin vücudunda izler yapmış! Şu da senin yatıp kalktığın tam takır hücren ki, içinde birkaç şeyden başka bir şey göremiyorum! Vallahi çok iyi biliyorum ki, sen Allah katında KISRâ ve Kayser’den daha şerefli ve kıymetlisin! Halbuki yâ Rasûlallah! KISRâ ve Kayser, buldukları refahlı yaşantı içinde dem sürüyor! Nimetler içinde yüzüyorlar! Sen ise yâ Resûlallah! Görmüş olduğum yerde ve şu haldesin! Sen ki, Allah’ın Resûlü ve en seçkin kulusun! Hâl böyle iken, işte şu hücren tam takır!” dedim. Bunun üzerine, Resûlullah Aleyhisselam bana:

“Ey İbn Hattab! Sen dünyanın onlara, ahiretin de bize ait olmasına razı değil misin?” diye sordu. Ben de: “Evet! Razıyım!” dedim. Resûlullah Aleyhisselam: “Öyleyse, bu iş böyledir ve böyle olacaktır!” buyurdu.

“Yâ Resûlallah! Yüzünüzde gazap eseri görüyorum. Yoksa hanımlarının sana karşı takındıkları tutum canını mı sıkıyor? Şayet sen onları boşarsan, Allah seninledir. Allah’ın melekleri Cebrael, Mikâil, ben, Ebu Bekir ve mü’minler de seninledir!” dedim:

“Yâ Resûlallah! Hanımlarını boşadın mı?” diye sordum. Resûlullah Aleyhisselam başını bana doğru kaldırıp: “Hayır!”

buyurdu. "Allâhu Ekber!" dedim. "Yâ Resûlallah! Ben mescide girdiğimde Müslümanlar üzüntülerinden çakılları dürtüp karıştıyorlardı. 'Resûlullah Aleyhisselam hanımlarını boşamış!' diyorlardı. İneyim de boşamadığını onlara haber vereyim mi?" dedim. Resûlullah Aleyhisselam:

"Haber vermek istiyorsan, evet! Haber ver!" buyurdu. Yüzündeki gazap izleri azalınca kadar, konuşmaya devam ettim. Nihayet, şenlendi, güldü. Sonra cumbasından indi, ben de indim. Ben basamaklı kütüğe tutunarak inmiştim. Resûlullah Aleyhisselam ise, sanki yeryüzünde yürür gibi inmiş, inerken de eliyle bir yere dokunmamış, tutunmamıştı.

"Yâ Resûlallah! Hücrede 29 gün kaldın!" dedim. Resûlullah Aleyhisselam: "Bu ay 29 gündür!" buyurdu. Mescidin kapısına dikilip en yüksek sesimle:

"Resûlullah Aleyhisselam hanımlarını boşamamıştır!" diye rek bağırdım. Bunun üzerinedir ki, Yüce Allah Tahyir âyetlerini indirdi ve o âyetlerde şöyle buyurdu:

"Ey Peygamber, eşlerine de ki: "Eğer dünya hayatını ve süsünü istiyorsanız, gelin size boşanma bedellerinizi vereyim ve sizi güzelce boşayayım! Yok, eğer Allah'ı, Resûlünü ve âhîret mülkünü isterseniz, haberiniz olsun ki Allah sizin gibi iyi hanımlara büyük mükâfat hazırlamıştır." (Ahzab 33/28-29)

Hz. Aişe'nin bildirdiğine göre, Peygamberimiz Aleyhisselam zevcelerini ya dünyayı ve dünya ziynetini ya da Allah'ı, Allah'ın Resûlünü ve ahîret yurdunu tercih etmeleri hususunda serbest bırakmakla emrolunduğu zaman, Hz. Aişe'nin yanına varmıştı. Hz. Aişe:

"Yâ Resûlallah! Yanımıza bir ay uğramamaya yemin etmiştin. Sen ise, aydan 29 gün geçince uğradın. Ben onları (geçen günleri) sayıp duruyordum." dedi.

Peygamberimiz Aleyhisselam:

“Bu ay, 29 gündür. Ey Aişe! Ben sana bir iş açıklayacağım ki, onu ana ve babana danışincaya kadar cevaplamakta acele etmemende sana bir vebal yoktur.” buyurdu. Hz. Aişe:

“Nedir o yâ Resûlallah!” diye sordu. Peygamberimiz Aleyhisselam, Ahzâb sûresinin inen 28-29. âyetlerini okudu. Hz. Aişe:

“Aaâ! Ben bu hususta mı ana ve babama danışacağım? Ben, elbette ki, Allah’ı, Allah’ın Resûlünü ve ahiret yurdunu tercih ediyor ve diliyorum! Ben bu hususu ne Ebu Bekir’e ne de Ümmü Rûmman’a danışırım!” dedi.

Peygamberimiz Aleyhisselam güldü, gülümsedi. Hz. Aişe: “Benim seni tercih ettiğimi (öteki) kadınlarına haber vermeni, sana söylediklerimi, öteki kadınlarından hiçbirine haber vermemi isterim.” dedi. Peygamberimiz Aleyhisselam:

“Onlardan, sorana muhakkak haber vereceğim! Çünkü Allah beni tebliğ edici olarak gönderdi. Güçlük çıkarıcı, sıkıntı verici ve bunu arzu edici olarak göndermedi. Fakat öğretici ve kolaylaştırıcı olarak gönderdi.” buyurdu. Hz. Aişe der ki:

“Resûlullah Aleyhisselamın diğer kadınları da, benim yaptığımı yaptılar. Allah’ı, Allah’ın Resûlünü ve ahiret yurdunu tercih ettiler.”⁶¹

Rivayetten de anladığımız üzere, Resûlullah’ın (sallallâhu aleyhi ve sellem) eşleri, birer insan olmaları hasebiyle durumlarının iyileştirilmesini istemişlerdi. Resûlullah (sallallâhu aleyhi ve sellem) da onların bu isteklerini uygun bulmamış, bizzat Cenab-ı Hakk’ın semadan indirdiği âyetlerle olmaları gereken yerde olmalarını istemiştir.

Burada gerek Hz. Hafsa Validemiz, gerekse babası Hz. Ömer’in (r.a.) durumu da oldukça önemlidir. Hafsa Validemiz

61 Buhari, Mezalim 26.

dünya karşılığında Resûlullah'ı (sallallâhu aleyhi ve sellem) tercih etmiştir. Çünkü o Hz. Ömer gibi bir babanın kızıdır. Hem öyle bir babadır ki, yukarıdaki rivayette de gördüğümüz gibi, kızını azarlamış, hatta bir ceza verilmesi gerekirse bizzat kendisinin vereceğini bildirmiş ve Resûlullah'a (sallallâhu aleyhi ve sellem) boşayacaksa bile son derece rahat olmasını söylemiştir. Bu da, ideal bir babanın göstermesi gereken son derece mükemmel ve örnek bir davranıştır.

Kur'ân'a Olan Vukufiyeti

Kâinatın Efendisi'nin (sallallâhu aleyhi ve sellem) eşleri aynı zamanda dikkatli ve zeki birer Kur'ân talebesiydi. Zaten bu evliliklerdeki en önemli hikmetlerden birisi de, onlara yüklenecek olan böyle önemli bir misyondu. Hz. Hafsa, bu önemli misyonu hakkıyla anlayan ve Kur'ân'la ilgili kafasına takılan her meseleyi Resûlullah'a (sallallâhu aleyhi ve sellem) soran bir hanımdı. Soracaktı ki; insanlar anlasın ve daha sonrakilere aktarsınlar. Böylece ezeli prensipler kaynağı olan Kur'ân-ı Kerîm, kıyame kadar hükmünü icra etsin.

Bir gün Resûl-i Ekrem (sallallâhu aleyhi ve sellem) Efendimiz Hafsa Annemizin yanında Hudeybiye'de biat eden ashabını anarak: "İnşaallah Hudeybiye'de biat eden ashâbım cehenneme girmez." buyurdu. Hafsa (r.a.) da: "Sizden hiç kimse yoktur ki cehenneme varmasın. Bu Rabbinin katında kesinleşmiş bir hükümdür." (Meryem 19/71) âyetini okuyarak hatırlatmada bulundu. Efendimiz (sallallâhu aleyhi ve sellem) de ona: "Sonra Allah'ı sayıp fenalıklardan sakınan müttakileri kurtararak zalimleri diz üstü çökmüş vaziyette orada bırakacağız." (Meryem 19/72) âyetini okuyarak cevap verdi.⁶²

62 İbn Sa'd, Tabakat 2/73.

Görüldüğü üzere Hafsa Validemiz, Kur'ân kültürü noktasında oldukça ileri bir seviyededir. Âyetler arası ilişkiler, farklı âyetlerdeki birbirinden zahiren farklı gibi görünen âyetler gözünden kaçmamakta, bunları ilk elden vahyin kendisine indiği eşi ve Allah'ın Resûlü Hz. Muhammed'e (sallallâhu aleyhi ve sellem) sormaktadır. Böylece bir anlamda onun için iyi bir Kur'ân müfessiri de diyebiliriz. Onun bu özelliğindedir ki, Hz. Ebu Bekir (r.a.) döneminde toplanan Kur'ân-ı Kerîm haklı olarak ona emanet edilmiştir.

Çok Namaz ve Çok Oruç

İbadetler, insanın derecesini yükselten ve Allah'a yaklaştıran önemli vesilelerdendir. Kulluk ve Cenab-ı Hakk'a ibadette ise, Resûlullah (sallallâhu aleyhi ve sellem) en önde bulunmaktadır. Dünyada kendisine en sevimli gelen şeyin namaz olduğunu bildiren ve hayatının büyük bir kısmını farz ve nafil ibadetlerle geçiren Allah Resûlü'nün (sallallâhu aleyhi ve sellem) hanesinde yetişen bu kutlu eşlerin de bundan geri kalacakları düşünülemezdi. Hz. Hafsa (r.a.), belki de bunların başında geliyordu.

O, ibadete çok düşküdü. Çok namaz kılar, bolca nafil oruç tutardı. Onun hayatı da diğer annelerimiz gibi fakirlik içinde geçti. Yatak olarak kullandığı bir şiltesi vardı. Yazın onu altına sererdi. Kışın da bir tarafını altına serip bir tarafını da üzerine örterdi. Çoğu zaman yemek için ekmek bulamazdı. Buna rağmen şikâyetçi olmadı. Hep haline şükretti.

Nasılsa bir defasında Resûlullah (sallallâhu aleyhi ve sellem), Hz. Hafsa Validemizi bir talakla boşamıştı. Aslında boşamayı kendisi de hoş karşılamıyordu. Boşanma olduğunda arşın titrediğini haber veren de O'ydu. Ancak demek ki ya başka bir çare kalmamıştı ya bir ders vermek gerekiyordu ya da teşri adına

bir ilkin olması gerekiyordu. Böyle bir haberin üzüntüsünden dolayı Hz. Hafsa Validemiz, eve kapanıp kendinden geçerse sine gözyaşı döküyor, babası Hz. Ömer (r.a.) başına topraklar saçıyor, akrabaları Resûlullah'a (sallallâhu aleyhi ve sellem) aracı olarak müracaatta bulunuyordu. Hz. Ömer: "Allah bundan sonra Ömer ve kızına bir değer vermez." diyor ve kıvranıyordu. Bir rivayete göre Cibril gelmiş, Allah Teâlâ'nın Hz. Ömer'e olan merhametinden dolayı Peygamber Efendimizin Hafsa Validemize dönmesini bildirmişti. Diğer bir rivayete göre de, Hz. Hafsa'nın (r.a.) çok oruç tutan ve çok namaz kılan biri olduğu ve aynı zamanda onun cennette de Resûlullah'ın (sallallâhu aleyhi ve sellem) eşi olacağı sebebiyle dönmesi emredilmişti.⁶³

Görüldüğü gibi; böyle acı bir sondan Hafsa Validemizi kurtaran şey, onun namazı ve orucu olmuştu. Demek ki o, bir âbid gibi sürekli namaz ve oruçla günlerini geçiriyor ve bununla Cenab-ı Hakk katında önemli bir makam elde ediyordu. Bu iki özellik kendisini, bir anlamda uçurumun kenarından kurtarmıştı.

İbn Ömer'in Rüyasını Yorumlatması

Efendimizin kıymetli zevceleri aynı zamanda değişik konularda karşılaştıkları meselelerle ilgili sorular sormak suretiyle Resûlullah'ın (sallallâhu aleyhi ve sellem) farklı konulardaki görüşlerinin herkes tarafından öğrenilmesine vesile oluyorlardı. Teheccüd namazının ne kadar da önemli olduğunu onun vesilesiyle daha bir yakından öğrenmiş oluyoruz. İbn Ömer (r.a.) anlatıyor:

"Resûlullah (sallallâhu aleyhi ve sellem) zamanında herhangi bir kimse, bir rüya görecektiği olsa onu Allah Resûlü'ne (sallallâhu aleyhi ve sellem) anlatırdı. O sıralarda ben genç, bekâr bir delikanlıydım, mescitte yatıp kalkıyordum. Bir gün rüyamda, iki meleğin beni

63 Hâkim, Müstedrek, 4/15; İbn Sa'd, a. g. e; 8/84.

yakalayıp cehennemın kenarına kadar getirdiklerini gördüm. Cehennem kuyu çemberi gibi çemberlenmişti. Keza (kova takılan) kuyu direği gibi iki de direği vardı. Cehennemde bazı insanlar vardı ki onları tanıdım. Hemen ondan sakınmaya başlayıp üç kere:

“Ateşten Allah’a sığınırım” dedim. Derken beni getiren iki meleği üçüncü bir melek karşılayıp, bana: “Niye korkuyorsun? (korkma)” dedi.

Ben bu rüyayı kız kardeşim Hafsa’ya (r.a.) anlattım. Hafsa da Resûlullah’a (sallallâhu aleyhi ve sellem) anlatmış. Resûlullah (sallallâhu aleyhi ve sellem):

“Abdullah ne iyi insan, keşke bir de gece namazı kılsa!” demiş. Sâlim der ki: “Abdullah bundan sonra geceleri pek az uyur oldu!”⁶⁴

Abdullah b. Ömer başka bir rivayette şöyle demektedir: “Rüyamda, avucumda seraka denen iyi cins ipekten bir parça gördüm; cennette, her nereyi arzu etsem beni oraya uçuruyordu. Bu rüyayı Hafsa’ya anlattım. O da Resûlullah’a anlatmış. Resûlullah (sallallâhu aleyhi ve sellem): “Kardeşin sâlih bir kimse.” diye yorumlamış.⁶⁵

Derin Bir Anlayış Sahibidir

Allah Resûlü’nün (sallallâhu aleyhi ve sellem) mümtaz eşlerinden Hafsa Validemiz aynı zamanda derin bir anlayışa sahiptir. Bu anlayışı, Hz. Ömer gibi bir babayı önemli bir konuda karar değişikliğine zorlamıştır. Hz. Ömer o zamana kadar cepheye giden askerleri daha uzun bir zaman diliminde geri çevirmesine rağmen, bir gün gezerken bir hanımın kocasının cephede olmasından dolayı ona karşı duyduğu hasreti şiirleştirdiğini du-

64 Buhârî, Ta’bir, 35, 36, Salât 58, Teheccüd 2, Fezâilul-Ashâb 19; Müslim, Fezâilus-Sahâbe 140.

65 Buhârî, Ta’bir 25; Müslim, Fedâilul’s-Sahâbe 139.

yar. Feraset sahibi büyük insan, hemen kızı Hafsa Validemize bir hanımın kocasından ne kadar uzak kalabileceğini sorar. O da: “Üç ya da en fazla dört ay.” deyince, komutanlarına haber göndererek cephedeki askerlerin bu süreden daha uzun tutulmamalarını tembihler.

Hadis Rivayetleri

Hiz. Aişe Validemiz kadar olmasa da Hiz. Hafsa Validemiz de hadis rivayetinde önemli bir yere sahiptir. Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi ve sellem) sadık bir talebesi olarak hadislerini ezberlemiş, önemli bir emanet olarak da onları rivayet etmiştir. Buhari, Müslim ve Ahmed b. Hanbel gibi hadis kitabı sahipleri, onun rivayetlerinden 60 kadarını kitaplarına almışlardır.

Kur'ân'ın Uhdesine Emanet Edilmesi

Hiz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi ve sellem) vefatından sonra, O'nun yerine Müslümanların halifesi olarak Hiz. Ebu Bekir (r.a.) seçildi. Bu dönemde riddet denilen İslâm'dan çıkma hadiseleri ve ayaklanmalar çıktı. Hiz. Ebu Bekir, ordular hazırlayarak başlayan bu olayların üstüne gitti. Hicretin 12. yılında Yemame Savaşında Müslümanlar büyük kayıplar verdiler. Özellikle de bu savaşta yetmiş Kur'ân hafızı şehit oldu. Bu acı durum, Hiz. Ömer'i (r.a.) korkuttu. Hemen Hiz. Ebu Bekir'in yanına giderek Kur'ân'ın zâyi olmasından korktuğunu, bunun için de Kur'ân'ın hemen cem' edilip bir kitap haline getirilmesini söyledi.

Hiz. Ebu Bekir (r.a.) önce bu tekliften kaçındı. Onun kaçınmasının sebebi, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi ve sellem) yapmadığı bir işi, kendisinin yapacak olmasıydı. Fakat onun bu kaçın-

masına rağmen Hz. Ömer (r.a.) iyice ısrar etti. Sonunda Allah Teâlâ Hz. Ebu Bekir'in (r.a.) kalbini bu işe yatkın hale getirdi. Hz. Ebu Bekir (r.a.) de bu durumu, Zeyd b. Sâbit'e (r.a.) anlattı. Başta o da Hz. Ebu Bekir'in (r.a.) kaçındığı gibi kaçınmasına rağmen, Hz. Ömer ve Ebu Bekir'in ısrarları ve telkinleriyle Kur'ân'ın toplanması ve bir kitap haline getirilmesi fikrini üzerine almayı kabul etti.⁶⁶

Mushaf-ı şerif, Hz. Ebu Bekir'den sonra, Hz. Ömer'e intikal etmiş; o yaşadığı müddetçe kendisinin yanında durmuş, vefat edince, kızı Hafsa'ya kalmıştır.⁶⁷ Haddizatında vahiy için yapılan bu yazma ameliyesi ilk yapılıyor değildir. Bunu daha önce hayatındayken Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi ve sellem) bizzat yaptırmıştır. Ancak daha önce farklı yazı malzemelerine yazılırken, bu defa bu farklı yerlere yazılan vahiy iki kapak arasına yazılarak toplanmıştır.

Kur'ân-ı Kerim'in Hz. Osman Zamanındaki Durumu

Hz. Ebu Bekir (r.a.) zamanında toplanılan şekliyle Kur'ân, Hz. Ömer'in hilafeti boyunca ve Hz. Osman döneminin başlarına kadar aynen kaldı. Hz. Osman (r.a.) döneminde devletin sınırları genişlemiş, Medine'deki ashab tebliğ ve irşad amacıyla farklı yerlere dağılmıştı. Gidilen her beldede, halk, oraya gelen sahabinin öğrettiği kıraati talim ediyordu. Mesela Kûfeliler Abdullah b. Mes'ûd'un, Basralılar Ebû Mûsâ el-Eş'ârî'nin, Şamlılar Übey b. Ka'b'ın kıraatını öğreniyordu. Böylelikle bu belde-ler arasında bazı kıraat farklılıkları meydana gelmişti. Çünkü Hz. Ebu Bekir döneminde yazılan Mushaf, yedi harf (leheçe) göz

66 Zerkeşî, el-Burhan fî Ulûmi'l-Kur'ân, 1/233-234; Zerkânî, Menâhîlu'l-İrfân, 1/249-250.

67 Zerkeşî, age. 1/234; Zerkânî, age. 1/253; Cerrahoğlu, İsmail, Tefsir Usûlü s. 71; Yıldırım, age. s. 66.

önünde bulundurularak, yani bazı kelimeler, lehçelere göre değişik telaffuzları gösterecek şekilde yazılmıştı. Çoğunlukla imlası aynı olduğu halde, telaffuzu farklı olabiliyordu.

Yeni Müslüman olan kimseler, diğer lehçeleri bilmediklerinden, öğrendikleri kıraatin, başkası mümkün olmayan tek kıraat olduğuna inanıyorlardı. Bunun için de çeşitli tartışmalar meydana geliyor, birbirlerini küfürle itham edecek kadar korkunç olaylar cereyan ediyordu.

Ebû Kılâbe diyor ki: Hz. Osman'ın hilafeti sırasında muallimin biri, bir kişinin kıraatini, diğer biri başka bir kişinin kıraatini öğretiyordu. Bu farklı okuma şekillerini öğrenen öğrenciler, kendi aralarında anlaşmazlıklara düşüyor, hatta bunu zaman zaman da hocalarına götürüyorlardı. Bu iş öyle bir noktaya vardı ki, bu yüzden birbirlerini tekfir etmeye başladılar. Hz. Osman bu durumdan haberdar olunca, insanları toplayarak onlara şöyle seslendi: "Siz benim yanımda bile ihtilaf ediyorsunuz. Daha uzak yerlerde bulunanlar elbette daha fazla ihtilafa düşerler." deyip Mushafı çoğaltmak gerektiğine kanaat getirdi.

Tahmin edileceği üzere, buna benzer durumlar sık sık meydana geliyordu. Bardağı taşıran son damla, şu hadise olmuştu: Ermenistan'a yapılan seferde Sûriye ve Irak askerleri beraber bulunuyorlardı. Bunlar kıraat hususunda ihtilaf ettiler, hatta birbirlerini tekfir edenler bile çıktı. Orduya kumandanlık yapan Huzeyfe b. Yemân bu durum karşısında çok üzüldü. Medine'ye döner dönmez, henüz evine gitmeden Hz. Osman'ın huzuruna giderek: "Ne olur, mahvolmadan önce şu ümmetin imdadına yetiş!" dedi. Sonra meseleyi genişçe anlatıp Yahudi ve Hristiyanlar gibi, Kitaptan endişe edilmesinden korktuğunu bildirdi.⁶⁸

68 Buhârî, Fezâilu'l-Kur'ân 3.

Bunun üzerine Hz. Osman (r.a.), muhacirleri ve ensârı toplayarak durumu onlarla istişare etti. Akabinde Hz. Hafsa'ya da haber göndererek, Hz. Ebu Bekir (r.a.) döneminde bir araya getirilen ve daha sonra Hz. Ömer (r.a.) tarafından kendisine bırakılan Mushafı istedi. Hafsa da, bu istek üzerine Mushafı ona gönderdi. Hz. Osman; Zeyd b. Sâbit, Saîd b el-Âs, Abdurrahman b. El-Hâris ve Abdullah b. Zübeyr'i istinsâh işi ile görevlendirdi. Şayet bu hususta bir tereddüt meydana gelecek olursa, Kureyş imlasına göre yazmalarını da emretti. Hz. Osman'ın istinsah işi için seçmiş olduğu heyette bunlardan başka birtakım kişilerin de olduğu rivayet edilmekteyse de, bunların devamlı olarak komisyon üyesi olmayan, ancak çeşitli nüshaların yazımında zaman zaman yardımcı olan kişiler konumunda oldukları anlaşılmaktadır.⁶⁹

Bu istinsah işi aslına tamamen uygun olarak gerçekleştirildikten sonra, asıl nüsha yeniden Hafsa'ya iade edilmiştir. İstinsah edilenler ise, ciltlenerek resmî, nihâi, değişmez birer nüsha olarak belli başlı İslâm başkentlerine gönderilmiştir. Bundan sonra bu resmi nüshalara uygunluk göstermeyen bütün nüshalar geçersiz sayılmıştır.⁷⁰

Hatta Hz. Osman (r.a.), Müslümanları bir kitap üzerinde birleştirmek ve bir yönüyle aralarında bu konulardaki ihtilafa son vermek için diğer nüshaların yakılmasını emretmiştir. Mushafın yakılmasıyla ilgili olarak bazı müsteşrikler kendilerine göre sanki Kur'ân yakılmış ve bazı şeyler ondan zayi olmuş şüphesini atmak için gayret sarf etmelerine rağmen, emellerine nâil olamamışlardır. Zira bu konudaki rivayetler büyük bir

69 Kur'ân'ın Hz. Osman zamanında istinsahı ile ilgili daha geniş bilgi için bkz: Suyûfî, age. 1/187-190; Zerkânî, age. 1/255-288.

70 Zerkânî, age. 1/259; Draz, age. 1/40-41; Cerrahoğlu, age. s. 72.

titizlikle incelendiğinde onları haklı çıkaracak bir durumun olmadığı açık bir şekilde görülecektir.⁷¹

Yazılan bu mushaflar, camide okunarak Müslümanların ittifakına mazhar oldu. Birisi Medine’de bırakılıp, diğer üçü o zamanın başlıca İslâm merkezleri olan Şam, Kûfe ve Basra’ya gönderildi. Başka bir rivayete göre ise bu mushafların sayısı yedi olup, bunlar da Mekke, Bahreyn ve Yemen’e gönderilmiştir.

Burada Hz. Hafsa Validemizin ne kadar büyük bir emaneti teslim aldığı ve bu konudaki güvenilirliğini, Hz. Ebu Bekir (r.a.) döneminde yazılan Mushaf gibi son derece önemli bir emanetin kendisine teslim edildiğinden anlamamız mümkündür. Bu, aynı zamanda İslam’ın kadına verdiği değeri göstermesi bakımından da son derece önemli bir göstergedir.

Resûlullah’tan (sallallâhu aleyhi ve sellem)

Gördükleri Ölçü Alınıyordu

Hz. Ömer (r.a.), devlet başkanı seçildiğinde, Hz. Ebu Bekir’e (r.a.) tayin edilen maaş kadar ücret alıyordu. Bu şekilde bir müddet devam edildi. Daha sonra, Hz. Ömer (r.a.), geçim sıkıntısına düştü. Bu durumu gören, ashab-ı kiramın büyüklerinden bazıları, toplanıp durumu görüştüler. Zübeyr bin Avvam hazretleri şöyle bir teklifte bulundu:

Kendisine söyleyerek maaşını artıralım. Bu teklif kabul edilerek, “Bu teklifi, onun reddedemeyeceği biri olan kızı Hz. Hafsa’ya söyletelim.” dediler. Hz. Hafsa’ya giderek aralarındaki konuşmaları anlattılar. İsim vermeden, tekliflerini Hz. Ömer’e bildirmesini istediler. Hz. Hafsa da babasının yanına varıp dedi ki:

71 Bu konudaki şüpheler ve cevaplarıyla ilgili olarak bkz: Zerkânî, age. 1/260-279; Cerrahoğlu, age. s. 76-77; Ulutürk, Veli, Kur’ân’ın Muhafazası ve Yakılma Hadisesi, Yeni Ümit Dergisi, Sayı: 6,7,8 ve 9. sayıları; Ca’feryân, Resûl, el-Kur’ân ve Deâvi’t-Tahrîf.

“Ashabdan bazıları, senin maaşını az bulmuşlar. Bunun için maaşını artırmayı teklif ediyorlar.” Hz. Ömer bu teklif üzerine celâllendi ve kızına sordu:

- Kimdir onlar?

- Fikrini öğrenmeden, kim olduklarını söylemem.

- Eğer kim olduklarını öğrenseydim, onlara gereken cezayı verirdim. Allah Teâlâ'ya dua etsinler ki, arada sen varsın. Sonra kızı Hz. Hafsa'ya sordu:

- Sen Resûlullah'ın (sallallâhu aleyhi ve sellem) evinde iken, Allah'ın Resûlü'nün giydiği en kıymetli elbise neydi?

- İki tane renkli elbisesi vardı. Elçileri onlarla karşılar, cuma hutbelerini bunlarla okurdu.

- Peki, yediği en iyi yemek neydi?

- Bizim yediğimiz ekmek, arpa ekmeği idi. Ekmek sıcak iken yağ sürer, yumuşatırdık. Bunu güzel bulduğumuz için misafirlerine de ikram ederdik.

- Senin yanında kaldığı zamanlar, yerde yaygı olarak kullandığınız en geniş, en rahat yaygı neydi?

- Kalınca kumaştan yapılmış bir örtümüz vardı. Yazın dörde katlar, altımıza yayardık. Kış gelince de, yarısını altımıza yayar, yarısını da üstümüze örterdik. Daha sonra Hz. Ömer dedi ki:

- Ey Hafsa, benim tarafımdan seni gönderenlere söyle! Resûlullah (sallallâhu aleyhi ve sellem) kendisine yetecek miktarını tespit eder, fazlasını ihtiyaç sahiplerine verirdi. Kalanıyla yetinirdi. Vallahi, ben de kendime yetecek olanını tespit ettim. Artanını ihtiyaç sahiplerine vereceğim. Ve bununla yetineceğim. Ben, Resûlullah (sallallâhu aleyhi ve sellem) ve Hz. Ebu Bekir, bir yol takip eden üç kişi gibiyiz. Onlardan ilki nasibini aldı ve yolun sonuna vardı. Diğeri de aynı yolu takip etti ve O'na kavuştu. Sonra

üçüncüsü yola koyuldu. Eğer o da öncekilerin takip ettiği yolu takip eder, onlar gibi yaşarsa, onlara kavuşur ve onlarla beraber olur. Eğer öncekilerin yolunu takip etmezse, başka yoldan giderse, onlarla buluşamaz. Hz. Ömer, böylece sıkıntı içinde yaşamayı tercih edip maaş artırma teklifini kabul etmedi.

Hayat Çizgisini Hiç Değiştirmede

Hz. Hafsa Validemiz hayatının sonuna kadar namaz ve oruçla günlerini geçirdi. Halifeler zamanında kendisine gelen tahsisatları, diğer arkadaşları gibi hayır yolunda harcadı. Resûlullah'a (sallallâhu aleyhi ve sellem) cennette de layık bir eş olmak için kullukta daha da bir derinleşti. Hicretin 45. yılında 63 yaşında mihnetler yurdu olan dünyaya veda ederek Kâinatın Efendisi'ne kavuştu. Resûlullah (sallallâhu aleyhi ve sellem) ile 8 yıla yakın beraberliği oldu. Efendimiz (sallallâhu aleyhi ve sellem) ile evlendiğinde Resûlullah'ın (sallallâhu aleyhi ve sellem) yaşı 56 idi. Yüce Mevla, bizleri de bu mümtaz şahısların komşuluğuna layık eylesin. AMİN!

Allah Resûlü (sallallâhu aleyhi ve sellem) ile evlendiğinde yaşı 21'dir. Resûlullah'ın yaşı 56'dır.

5. ZEYNEP BİNTİ HUZEYME (R.A.)

“(Ümmü'l-Mesakin) *Kimsesizlerin kimsesi*”

Huzeyme b. Abdullah'ın kızı. Daha önceki evlilikleriyle ilgili farklı rivayetler var. Bir rivayete göre, önce Tufeyl b. Haris'le evliydi. Tufeyl, Hz. Zeyneb'i (r.a.) boşayınca Tufeyl'in kardeşi Ubeyde b. Tufeyl ile evlendi. Ubeyde b. Tufeyl Bedir Savaşı'nda şehit düşünce⁷² Hz. Zeynep Validemiz yalnız kaldı. Şehadet şerbetini içen sahabi, büyük bir fedakârlık yapmıştı. Ancak bu sefer fedakârlık yapma sırası arkada kalanlara kalmıştı. Arkada bıraktığı ve kimsesiz kalan eşinin elinden tutulması, ona sahip çıkılması, dertleriyle ilgilenilmesi ve ıstırabının dindirilmesi gerekiyordu. Böyle bir ıstırap da ancak Resûlullah (sallallâhu aleyhi ve sellem) tarafından dindirilebilirdi.

Başka bir rivayete göre de, Zeynep Validemiz daha önce meşhur sahabi Abdullah b. Cahş ile evliydi.⁷³ Abdullah b. Cahş (r.a.), Peygamber Efendimizin (sallallâhu aleyhi ve sellem) halası-

72 İbn Sa'd, Tabakâtu'l-Kübrâ, 8/115; İbn Seyyidi'n-Nâs, Ebu'l-Feth Muhammed b. Muhammed b. Muhammed, Uyûnu'l-Eser, 1/396.

73 İbn'ül-Esir, Üsdü'l-Ğâbe, 7/129.

nin oğluydu. Aynı zamanda daha sonra Resûlullah (sallallâhu aleyhi ve sellem) ile evlenen Zeynep binti Cahş Validemizin de erkek kardeşiydi. Abdullah b. Cahş, Uhud Savaşı'nda şehit olmuştu. Hem öyle bir fedakârlık ve büyüklük örneği sergilemişti ki, tarihin altın sayfaları onu da unutmamış, daha sonraki nesillere örnek olarak muhafaza etmişti.

Uhud'un Büyük Kahramanı Abdullah b. Cahş

Abdullah b. Cahş, Allah Resûlü'nün halazâdesiydi. Uhud'un, dillere destan bu büyük bahadırı, günümüzde bilinen şekliyle hipermetrop mu yoksa ağır bir miyop muydu bilemiyoruz, nasılsa gözleri görmüyordu ve herhalde sadece karartıları hissediyordu. Buna rağmen, hiçbir harpten geri kalmamıştı ve Bedir'de kıyasıya savaşmıştı. Abdullah b. Cahş, hayat şiiirini şehadet kafiyesiyle bitirmiş ve bu dünyadan öyle gitmişti...

Vefa Borcu

Bu büyük fedakârlığı yapan müstesna şahsın eşi Zeynep binti Huzeyme tek başına kalmıştı. Kocasını kaybettiğinden dolayı da bir hayli üzgündü. Bu, büyük kahraman Abdullah b. Cahş'a vefa gösterilmeliydi. Ayrıca arkada kalan dul bir hanımın elinden tutma, vicdanî ve toplumsal bir görev olmuştu.

Muhtaç olanların ihtiyaçlarının giderilmesinin ve kimsesizlerin elinden tutulup kimsesizlikten kurtarılmasının, Yüce Mevla'nın rahmet ve yardımına vesile olduğunu bizzat Kâinatın Efendisi (sallallâhu aleyhi ve sellem) beyan buyuruyordu:

“Kim mümin bir kardeşinin dünyevî ihtiyaçlarından birini giderirse, Cenab-ı Hakk da onun ahiretteki sıkıntılarından birisini giderir. Kim darda kalmış olan birisini rahatlatırsa, Allah da

dünya ve ahirette onu rahatlatır. Bir kimse kardeşinin yardımına koştuğu müddetçe, Allah da o kimsenin yardımındadır.”⁷⁴

Yine dul kalan bir hanımın yardımına koşmayı, Allah yolunda cihad etmeye ve gündüzleri oruç tutup geceleri ibadet eden kimselere denk tutan⁷⁵ da Allah Resûlüydü (sallallâhu aleyhi ve sellem).

Hiz. Peygamber (sallallâhu aleyhi ve sellem) söyledikleri şeyi öncelikle kendisi yapıyordu. Zaten böyle olmasaydı, o kadar kısa bir süre içerisinde o son derece örf ve âdetlerine bağlı olan Arapların dinlerini terk edip de ona inanmaları nasıl mümkün olacaktı? İşte durum bu hâl üzereyken Resûlullah (sallallâhu aleyhi ve sellem) Hiz. Zeynep Validemize talip oldu. Bu sırada Peygamber’in (sallallâhu aleyhi ve sellem) Hiz. Hafsa Validemizle evliliğinin üzerinden kısa bir süre geçmişti. Tarihler de hicretin 3. yılının Ramazan ayını gösteriyordu.

Üzüntülerin Sevince Dönmesi

Efendiler Efendisi (sallallâhu aleyhi ve sellem), Zeynep Validemiz’e evlilik teklifinde bulununca, âdeti Hiz. Zeynep bütün üzüntülerini unutmuş, başına konan talih kuşu kendisini bir anda müminlerin annesi mertebesine yükseltmişti. Artık o, bundan sonra iki türlü anne olacaktı. Eskiden sadece muhtaçların, kimsesizlerin annesiydi. O kadar ki, cahiliye döneminde bile cömertliği dillere destandı. Bunun için de ona “muhtaç ve fakirlerin annesi” anlamında “ümmü’l-mesakin” derlerdi. Şimdi bu anneliğe bir de müminlerin annesi ünvanı eklenecekti. Belki de Allah Teâlâ, mazide sahip olduğu bu mükemmel özelliğinin karşılığını böylece ona daha üstünüyle vermiş oluyordu.

74 Ahmed b. Hanbel, 2/274.

75 Buhârî, Nafakat 1, Edeb 25; Müslim, Zühd 41.

Resûlullah'ın (sallallâhu aleyhi ve sellem) evlilik teklifi karşısında: "Bu konudaki karar Resûlullah'a aittir."⁷⁶ demiş ve peygambere sevgi saygının ölçüsünü göstermiştir.

Resûlullah (sallallâhu aleyhi ve sellem), takriben 500 dirhem mehir vererek onunla evlenmiştir. Bu evlilik, mübarek Ramazan ayına denk gelmiştir. Rivayetlere göre, Hz. Zeynep Validemizin Hz. Peygamberle olan beraberliği sadece birkaç ay sürmüş, Hz. Zeynep 30 yaşında Hakk'ın rahmetine kavuşmuştur. Beraberlik kısa, dünyadaki ömür az olsa da o, alacağı payeyi almış, müminlerin annesi olmuştur. Zaten önemli olan da, ömrün kısa ya da uzun olması değil, bereketli ve faydalı olmasıdır.

Evindeki Eşyalar

Allah Resûlü'nün (sallallâhu aleyhi ve sellem) her eşi için Mescid-i Nebevi'nin etrafına bir oda ilave ediliyordu. Ancak bu odalar bizim bugün anladığımız anlamda içi dayalı döşeli dört başı mamur odalar değildi. Hem dışları hem de içleri itibariyle oldukça mütevazı ve içindeki eşyalar da oldukça azdı. Âlemlere Rahmet olarak gönderilen, o insanların ve cinlerin peygamberi Hz. Muhammed (sallallâhu aleyhi ve sellem), geçim itibariyle toplumun en alt tabakasındaki bir kimsenin hayat standartlarına sahipti. Dolayısıyla, onun mümtaz eşleri de aynı hayatı paylaşıyordu. Belki fiziki itibariyle fakirce gözüküyorlardı. Ancak son derece mutlu bir yuvaları vardı. Çünkü ruhlar son derece doygun ve dolgun, hayata bakış oldukça farklıydı.

İşte Zeynep binti Huzeyme Annemizin vefatı sonrası, onun odasına yerleşen Ümm-ü Seleme Validemizin bu odada gördüğü eşyalar şunlardır:

Ümm-ü Seleme (r.a.) anlatıyor:

76 İbn Seyyidi'n-Nâs, a. g. e; 2/397; İbn Sa'd, a. g. e; 8/115.

“Resûlullah (sallallâhu aleyhi ve sellem) ile evlendiğimde Zeynep binti Huzeyme'nin odasına yerleştim. Orada bir toprak çanak ve onun içinde de biraz arpa, bir el değirmeni, taştan yapılmış bir çömlekle ayrıca başka bir çömlek buldum. Çömleğin içerisinde erimiş birazcık yağ vardı. O arpayı alıp el değirmeninde öğüttüm. Sonra onu çömlekte bulamaç yaptım. Biraz da içine yağ katıp bir yemek yaptım. İşte bu yemek, Resûlullah (sallallâhu aleyhi ve sellem) ile ev halkının düğün gecesi yemeği oldu.”⁷⁷

Kimsesizlerin Anası

Evlilik hayatının bu kadar kısa olmasından dolayıdır ki, hakkında Siyer ve Tabakat kitaplarındaki malumat oldukça azdır. Onunla ilgili eserlerde öne çıkan vasfı, “fakirlerin anası” oluşudur. Aslında ezvac-ı tahiratın hepsi ümmü'l-mesâkindir. Ancak bazı meziyetlerde bazıları daha ön plandadır. İnfak ve cömertlik bir Müslüman sıfatıdır ve Zeynep Validemiz, daha Müslüman olmadan evvel bu vasfıyla bilinmektedir. Zaten Allah Resûlü de (sallallâhu aleyhi ve sellem) “İnsanlar, aynen altın ve gümüş madenlerine benzerler. Cahiliyede hayırlı olanları, İslâm'a girip onda derinleşip, (onu hazmettiklerinde) yine en hayırlıdırlar.”⁷⁸ buyurarak bu gerçeğe işaret ediyor.

Yani Cahiliye devrinde, o günün insanları içinde, şuurlu, basiretli, hakperest ve insafli olanlar, gözleri hak ve hakikate açılıp İslâm'ı anladıktan ve anlayış itibarıyla hakikate uyandıktan sonra da yine en hayırlılardan oldular. Zira altın, potadan geçtikten sonra yine altın; gümüş ve bakır da, potadan geçtikten sonra yine gümüş, yine bakırdır ve asla başka madene dönüşmez-

⁷⁷ İbn Sa'd, Tabakat, 8/92.

⁷⁸ Ahmed b. Hanbel, 2/539.

ler. Cahiliye devrinde madeni altın olanlar, İslâm'a geçtiklerinde yine altın olacaklardır; fakat dinde fakihleşmeleri, derinleşmeleri kaydıyla...

Onların bu hâle gelebilmesi için de, elbette bir muallimin, bir mürşidin ve bir mânâda bir kimyagerin onlara el atıp, potalarda eritmesi gerekmektedir. Evet, onların vicdanlarına İslâm'ı üflemek, ancak bu şekilde mümkündür; onlar da, fıkha ancak bu şekilde ulaşırlar.

Zeynep Validemiz de, işte bu altın madenindendi. Bir nüve olarak bulunan bu özelliğini işlettiriyor, Müslüman olunca yeni saykıla bunu parlatıyor, İnsan-ı kâmil olan Resûlullah ile evlenince de zirveye oturuyordu. Cenazesini bizzat Kâinatın Efendisi kıldırıştır. Cennetü'l-Bakı mezarlığına defnedilmiştir. Kabri nurla dolsun, Yüce Rabbimiz onun cennet komşuluğu lütfuna bizleri mazhar kılsın.

Resûlullah (sallallâhu aleyhi ve sellem) ile evlendiğinde yaşı 30'dur. Peygamberimiz'in (sallallâhu aleyhi ve sellem) yaşı ise 56'dır. Beraberlik süreleri 3 aydır.

6. ÜMM-Ü SELEME (R.A.)

Kutlu hanenin şanslı hanımlarından biri de, Hind bintü Ebi Ümeyye'dir. Mahzum kabilesindedir. Allah'ın kılıcı lâkabıyla ünlü komutan Halid b. Velid'in (r.a.) amcasının kızıdır. Oğlu Seleme'den dolayı Ümm-ü Seleme olarak meşhurdur. Beklenen Peygamber Hz. Muhammed'e (sallallâhu aleyhi ve sellem) ilk inananlardandır. Mekke'nin zalim ve kafirlerinin, yaptıkları amansız baskılardan dolayı, kocasıyla beraber Habeşistan'a hicret edenlerdendir. Aynı zamanda Medine'ye de hicret ederek çift hicret sahibi kutsilerden olmuştur.

Cömert Bir Babanın Kızı

Ümm-ü Seleme Validemizin babası da Kureyş'in önde gelen cömertlerinden Ebû Ümeyye Süheyl b. Muğire'dir. "Zâdür-Rakb", "Yol azığı" lâkabıyla meşhurdur. Her yolculuğa çıktığında arkadaşlarına da yetecek miktarda yanında azık bulundurduğu için bu lâkabı almıştır.⁷⁹ Annesi ise, Âtike binti Âmir'dir.

79 Zehebî, Siyer-i A'lâmî'n-Nübelâ, 2/201-210.

Birinci Hicret Yeri Habeşistan

Kocası Seleme de ilk Müslümanlardan ve aynı zamanda Efendimiz'in (sallallâhu aleyhi ve sellem) süt kardeşidir. Ümm-ü Seleme Validemizin Seleme adındaki oğlu da ilk hicret diyarı olan Habeşistan'da dünyaya gelmiştir. Ayrıca Ömer ve Zeynep adında iki tane daha çocuğu vardır. Oldukça zeki ve hafızası güçlü bir hanımdır. Sahabilerin fakihlerindedir. Necaşi ile Mekke'den giden Kureyş heyetinin arasında geçen konuşmaları da bize o rivayet etmektedir. Mekke müşriklerinin Habeşistan'da bile Müslümanların yakasını bırakmadığını, kendi insanını başka milletlere jurnallediğini görme ve bununla küfrün mantığını anlama açısından Ümm-ü Seleme Validemizin bu rivayetini aktarmada fayda görüyoruz.

Kendi çıkarları konusunda oldukça dikkatli davranan Mekke müşrikler, çok geçmeden, Habeşistan'a hicret eden Müslümanların sınır dışı edilmeleri isteğiyle Habeşistan'a resmî bir elçi göndermeye karar verdiler. Mekke bölgesinde tabaklanıp işlenen deriler, Habeşistan'da çokça rağbet gören Arap ürünlerindendi. Necaşi'nin huzuruna çıkmadan önce, kraliyet sarayındaki tüm din adamları ve öteki yöneticilere hediye edilmek üzere bol miktarda bu derilerden temin edildi. Onlara heyetin geliş amacı açıklanarak, Necâşî nezdinde kendilerine destek olunması sağlandı. Habeşlilerin, hicret eden Müslümanları ülkelerinden kovarken vicdanî bir rahatsızlık duymamaları için, onların Hristiyan olmadıkları özellikle vurgulandı. Mekke heyet Necaşi'ye şöyle diyordu:

“Ey Hükümdar! Aramızdan bazı budala gençler senin ülkeneye sığınmışlar; onlar kendi halkının dinini terk ettiler, ama seninkini de kabul etmiş değiller. Aksine, bizim için de senin için de meçhul, yepyeni bir din icat ettiler. Onların ana-baba-

ları, akrabaları ve amcalarından ileri gelen çok sayıda hatırlı kişi, bu hicret edenlerin hata ve kusurlarını herkesten daha iyi bilen kimseler olarak, onların ülkeden sınır dışı edilmelerini istemek üzere bizleri gönderdiler.”

Daha önceden gönülleri kazanılan saray çevresi, bu isteği destekledi. Ancak kral, kendisine sığınan insanların hakkını koruma hakkına ihanet etme düşüncesiyle sinirlenip karşı çıktı. Hemen Müslümanları huzuruna getirtti. Abdullah b. Ebî Rebî'a ve Amr b. el-Âs bu durumdan hiç memnun olmamakla birlikte, buna engel de olamadılar. Aynı şekilde Müslümanlar da endişe ve korkuya kapılmışlardı. Ama neye mâl olursa olsun gerçeği söylemeye karar verdiler.

Resûlullah'ın (sallallâhu aleyhi ve sellem) yeğeni Ca'fer söz alarak şöyle söyledi:

“Ey Hükümdar! Allah bize kendi aramızdan birini seçip onu kendi elçisi olarak gönderinceye kadar bizler cahil bir topluluk idik; putlara tapar, şehvetlerimizden kaynaklanan günahlar işler, zayıflara zulmeder, kötü ve çirkin her fiili işlerdik. Bizler onun bütün erdemlerini, doğruluğunu, iffetini gayet yakından ve mükemmel bir şekilde biliyorduk. O bize diğer insanlara kötülük yapmaktan çekinmeyi, sadece tek olan Allah'a kulluk etmeyi, namaz kılmayı, yoksullara sadaka vermeyi, oruç tutmayı ve güzel olan ne varsa onları yapmayı (salih ameli) öğretti. Bütün bunlar bizim hoşumuza gitti ve bunları yapmaya başladık; ama hemen ardından, bizi kendi yurdumuzu terk etmek ve senin ülkeneye sığınmak zorunda bırakan kendi yurttaşlarımızın işkence ve zulümleri başladı. Biz, tüm seçeneklerimiz arasından seni tercih ettik; zira senin yanında bize hiçbir kimsenin zulmetmeyeceğini ümit ediyorduk.”

Necaşi, bu ilahi mesajdan birkaç parça hatırlayıp hatırlamadığını kendisine sorunca, Ca'fer, her ikisi de ilahi birer

mucize olan Hz. Yahya ve Hz. İsa'nın (aleyhisselam) doğumlarının anlatıldığı Meryem suresinin ilk âyetlerini okudu. O sırada önlüklerinde İncil nüshaları olan din adamlarınca etrafı kuşatılmış bulunan Necaşi, kendileri için çok değerli ve kutsal olan bütün bu hususların hiç beklemedikleri bir biçimde âyetlerde yüceltilmesi karşısında, rahiplerle birlikte ağlamaya başlamıştı. Sonunda kral şöyle dedi:

“Bu ışığın kaynağı, İsa'ya gelen kutsal mesajınki ile aynıdır. Haydi şimdi esenlik ve barış içinde gidiniz; sizi bu puta tapıcılara kesinlikle teslim etmeyeceğim.”⁸⁰

Müslümanlar bu emandan sonra Habeşistan'da emniyet ve güven içerisinde dinlerini yaşamış, hicret diyarının bereketinden istifade etmişlerdir. Hem dünya bereketinden hem de Cenab-ı Hakk'ın şu müjdesinden:

“Onların Rabbi de dualarına şöyle icabet buyurdu: “Sizden gerek erkek, gerek kadın hayır işleyen hiçbir kimsenin çalışmasını zayi etmem. Çünkü siz birbirinizdensiniz, birbirinizden farkınız yoktur. Benim rızam için hicret edenlerin, vatanlarından sürülenlerin, Benim yolumda işkenceye, zarara uğrayanların, Benim yolumda savaşanların ve öldürülenlerin, Elbette kusurlarını örtecek ve elbette onları Allah tarafından mükâfat olarak içinden ırmaklar akan cennetlere yerleştireceğim. En güzel ödüller Allah'ın yanındadır.” (Â-i İmrân 3/195)

Habeşistan'da bu durum devam ederken Mekkeliler de Müslümanlara karşı boykot ilan etmişlerdi. Ancak üç yıl süren sıkı ve zalimce bu boykot içinde insafa gelen bazı Mekkeliler tarafından yırtılınca, Hz. Hamza ve Hz. Ömer gibi güçlü kimseler Müslüman olunca ve Mekkelilerin Müslümanlığı kabul ettiği haberleri yayılınca muhacirlerin bazısı Habeşistan'dan

80 İbn Hişâm, 1/364.

geri döndüler. Dönenler arasında Ümm-ü Seleme ve kocası da vardı. Geri dönünce işin böyle olmadığı, hatta Kureyş'in şiddet ve işkenceyi daha da arttırdığını görünce, Rahmet Peygamberi (sallallâhu aleyhi ve sellem) ashabi Medine'ye hicret etmeleri hususunda yönlendirdi.

Ağır İmtihan

Ancak bu sefer de müşrikler, Ümm-ü Seleme ve kocasının önüne daha büyük bir engel çıkardılar. Gönünde azıcık merhamet duygusu olan herkesi ağılatacak bir tablo vardı ortada. Müşrikler Medine'ye gidecek olan herkesin önüne geçiyor; kiminin hayvanlarını, kiminin parasını, kiminin de çocuğunu elinden alıyor ve hicretlerine engel olmaya çalışıyorlardı. Ancak imanın içlerinde yerleştiği bu kâmil insanları yollarından çevirmeleri mümkün olmuyordu.

Evet, kiminin mallarına engel oluyorlardı Suheyb gibi. Suheyb b. Sinan, Mekke'nin yerlisi değildi. Dışardan gelmiş, ama çok zengin olmuştu. Aynı zamanda büyük meblağda alacakları vardı. O da, nur haledendi. Mekke'yi terk etmeye karar vermişti. Tam ayrılacağı zaman ise, gözü maddeden başka bir şey görmeyen Kureyşliler, Suheyb'in önüne dikildiler. Gitmesine mâni oldular. Onlara şu teklifi yaptı:

"Alacaklarımdan vazgeçsem, mallarımı size bıraksam, bana engel olmaktan vazgeçip de yol verir misiniz?" Onlar da:

"Evet! Dediklerini yaparsan sana engel olmayız!" dediler. Bunun üzerine Suheyb sevinç içinde:

"Öyle ise bütün mallarım sizin olsun." deyiverdi. Kudsiler ordusundan Suheyb iki şeyden birini seçme mecburiyetinde kalmıştı. Verdiği karar, Allah ve Resûlü'nü çok sevindirmişti ki, Resûlullah (sallallâhu aleyhi ve sellem) bu hadiseyi duyunca:

“Suheyb kârlı çıktı! Suheyb kârlı çıktı!”⁸¹ müjdesini vermişti.

Kimisinin de biricik ciğerparesine el koyuyorlardı, Ümm-ü Seleme ve Ebu Seleme'ninki gibi. Ebu Seleme, zevcesi Hz. Ümmü Seleme ile oğlu Seleme'yi devesine bindirip Medine'ye götürmek isterken Hz. Ümmü Seleme'nin mensup bulunduğu Mugîreoğullarının erkekleri onları görmüş, Hz. Ümmü Seleme'yi yabancı beldelerde gezdirip dolaştırmasına müsaade edemeyecekleri bahanesini ileri sürerek elinden almışlar, onlara kızan ve Ebu Seleme'nin kabilesinden olan Abdulesedoğulları da, Seleme'yi Hz. Ümmü Seleme'ye vermemişlerdi.⁸²

Olayı bizzat Hz. Ümmü Seleme şöyle anlatıyor:

“Mugîreoğulları beni yanlarında hapsedtiler. Kocam Ebu Seleme ise Medine'ye gitti. Böylece, benimle kocamı ve oğlumun ayırdılar. Ben, bir yıl veya bir yıla yakın bir müddet, her sabah Ebtah'a çıkıp oturur; akşama kadar ağlar dururdum. Mugîreoğulları ailesinden, amcamın oğullarından bir adam, bir gün yanıma uğradı. Halimi görünce, bana acıdı. Mugîreoğullarına:

“Siz şu zavallı kadıncağızı kocasının yanına daha ne diye göndermezsiniz?! Onu, hem kocasından hem oğlundan ayırdınız.” dedi. Bunun üzerine, Mugîreoğulları bana: “İstersen, git, kocana kavuş!” dedi.

Abdulesedoğulları da oğlumun bana geri verince, deveme binip oğlumun kucağına aldıktan sonra, Medine'deki kocamın yanına gitmek üzere yola çıktım. Yanımda Allah'ın kullarından hiç kimse yoktu. Kendi kendime:

“Beni kocamın yanına ulaşıncaya kadar götürecek bir kimseye rastlayabilir miyim ki?” deyip gittim. Ten'im'de bulun-

81 İbn Hişâm, es-Sîratü'n-Nebeviyye, 2/477.

82 İbn'ül-Esîr, Üsdü'l-Ğâbe, 7/341.

duğum sırada idi ki, Abduddaroğullarının kardeşi Osman b. Talha b. Ebi Talha'ya rastladım. Bana:

“Ey Ebu Ümeyye'nin kızı! Nereye gidiyorsun?” diye sordu. Ona:

“Medine'deki kocamın yanına gitmek istiyorum.” dedim. Bana:

“Senin yanında gidecek bir kimse yok mu?” diye sordu. Ona:

“Yok! Vallahi, ancak Allah var! Bir de, şu oğulcuğum!” dedim. Bana:

“Vallahi, seni bu yolda yalnız bırakmak doğru olmaz!” dedi ve hemen devenin yularını tutup benimle birlikte hızlı hızlı gitmeye devam etti. Vallahi Arap erkekleri içinde, hiçbir zaman, ondan daha saygılı ve nezaketli bir yoldaş görmedim. Bir kornak yerine erişince devemi çöktürür, ben ininceye kadar bana arkasını döner, benden uzaklaşır, ben deveden indikten sonra gelip deveyi götürür, semerini indirir, onu bir ağaca bağlar, kendisi de gidip bir ağacın altına uzanırdı. Hareket zamanı gelince de kalkar, tekrar semeri devenin sırtına koyar, deveyi yanıma getirip çöktürdükten sonra arkasını döner, bana: “Bin!” derdi. Ben bindikten sonra, gelir, devenin yularından tutar ve giderdi. Beni Medine'ye ulaştırıncaya kadar, hep böyle davrandı. Kuba'da Amr b. Avfoğullarının köyüne bakınca:

“Senin kocan işte bu köydedir! Artık, Allah'ın bereketi üzere, gir oraya!” dedikten sonra, Mekke'ye dönmek üzere yanımdan ayrıldı. Ben, hiçbir zaman, Osman b. Talha'dan daha ikramlı ve saygılı bir yoldaş da görmedim!”⁸³

Bu meşakkatli ve uzun yolculuk sona ermişti. Zaten insan da bu dünyada bir yolcudan ibaret değil miydi? Kâinatın Efen-

83 İbn'ül-Esîr, a. g. e; 7/341-342.

disi insanın bu dünyada bir yolcu olduğunu, burada kalıştaki sürenin de ağaç altında gölgelenmek kadar kısa zaman dilimi olduğunu beyan buyurarak bu yolculuğa dikkatleri çekmişti. Evet, insan bir yolcudur. Ruhlar âleminden anne karnına, oradan dünyaya, dünyada çocukluk, gençlik, ihtiyarlık derken kabir kapısına, oradan haşre, haşirden ebed memleketi olan cennet ya da cehenneme.

Medine’de Ebu Seleme’yle Buluşma

Ümm-ü Seleme Validemiz, Medine’de kocası Ebû Seleme ile buluştu. Hasret ve çile sona ermiş gibiydi. Yeniden mutluluk dolu günler geri gelmiş, Medine’de Kâinatın Efendisi’yle beraberlik yeniden kurulmuş, kahraman Ensar onlara ayrılık acısını unutturmada olağanüstü gayret göstermişlerdi. Ümm-ü Seleme (r.a.), ev işleri ve çocuklarının terbiyesiyle uğraşıyor, içinde taşıdığı iman aşkıyla şanlı koca Ebû Seleme de hem Resûlullah’ın (sallâllâhu aleyhi ve sellem) yanından ayrılmıyor hem de etraftaki Arap kabilelerine tebliğ ve irşad görevini yapıyordu.

Bu kutlu aile birbirlerine öylesine bağlıydı ki, kim önce vefat ederse, geride kalanın başkasıyla evlenmemesi hususunda birbirleriyle sözleşmeye varacak duruma gelmişlerdi. Çünkü onlar, asıl beraberliğin cennette olacağına gönülden inanmışlardı. Onun için de, bir gün eşi Ebû Seleme’ye şu teklifi yaptı:

“Ey Ebû Seleme! Cennetlik kocası ölen cennetlik bir kadın, sonradan başkası ile evlenmezse, Allah (celle celâluhû) muhakkak onu cennette kocasıyla bir araya getirecektir. Aynı şekilde, cennetlik bir hanımı vefat eden cennetlik bir erkek de sonradan başka bir kadınla evlenmezse, Allah (celle celâluhû) muhakkak onu da hanımıyla bir araya getirecektir. Öyle ise gel

seninle sözleşelim. Ne sen benden sonra evlen, ne de ben senden sonra evleneyim.” dedi.

Ebû Seleme, hanımının bu teklifi karşısında ona dedi ki: “Sen benim sözümü dinler misin?” O da: “Evet dinlerim.” deyince Ebû Seleme:

“Ben öldüğüm zaman sen evlen.” dedi. Arkasından çok sevdiği hanımı için dua etti: “Allah’ım! Ümmü Seleme’ye benden sonra daha hayırlı ve onu üzüp, incitmeyecek bir koca nasip et”⁸⁴ Ümm-ü Seleme Validemiz kocasını öylesine seviyordu ki, ondan sonra daha hayırlısının olabileceğini düşünemiyordu.

Yaralanan Ebu Seleme

Bu konuşmadan kısa bir süre sonra, Uhud Savaşı oldu. Ebû Seleme de, diğer kahraman sahabiler gibi Resûlullah’ın (sallallâhu aleyhi ve sellem) etrafında etten bir duvar oldu. Pek çok sahabinin şehit olup, pek çoğunun yaralandığı bu muharebe de Ebû Seleme de değişik yerlerinden yaralar almıştı. Üzeri sarılan kolundaki yaranın iyileştiği zannediliyordu. Ancak yarası tam olarak kapanmamıştı. Uhud Savaşı’ndan iki ay sonra Beni Esed kabilesine gönderilen 150 kişilik bir seriyyenin komutanı tayin edildi. Katan seferi diye bilinen bu seriyye zaferle sonuçlanınca Medine’ye döndü.⁸⁵ Bu seferden sonra, Ebû Seleme’nin yaraları tekrar açılmağa başladı. Aşırı kan kaybından dolayı yatağa düştü. Bu esnada, Ümm-ü Seleme kocasına büyük bir saygı ve sevgiyle hizmet etti.

Bir gün Ebû Seleme’nin (r.a.) yaralarını sararken, ihtimal ki Ümm-ü Seleme çok üzülmüştü. Onu rahatlatmak için Resûlullah’tan (sallallâhu aleyhi ve sellem) duyduğu şu haberi ona müj-

84 Zehebî, a. g. e; 2/203.

85 İbn Sa’d, a. g. e; 2/35.

deledi: “Müslümanlardan bir kimse musibete uğradığı zaman “innâ lillâhi ve innâ ileyhi râciûn” der, sonra da: “Allah’ım! Bu uğradığım musîbetin mükâfatını ihsan et ve beni ondan daha hayırlısına nail eyle” diye dua ederse, muhakkak Allah onun duasını kabul eder.”⁸⁶

Bu da sahabenin, en zor şartlarda bile şikâyetçi olmadıklarını, aksine her zaman hayata pozitif baktıklarını, musibetler karşısında sarsılmadıklarını ve Resûlullah’tan (sallallâhu aleyhi ve sellem) öğrendikleri bir sözü yeri geldiğinde aktardıklarını ve yaşadıklarını göstermektedir.

Ebû Seleme’nin hastalığı gittikçe ağırlaşıyordu. Her canlı gibi zamanı gelince bu dünyada ayrılacaktı. Dünyayı terk etme zamanı gelince ayrıldığı bu dünyadan, onun da zamanı geldiği için ayrılıyordu. Vefat haberini alan vefa âbidesi Allah Resûlü (sallallâhu aleyhi ve sellem), hemen onun evine geldi. Cese-din başucuna oturdu. Mübarek elleriyle açık kalan gözlerini kapadı ve şöyle dua buyurdu:

“Allah’ım! Ebû Seleme’yi affet. Derecesini Allah’a yakın olan mukarrebinden kıl. Arkasında kalanlar için de sen halef ol! Bizi de onu da affet. Ey âlemlerin Rabbi!”

Ölüm, kader-i İlahiydi. Kadere rıza imandandı. Ümm-ü Seleme (r.a.) büyük bir metanet örneği sergileyerek, tam da muhtaç olduğu bir dönemde vefat eden kocasının acısını teslimiyetle karşıladı, insanın önünde karanlıkları yaran bir ışık olan sabra sığındı. Zaten Peygamber Efendimiz de (sallallâhu aleyhi ve sellem) sabrın bir ışık olduğunu, ona sığınanın sonunda mutlaka zafere ulaşacağını müjdelemiyor muydu?

86 İbnü'l-Cevzi, Sıfatu's-Safve, 1/352.

Okunan Dua

Ebu Seleme vefat edince, Ümm-ü Seleme daha önce kocasının Resûlullah'tan (sallallâhu aleyhi ve sellem) duyduğu musibet anında okunacak olan duayı hatırlayarak okudu: "Allah'im! Başıma gelen musibetten dolayı sana sığınırım! Mükâfatını Sen'den beklerim!" Ancak bu kadarını diyebilirdi. Duanın devamı olan: "Allah'im ondan daha hayırlısını nasip et!" kısmını demeye içi dayanmadı.⁸⁷ Çünkü, ona göre Ebu Seleme'den daha hayırlısı kim olabilirdi ki?

Yetimleriyle Baş başa

Ebu Seleme (r.a.) vefat ettiğinde, arkada 4 yetim kalmıştı. Bunlar Ömer, Seleme, Zeynep ve Dürre idi.

Ne kendisine ne de yetimlere bakacak kimsesi vardı. İslam toplumunu Allah Resûlü (sallallâhu aleyhi ve sellem) öyle bir kıvama getirmişti ki, herkes birbirine kan kardeşi gibi davranıyordu. Hatta hicretin ilk yıllarında, kan kardeşi olmasa bile Allah Resûlü'nün (sallallâhu aleyhi ve sellem) Ensar-Muhacirden birbirinin kardeşi yaptığı kişiler arasında miras cereyan ediyordu. Yetimlerin arkada kaldığını gören Sıddık lâkaplı Hz. Ebu Bekir (r.a.) Ümm-ü Seleme'yi (r.a.) bu durumdan kurtarmak için ona evlenme teklifi etti. Ancak Ümm-ü Seleme (r.a.) bu teklife sıcak bakmadı. Bu defa, aynı düşünceyle Hz. Ömer (r.a.) teklif gönderdi. Onu da kabul etmedi.

Lider Herkesi Düşünür

Lider, teb'âsına ait bütün problemleri çözmeye açık olmalıdır. Bu problemler; ferdî, ailevî, idarî, adlî, iktisadî ve içtimâî

87 İbnü'l-Cevzî, a. g. e; 1/352.

olabilir. Lider bunların hepsini gayet rahatlıkla çözmelidir. Sorumluluğunu yüklediği toplumun büyüklerini babası, küçüklerini evladı bilir ve bir kuluçka hassasiyetiyle, himaye ve şefkatine sığınan herkese bağrını açar, herkesi kanatlarının altına alır ve korur... Soluklarının duyulduğu daire içindekilere şefkat ve alâkası o kadar engindir ki, ayaklar altındaki karıncalardan, göklerde uçuşan kuşlara kadar canlı-cansız her şey o incelikten aldığı nasiple şükrân çığlıkları atar ve iki büklüm olur yerlere yüz sürer.

Eğer, bir çocuğun anne-babası olmadığı gibi, ona birinci-ikinci dereceden yakınları da sahip çıkmıyorsa, o çocuğu alıp yetiştirmek ve yarınlara hazırlamak toplumun üzerine düşen bir vazifedir. Resûlullah da (sallallâhu aleyhi ve sellem): “Ben ve yetime bakan kimse cennette şöleyiz.” demiş, sonra da orta parmağı ile baş parmağını yan yana getirip aralarını açıp kapayarak işaret etmiştir.⁸⁸

Başka bir hadislerinde de: “Kim Müslümanlar arasından bir yetim alarak yiyecek ve içeceği dahil ederse, affedilmez bir günah (şirk) işlememişse, Allah onu mutlaka cennete koyacaktır.”⁸⁹ buyurarak, yetimlere sahip çıkmanın ne denli değerli bir iş olduğuna vurgu yapmıştır.

Allah Resûlü (sallallâhu aleyhi ve sellem) ümmetine tavsiye ettiği şeyleri öncelikle kendisi yapardı. Vefa ise önce o gösterirdi, başkasına sahip çıkma ise o koşardı, yardıma muhtaç biri varsa o elinden tutardı. Şefkat ve Vefa âbidesi Resûlullah (sallallâhu aleyhi ve sellem), Ümm-ü Seleme'nin 4 çocukla tek başına kaldığını görünce, daha ilk yıllardan beri İslam'a gönül vermiş ve bu uğurda pek çok sıkıntıya göğüs germiş bu sabırlı hanım için

88 Buhârî, Talak 14; Edeb 24.

89 Tirmizî, Birr 14.

çözüm yolları aramaya başladı. Ümm-ü Seleme'nin Hz. Ebu Bekir ve Ömer'in (r.a.) evlilik tekliflerini de kabul etmediğini görünce, geriye tek alternatif kalıyordu. O da, bizzat kendisinin evlilik teklifi. Aslında Resûlullah (sallallâhu aleyhi ve sellem) için, bu büyük bir külfet getirecekti. Çünkü zaten kıt kanaat geçinen Resûlullah (sallallâhu aleyhi ve sellem) ve ev halkı, nüfus yönüyle bir hayli artacaktı. Bir anda bu mübarek haneye 5 kişi birden girmiş olacaktı. Zaten diğer eşlerinin kaldıkları yerler de, küçük birer odadan ibaretti. Ancak yine de fedakârlık yapacak, yetimlere ve büyük insan Ebû Seleme'nin arkada bıraktığı emanetlere sahip çıkacaktı.

Evlilik Teklifi

Evlilikten sonraki bekleme süresi olan "iddet müddeti" dolunca, Resûlullah (sallallâhu aleyhi ve sellem) Ümm-ü Seleme'ye (r.a.) haber gönderdi; onunla evlenmek istiyordu. Böyle bir haber karşısında büyük bir heyecan ve şaşkınlık yaşayan Ümm-ü Seleme (r.a.), "Resûlullah'a merhaba! Onun gibi birisi nasıl olur da istenmez! Ancak şu üç şey, böyle bir teklife engel teşkil ediyor. Bir defa ben oldukça kıskanç biriyim. Korkarım ki; Resûlullah'a karşı duyabileceğim böyle bir hissiyatımdan dolayı Allah (celle celâluhü) bana azap eder. Yine ben evlilik için pek yaşlı sayılıyım. Üstelik bir de yetimlerim var!" dedi.

O nezaket ve hâlden anlayan Kâinatın Efendisi (sallallâhu aleyhi ve sellem) şu mukabelede bulundu: "Kıskançlığın için Allah'a dua ederim, onu senden giderir. Yaşlılığına gelince, ben senden daha da yaşlıyım. Yetimlerine gelince, onların hepsi zaten Allah'a ve Resûlü'ne emanettir."⁹⁰

90 İbn Sa'd, a. g. e; 8/79-80.

Hâne-i Saadet'te

Varılan mutabakattan sonra Ümm-ü Seleme, “müminlerin annesi” payesine mazhar olmuş oluyordu. Ümm-ü Seleme (r.a.), ezvac-ı tahirat arasında zekâsı ve hafızasıyla ön plandadır. Hz. Aişe'den (r.a.) sonra en fazla Resûlullah'tan (sallallâhu aleyhi ve sellem) hadis rivayet eden kişidir. Rivayet ettiği hadislerin sayısı 378'dir. Evlendikten sonra, kısa sürede saadet hanesine uyum göstermiş, herhangi bir sıkıntı meydana gelmemiştir. Bu mükemmel uyumu ve ağır başlılığından dolayıdır ki, Resûlullah'ın (sallallâhu aleyhi ve sellem) diğer hanımları tarafından sözü kabul edilen, fikirlerine itibar edilen bir konum kazanmıştır.

Ümm-ü Seleme Validemiz, Resûlullah'ın (sallallâhu aleyhi ve sellem) eşleri arasında en son vefat edendir. 90 yaşına kadar yaşamış, Kâinatın Efendisi'nin kutlu mirasını etrafındaki insanlara ulaştırmış, bu yönüyle önemli bir görev ifa etmiştir. Böyle bir evlilik olmasaydı, belki de bu önemli sünnet mirasından bütün insanlık mahrum olacaktı.

Peygamber Efendimizin (sallallâhu aleyhi ve sellem) kıymetli eşlerinin rivayet ettiği hadislerin farklı bir yeri vardır. Diğer sahabiler, Hz. Peygamber'den (sallallâhu aleyhi ve sellem) bir kez duydukları ya da gördükleri bir olay veya sözü naklederken, eşleri, rivayet ettikleri söz ve davranışları değişik zamanlarda farklı varyantlarıyla görüyorlardı. Dolayısıyla başkalarının rivayetleriyle, Efendimiz'in (sallallâhu aleyhi ve sellem) eşlerinin rivayetleri arasında bu açıdan bir farklılık olsa gerektir. Bu da gösteriyor ki, bütün zaman ve mekânların peygamberi olan Hz. Muhammed'in (sallallâhu aleyhi ve sellem) mesajının tam ve eksiksiz olarak aktarılmasında, eşlerinin son derece önemli payı vardı.

Mesela Resûlullah'ın (sallallâhu aleyhi ve sellem) evinden çıktığı zaman şu duayı okuduğunu bize onun eşlerinden Ümm-ü Seleme validemiz rivayet etmektedir:

“Allah’ın adıyla Allah’a tevekkül ettim. Allah’ım! Zillete düşmekten, dalalete düşmekten, zulme uğramaktan, cahillikten, hakkımızda cehalete düşülmüş olmasından sana sığınırız”⁹¹

Ümm-ü Seleme Validemiz de, Hz. Aişe gibi dirayet ve fetanet sahibi bir kadındı. Bir mürşide ve mübelliğe olma istîfadındaydı. Onun için bir taraftan şefkat eli onu, himayeye alırken diğer taraftan da, bilhassa kadınlık âleminin teşekkür borcu olabileceği bir talebe daha ilim ve irşat medresesine kabul ediliyordu.

Yoksa altmış yaşına yaklaşmış Fahr-i Kâinat Efendimiz’in (sallallâhu aleyhi ve sellem), dört yetimi olan dul bir kadınla evlenmesini ve evlenip bir sürü külfet altına girmesini, başka hiçbir şeyle izah edemeyiz. Hele şehvîlik ve kadınlara düşkünlükle asla ve kat’â!...

Onlar Birer Mürşiddi

Hiç şüphe yok ki, bu hane, yeryüzünde gelmiş, geçmiş ve gelecek hanelerin, kurulacak yuvaların en mesudu, en bahtiyarı ve en bereketlisiydi. O’nun hanesinde her zaman burcu burcu saadet kokardı. Belki bu hane, maddi imkânlar yönünden, dünyanın en fakir hanelerinden biriydi; çünkü aylar ve aylar geçerci de bu hanede bir çorba bile kaynamazdı. Hanımlarına düşen yer ise, sadece başlarını sokabilecekleri küçük birer oda veya daracık birer kulübeden ibaretti. Bu bahtiyar kadınlar Allah Resûlü’yle haftada ancak bir-iki saat beraber olmayı, dünyanın her şeyine tercih ediyorlardı. Mutluydular, huzurluydular ve son derece mesuttular.

Efendimiz’in mübarek hanesi, kadınlara ait hususların talim edildiği bir medrese durumunda idi. Efendimiz’in hususî

91 Tirmizî, Daavat 35 , Ebû Dâvûd, Edeb 112.

durumları, hep o mahrem daire içinde öğreniliyor ve orada öğrenilenler de, daha sonra ümmete naklediliyordu. Aile hayatına ait hükümlerin yüzde doksanı bize, Allah Resûlü'nün pâk zevceleri tarafından aktarılmıştır. Dolayısıyla, O'nun hanesinde, seviye ve durum itibariyle muhtelif kadınların bulunması bir zarurettir. Allah Resûlü, sırf dinin hükümleri zâyî olmasın diye, 53 yaşından sonra birçok kadınla evlenmeye göğüs germiş ve bir manada fedakârlık göstermiştir.

Evet, Allah Resûlü'nün hanesinde çok kadına ihtiyaç vardı. Zira erkekler, her zaman mescitte oturup Efendimiz'i dinleyebiliyorlardı. Eğer birisi o günkü sohbetleri kaçırdıysa, arkadaşları bütünüyle onun bu noksanını telafi edebiliyor ve o gün konuşulanları aynen ona nakledebiliyorlardı. Fakat kadınlar, ekseriyet itibariyle böyle bir mazhariyetten mahrum kalıyorlardı. Çünkü onların, her an Allah Resûlü'nü dinleme imkânları yoktu. Bu durumda kadınlara, hususiyile de kadınlığa ait meseleleri kim anlatacaktı? Allah Resûlü'nün hususi hayatını, tabiatıyla ilgili durumları, yatak odasında yaşadığı edep ve ahlâkı ümmete kim intikal ettirecekti? Acaba, dini, bütün prensipleri, bütün esas ve disiplinleriyle anlatıp intikal ettirmeye bir kadının gücü yeter miydi?

Beşeriyet itibariyle, diğer kadınların maruz kaldıkları hastalıklara, onlar da maruz kalacaklarına göre, böyle hususi durumlarda, Efendimiz'e ait yeni bir hüküm bahis mevzuu olduğunda, bir tek kadın buna nasıl güç yetirecekti? Hayır, bir kadının bütün bu durumları tek başına intikal ettirmeye gücü yetmez ve yetemez.

Onun için de, her zaman, Allah Resûlü'nün durumunu kolaylayıp bize aktaracak, O'nunla sürekli içli dışlı olacak çok kadına ihtiyaç vardı. Bu ihtiyaç asla, Efendimiz'in beşeriyetiyle

alâkalı değildi. Tamamen dinî ihtiyaçtan kaynaklanan bir zaruretti. Allah Resûlü de, böyle bir zarurettten dolayı böyle bir ağır yükün altına girmişti.

Ümmü Seleme validemiz asâlet sahibi bir hanımefendi idi. Efendimiz'e karşı hep asıl davranışlar sergiledi. Veda Haccı dahil yanından hiç ayrılmadı. Pek çok hadiseye şahit oldu. Fahr-i Kâinat (sallallâhu aleyhi ve sellem) Efendimiz'in hadislerini mükemmel bir şekilde ezberleyip korudu.

Resûlullah'm (sallallâhu aleyhi ve sellem) Onunla İstişaresi

Allah Resûlü (sallallâhu aleyhi ve sellem), hanımlarıyla oturur, konuşur; hatta bir arkadaş gibi onlarla bazı meselelerin müzakeresini bile yapardı. Peygamberin, onların düşünce ve fikirlerine kesinlikle ihtiyacı yoktu; çünkü O, vahiy ile destekleniyordu. Ancak O, ümmetine bir şeyler öğretmek istiyordu. Böylelikle, o güne kadar olanın aksine, kadın çok muallâ bir yere oturtulacaktı. Allah Resûlü (sallallâhu aleyhi ve sellem), bunun pratiğine de yine kendi hanesinden başlıyordu.

Hudeybiye Anlaşması, Müslümanlara çok ağır gelmişti. Öyle ki kimsede yerinden kımıldayacak mecal kalmamıştı. Bu arada, Allah Resûlü (sallallâhu aleyhi ve sellem), kendisiyle umreye niyet edenlere, kurbanlarını kesmelerini ve ihramdan çıkmalarını emretmişti. Ancak sahâbe, "Acaba verilen kararda bir değişiklik olur mu?" düşüncesiyle, meseleyi biraz ağırdan alıyordu. Allah Resûlü (sallallâhu aleyhi ve sellem), emrini bir kere daha tekrarlardı. Fakat, sahabedeki ümitli bekleyiş değişmedi. Evet, bu asla, Allah Resûlü'ne karşı bir muhalefet değildi. Şu kadar var ki, onlar daha değişik bir emir bekliyorlardı. Zira Kâbe'yi tavaf etmek üzere yola çıkmışlardı.

Hudeybiye’de söylenenler, tatbik safhasına konmayıp anlaşmada bir değişiklik olabilirdi. İki Cihan Serveri, sahâbedeki bu durumu sezince hemen çadırına girdi ve hanımı Ümm-ü Seleme Validemiz’le istişare etti. Bu ufku geniş kadın, sırf istişarenin hakkını vermek için konuştu. Çünkü o da biliyordu ki, Allah Resûlü onun diyeceklerine kat’iyen muhtaç değil... Allah Resûlü, bu istişare ile bize, içtimaî bir ders veriyordu: Bu gibi durumlarda kadınlarla istişare edilmesinde hiçbir mahzur yoktu.

Validemiz, Allah Resûlü’ne şu mealde sözler söyledi: “Ya Resûlallah! Emrini bir daha tekrar etme. Belki muhalefet eder ve mahvolurlar. Fakat Sen, kendi kurbanlarını kes ve onlara bir şey demeden de ihramdan çık. Onlar verdiği emrin kesinliğini anlayınca, ister istemez Sana itaat edeceklerdir.”

Allah Resûlü de böyle düşünüyordu. Hemen bıçağını eline aldı ve çadırından çıkarak, kendine ait kurbanları kesmeye başladı. O daha birkaç kurban kesmişti ki, sahâbe de kendi kurbanlarını kesmeye koyuldu. Artık verilen karardan dönüş olmadığını herkes anlamıştı.⁹²

Resûlullah’ın (sallallâhu aleyhi ve sellem) Duası

Ümm-ü Seleme Validemiz anlatıyor: “Ben Resûlullah’ın (sallallâhu aleyhi ve sellem) evinin kapısında iken şu âyet nazil oldu: “...Ey peygamber ailesi! Allah günahlarınızı giderip sizi tertemiz yapmak istiyor...” (Ahzab 33). Evde Resûlullah (sallallâhu aleyhi ve sellem), Ali, Fatıma, Hasan ve Hüseyin vardı. Onlara bir örtü bürüdü ve:

“Allah’ım, işte bunlar benim ehl-i beytimdir, bunlardan günahı gider ve bunları kirlerden tertemiz kıl.” buyurdu. Ben atı-

92 Buhârî, Şurut 15.

lıp: “Ey Allah’ın Resûlü! Ben ehl-i beytten değil miyim?” dedim. Bana: “Sen (yerinde dur, sen zaten) hayırdasın, sen Resûlullah’ın zevcesisin.” diye cevap verdi.⁹³

Fâni Dünyaya Veda

Ümm-ü Seleme Validemiz, Resûlullah’ın (sallallâhu aleyhi ve sellem) eşleri arasında en son vefat edendir. 90 yaşlarında vefat etmiş olup cenazesini Ebû Hureyre hazretleri kıldırmıştır. Baki’ mezarlığına defnedilmiştir. Cenab-ı Hakk cennette komşuluğunu lütfeyesin!

Resûlullah (sallallâhu aleyhi ve sellem) ile evlendiğinde yaşı 29’dur. Resûlullah’ın (sallallâhu aleyhi ve sellem) yaşı ise 57’dir. 7 yıla yakın beraberlikleri olmuştur.

93 Tirmizî, Menakıb.

7. ZEYNEP BİNTİ CAHŞ

Nikâhı Semada Kılınan Annemiz

Zeynep binti Cahş, Resûlullah'ın halasının kızıdır. Aynı zamanda meşhur sahabilerden, Uhud'un kahramanlarından Abdullah b. Cahş'ın kız kardeşidir. Müslümanların ilklerindedir. Annesinin adı Ümeyme binti Abdulmuttalip'tir. Cenab-ı Hakk'ın, Kur'ân-ı Kerîm'in açık beyanıyla bildirildiği üzere nikâhı Resûlullah (sallallâhu aleyhi ve sellem) ile şahitsiz ve velisiz kıyılmıştır. Zaten Zeynep (r.a.) bazen Allah Resûlü'nün (sallallâhu aleyhi ve sellem) diğer eşleriyle sohbetlerinde Cenab-ı Hakk'ın kendi nikâhının semada şahitsiz bir şekilde kıyılmasını hatırlatarak, bu payenin önemine vurgu yapmıştır.⁹⁴

İlk Evliliği

Hz. Zeynep Validemizin ilk evliliği Zeyd (r.a.) iledir. Zeyd (r.a.), Cahiliye döneminde evine baskın yapılarak esir alınmış, daha sonra da Mekke'de Ukaz panayırına getirilerek satılığa çıkarılmış, Hz. Hatice de onu satın alarak Resûlullah'a (sallallâhu aleyhi ve

94 Buhârî, Tevhid,

sellem) hediye etmiştir. Daha sonra Zeyd'in (r.a.) babası onun Mekte' de olduğu haberini almış, fidyelerini alarak oğlunu geri almaya gelmiştir. Yanında Zeyd'in amcası da vardır. Zeyd'in babası ve amcası, Hz. Peygamber'i (sallallâhu aleyhi ve sellem) sorarak yanına vardılar. "Ey Muttalib'in oğlu! Ey kavmin efendisinin oğlu! Siz Allah'ın şerefli Harem'inin civarında kalan kimselersiniz. Siz sıkıntı içinde olanları kurtarır, esirleri doyurursunuz. Biz sana, senin yanındaki çocuğumuz için geldik, bize lütfet ve ihsan et. Takdim edeceğimiz fidyelerini kabul buyur." dediler. Resûlullah (sallallâhu aleyhi ve sellem), "O kim?" buyurdu. "Zeyd b. Hârise." deyince:

"Haydin çağırın, onu da muhayyer bırakın. Eğer sizi tercih ederse, fidyesiz sizin olsun; yok eğer beni tercih ederse, vallahi ben, beni tercih edene karşı fidyeyi tercih etmem." buyurdu.

Bunun üzerine Zeyd b. Hârise'yi çağırdılar. Resûlullah (sallallâhu aleyhi ve sellem): "Bunları tanıyor musun?" buyurdu. Zeyd: "Evet şu babam, şu amcam." dedi. Resûlullah (sallallâhu aleyhi ve sellem): "Ben de bildiğimin, sana olan davranışımı ve arkadaşlığımı gördün. Şimdi ya beni tercih et, ya onları." Zeyd (r.a.) dedi ki: "Ben sana karşı kimseyi tercih edemem. Sen benim hem babam, hem de amcam yerinesin."

Buna karşı babası ve amcası: "Yazık sana ey Zeyd! Köleliği hürriyete, babana, amcana ve diğer yakınlarına tercih mi ediyorsun?" dediler. Zeyd de: "Ben bu Zat'tan öyle şeyler gördüm ki, ona karşı hiç kimseyi tercih edemem." diye cevap verdi.

Resûlullah (sallallâhu aleyhi ve sellem) bunu görünce, onu Hicr denen yere çıkararak şöyle buyurdu: "Şahit olun, Zeyd benim oğlumdur. Bana vâris olacak, ben de ona vâris olacağım." Bunu görünce babası ile amcasının da gönülleri hoş oldu, memnun olarak dönüp gittiler.⁹⁵

95 Tirmizî, Tefsîr-u Süret-i Ahzâb 9,12.

Hiz. Âişe'den (r.a.) gelen bir rivâyette şöyle denmektedir: "Bir defasında Zeyd b. Hârise Medine'ye geldiğinde bizi ziyarette geldi. Resûlullah (sallallâhu aleyhi ve sellem) benim odamdaydı. Kapıyı çaldığında Resûlullah (sallallâhu aleyhi ve sellem) kalkıp kapıyı açtı, ona sarıldı ve onu öpüverdi."⁹⁶

Başka bir rivâyette Hiz. Peygamber (sallallâhu aleyhi ve sellem) onunla ilgili olarak şöyle demiştir: "O, (Zeyd) gerçekten kumandanlığa layıktır. Ve gerçekten O, en çok sevdiğimdir."⁹⁷

İbn Ömer de şöyle demiştir: "Babam Ömer (r.a.), Üsâme'ye benden daha fazla maaş bağladığında, kendisine bunun sebebini sordum da şöyle dedi:

"O, Resûlullah'a senden daha fazla sevgili idi, babası da Resûlullah (sallallâhu aleyhi ve sellem) yanında senin babandan daha sevgiliydi."⁹⁸

Bunlardan da açık bir şekilde anlaşılmaktadır ki, Zeyd ile Allah Resûlü (sallallâhu aleyhi ve sellem) arasında sıkı bir sevgi bağı bulunmaktadır. Öyle bir sevgi bağı ki, baba-ana, akraba-memleket sevgisini tercih ettirecek bir bağlılık...

Zeynep (r.a.), Allah Resûlü'nün (sallallâhu aleyhi ve sellem) halasının kızıdır. Gayet asil, ince ruhlu ve iç derinliğine sahip bir hanımdı. Yakın akrabası olması hasebiyle Hiz. Peygamber'in (sallallâhu aleyhi ve sellem) çok iyi bildiği ve tanıdığı birisi idi. Evlilik çağı gelince de onu, evlatlığı Zeyd'e istemişti. Onun ailesi ilk önceleri böyle bir teklif karşısında biraz tereddüt gösterince, bunun üzerine şu âyet nâzil olmuştur:

"Allah ve Resûlü herhangi bir meselede hüküm bildirdikten sonra, hiçbir erkek veya kadın müminin, o konuda başka bir tercihte bulunma hakları yoktur. Kim Allah'a ve elçisine is-

96 Tirmizî, İsti'zan 40.

97 Buhârî, Fedâil 17.

98 Tirmizî, Menâkıb 46.

yan ederse besbelli bir sapıklığa düşmüş olur.” (Ahzab 33/36). Neticede hem ailesi hem de kendisi teklifi kabul etmişlerdir.⁹⁹

Aslında Zeyneb'in (r.a.) ailesi kızlarını Resûlullah'a (sallallâhu aleyhi ve sellem) vermek istiyorlardı. İstlenen kişi başkası olunca, başlangıçta haklı olarak böyle bir tereddütte karşı karşıya kaldılar. Daha sonra da Zeyd'le nikâhları kıyılmış oldu. Ancak bu evlilik kısa sürmüş, sonunda boşanmak mecburiyetinde kalmışlardır.

Kur'ân-ı Kerîm'de konuyla ilgili olarak şöyle buyrulmaktadır:

“Hani hem Allah'ın nimet ve ihsanına, hem de senin iyiliğine nail olmuş olup da hanımını boşamaya karar vermiş olarak sana danışmaya gelmiş olan kişiye sen: “Eşini yanında tut, Allah'tan kork!” demiştin. Allah'ın açığa çıkaracağı bir durumu içinde saklamıştın, çünkü insanlardan çekinmiştin. Halbuki asıl Allah'tan çekinmen gerekirdi. Neticede, Zeyd eşini boşayıp onunla ilişkisini kestikten sonra, Biz onu sana nikâhladık ki, bundan böyle evlatlıkları, eşleriyle ilişkilerini kestikleri, onları boşadıkları zaman, o kadınlarla evlenmek hususunda müminlere bir güçlük olmasın. Allah'ın emri her zaman gerçekleşir.” (Ahzab 33/37).

Allah'ın kendisine İslam nimetini verdiği ve Hz. Peygamberin (sallallâhu aleyhi ve sellem) azat ederek hürriyetine kavuşturmak suretiyle lütufta bulunduğu kimse, Zeyd'dir (r.a.). Burada bu sıfatla nitelenmesi, nimetin değer ve şükrünü bilecek güzel niteliklere sahip olduğunu tescil ederek, gönüldekini kendisine olduğu gibi söylemek için çekinecek bir taraf olmadığına dikkat çekmek içindir. Yani senin, böyle senden nimet görmüş bir kimseye karşı çekinmene hiç sebep yokken diyordun ki: “Eşini bırakma, kendi yanında tut.” Yani Zeynep'i boşama.¹⁰⁰

99 Suyûtî, Esbâb-ı Nüzûl, s. 234;

100 Yazır, Elmalılı Hamdi, Hak Dini Kur'ân Dili, 6/317.

Yukarıda da bir nebze değindiğimiz gibi Zeynep (r.a.), asil bir aileye mensup, soylu ve gayet ince ruhlu bir kadındı. Zeyd'i kölelikten azat edilmiş olduğundan dolayı kendine denk saymamış, ona varmak istememişti. Bu evliliğe yalnızca Allah Resûlü (sallallâhu aleyhi ve sellem) istediği için 'evet' demişti. Ancak Zeyd'e bir türlü kalbi ısınmamıştı; devamlı bir huzursuzluk içerisindeydi. Zaman zaman da Zeyd'e (r.a.) karşı kendi üstünlüğünü söylemekten geri durmuyordu. Gerçekten her iki tarafta böyle bir evlilikten mutlu görünmüyorlardı. Durum Resûlullah'a (sallallâhu aleyhi ve sellem) intikal ettiriliyor, ancak o hep sabır tavsiye edip ayrılmalarını istemiyordu. Ve ona şu tavsiyeyi yapıyordu:

“Hanımını yanında tut ve Allah'tan kork.” Yani kadını boşamanın, sıradan bir mesele olmadığını, Allah katında sorumluluk getiren bir iş olduğunu düşün. Çünkü “Allah katında helallerin en çirkini, boşamadır.”¹⁰¹ diyordu.

Âyetin devamında: “Allah'ın açığa vuracağı şeyi içinde gizliyordun. İnsanlardan çekiniyordun. Hâlbuki Allah, kendisinden korkmana daha çok layıktır.” buyuruluyor

Allah Resûlü, Cenab-ı Hakk'ın bildirmesiyle, bir gün Zeyneb'in (r.a.) kendi hanımı olacağını biliyordu. Ancak bunu, açıklama emri olmadığı için gizliyordu. Yoksa böyle açık bir emir olsaydı, onu uygulama ve bu emre uymada asla tereddüt göstermez, onu tehir etmeyi aklından dahi geçirmezdi. Sonuç ne olursa olsun onu açıklardı. Fakat Resûlullah içinde hissettiği bir ilhamla karşı karşıya idi. Onu açığa vurmak ve insanlara bildirmek istemiyordu. Bu durum, Allah'ın bu işi açığa vurmaya kadar devam etti.

Bu durumu açıklamak Resûlullah'a (sallallâhu aleyhi ve sellem) O kadar zor gelmişti ki, bununla ilgili olarak Hz. Âişe Validemizin

101 Ebû Dâvûd, Talak 3; İbn Mâce, Talak 1.

şu sözü nakledilmektedir: “Eğer Allah Resûlü, kendisine gelen vahiyden bir şey gizleseydi, işte bu evlilikle ilgili olan âyeti gizlerdi.”¹⁰²

Böyle bir durum da, peygamberliğin ağır yüklerinden biri oluyordu. Ancak Resûlullah, diğer vazifeleri yanında bunu da yüklenmiştir; böyle bir durumu asla hoş karşılamayan o günkü topluma karşı çıkmış, tevhid akidesini haykırmaktan, putları yermekten ve atalarının hatalarını söylemekten çekinmemiş ve bu konuda kavmiyle karşılaşmakta tereddüt göstermişti.

Konuyla ilgili tereddüdünün kaynağı ictihadîdir. Ve bizim inancımıza göre, Peygamberimizin bu tereddüdü bu olayın Müslüman çevrelerde ve Araplar içinde ne denli büyük yankılar yapacağını, etkisinin nereye kadar varacağını düşünmesinden kaynaklanmıştır. Allah Resûlü, bu tereddüdünde ısrar etmemiş, kısa bir zamanda bu tereddütleri yenmiş ve vahyin gereğini yerine getirmiştir. Âyetlerde gelen İlâhi ikaz, sadece ictihâdi olarak düştüğü bu tereddüt ânı ile ilgilidir. Kişisel bir psikolojinin etkisidir. Ve bu tür bir tereddüt, Allah'ın ilminde ve ölçüsünde daha iyi olanın karşısında yer alır. Yani İlâhi kriterlere göre Peygamber (sallallâhu aleyhi ve sellem), bu tereddüdü göstermemeliydi. Âyetlerden aldığı işaretle harekete geçmeliydi.

Evet, Zeynep'le evlenme çok ağır gelmişti. Ancak bunu reddetmek mümkün değildi. Çünkü bu nikâh, bizzat Yüce Yaratıcı tarafından kıyılmış, buna melekler de şahitlik yapmışlardı.

Ancak hemen belirtelim ki; bazı müfessirler tefsirlerinde akıl-nakil itibariyle sağlam olmayan, uydurma bir rivayet söylemişler, bazı kimseler de bu rivayetlere sarılarak ileri-geri bir takım uygunsuz sözler sarf etmişlerdir. Güya Resûlullah (sallallâhu aleyhi ve sellem) Zeyneb'i (r.a.) Zeyd'e nikâhladıktan bir zaman

102 Buhâri, Tevhid 22; Müslim, İman 288; Ahmed b. Hanbel, 2/5.

sonra onların evine gitmiş, tesadüfen gözü ona ilişmiş, birdenbire güzelliği gönlünde yer etmiş de “Gönülleri çeviren Allah’ı tesbih ederim.” demiş. Zeynep de bunu işitmiş ve Zeyd’e söylemiş. Zeyd de bu durum karşısında, Resûlullah’a (sallallâhu aleyhi ve sellem) gelerek hanımını boşamayı istemiştir.

Evlilikle İlgili Bazı Tereddütler

Akıl-mantık dışı ve aynı zamanda uydurma olan bu haber, pek çok yönden tezatlar teşkil etmektedir ki, bunları özetle şöyle sıralayabiliriz:

1. Rivayet açısından bu haber geçersizdir. Çünkü muteber hiçbir hadis kitabında yer almamaktadır. Sadece bazı tefsir kitaplarında malûmat nev’inden söylenmiş, ancak sağlam bir sened ve rivayet zincirine bağlanmamıştır.

2. Dirayet noktasında pek çok yönden çürüktür:

a. Evvela; Allah Resûlü Hz. Zeyneb’i (r.a.) ilk defa görüyor değildi ki, hemen görür-görmez ona âşık olsun. Küçüklüğünden beri onun gözünün önünde büyümüş, onun her haline şahit olmuştur. Çünkü Zeynep (r.a.), halasının kızıdır. Resûlullah’ın (sallallâhu aleyhi ve sellem) o eve girmesinde hiçbir sakınca yoktur; henüz tesettür emri de gelmediği için, O’nu gayet iyi tanımaktadır. Durum böyleyken, kalkıp “Bir defa gördü de hemen ona âşık oldu!” şeklinde bir ifade, kendi kendini yalanlamaktan ibarettir.

b. Şayet Allah Resûlü’nün ona karşı en küçük bir meyli olsaydı, ilk önce kendisine nikâhlardı. Tutup da kendi evlenmek istediğini başkasına vermezdi. Bir insan düşünün ki, kendisi evlenmek istediği bir hanımı, önce başkasına versin, sonra da tutup kendisi alsın. Bu akıllı bir kişinin kabul edebileceği bir durum değildir.

c. Zeyneb'in (r.a.) ailesi, başta kızlarını Resûlullah'a (sallallâhu aleyhi ve sellem) vermek istiyorlardı. Nitekim ilk istemeye gittiğinde de, kendisi için istiyor zannedip sevinmişlerdi. Çünkü öteden beri âdetâ Resûlullah'ın (sallallâhu aleyhi ve sellem) gelip bu teklifi etmesini bekliyorlardı. Ancak Hz. Peygamber (sallallâhu aleyhi ve sellem) onu, oğulluğu Zeyd'e isteyivermişti. Şimdi bütün aile böyle bir evliliği can u gönülden isterken, neden Resûlullah (sallallâhu aleyhi ve sellem) tutup da onu başkasıyla evlendirdi?

d. Hz. Peygamber'in Zeyneb'i boşatıp kendine alması da mümkün değildi. Zira o gün için hâkim olan orfe göre Zeynep (r.a.), Resûlullah'ın oğulluğundan boşanmış bir kadın sıfatıyla Peygamber'e düşmezdi. Hatta evlatlık edinme âdeti iptal edildikten sonra dahi hüküm değişmemişti. Zira o sırada evlatlıklardan boşanmış olan kadınlarla evlenmeyi helal kılan hüküm henüz gelmemişti.

Bütün bunlardan açıkça anlaşılmalıdır ki; bu rivayetin aslı yoktur. Tamamen uydurma bir haberdir. Kendi içinde bir sürü tezat barındırmaktadır.

"Zeyd, o kadından ilişkisini kesince, Biz onu sana nikâhladık ki, (bundan böyle) evlatlıkları, hanımlarıyla ilişkilerini kestikleri zaman, o kadınlarla evlenmek hususunda mü'minlere bir güçlük olmasın."

Demek ki Allah Resûlü'nün, Zeynep (r.a.) Validemizle evlenmesi tamamen bir emir gereğidir. Allah (celle celâluhû) emretmiştir. O'nun itaatkâr Elçisi de bu emre boyun eğmiştir.

Bu Evliliğin Hikmetleri

Bu evlilik vesilesiyle, topluma birtakım yeni prensipler getirilmiş, öteden beri süregelen birtakım telakkiler kaldırılmış oluyordu. Ve böyle bir evliliğin pek çok hikmeti vardı. Bunları şu şekilde sıralamamız mümkündür:

1. Öteden beri cahiliye döneminde, esir olan insanlara, ikinci sınıf insan olarak, hor ve hakir bakılırdı. Bu kişiler her ne kadar daha sonradan hürriyete kavuşturulsa da, topluma yerleşen yanlış telakkiden dolayı, konulan bu sınıf farkı engelini aşamazlardı.

Ancak eşitlikle gelen İslam'ın, böyle bir şeyi kabul etmesi beklenemezdi. Onun nazarında bir insanın üstünlük veya aşağılık ölçüsü köle veya hür olması değildi. Üstünlük ölçüsü, sadece ve sadece iyi kul olma noktasını yakalamaktı: "Ey İnsanlar! Doğrusu biz sizleri bir erkekle bir dişiden yarattık. Sizi milletler ve kabileler haline koyduk ki birbirinizi kolayca tanıyasınız. Şüphesiz Allah katında en değerliniz, O'na karşı gelmekten en çok sakınanınızdır.." (Hucurat 49/13)

Allah Resûlü de, bu durumu başlangıçta sözleriyle vurgulamaya çalışmıştı: "Allah sizin sûretlerinize ve mallarınıza bakmaz. Fakat kalplerinize ve amellerinize bakar."¹⁰³, "Ey İnsanlar! Rabbiniz bir, babanız birdir. Arap'ın yabancıya, yabancıнын Arap'a, kırmızının siyaha, siyahın kırmızıya herhangi bir üstünlüğü yoktur. Üstünlük ancak takva iledir."¹⁰⁴

Ancak dem ve damarlarına kadar işlemiş olan bu telakkiiyi bir iki sözle çıkarıp atmak mümkün değildi. Efendimiz ilk önce esirliği kaldırmak, esirleri hürriyete kavuşturmak, onları aşağılanma duygusundan kurtarmak, halkın kafasında esirin hor ve hakir görülme meselesini silmek istiyordu. İşte bu noktada Allah Resûlü, kendi yakın akrabasından başlamak üzere meseleye el attı. Halasının kızı Zeyneb'i, azatlısı Zeyd'le evlendirdi. Bununla o; esaretten kurtulan bir insanla, hür ve asil birinin eşit olduğunu, dolayısıyla evlenmelerinde hiçbir sakınca olmadığını göstermek istemişti. Nitekim gösterdi de.

103 Müslim, Birr 33; İbn mâce, Zühd 9; Ahmed b. Hanbel,2/285.

104 Ahmed b. Hanbel, 5/411.

2. O dönemde evlatlık olarak alınan kimseler, gerçek evlat olarak telakki ediliyor, aralarında kan bağı akrabalığı hükümleri cereyan ediyordu. Resûlullah (sallallâhu aleyhi ve sellem) Zeynep (r.a.) ile evlenmek suretiyle, böyle bir şeyin olamayacağını, oğulluğun boşadığı hanımla evlenilebileceğini ortaya koyuyor ve yerleşmiş olan bu cahiliye geleneğini kökünden kaldırmış oluyordu.

3. Bununla, dinde olan küfüv (denklik) meselesi gösterilmiş olunuyordu. Yani evlenen hanımla erkek arasında, birtakım eşitlik veya eşitliğe yakın özelliklerin olmasıdır ki bunlar; güzellik, asalet, zenginlik, neseb vs.dir. Bunlar gözetilmeden yapılan bir evlilikten, güzel bir netice beklemek zordur. Zeynep Validemiz, her yönüyle Resûlullâh'a (sallallâhu aleyhi ve sellem) denk sayılırdı. Denklik yönüyle belki Zeyd ile aralarında farklılıklar vardı. İşte bununla gösterildi ki, evlenme hadiselerinde gözden irak edilmemesi gereken bir husus da, eşler arasındaki bu denklidir.

4. Zeyneb'in (r.a.) zedelenen itibarı iade edilmiş oluyordu. Zira Resûlullah (sallallâhu aleyhi ve sellem) daha önce azatlı bir köle ile evlenmiş olmanın Zeyneb'e getirdiği ezikliği biliyordu. Onunla evlenmek suretiyle, Arap ailelerinin en şerefliyelerinden birinin kızı olan Zeyneb'in, köle ile evlenmekle zedelenmiş olan itibarı iade edilmiş olacaktı.

5. Yine bu evlilikte, İslâm'ın temayüz ettiği eşitlik örneklerinden en yücesini de görmüş oluyoruz. Bu da, Arap'ın en şerefliyelerinden biri ve kendi halasının kızı olan Zeyneb'i, azatlı bir köleyle evlendirip, boşandıktan sonra da onunla bizzat kendisinin evlenmesidir. Yani dünkü kölelerinden birinin eşi olan, bir hanımla evlenme.

6. Resûlullah'ın (sallallâhu aleyhi ve sellem) hanımları arasında bazıları vardır ki, bunlar ilim erbabı kimselerdir. Hz. Aişe,

Ümmü Seleme, Zeynep binti Cahş, Hafsa (r.a.) gibi. Kadınlık âlemine ait pek çok mesele, daha çok bu hanımlar vasıtasıyla günümüze kadar ulaşmıştır. İşte Zeynep Validemiz de, bu yönüyle temayüz etmiş olanlardandır. Şayet Zeyd'in (r.a.) evinde olsaydı, belki pek çok mesele bizlere intikal etmiş olmayacaktı. Ancak Resûlullah'ın (sallallâhu aleyhi ve sellem) zevcesi olmasıyla-
dır ki, bu istidatlı şahsiyet, bir mürşide ve mübelliğelik vazifesi yapmıştır.

7. Her şeyden önce böyle bir evlilikte, insanların iradeleri söz konusu değildi. Bu, doğrudan doğruya Kâinâtın Yaratıcısı tarafından emrediliyordu. Yani bir emr-i semaviyle, nikâh akdedilmiş oluyordu.

Genel olarak, Resûlullah'ın (sallallâhu aleyhi ve sellem) hanımlarıyla ilgili verdiğimiz bu bilgilerden de anlaşılacaktır ki, bu evliliklerin amacı, -bir kısım kimselerin dediği gibi- şehveti tatmin değildir. Şehvî arzular, insanların gençliklerinde, doruk noktadadır. Hz. Peygamber'in gençlik yıllarına göz attığımızda O'nun, herkes tarafından kendini zapteden, şehvetine hâkim olan, son derece iffetli, namuslu, mu'tedil bir kimse olarak tanındığına şahit oluruz. 25 yaşında Hz. Hatice ile evlenmiştir. Arabistan gibi sıcak bir iklimde erkekler, 13-14 yaşlarında bulğa erdikleri halde, Hz. Peygamber 25 yaşına kadar nefsine hâkim olmuş, sonra da kendisinden 15 yaş büyük, iki kocaya varmış bir kadınla evlenmiş, onunla 25 sene yaşamış ve bu müddet içerisinde başka bir kadınla evlenmemiştir. O'nun tek kadınla beraberliği 50 yaşına kadar sürmüştür ki, bu yaş, insanın güç ve kuvvetinin çökmeye başladığı, şehvî arzuların azaldığı bir yaştır.

Şehvet hayatı için, zevk ve eğlenceye düşkün olmak lâzımdır. Hâlbuki Hz. Muhammed (sallallâhu aleyhi ve sellem), bütün

bir Arabistan'ın lideri ve reisi olup, her türlü yaşam lüksünü elde etme imkânlarına sahip olmasına rağmen, O'nun hayatı gayet sade ve fakircedir. Bütün malı; bir hasır, bir yatak ve bir de ibrikten ibarettir. O ve ailesi, hayatlarında arpa ekmeğini dahi doyuncaya kadar yeme noktasına ulaşmamışlardır.¹⁰⁵ Vefatları esnasında bile, fakirliğinden dolayı zırhı, bir Yahudi'nin yanında rehin olarak bulunmaktadır.¹⁰⁶

Allah Resûlü, fetihler dolayısıyla gelen ganimetlere ve maddi refaha önem vermemiş, Mekke'de iken Kureyş'in yaptığı birtakım cazip tekliflere asla iltifat etmemiştir. Bir insanın bütün bir servetini, bulunduğu birtakım makam ve mevkileri bir kenara iterek, münzevi bir hayatı tercih edip öyle yaşaması mümkündür. Ancak, elinde hiçbir şey yokken, makam ve mevkiden mahrumken, şöhretin doruğuna ulaşip her şeyin kontrolü kendisine geçtikten sonra, bu iktidar ve zenginliğin nimetlerinden istifadeyi düşünmemek çok zordur, hatta mümkün de değildir. İşte Hz. Muhammed (sallallâhu aleyhi ve sellem) yegâne ve tek insandır ki, en çok sevilen ve en çok itaat edilen bir insan olduğu halde, en basit, en sade ve en kanaatkâr bir hayatı tercih etmiş, bu istikamette yaşantısını sonuna kadar sürdürmüştür.

İnfakta En Önde

Hız. Zeynep Validemizin ilk adı Berre idi. Resûlullah (sallallâhu aleyhi ve sellem) onun bu ismini değiştirerek Zeynep koydu. Hız. Zeynep Validemizin en önemli özelliklerinden biri, onun insanlara yardım etme hususunda en ön sırada yer almasıydı. Allah'ın yardımının, insanlara yardımdan, Allah'ı razı etmenin

105 Buhârî, İman 22, Et'ime 23-27; Müslim, Zühd 20-25, 33; Nesâi, Dahâyâ 37; İbn Mâce, Et'ime 48,49; Ahmed b. Hanbel, 2/98.

106 Buhârî, Cihad 89; Tirmizî, Buyu' 7; Nesâi, Buyu' 58; Dârimî, Buyu' 44; Ahmed b. Hanbel, 1/236.

de, insanları razı etmekten geçtiğini mükemmel bir şekilde kavrayan Hz. Zeynep (r.a.), elinde, avucundaki her şeyi ihtiyaç sahiplerine dağıtıyor; hatta bunun için deri tabaklıyor, başkalarına el işi yapıyor, böylece kazandığı paraları infak ediyordu. Âdeta o, dağıtmak için yaşıyordu. Çünkü o, Cenab-ı Hakk'ın Kur'ân-ı Kerîm'de buyurduğu:

“Ey İman edenler! Ne alışverişin, ne bir dosttan yardım beklemenin, ne de bir kimseden şefaât ummanın mümkün olmadığı bir gün gelmeden önce, sizi rızıklandırdığımız şeylerden harcayın.” (Bakara 2/254) âyetine gönülden inanmıştı.

Çünkü o: “Allah yolunda malınızı harcayın da, kendi ellerinizle kendinizi tehlikeye atmayın ve hep güzel davranın. Çünkü Allah güzel hareket edenleri sever.” (Bakara 2/195) beyanındaki güzel hareketi yakalamak istiyordu.

Çünkü o: “Mallarını Allah yolunda harcayanların durumu, yedi başak verip her başağında yüz dane bulunan danenin haline benzer. Allah dilediğine kat kat fazlasını da verir. Allah ihsanı bol olan, hakkiyle bilendir.” (Bakara 2/261) müjdesine inanan bir hanımdı.

Çünkü o: “Allah'ın Kitabını okuyup ona uyanlar, namazı hakkiyle ifa edenler ve kendilerine nasip ettiğimiz imkânlardan, gizli ve aşikâr olarak hayır yolunda harcayanlar, ziyan ihtimali olmayan bir ticaret umarlar.” (Fâtır 35/29) beyanında anlatılan bitmeyen ticaretin yolunun ancak infaktan geçtiğini biliyordu.

Çünkü o: “Sizden herhangi birinize ölüm gelip çatmadan önce, size nasip ettiğimiz imkânlardan Allah yolunda harcayın! Ölüm gelip çatınca: “Ya Rabbi, az mühlet ver bana, bak nasıl hayırlar yapacağım, tam takva ehlinden olacağım!” diyecek olsa da, Allah vâdesi gelen hiçbir kimseyi ertelemes. Allah yaptığınız her şeyden haberdardır.” (Münafikûn 63/10-11) âyetinde haber

verilen sürpriz zaman gelmeden önce harcamanın, pişmanlıkla karşılaşmamanın tek çare olduğunu çok iyi kavramıştı.

Çünkü o: “Müslüman olan bir kul, sahip olduğu her bir maldan Allah yolunda bir çiftini infak ederse, cennetin kapıcıları onu mutlaka karşılar ve her biri kendi beklediği kapıdan girmesi için davet eder.” buyurmuştu. “Bu nasıl olur?” diye sorulmuştu, şöyle cevap verdi: “Diyelim ki malı deve cinsindedir, iki deve; sığır cinsindedir, iki sığır (infak eder).”¹⁰⁷ müjdesindeki mükâfata ermek istiyordu.

Çünkü o Resûlullah’ın (sallallâhu aleyhi ve sellem): “Yarım hurma ile de olsa kendinizi ateşten koruyun.”¹⁰⁸ uyarısındaki ateşten kendisini korumak istiyordu.

Kolunun Uzunluğu

Zeynep Validemiz hayırda o kadar ileri bir seviyedeydi ki, Resûlullah (sallallâhu aleyhi ve sellem) onun bu durumunu mecazi bir ifadeyle haber vermişti. Hz. Aişe Validemizin anlattığına göre; Resûlullah’ın (sallallâhu aleyhi ve sellem) eşlerinden bazıları: “Ey Allah’ın Resûlü! Hangimiz sana daha çabuk kavuşacak?” diye sormuşlardı da, O da:

“Kolu en uzun olanınız!” diye cevap vermişti. Bunun üzerine onlar bir ölçme aleti alıp kollarını ölçtüler. En uzun kollusu Sevde Validemiz çıktı. Bilahare, Sevde (r.a.) henüz Allah Resûlü (sallallâhu aleyhi ve sellem) hayatta iken vefat edince, anladık ki, kolun uzunluğundan maksat, fiziki uzunluk değil, sadaka verme imiş. Zaten Zeynep sadaka vermeyi severdi. Resûlullah’ın (sallallâhu aleyhi ve sellem) vefatından sonra ilk önce o, Hz. Peygambere (sallallâhu aleyhi ve sellem) kavuştu.”¹⁰⁹

107 Nesai, Cihad 45.

108 Buhari, Zekât 10, Menâkıb 25, Edeb 34, Rikâk 49, 51, Tevhid 24, 36; Müslim, Zekât 66-67.

109 Buhari, Zekat 11; Nesai, Zekat 59.

Düğününde Gerçekleşen Mucize

Zeynep binti Cahş Validemizin Resûlullah (sallallâhu aleyhi ve sellem) ile evliliği, hicretin beşinci senesinde oldu. O sırada Zeynep validemiz 35 yaşlarındaydı. Bu evlilik dolayısıyla bir düğün ziyafeti verildi. Enes b. Mâlik'in (r.a.) annesi Ümmü Süleym (r.a.), o gün Medine hurmasını yağ ile karıştırarak özel bir yemek yaptı. "Hays" denen bu yemeği Hz. Enes (r.a.) ile birlikte Efendimiz'e (sallallâhu aleyhi ve sellem) gönderdi. Yemek iki kişiye zor yetecek kadardı.

Hz. Enes (r.a.) o zamana kadar hiç görmediği bir manzara ile karşılaştı. Kâinatın Efendisi (sallallâhu aleyhi ve sellem) ona:

"Ebu Bekir, Ömer, Osman ve Ali'yi çağır!" dedi. O, hayretler içerisinde gidip çağırırdı. Allah Resûlü (sallallâhu aleyhi ve sellem) tekrar Enes'e: "Mescitte kim varsa, yolda kimi görürsen davet et!" buyurdu.

Hz. Enes iyice şaşırıldı. "Bu kadar yemek kime yetecek?" diye kendi kendine alıp verdi. Ama emre uyararak dışarı çıktı. Kimi gördü ise düğün yemeğine çağırırdı. Ulaşılabilen ashabın hepsi grup grup gelmeye başladı. Allah Resûlü (sallallâhu aleyhi ve sellem), yemek kabını ortaya koydu. Bereketlenmesi için dua etti ve:

"Onar onar sofraya otursunlar ve herkes önünden yesin." buyurdular. Çağırılan herkes o yemekten doyusuya yedi. Enes (r.a.) diyor ki: "Yedikçe kaptaki yemek çoğalıyordu. Âdeta alttan kaynıyordu. Davetlilerin hepsi yedi ve doydu. Getirdiğim yemek aynen ortada idi."

Resûl-i Ekrem (sallallâhu aleyhi ve sellem) bana: "Ey Enes! Tabağı kaldır." buyurdu. Tabağı eşinin yanına koydum ve annemin yanına döndüm. Gördüklerimi hayretler içerisinde anneme anlattım. Annem bana: "Hayret etme! Cenâb-ı Hakk o yemekten

bütün Medinelilerin yemesini dilemiş olsaydı, hepsi de yer ve doyardı.”¹¹⁰ diyerek bunun bir mucize olduğunu söyledi.

Düğün Gecesi Nâzil Olan Âyet

Resûlullah'ın (sallallâhu aleyhi ve sellem) evlilikleri, aynı zamanda ümmetle ilgili değişik hükümlerin öğrenilmesine vesile olan birer semavî kaynak oluyordu. Onunla ilgili gelen hükümler, öncelikle pratikte yaşanmış oluyor, sıkıntılar herkes tarafından net bir şekilde görülüyor, böylece konuyla ilgili olarak inen prensiplerin hikmetleri daha açık ve net bir şekilde kavranılmış oluyordu. İşte Zeynep Validemizin düğün gecesinde yaşanan bir olay, semavî bir prensibin gelmesine vesile olmuştu.

O gece bir yemek verilmiş, bunun için de ashap davet edilmişti. Yemeğin sonunda sohbetler edildi. Bu hâl, herkesin yemekten yiyip dağılmasına kadar devam etti. Sonunda çıkarlar çıktı. Bazıları da kalıp sohbe devam ettiler. Bir müddet sonra Resûlullah (sallallâhu aleyhi ve sellem) de çıkıp diğer odalara gitti. Arkasından ben de çıktım ve: “Davetliler gitti artık!” dedim. Resûlullah (sallallâhu aleyhi ve sellem) evine geri döndü (ve derhal vahiy alâmeti olan) örtüyü üzerine çekti. Bu sırada ben hücrede idim. (Vahiy hâli geçince) Resûlullah (sallallâhu aleyhi ve sellem) şu vahiy okuyordu:

“Ey iman edenler! Yemeğe izin verilmeksizin, vaktine de bakmaksızın, Peygamberin evine girmeyiniz. Fakat davet edildiğinizde girin. Yemeği yiyince hemen dağılın, yemekten sonra sohbe dalmayın. Çünkü bu hareketiniz Peygamberi rahatsız ediyor, lâkin utandığından, size karşı bir şey söylemiyordu. Oysa Allah, gerçeği açıklamaktan çekinmez. Eğer müminlerin annelerinden bir şey soracak veya isteyecek olursanız, onu

110 İbn Sa'd, a. g. e; 8/104-105.

perde arkasından isteyiniz. Böyle yapmanız, hem sizin hem de onların kalpleri yönünden daha nezihtir. Sizin Allah'ın Resûlünü rahatsız etmeniz ve kendisinin vefatından sonra onun eşlerini nikâhlamanız asla helâl değildir. Çünkü bu, Allah katında büyük bir günahdır.” (Ahzab 33/53)¹¹¹

Âyetten anlaşıldığına göre, birtakım kimselere zaman zaman Resûlullah'ın evinde yemek yediriliyordu. Bunlar bazen, yemekten önce yetişinceye kadar bekliyorlar, yemekten sonra da hemen çıkıp gitmiyorlardı. Resûlullah (sallallâhu aleyhi ve sellem) bu durumdan sıkılıyordu. Ancak edep ve merhamet timsali Allah Resûlü, bunu bir türlü insanlara söyleyemiyordu. İşte insanları bu konuda uyarmak için bu âyet nazil oldu.

Yani zamanı gözetmemeniz, beklememeniz üzere, size yemeğe izin verilmedikçe girmeyin. Fakat çağrıldığınız zaman da girin. Zamanından önce de olsa girin. Fakat yemeği yediğiniz zaman da hemen dağılın. Hiç durmayın. Söz dinlemek veya sohbet etmek üzere izin verilmedikçe girmeyin. Buna göre, yemekten başka maksatlar için de izinsiz girmenin yasaklığı genellenmektedir. Çünkü o izinsiz, zamansız giriş ve duruş Peygambere eziyet veriyordu. Evini daraltıyor, ev halkını sıkıyordu; fakat sizden utanıyor, girmeyin, çıkın demekten sıkılıyordu. Hâlbuki Allah gerçeği söylemekten çekinmez, sıkılmaz. Yani Nûr sûresi âyeti gereği, başkasının evine izinsiz girenlerin ve ihtiyaçtan fazla duranların çıkarılması bir haktır. O halde Allah'ın söylediği gibi söylemekten sıkılmamak gerekir. Şayet size “Geri dönün” denilirse dönüp gidin. Bu sizin için daha uygundur. (Nûr 24/28)

İzin ile girdiğinizde de kadınlara gerekli bir şey soracağınız veya isteyeceğiniz zaman artık onlara bir “hicab”, yani

111 Buhari, Tefsir, Ahzab 8, Nikah 67, 64, Et'ime 59, İsti'zan 10, 33, Tevhid 22; Müslim, Nikah 89.

görülmelerine engel bir perde, bir siper arkasından sorun. Bundan böyle "harem" farz kılınmıştır ki, o zamana kadar Araplarda âdet değildi. Öyle yapmanız, izinsiz girmek, çabuk dağılmak, hareme soracağınızı perde arkasından sormak hem sizin kalpleriniz hem onların kalpleri için daha fazla uygundur. Şeytanî düşüncelerden, vesveselerden uzaklaşırsanız, hem kadınların, hem erkeklerin iffet ve ismet hisleri daha fazla yükselir, edep, nezihlik, takva, hürmet gösterme artar. Hem Resûlullah'ı (sallallâhu aleyhi ve sellem) üzmeniz, incitmeniz sizin için doğru ve caiz olamaz. Ona hak ve yetkiniz olmadığı gibi, size yaraşmaz ve hakkınızda iyi olmaz. Onun için onu incitmesi düşünülen durumların ve hareketlerin hepsinden sakınmalı, hiçbirini caiz görmemelisiniz. Onun arkasından, yani vefatından sonra hanımlarını nikâhlamanız asla olamaz. İşte onların müminlerin anneleri olmalarının asıl mâ-nâsı budur. Öz anneler gibi nikâhlarının ebediyen caiz olmasıdır. Çünkü, Peygamberi üzme, buna dahil olmak üzere o vefat ettikten sonra hanımları ile nikâhlanmak günahı Allah katında çok büyük bulunuyor. Peygambere kasten eziyet etmek inkâr olduğu gibi, hanımları ile nikâhlanmayı helal saymak da öyledir.

Eskiden Araplar, birbirlerinin evine zaman gözetmeden girerlerdi. Bir kimse, başka birisini görmek istediğinde, kapıyı tıkkatmanın veya giriş izni almanın gerektiğini düşünmez, bilakis hemen eve girer ve evdeki kadınlara ve çocuklara, evin reisinin evde olup olmadığını sorardı. Bu cahiliye âdeti birçok kötülüğün sebebiydi ve daha ciddi sonuçlara da yol açabiliyordu. Bu nedenle başlangıçta, yakın bir arkadaş olsun, ya da uzak bir akraba olsun, hiç kimsenin Hz. Peygamber'in (sallallâhu aleyhi ve sellem) evlerine izinsiz giremeyeceği şeklinde bir kural

kondu. Daha sonra Nur sûresinde, bu kural bütün Müslümanların evleri için genişletildi.

Bu âyete “Hicap âyeti” adı verilir. Buhari, Hz. Enes’ten (r.a.) bu âyet inmeden önce Hz. Ömer’in (r.a.) defalarca Hz. Peygamber’e (sallallâhu aleyhi ve sellem) şöyle dediğini rivayet ediyor: “Ey Allah’ın Resûlü! İyisi de kötüsü de dahil birçok insan seni ziyaret ediyor. Hanımlarına örtünmelerini emretsen!”

Başka bir hadise göre ise Hz. Ömer (r.a.) müminlerin annelerine bir keresinde: “Eğer sizinle ilgili söylediklerim kabul edilirse, gözlerim bir daha sizi görmeyecek.” demiştir. Fakat Hz. Peygamber (sallallâhu aleyhi ve sellem), hüküm koymada bağımsız olmadığı için ilahi emri beklemiştir. En sonunda, mahrem erkekler dışında hiçbir erkeğin Hz. Peygamber’in (sallallâhu aleyhi ve sellem) evine giremeyeceğini ve müminlerin annelerine bir şey sormak isteyen kimselerin perde arkasından sorması gerektiğini bildiren ilahi emir (55. âyet) geldi. Bu emrin gelişinden sonra, müminlerin anneleri odalarının kapılarına perdeler astılar. Zaten bu âyetin son cümlesi, kadınların ve erkeklerin kalplerinin temiz olmasını isteyen herkesin, bu yolu benimsemesi gerektiğini bildirmektedir.¹¹²

Başkalarını Kendine Tercih Etmesi ve İstiğnası

“İnsanın, başkalarını kendisine tercih etmesi mânâsına gelen îsâr; ahlâkçılara göre, toplumun menfaat ve çıkarlarını şahsî çıkarlarından önce düşünmek.. tasavvuf erbabınca ise, en hâlisâne bir tefânî düşüncesiyle topyekün şahsiliğe karşı bütün bütün kapanıp, yaşama zevkleri yerine yaşatma hazla- rıyla var olmanın unvanı kabul edilegelmiştir.

112 Bkz: Elmalılı, Hak Dini Kur’an Dili, Ahzab 53. âyetin tefsirinde; Mevdudi, Tefhim, Ahzab 53. âyetin tefsirinde.

İşte Zeynep binti Cahş (r.a.) Annemizin en bariz vasıflarından biri de, başkalarını düşünmesi ve dünya malına önem vermemesiydi. O, dünya malına önem vermezdi. Elinde avucundaki şeyleri Allah yolunda fakir ve yoksullara dağıtırdı. Ömrü boyunca sehavet üzere yaşadı. İnfak etmek, onun için büyük bir zevkti. Hz. Aişe, onun cömertliği hakkında şöyle der:

“Ben, dini yaşama konusunda Zeynep'ten daha hayırlı, ondan daha çok Allah'tan korkan, ondan daha doğru sözlü, akraba hakkını ondan daha çok gözetan, Allah'ın rızasını kazanabilmek için fakirlere ondan daha çok sadaka veren bir kadın görmedim.”

Yine onun dünya malına karşı bizlere örnek olacak bir davranışı da şudur:

“Hz. Ömer (r.a.), sahâbîlere hazineden maaş bağlamıştı. Zeynep Annemize de bağladığı maaşı gönderdi. Zeynep Annemiz, bu kadar çok parayı görünce şaşırıldı ve: “Allah Ömer'i affetsin. Diğer kardeşlerimin hisseleri de bunun içinde mi?” diye sordu. Parayı getirenler: “Hayır! Bunların hepsi senindir.” dediler. Bunun üzerine o: “Sübhanallah!” diyerek örtüsü ile yüzünü kapadı ve hizmetçisine: “Elini sok, o paradan bir avuç al, falan oğullarına götür. Bir avuç al, filana ver.” diyerek akrabasına ve kimsesizlere dağıttı. Örtünün altında avuçlayacak bir şey kalmadı. Hizmetçisi:

“Ey mü'minlerin annesi! Allah sizi affetsin. Bunda bizim de payımız var.” dedi. Bu söz üzerine Zeynep Annemiz, “Örtünün altında kalanlar da senin olsun” dedi ve gelen paranın hepsini dağıttı. Hz. Ömer (r.a.), Annemizin bu davranışından haberdar olunca bin dirhem getirdi. Onun kapısında durdu, selâm verdi ve: “Gönderdiğim parayı dağıttığını duydum. Bari bunları elinde tut.” dedi.

Zeynep (r.a.), o parayı da ihtiyaç sahiplerine dağıttı. Üstelik ellerini açtı ve bütün samimiyetiyle şöyle dua etti.

“Allah’ım! Bundan sonra beni Ömer’in ihsanını almaya eriştirme.”¹¹³

Nafile İbadetlerde Üstüne Yoktu

Kâinatın Efendisi (sallallâhu aleyhi ve sellem) ömrünü kullukla geçirmişti. Namaz, O’nun en sevdiği gözdesiydi. Gece gündüz namaz kıldı ve hep öyle yaşadı. Nasıl yaşanırsa öyle ölüneceğini zaten O söylememiş miydi?

Kalbi ince bir insan için, ibadetler konusunda da doyma ve ibadetleri yeterli bulma söz konusu değildir. Farzları yerine getirdikten sonra, daha ne kadar ibadet edeceği şahsın kanaatine kalmış bir meseledir. Bir insan, kıldığı namazlar hakkında “Ben şunları huzur-u kalple kılamadım, gereğince edâ edemedim, bari yerlerine nafile kılayım veya dikkatsiz kıldığım bu namazları kaza edeyim.” diyebilir. Belli miktarlar tayin eder. Ölümün ne zaman geleceği belli olmadığı için kısa zamana sıkıştırır ve mesela her gün birkaç günlük de kaza namazı kılarak eksikliğini giderir.

Nafile ibadetler için “cebren li’n-noksan”, yani, “kırık çıkık için sargı” ifadesini kullanıyor; onlarla farz ibadetlerimizdeki eksikliğini giderir. Kırık çıkık yerinde sarmayı hedefliyoruz. İşte, bu husus şahsın vicdanına kalmış bir şeydir. Mesela, bir şahıs belli bir müddet, kalbini Cenâb-ı Hak’a tam tevcih edemediği için farza durmuştur. Bir gün niyetin hakikatini anlar, niyete kalbin kastı ve teveccühü şeklinde bir tarifle yaklaşır. Teveccühü de, mâsivâyı tamamen kalbden silme, o anda her şeyi

113 İbn Sa’d, a. g. e; 8/108-109.

unutup sadece Allah (celle celâluhû) mülâhazasına girme olarak anlar. Niyeti böyle anlayan birisi, bu şekilde bir niyetle namaza durmamışsa namaza hiç durmamış, namaz kılmamış sayılır. Bu meselede herkesin kendi seviyesine göre davranması gerekir. Bazı Hanefî kitaplarında, nereden çıktığı belli olmasa da, “Niyeti ağızla söylemek daha evlâdır.” diye kaydedilmiştir. Konuşurken kalbin tevcihini nasıl olacak onu da bilemiyorum; ama bu âdet haline gelmiş, insanlar namaza dururken “Neveytü en usalliye lillahi” diyerek sesli niyet ediyorlar. Eğer bu şekilde kalbin Cenâb-ı Hakk’a teveccühü sağlanabiliyorsa ne âlâ... Ama lâfızda kalınıyor ve ne dendiğinin bile farkına varılmadan bazı kelimeler söylenip namaza duruluyorsa ve kalp, yönelmesi gereken tarafa yönelmemişse namazın olmama ihtimali vardır. İşte, niyeti bu şekilde öğrenen ve böyle bir irtibat içinde yaşamaya başlayan bir insan “Namaz vakitlerini boş geçirmemişim, fakat ibadetin hakkını verebildim mi bilemiyorum. ‘Cebren li’n-noksan’ yapmalıyım, nafile kılmalıyım.” diyebilir.

Namaza alışmış ve onunla beslenen insanlar, ona hiçbir zaman doymazlar. Doymak şöyle dursun, her namaz bitiminde “Daha yok mu?” der, nafileden nafileye koşar; duhâ ile güneş gibi yükselir, evvâbinle gidip kurbet tokmağına dokunur, tehec-cüdle berzah karanlıklarına ışıklar gönderir ve ömrünü âdeta ibadet atkıları üzerinde bir dantela gibi örmeye çalışır ve kat’iyen içinde yaşadığı nurlardan, ruhunu saran manalardan ayrılmak istemez.. istemez ve hep ibadetin vaadettiği güzelliklere koşar.

Zeynep binti Cahş (r.a.) Annemiz de ibadete düşkün, takva sahibiydi. Çokça nafile namaz kılar, nafile oruç tutardı. Hatta Resûl-i Ekrem (sallallâhu aleyhi ve sellem) Efendimiz bir gün mescitte iki direk arasında bağlı bir ip gördü: “Bu ip nedir?” diye sordu. Ashâb-ı Kiram da: “Zeynep Annemizin.” dediler. “Namazda ayakta durmaktan yorulunca bu ipe tutunur.” diye ilave etti-

ler. Fahr-i Kâinat (sallallâhu aleyhi ve sellem) Efendimiz bu hareketten pek hoşlanmadı. Bunun üzerine:

“Onu çözüñ. Sizden biriniz ancak zinde olduğunda namazını kılsın. Yorulduđu ya da gevşediği zaman otursun.”¹¹⁴ buyurdular.

Başkaları Hakkında Hüsn-ü Zan Beslerdi

Kur’ân’ın şu ayeti insanların herhangi bir haber, davranış veya olay hakkında kesin bir karar vermeden önce, çok iyi araştırma yapmalarını, faraziye ve ihtimallerle karar vermemelelerini emretmektedir. “Ey iman edenler, herhangi bir fâsık size bir haber getirecek olursa, onu iyice tahkik edin, doğruluğunu araştırın. Yoksa, gerçeği bilmeyerek, birtakım kimselere karşı fenalık edip sonra yaptığınız pişman olursunuz.”¹¹⁵

Çünkü gerek fertler, gerek aileler gerekse devletler arasındaki anlaşmazlık ve kavgaların en büyük sebeplerinden biri, tahkikat yapmadan, zanna dayalı olarak verilen kararlardır. Yüce Yaratıcı, toplumu koruyacak olan bu önemli prensibin yerleşmesi için de, meseleyi inançla tekid ederek ahiret boyutuna dikkatleri çekmiş, karar verme vasıtaları olan kulağın, gözün ve kalbin sorumlu olduğunu bildirmiştir.

وَلَا تَقْفُ مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ Bilmediğın şeyin peşine düşme! Yani kesin olarak bilmediğın bir konunun hakikatini öğreninceye kadar, o mesele hakkında herhangi bir söz söyleme.

Yalan yere şahitlik etme. Ancak gözünün gördüğü, kulağının duyduğu ve kalbinin iyice anladığı hususlarda şahitlik et; zina iftirası, başkalarının töhmet altında bırakılması gibi yanlış yollara gitme demektir. Şu âyette de, bu husus üzerinde durulmuştur:

¹¹⁴ Buhari, Teheccüd 18, Müslim, Müsafirin 219.

¹¹⁵ Hucurat, 49/6

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اجْتَنِبُوا كَثِيرًا مِّنَ الظَّنِّ إِنَّ بَعْضَ الظَّنِّ إِثْمٌ وَلَا تَجَسَّسُوا وَلَا يَغْتَبَ بَعْضُكُم بَعْضًا أَيُحِبُّ أَحَدُكُمْ أَن يَأْكُلَ لَحْمَ أَخِيهِ مَيْتًا فَكَرِهْتُمُوهُ وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ تَوَّابٌ رَّحِيمٌ

“Ey iman edenler! Zandan çok sakının. Çünkü zanların bir kısmı günahtır. Birbirinizin gizli hallerini araştırmayın. Kiminiz kiminizi gıybet etmesin. Hiç sizden biriniz ölmüş kardeşinin cesedini dişlemekten hoşlanır mı? İşte bundan hemen tiksindiriniz. Öyleyse Allah'ın azabından korkun da bu çirkin işten kendinizi koruyun. Allah Tevvabdır, Rahîmdir: tevbeleri kabul eder, merhamet ve ihsanı boldur.” (Hucurât 49/12).

Bu ifadeyle yalan söyleme kastedilmiş olabilir. Yani görmediğin halde gördüm, duymadığın halde duydum deme! Nitekim Resûlullah (sallallâhu aleyhi ve sellem) de bununla ilgili bir beyanında şöyle buyurmuşlardır:

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِيَّاكُمْ وَالظَّنَّ فَإِنَّ الظَّنَّ أَكْذَبُ الْحَدِيثِ

“Zan ile hüküm vermekten sakının! Zira sözlerin en yalanı zandır.”¹¹⁶

Burada aynı zamanda başkalarını çekiştirme ve arkalarından konuşma diye isimlendirdiğimiz ve pek çok kimsenin çoğu kez işlediği gıybetten de nehiy vardır. Zira gıybet, kesin bilgi olmaksızın başkaları hakkında bilgi edinmek ve onlara göre hüküm vermektir.

Bir kişinin ayıp ve kusurunu o yokken arkasından söylemek¹¹⁷ şeklinde tarif edilen gıybet, ferdi ve cemiyeti zehirleyen bir zehir ve ruh hastalığıdır. İnsan, yüce bir varlıktır. Allah'ın

116 Buhârî, Vesâyâ 8; Nikâh 45; Müslim, Birr 28; Tirmizî, Birr 56.

117 Cürcânî, Ali b. Muhammed, et-Ta'rîfât, s. 163.

yeryüzünde değer verdiği ve bütün canlılardan üstün kıldığı bir konumdadır. İnsanın bizzat kendisi değerli olduğu gibi, şanı, şerefi ve haysiyeti de değerli ve üstündür. Hangi şekilde olursa olsun, onun tahkir edilmesi, ayıplanması, kusurlarının veya duyulmasını istemediği fiillerinin sağa sola taşınması da yasaklanmıştır. Böyle bir davranış içine girilmemesi için bunu yapanlar Yüce Yaratıcı tarafından “veyl” (yazıklar olsun!) ifadesiyle kınanmıştır:

“Mal toplayıp onu tekrar tekrar sayan, insanları arkadan çekiştirip, kaş göz hareketleriyle alay edenlerin (hümeze ve lümezenin) vay haline!”¹¹⁸

Başkalarını ayıplamamak, onların aleyhinde konuşmamak ve böylece insanların kendisinden emin olduğu bir konumda bulunmak o kadar değerli bir makam sayılmıştır ki, Hz. Peygamber (sallallâhu aleyhi ve sellem), insanların en faziletli olanının, insanların elinden ve dilinden emniyette bulunduğu kimse olduğunu,¹¹⁹ iki çene ve iki apış arası konusunda söz verip sözünü yerine getirene cennette kefil olacağını¹²⁰ bildirmiştir. Evet, Müslüman'ın nazarında, elle yapılan tecâvüz ile gıybet, bühtan, tahkîr, tezyif gibi dil ile yapılan tecavüz ve çekiştirme arasında fark yoktur. Zira; birisi onun maddi yönünü zedelemekte ise, diğeri de manevi yönünü yıpratmaktadır. Hz. Peygamber Miraç'a çıktığında orada bir kavmin yanından geçerken, onların demirden tırnaklarla yüzlerini ve göğüslerini yırtıp kanattıklarını görünce, Cibril'e bunun sebebini sormuş, o da bunların, insanları çekiştiren ve onların gizliliklerini ortaya çıkaran kimseler olduğunu söylemiştir.¹²¹

118 Hümeze 104/1-2.

119 Buhârî, İman 4.

120 Buhârî, Rikâk 23.

121 Ebû Dâvûd, Edeb 35; Ahmed b. Hanbel, 3/224.

Önemine binaendir ki, Kur'ân ve sünnette gıybet üzerinde böylesine önemle durulmuş, çirkinlikleri belirtilmiş ve inananların bu kötülükten uzak durmaları istenmiştir. Günümüz insanların pek çoğu gıybeti gıybet saymama gibi büyük bir hataya düşmektedirler. Bu kişiler, hakkında konuştukları insanların, bizzat yaptıkları davranışlarını dile getirdiklerini, dolayısıyla bunun da bir gıybet olmadığını iddia etmektedirler. Hâlbuki İslâm'a göre asıl gıybet de zaten budur. Şayet başkalarının yapmadıkları, yaptı şeklinde gösteriliyorsa, bunun adı gıybet değil iftiradır. Ebû Hureyre'nin rivâyetine göre, Resûlullah (sallâllâhu aleyhi ve sellem) buyurdular ki:

“Gıybetin ne olduğunu biliyor musunuz?” Onlar: “Allah ve Resûlü daha iyi bilir!” dediler. Bunun üzerine:

“Birinizin, kardeşini hoşlanmayacağı şeyle anmasıdır!” açıklamasını yaptı. Orada bulunan bir adam:

“Ya benim söylediğim onda varsa, (Bu da mı gıybettir?)” dedi. Hz. Peygamber (sallâllâhu aleyhi ve sellem):

“Eğer söylediğin onda varsa gıybetini yapmış oldun. Eğer söylediğin onda yoksa bir de iftirada bulundun demektir.”¹²² buyurdular.

Bu hususla ilgili şu ifadeler de oldukça önemlidir: “Âdemoğlu sabaha erdi mi, bütün azaları, dile temenna edip: “Bizim hakkımızda Allah'tan kork. Zira biz sana tâbiyiz. Sen istikâmette olursan biz de istikâmette oluruz, sen sapıtırsan biz de sapıtırız!” derler.¹²³ “Allah'a ve ahiret gününe inanan kimse ya hayır konuşsun ya da sussun.”¹²⁴

Ateş, odunu yiyip bitirdiği gibi, gıybet de sâlih amelleri tüketir. Bunun içindir ki gıybetten uzak durulmalı, şayet istemeyerek

122 Müslim, Birr 70; Ebû Dâvûd, Edeb 40; Tirmizî, Birr 23.

123 Tirmizî, Zühd 61.

124 Tirmizî, Kıyâmet 51.

de olsa gıybet yapılmışsa, yapan veya onu dinleyen: "Allah'ım! Bizi ve gıybet ettiklerimizi bağışla!" demeli; ayrıca gıybet edilen kişiyle karşılaşıldığında da hakkını helâl ettirmelidir. Öyle bir düşünceye sahip olduğunda ise, kolay kolay insanın gıybet denilen bu kötü davranışa girişmesi mümkün olamaz.

“Çünkü kulak, göz, kalp gibi azaların hepsi de sorguya çekilecektir.”

İnsan, her şeyden hesap verecektir. Kıyâmet günü günahı işlediği organları şahitlik yapacakları gibi: “Gün gelecek, dilleri, elleri ve ayakları yapmış oldukları bütün kötülükleri tek tek bildirerek aleyhlerine şahitlik edecektir.” (Nûr 24/24).

Resûlullah'ın (sallallâhu aleyhi ve sellem):

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا تَزُولُ قَدَمَا قَدِمَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ حَتَّى يُسْأَلَ
عَنْ عَمْرِهِ فِيمَا أَفْنَاهُ وَعَنْ عِلْمِهِ مَا فَعَلَ بِهِ وَعَنْ مَالِهِ مِنْ أَيْنَ اكْتَسَبَهُ وَفِيمَا أَنْفَقَهُ
وَعَنْ جِسْمِهِ فِيمَا أَبْلَاهُ

“Kıyâmet günü, dört şeyden sual edilmedikçe, kulun ayakları (Rabb'inin huzurundan) ayrılamaz: Ömrünü nerede harcadığından, ilmiyle ne amelde bulunduğundan, malını nereden kazanıp nereye harcadığından ve vücudunu nerede çürüttüğünden.”¹²⁵ şeklindeki ifadelerine göre de, bütün organlar yaptıklarından dolayı Allah Teâlâ'ya hesap vermeden yerlerinden ayrılamayacaklardır.

Zeynep Validemiz Kur'ân'ın sadık bir öğrencisi olarak onun prensiplerine candan kulak kesiliyor ve onları hayatına tatbik ediyordu. O, hakkı teslim eder ve dürüstlükten de asla ayrılmazdı.

Bir gün, münâfıklar Hz. Aişe Annemize iftira atmışlardı. İki Cihan Güneşi Efendimiz bu konuda Hz. Ömer, Hz. Osman,

125 Tirmizî, Kıyâmet 1.

Hız. Ali'nin (r. anhöüm) fikirlerini sordu. Bu arada Zeynep (r.a.) Annemizin de görüşünü almak istedi. Bunun üzerine Hız. Zeynep Annemiz, bütün insanlığa örnek olacak şu cevabı verdi:

“Ya Resûlallah! Ben işitmediğimi işittim demekten, görmediğimi gördüm demekten Allah'a sığınırım. Aişe hakkında vallahi hayırdan başka bir şey bilmiyorum.” Bu cevap hem Resûlullah'ı (sallallâhu aleyhi ve sellem) hem de son derece mağdur bir durumda olan Hız. Aişe Validemizi çok sevindirmişti.

O Evvahtı

Hız. Zeynep Validemizin diğeri bir özelliği de, onun takva sahibi olması ve Cenab-ı Hakk'a karşı olan saygısıydı. Onun bu yönü, Resûlullah'ın (sallallâhu aleyhi ve sellem) dikkatini çekmişti ki, onu evvah olarak nitelendirmişti. Bir gün Allah Resûlü yanına gelen Hız. Ömer'e (r.a.): “Zeynep binti Cahş evvahedir.” buyurdular. Bu esnada, orada bulunan bir sahabi:

“Ya Resûlallah! Evvahe ne demektir?” diye sorunca, Resûlullah (sallallâhu aleyhi ve sellem): “Saygı ve huşu içerisinde Allah'a yalvarandır.” cevabını verip arkasından da:

“Çünkü İbrâhim çok yumuşak huylu, yufka yürekli ve kendisini Allah'a teslim eden bir kuldu.” (Hâd 11/75) âyet-i kerimesini okudu.¹²⁶

Zeynep binti Cahş (r.a.) Validemiz hicrî 20. yılda 53 yaşında iken Medine'de vefat etti. Cenaze namazını Hız. Ömer (r.a.) kıldırdı. Cennetü'l-Bakî kabristanlığına defnedildi. Cenâb-ı Hak komşuluğunu nasip etsin.

Resûlullah (sallallâhu aleyhi ve sellem) ile evlendiğinde yaşı 35'tir. Peygamber Efendimizin yaşı ise 58'di. Evlilik hayatları, 6 yıl kadar sürmüştür.

¹²⁶ Zehebî, Siyer-i A'lami'n-Nübelâ, 2/217.

8. HZ. CÜVEYRİYE (R.A.)

*“Resûlullah’ı (sallallâhu aleyhi ve sellem) Babasına
Tercih Eden ve Kabilesine Büyük Bir Bereketeye Ve-
sile Olan”*

Kaderin Tecellisi

Hicretin 5 veya 6. yılında Hz. Peygamber (sallallâhu aleyhi ve sellem), Mustalikoğullarının kendisine karşı asker topladıklarını ve Huzaa kabilesiyle işbirliği yaptıklarını öğrenmişti. Prensip olarak Resûlullah (sallallâhu aleyhi ve sellem), kendisine bir kavmin saldıracağını kesinlikle öğrendiği zaman, onların saldırmalarına fırsat vermeden kendisi onları bastırırdı. Hz. Peygamber Medine’den çıkarken yerine vekil olarak Ebu Zerr el-Gıfari’yi bıraktı. Sahabeden 700 civarında kişiyle Mustalikoğullarına doğru yola çıktı. Nihayet Müreysi denen ve Mustalikoğullarına ait olan bir suyun yanına gelip konakladı. Muhacirlerin sancağı Ebu Bekir es-Siddik’in elinde, Ensarın sancağı da Sa’d

bin Ubade'nin elinde idi. Bir başka rivayete göre, muhacirlerin sancağı Ammar bin Yasir'in elindeydi.

Hz. Peygamber (sallallâhu aleyhi ve sellem), Mustalikoğullarına şöyle denilmesini emretti: "La ilahe illallah" deyin, kendinizi ve mallarınızı koruyun!" Bu çağrıya icabet etmediler ve savaşıcaklarını bildirdiler. Bunun üzerine Allah Resûlü (sallallâhu aleyhi ve sellem), onlara hücum etti. Onların bir kısmı öldürüldü. Diğerleri de esir alındı.

Savaştan Sonraki Fitne

Bu savaşta üç önemli olay meydana gelmiştir: Birincisi münafıklar, Müslümanların arasını bozmaya çalışmışlardır. Aslında o zamana kadar münafıklar, savaşlara Müslümanlarla birlikte katılmazlardı. Ancak artık Müslümanların girdikleri her savaşı kazandıklarını gören münafıklar, ganimet elde etmek için bu savaşa katılmışlardı. Kâinatın Efendisi de (sallallâhu aleyhi ve sellem), hiçbir zaman münafıkları deşifre etmiyordu. Dolayısıyla münafıklar da müminlerle birlikteydi. Savaş dönüşü yolda bir kuyudan su alma meselesi yüzünden çıkan küçük bir tatsızlık, münafıkların alevlendirmesiyle hemen büyümüş, Ensar ve Muhacirler az daha birbirlerine girecek duruma gelmişlerdi. Her meseleyi çok kolay bir şekilde çözen fetanet-i azam sahibi Allah Resûlü (sallallâhu aleyhi ve sellem) hemen araya girmiş ve işi tatlıya bağlamıştı.

"Münafık durmuyordu. Çünkü bu, onun değışmez özelliğiydi. Yüz yüze mücadele etmez, arkadan vururdu. Fitne tohumlarını eker, arkadan yapacağını yapardı. İnanmadığı halde inanıyor görünmek, akide ve düşüncelerinde münkir olmasına rağmen farklı bir tavır ve kanaat sergilemek, her zaman duruma göre hareket edip sürekli iki yüzlü davranmak

demek olan nifak; ferdî, içtimâî bir riyakârlık ve bir ruh hastalığıdır. Bu hastalığı taşıyan mürâî ve münafık, her zeminde ayrı bir tavır sergiler ve o rengârenk davranışlarıyla âdetâ birkaç hayatı iç içe yaşar. Münafığın gerçek renginin ne olduğunu, ne tür bir düşünce ve kanaat taşıdığını kestirmek çok zor; hatta imkânsızdır. O, kendine göre ters görüp “öbürleri” dediği hemen herkese karşı düşmanca duygular besler.. onlar hakkında açık-kapalı kötülük düşünür. Ama bu duygularını her zaman dışarı vurmaz; gerektiğinde hakikî hislerini gizleyerek onların düşünce ve kanaatlerine saygılı görünür.. onlara karşı olabildiğince yumuşak davranır.. ve onlardan biriymiş gibi hareket eder. Ne var ki o, hemen her zaman, içten içe de güm güm gümler ve mevhum hasımları için ne komplolar plânlar.. plânlar da, hasım kabul ettiği kesim veya kimselerin sıkıntılı hâl ve kritik durumlarında gerçek niyetini hemen ortaya koyuverir. Sonra da başkalarının, “hüsnüzan”na binâen ardına kadar açık bıraktıkları kapıdan içeriye girerek akla-hayale gelmedik kötülüklerin hepsini yapar. Din, iman düşmanlarının açıktan açığa diyanet ve mukaddesata sürekli hücum etmelerine karşılık o, çok defa dinî, millî ve vatanî değerlere saygılı görünerek her zaman ehl-i imanı aldatmaya çalışır.. her zaman sinsi davranır ve moda tabiriyle “takiyye”lerde bulunur.. yerinde herkesi dostça kucaklar ama, fırsat bulunca da arkadan hançerlemeyi ihmal etmez.

.....

Hâsılı münafıklar, güçlü kuvvetli olup fırsat da bulunca, açıktan açığa millî ve dinî değerlere karşı savaş ilân ederler. Zayıf düştükleri ya da toplumdaki tepki alabilecekleri durumlarda da, bir yandan akla-hayale gelmedik sinsi komplolarla düşmanlıklarını devam ettirirken, diğer yandan da, imandan,

İslâmiyet'ten bahisler açarak dinin istismar edildiğinden dert yanar ve "Biz de mü'miniz, hem de hakikî mü'min" demeyi ihmal etmezler. Ancak böyle demeleri de fazla uzun sürmez. Kendileri gibi düşünenlerle baş başa kalınca, "Biz temelde sizinle beraberdik ama, inananlarla alay ediyorduk" –bu da yine Kur'ân'ın tespitidir– der ve çıkarlar işin içinden."¹²⁷

İşte Resûlullah (sallallâhu aleyhi ve sellem) bu münafıkların fitne komplolarını boşa çıkarınca bu defa başka bir fitne ateşini tutuşturdular. O da, Hz. Aişe Validemizi işlerken değindiğimiz İfk Hadisesi'ydi. Bir üçüncüsü de; münafıkların reisliğini yapan baş münafık Abdullah b. Übey b. Selul yolda Resûlullah'ın (sallallâhu aleyhi ve sellem) aleyhinde konuşmuş, Müslümanları Medine'den çıkarma hayallerini hezeyan olarak savunmuştu. Ancak bu komploların hepsi ters yüz edildi ve hiçbirisi de hedefine ulaşmadı. Ulaşamazdı. Çünkü Cenab-ı Hakk, komplo kuranların tuzaklarını başlarına geçiriyordu.

Evliliğe Giden Yol

Medine'ye varıldığında alınan esirler ve ganimetler vardı. Allah Resûlü, hem esirleri hem de ganimetleri gaziler arasında taksim etti. Esirlerin arasında bir de Mustalikoğulları kabilesinin reisinin kızı vardı. Bu, müminlerin annesi şerefine erecek olan Cüveyriye (r.a.) idi. Cüveyriye'nin kocası bu gazvede ölmüştü. Cüveyriye de, savaş esiri olarak Sâbit b. Kays b. Şemas adındaki sahabiye düşmüştü. Esir düşen bir kimse esir düştüğü kimseyle antlaşma yaparak ücretini ödeyince istediği yere gidebiliyordu. Cüveyriye de, ne de olsa önemli bir şahsın, kabile reisinin kızıydı. Bu asalete sahip olan, esirliğe razı ola-

127 Gülen, M. Fethullah, Işığın Göründüğü Ufuk, s. 270-279.

mazdı. Dolayısıyla Sabit b. Kays ile antlaşma yaptı. Vermesi gereken ücreti bulmak için de Resûlullah'ın (sallallâhu aleyhi ve sellem) huzuruna geldi. Kendisinin kavminin reisi olan Hâris'in kızı olduğunu, bu esaretten kurtulmak için vermesi gereken parayı tedarik etme konusunda kendisine yardım etmesini istedi.

Resûlullah (sallallâhu aleyhi ve sellem) Efendimiz, savaşta kocasını kaybetmiş, aynı zamanda önemli bir siyasi konuma sahip bir kişinin kızı olan Cüveyriye'ye bundan daha iyi bir teklif yapıp yapamayacağını sordu. Cüveyriye de, "Tabi ki yapabilirsin." dedi. Allah Resûlü de (sallallâhu aleyhi ve sellem), ona evlilik teklifi yaptı. Böyle büyük ve önemli bir teklifle karşılaşınca hiç tereddüt etmeden Cüveyriye 'evet' dedi.

Bu öyle bereketli bir teklifti ki, birden Beni Mustalikoğullarıyla akrabalık bağı kurulmuştu. Dolayısıyla Cüveyriye'nin Allah Resûlü'yle (sallallâhu aleyhi ve sellem) evlendiğini duyan ashap, aldıkları bütün esirleri serbest bıraktılar ve "Resûlullah'ın (sallallâhu aleyhi ve sellem) akrabaları esir edilemez." dediler. Bunlardan pek çoğu hem Müslümanlardan gördükleri hoşgörü ve müsamaha, hem de sürpriz bir şekilde serbest bırakılmaları karşısında Müslümanlığı tercih etti.¹²⁸ Bu öyle bereketli bir evlilikti ki, kendi kavmine Müslüman olma gibi elde edilebilecek değerlerin en güzelini verme, başka bir hanıma nasip olmamıştı.

Başka bir rivayette Hz. Cüveyriye Validemizin babası Resûlullah'a (sallallâhu aleyhi ve sellem) gelerek, kızı gibi değerli birinin esir kalamayacağını söylemiş ve serbest bırakmasını istemişti. Resûlullah (sallallâhu aleyhi ve sellem) da bunu kabul etmiş. Ancak Hâris, kızına artık serbest olduğunu, gidebileceklerini söyleyince, onu son derece şaşkırtacak şu cevabı vermişti Hz. Cüveyriye (r.a.):

128 İbn Sa'd, a. g. e; 8/116-117.

“Hayir ben Muhammed’i (sallallâhu aleyhi ve sellem) tercih ediyorum.”¹²⁹ Bu ne müthiş bir değişimdi. Çok kısa bir süre içinde Kâinatın Efendisi’nin (sallallâhu aleyhi ve sellem) o eşsiz atmosferinde hemen erimiş, bir reis kızı olmasına rağmen babayı tercih etmeyip, sevgililer sevgilisini tercih etmişti.

Gaybî Mucize

Başka bir rivayette de, Resûlullah (sallallâhu aleyhi ve sellem), Medine’ye döndükten sonra, Cüveyriye’nin babası Haris, kızını kurtarmak için fidye ödemeyi kabul etmişti. Fidyeleri alıp Medine’ye doğru yola çıktı. Akik vadisine geldiği zaman, fidye olarak getirmekte olduğu develere baktı. Develerin içinde iki tanesi çok hoşuna gitti ve bunları Akik vadisinin kuytu bir yerine sakladı. Sonra, diğer develeri önüne katarak Hz. Peygamber’in (sallallâhu aleyhi ve sellem) yanına gitti ve şöyle dedi:

“Ey Muhammed! Kızımı esir aldınız, işte bu develer onun kurtuluş fidyesidir.” Resûlullah (sallallâhu aleyhi ve sellem) şöyle cevap verdi: “Akik vadisinin kuytu bir yerine sakladığın iki deve nerede?”

Hz. Peygamber’in bu sorusu üzerine, Haris şehadet getirerek Müslüman oldu ve şöyle dedi: “Allah’tan başka ilah olmadığına ve senin ey Muhammed, Allah’ın elçisi olduğuna tanıklık ederim. Vallahi o develeri gizleyişimi Allah’tan başka kimse görmemişti.”

Haris’le birlikte iki oğlu ve aşiretinden bazı kimseler de Müslüman oldular. Haris daha sonra Adam gönderip saklamış olduğu o iki deveyi getirerek Resûlullah’a takdim etti. Resûlullah da, kızı Cüveyriye’yi ona teslim etti. Cüveyriye de Müslüman oldu ve İslamiyet’ini güzelce devam ettirdi. Hz. Peygamber (sal-

¹²⁹ İbn Sa’d, a. g. e; 8/118; İbn Hişâm, es-Siretü’n-Nebeviyye, 3/307.

lallâhu aleyhi ve sellem), onu babasından isteyerek evlendi. Dört yüz dirhem de mehir verdi. Bunun üzerine sahabiler, Cüveyriye'nin akrabalarından olan esirleri birer birer serbest bıraktılar. "Hz. Peygamberin akrabalarını elimizde esir tutamayız." dediler.

Hz. Peygamberin (sallallâhu aleyhi ve sellem) bu evliliği kendisi altmış yaşlarına yakinken de gerçekleşmiştir. Bu evlilikle O, önemli bir kabileyle akrabalık kurmayı hedeflemiş, pek çok esirin serbest bırakılmasını sağlamış, bundan da önemlisi pek çok Yahudi'nin İslam'la şereflenmesine vesile olmuş ve kocası savaşta ölen, dolayısıyla Müslümanlığa ve Müslümanlara aşırı bir şekilde kinle dolu bir hanımı, şefkat kanatlarının altına alarak, onu mü'minlerin anası mertebesine yükseltmiştir.

Gerçekleşen Rüya

Cüveyriye Validemiz, Allah Resûlü ve Müslümanlar kendi topraklarına gelmeden üç gün önce bir rüya görür. Rüyasında Medine'den kendisine doğru bir ay gelmiş ve kucağına düşmüştür. Ancak o bu rüyasını kimseye anlatmaz. Savaşın sonunda esir düşünce, bu şanslı hanım, rüyasının gerçekleşmesini ümit eder. Derken Resûlullah'ın (sallallâhu aleyhi ve sellem) sürpriz teklifiyle karşılaşır.

Resûlullah'ın (sallallâhu aleyhi ve sellem) Taktik Öğretmesi

Resûlullah'ın (sallallâhu aleyhi ve sellem) eşleri arasında da zaman zaman birbirlerine takılmalar, şakalaşmalar oluyordu. Ancak her defasında Kâinatın Efendisi (sallallâhu aleyhi ve sellem) en güzel şekilde çözüme kavuşturuyordu. Bunlardan birisi de şu idi: Ezvacı tahirattan bazıları Hz. Cüveyriye'ye, bir esir olup Resûlullah'ın (sallallâhu aleyhi ve sellem) onu esaretten kurtarma bedelini vererek onunla evlendiğini öne sürerek, "Resûlullah seninle evlenmedi."

diyorlardı. Buna canı sıkılan Hz. Cüveyriye (r.a.), Resûlullah'a durumu bildirince Efendimiz (sallallâhu aleyhi ve sellem) ona şöyle dedi:

"Ey Cüveyriye! Ben sana en fazla mihri vermedim mi, kavminden 40 kişiyi salıvermedim mi?"¹³⁰

Değişen İsim

Resûlullah (sallallâhu aleyhi ve sellem) bazen bazı kişilerin isimlerini değişik hikmetlerden dolayı değiştiriyordu. Cüveyriye Validemizin asıl ismi "Bere" idi. Ancak evlilikten sonra Hz. Peygamber (sallallâhu aleyhi ve sellem), onun ismini değiştirerek Cüveyriye koydu.¹³¹

Resûlullah'ın (sallallâhu aleyhi ve sellem) Öğrettiği Dua

Resûlullah (sallallâhu aleyhi ve sellem) mükemmel bir eş olmasının yanında, aynı zamanda mükemmel de bir muallimdi. Her fırsatta hane halkına bir şeyler öğretiyordu. Bir defasında sabah erkenden Cüveyriye Validemizin yanına girdiğinde onu dualar okurken görmüştü. İhtiyacı için dışarı çıkan Resûlullah (sallallâhu aleyhi ve sellem), bu defa günün ortasına doğru tekrar onun yanına gelmişti. Hz. Cüveyriye (r.a.) hâlâ tesbih çekip dua okuyordu. Allah Resûlü (sallallâhu aleyhi ve sellem), onun bu tesbih ve duaya karşı iştiyakını görünce:

"İstersen sana birkaç kelime öğreteyim de, bu kelimeleri söyle." demişti. Şu duayı öğretmiş ve aynı zamanda bunun her cümlesini üçer defa tekrarlamasını söylemiştir:

"Sübhânallahi adede halkıhi. Sübhânallahi zinete arşihî. Sübhânallahi ridâ nefsihi. Sübhânallahi midâde kelimâtihi."¹³²

¹³⁰ Heysemî, Mecmeu'z-Zevâid, 9/250.

¹³¹ İbnü'l-Esîr, Üsdü'l-Ğâbe, 7/57.

¹³² İbnü'l-Esîr, a. g. e; 7/57-58.

Onun Vasıtasıyla Öğrendiğimiz Oruçla İlgili Bir Prensiptir

Resûlullah'ın (sallallâhu aleyhi ve sellem) kendisi gibi, hane halkı da bolca nafile oruç tutardı. Çünkü oruç, insana Cenab-ı Hakk'a ulaşmayı hatırlatıyordu, insanı melekliğe yükseltiyordu, nimetlerin ne kadar değerli olduğunu öğretiyordu, insanları iktisada alıştıırıyordu, ruhu olgunlaştırıyordu, nefsi gemleyip, insanı günahlara karşı muhafaza ediyordu. Emanete riayeti, ahde vefayı, sabrı ve sıkıntılara karşı koymayı belletiyordu. Bir cuma günü Cüveyriye Validemiz'in yanına gelen Resûlullah (sallallâhu aleyhi ve sellem) onun oruçlu olduğunu görünce sordu:

"Dün oruçlu muydun?" "Hayır." "Peki, cumartesi yani yarın tutacak mısın?" "Hayır." "O zaman orucunu aç."¹³³ buyurarak, sadece cuma günü oruç tutmanın hoş olmadığını hatırlatıyordu. Çünkü, cuma müminlerin bayramıydı. Ve ancak bir gün önce ve sonrasıyla tutulduğunda bir sakınca olmazdı.

Hz. Cüveyriye Validemiz, 65 yaşları civarında vefat etmiş, Medine'de Bakî kabristanına defnedilmiştir.

Resûlullah (sallallâhu aleyhi ve sellem) ile evlendiğinde yaşı 20'dir. Resûlullah'ın yaşı ise 58'dir. Allah Resûlü (sallallâhu aleyhi ve sellem) ile evliliği yaklaşık 6 yıl sürmüştür.

133 İbn Sa'd, a. g. e; 8/119.

9. SAFİYYE BİNTİ HUYEY (R.A.)

Asıl adı Zeynep'tir. O dönemde Arabistan'da reislere düşen ganimet hissesine Safiyye denilmektedir. Bu hanım da, Resûlullah'ın (sallallâhu aleyhi ve sellem) hissesine düştüğü için Safiyye adını almıştır. Ana-babası, Yahudilerin ileri gelenlerindedir. Hatta babası Nadiroğullarının reisi, annesi de Kureyzoğullarının reisinin kızıydı.¹³⁴

Kabilesiyle Savaşma Sebebi

Müslümanların tarihte haksız bir şekilde başka ülke ve milletlere saldırdığı görülmemiştir. Çünkü Müslümanlar önlerinde en mükemmel Rehber olan Hz. Muhammed'i (sallallâhu aleyhi ve sellem) görüyor, ondan aldıklarını yaşıyorlardı. Hz. Peygamber'in (sallallâhu aleyhi ve sellem) yaptığı savaşlar ise, tamamen müdafaa ve fitneyi bastırmaya yönelikti. İşte bunlardan birisi de Safiyye Validemiz'le evliliğe vesile olacak olan Hayber'in fethidir.

Hudeybiye dönüşünde Allah Resûlü, bir çıban başı olan Hayber'in üzerine yürümüştür. Yahudiler burada daima fitne

134 - Mevlana Şibli, Asr-ı Saâdet, 2/162.

çıkıyorlardı. Bazen Katafan'la kafa kafaya veriyor, bazen Benî Nadir'la anlaşıyor, bazen da Kureyş'e çanak tutuyor; ama mutlaka ve her zaman Müslümanların aleyhine oyunlar planlıyorlardı. Zaten Kureyş'i tahrik eden ve onlara cesaret veren de bunlardı. Bedir'de, Uhud'da ve Hendek'te hep onların kıskırtması vardı.

Artık onları te'dip etme vakti de gelmişti. Allah Resûlü, yine bir yıldırım harekâtı düzenledi. Hudeybiye'ye gelenler, umre yapamamışlardı; ama cihâd yapıp umrenin boşluğunu doldurabileceklerdi. Efendimiz (sallallâhu aleyhi ve sellem), sahabeden bir kısmını Katafan üzerine gönderdi. Çünkü Katafan, Hayber'in dostuydu. Bu durumda Katafan, esas hedefin kendileri olduğunu zannederek kendi başlarının derdine düştüler ve böylece Hayber'le olan irtibatlarında bir kopukluk oldu. Oysa ki, Allah Resûlü'nün hedefi Hayber'di... Onlar, "Ha geldiler ha gelecekleler." diye korkulu rüyalar göredursunlar, Allah Resûlü, yine bir gece yürüyüşü ile, kimseye hissettirmeden Hayber'e ulaştı.

Hayberliler için bugünün diğer günlerden hiçbir farkı yoktu. Herkes ellerinde ziraat aletleriyle bağ, bahçe ve tarlalarına gidecekti. Ancak, kaleden adımlarını dışarıya atar atmaz donakaldılar. Karşılarında silahlı bir ordu ve başlarında da Allah Resûlünü görünce yeniden gerisin geriye kaçmaya başladılar. O esnada Müslümanlar da, en gür sedâ ile "Allahu Ekber! Hayber harap oldu."¹³⁵ diye haykırıyorlardı. Artık Hayber'in işi bitikti... Yollar teslim olmaya doğru gidiyordu. Öyle de oldu; Hayber, Hz. Ali'nin (r.a.) eliyle fethedildi. O gün sancak ona verilmiş ve Allah Resûlü, onun hem sevilen hem de seven olduğunu müjdelemişti. Hayber böylece en kısa zamanda, en az zayıatla İslâm'ın yed-i beyzasına teslim oluyordu.

135 Buhari, Salat 12, Ezan 6; Müslim, Cihad 120.

Savaşın Sonu

Hayber Gazvesi'nde, Safiyye Validemizin babası, kocası ve kardeşi öldürülmüş, kabilesinden pek çok kimse esir alınmıştı. Safiyye, İslam'a karşı aşırı bir şekilde kin ve nefretle doluydu.

Hz. Safiyye'nin kocası savaş sırasında öldürülmüştü. Hâlbuki bu hanım yeni evlenmişti. Aleyhissalatu vesselam, ganimetten pay olarak kendisine onu seçti. Oradan Safiyye ile birlikte çıktılar. Revha diye adlandırılan yere geldiler. Aleyhissalatu vesselam, orada gerdek yaptı. Sonra küçük bir yaygı içerisinde has (hurma, yağ ve keşten mamul bir yemek) hazırladı. Sonra etrafta ne kadar insan varsa hepsi davet edildi. Bu, Resûlullah'ın (sallallâhu aleyhi ve sellem) Safiyye için verdiği düğün yemeği idi. Daha sonra, oradan Medine'ye hareket edildi. Resûlullah (sallallâhu aleyhi ve sellem) Safiyye için, bineğinin terkesine bir örtü seriyordu. Sonra devesinin yanında çömeli dizini dayadı. Safiyye (r.a.), dizine basarak deveye bindi.¹³⁶

Safiyye, önce kendi kabilesinden Sellam b. Mişkem ile nikâhlanmış; bir süre sonra boşanarak Kinâne b. Ebi Hukayk ile evlenmişti. Bu eşi de, Hayber Savaşı'nda öldürülenler arasındaydı. Ayrıca yine bu savaşta Safiyye, eşi ve babasıyla birlikte kardeşini de kaybetmişti. Safiyye, savaş esirleri arasındaydı. Esirler toplandığı zaman Dihyetül-Kelbî, Hz. Peygamber'den (sallallâhu aleyhi ve sellem) bir cariye istemişti. O da Safiyye'yi vermişti. Ashaptan birinin, Safiyye'yi peygamberimizin almasının daha uygun olacağını, zira onun bir reis kızı olduğu için konumunun bunu gerektirdiğini söylemesi üzerine, Safiyye'yi geri almış, ona da başka bir cariye vermişti. Resûlullah (sallallâhu aleyhi ve sellem) Safiyye'yi hürriyetine kavuşturmuş, sonra da

136 Buhari, Salat 12, Ezan 6.

evlenmiştir. Safiyye Validemiz, son derece akıllı ve zeki bir hanımdır.¹³⁷

Resûlullah (sallallâhu aleyhi ve sellem) onu kendi nikâhına alarak, yumuşamasını sağlamış oldu. Bu evlilikle de Yahudilerin önemli bir bölümüyle akrabalık kurulmuş, onların Müslümanlığı yakından tanınmaları imkânı sağlanmış, düşmanların bir kısım kötü emellerinin, önceden bilinmesi kolaylaşmış ve Müslümanlığın sınırları bu vesileyle genişlemeye başlamıştır.

Hz. Safiyye Validemiz saray hanımefendilerindendi. Hayber'de kaybettiği babası ve kocası Hayber'in efendileriydi. Safiyye Validemiz harp esirleri arasında bulunuyordu ve onurlu kadına bu durum çok dokunmuştu. Bu itibarla da, Allah Resûlü'nü görünceye kadar, belki dünyada en çok kızdığı insan O'ydu. Ancak, O'nu görünce bütün duyguları değişmişti.

Resûlullah'ın (sallallâhu aleyhi ve sellem) Onu Tesellisi

Safiyye Validemiz, köken itibariyle Yahudi'ydi. Kadınlardan biri, bunu bir gün onun yüzüne vurmuş ve ona: "Ey Yahudi kızı!" demişti. O, bu durumu Allah Rasûlü'ne (sallallâhu aleyhi ve sellem) aktarmış ve üzüntüsünü dile getirmişti. Efendimiz (sallallâhu aleyhi ve sellem) de onu şöyle teselli etmişti: "Bir daha sana böyle bir şey diyecek olurlarsa, sen de onlara şu cevabı ver:

'Benim babam, Hz. Harun, amcam Hz. Musa, kocam da gördüğünüz gibi, Hz. Muhammed Mustafa'dır. Siz bana karşı neyinize övünüyorsunuz?"¹³⁸ Kâinatın İftihar Tablosu'nun bu tesellisinden sonra Safiyye Validemiz Resûlullah'ın (sallallâhu aleyhi ve sellem) huzurundan ayrılırken, bütün üzüntülerini geri bırakmıştı.

137 İbnü'l-Esir, a. g. e; 7/169.

138 İbnü'l-Esir, a. g. e; 7/170.

Rüyanın Gerçekleşmesi

Yüce Mevla, bazen daha sonra insanın başına gelecek şeyleri rüyalarla bildirir. Ancak bu rüyalar, bazen açık bazen de çeşitli semboller şeklinde olur. Cüveyriye’de (r.a.) olduğu gibi, Safiyye Validemiz de Hayber’den kısa bir süre önce bir rüya görmüştü. Rüyasında gökteki ayın yerinden ayrılıp göğsünün üzerine düştüğünü görmüştü. Gördüğü rüyasını kocasına ya da babasına anlatınca, onlar sert bir şekilde mukabelede bulunmuş, hatta:

“Sen şu Medine kralı ile evlenmek istiyorsun.” diyerek, çok sert bir tokat vurmuştur. Öyle bir tokattı ki, Resûlullah (sallallâhu aleyhi ve sellem) onunla evlendiğinde yüzündeki bu iz hâlâ duruyordu. Resûlullah’ın bu izin sebebinin sorması üzerine, Safiyye Validemiz bu olayı anlatmıştı.¹³⁹

Safiyye Validemizin rüyasında ördüğü ay, Allah Resûlü’ydü. Ve gördüğü bu müjdeli rüya aynen çıkmıştı.

Dindeki Samimiyeti

Safiyye Validemiz, Resûlullah (sallallâhu aleyhi ve sellem) ile evlenir evlenmez Müslüman oldu ve serbest bırakılma teklifini kabul etmeyerek, Resûlullah’ı tercih etti.

Allah Resûlü (sallallâhu aleyhi ve sellem) Hz. Safiyye’ye ilk önce şöyle yaklaştı: “Ey Safiyye! Biliyorsun, baban ölünceye kadar Yahudilerden bana en fazla düşman olandı.” Bunun karşılığında son derece akıllı olan ve hemen İslam’ın o mükemmel selim mantığını kavrayan bu hanım şöyle dedi:

“Ey Allah’ın Resûlü! Biliyorsun ki; Cenab-ı Hakk kitabında şöyle buyuruyor: ‘Kimse kimsenin suçundan sorumlu değildir.’ Bu, son derece mükemmel bir cevaptı. İnanan insanın, inandığı değerlerle hemen içli dışlı olduğunu gösteren önemli bir

¹³⁹ Ebû Nuaym, a. g. e; 2/402.

göstergeydi. Buna karşılık Resûlullah (sallallâhu aleyhi ve sellem), bu defa şöyle bir teklifte bulundu:

“O zaman istiyorsan İslam’ı seç. O zaman seninle ben evleneyim. Ya da istiyorsan tekrar eski dinini seç, seni serbest bırakayım ve sen de kavmine dön!”

Bu, ona çok ağır gelmişti. Ama Resûlullah (sallallâhu aleyhi ve sellem) de hiç kimseyi zorla tutmayı sevmeyen, insanlara hürriyetin zirvesini gösteren biriydi. Safiyye Validemiz, bu defa şu samimi ifadelerle içini döktü:

“Ya Resûlullah! Ben içimden gelerek İslam’ı seçtim. Senin peygamberliğini, seninle bu yolculuğa çıkmadan önce tasdik ettim. Benim eski dinimle artık ne ilişkim olabilir ki! Zaten artık benim orada ne kardeşim ne de babam var! Sen beni iman ve küfrü seçme konusunda muhayyer bırakıyorsun. Allah ve Resûlü, benim için serbest bırakılmadan ve benim yeniden kabileme dönmemden daha hayırlıdır.” Bu cevaptan sonra Resûlullah (sallallâhu aleyhi ve sellem) onu yanında tuttu ve onunla evlendi.¹⁴⁰

Resûlullah’ın Ona Karşı Sevgisi

Allah Resûlü (sallallâhu aleyhi ve sellem) eşlerinin hepsini sever, aralarında herhangi bir haksızlık gördüğünde gerekli tepkisini koyar ve onları adalete davet ederdi. Hele hele Kureyş’ten olmayan eşleri zaman zaman diğerlerinin bazı incitici sözlerine maruz kalabiliyorlardı.

Bir defasında bir seyahat esnasında Hz. Safiyye Validemizin devesi hastalanmış; Allah Resûlü (sallallâhu aleyhi ve sellem) de, diğer eşi olan Hz. Zeyneb’ten (r.a.), develerinden birini ona ödünç vermesini istemişti. Resûlullah’ın (sallallâhu aleyhi ve sellem) bu teklifi karşısında belki de biraz da kıskançlıktan olsa gerek o:

140 İbn Sa’d, a. g. e; 8/123.

“Devemi bir Yahudi asıllıya mı vereceğim?” demişti. Resûlullah (sallallâhu aleyhi ve sellem) Hz. Zeyneb’in (r.a.) bu sözünden çok müteessir olmuş ve onunla iki ay kadar arasına mesafe koymuştu.¹⁴¹

Evet, İslam’ın nazarında insanların kabilesinin, renginin ve ırkının ne önemi olabilirdi ki! Ya da inandıktan sonra daha önceki dinin o kimseye ne zararı dokunurdu ki! İslam, öncesini silen, yepyeni bir sayfa açan, dolayısıyla hiç kimsenin bundan dolayı kınanmamasını isteyen bir dindi. Resûlullah (sallallâhu aleyhi ve sellem) de, bunun böyle olduğunu, öncelikle kendi aile hayatında gösteriyor ve insanlara böylelikle yol gösteriyor ve aynı zamanda üzülen eşi Hz. Safiyye’yi teskin etmiş oluyordu.

Safiyye Validemize Verdiği Değer: “İtikaftan Çıkması”

Resûlullah’ın (sallallâhu aleyhi ve sellem) itikafta olduğu bir gün, Safiyye Validemiz (r.a.) kendisini ziyarete gelmişti. Biraz oturduktan sonra da kendi hanesine gitmek üzere müsaade istemişti. Allah Resûlü (sallallâhu aleyhi ve sellem) de hanımını uğurlamak için onunla beraber dışarı çıkmıştı. Henüz birkaç adım bile yürümemişlerdi ki, o esnada bir-iki sahabe hiç duraklamadan yanlarından uzaklaştı. İki Cihan Serveri, derhal onları durdurdu, sonra da Safiyye Validemiz’in yüzünü açarak:

“Bakin, bu benim hanımım Safiyye’dir.” dedi. Sahâbe, bey-ninden vurulmuş gibiydi: “Maazallah, Yâ Resûlullah! Senin hakkında nasıl kötü düşünülebilir ki?” dediler. Ancak, Allah Resûlü, her davranışıyla olduğu gibi bu davranışıyla da bir ders vermek istiyordu. Buyurdular ki: “Şeytan, sürekli insanın kan damarlarında dolaşır durur.”¹⁴² Şeytan, insanla bu kadar içli dışlı olduğuna göre onun kafasına çok şey atabilir. Şimdi eğer, binde, hatta

141 İbn Sa’d, a. g. e; 8/127.

142 Buhari, İtikaf 8; İbn Mâce, Sıyam 65.

milyonda bir ihtimal dahi olsa, insanın aklına; “Acaba Allah Resûlü’nün yanındaki kadın kimdi?” şeklinde bir şüphe ve tereddüt âriz olsa, -hafızanallah- o şahsın ebedî hayatını mahvedip îman nurunu söndürür. İşte, bundan dolayı O şefkat âbidesi Yüce Nebî, derhal duruma müdahale ediyor, hem kendi emniyetini gösteriyor hem de cemaatinin imanını korumuş oluyordu.

Affediciliği

Hz. Safiyye (r.a.), hilm sahibi, akıllı ve faziletli bir hanımdı. Kendisine yapılan haksızlıkları affederdi. Çünkü, o Cenab-ı Hakk’ın kendisini Raûf ve Rahîm sıfatlarıyla vasıflandırdığı, eşi Hz. Muhammed’den (sallallahu aleyhi ve sellem) öyle görmüştü. Affetmek bir büyüklüktü. Affetmek, affedilmenin sebebiydi. O da affediyordu.

“Çünkü hakikî mü’min bir afv u safh insanıdır. Afv; hata, kusur, kabahat ve günahı bağışlamak, suç işleyeni kınamamak ve ondan dolayı cezalandırmamak demektir. Bazı âyetlerde, “afv” kelimesiyle beraber “safh” kelimesi de zikredilmiştir. “Safh” da, affetme, bağışlama ve müsâmahalı davranma manâlarına gelmektedir. Şu kadar var ki, bazı müfessirler, “afv”ı, bir hata ya da kabahatten dolayı ceza vermeme; “safh”ı da o hata ve kabahati hiç olmamış gibi sayma ve kalbde ona dair en küçük bir kırgınlık izi bırakmama olarak yorumlamışlardır. Affetmek, ilahî ahlâkın bir derinliğidir. Cenâb-ı Allah, mücrim kullarını bu dünyada hemen cezalandırmadığı gibi, şirk haricinde kalan diğer suç ve günahlarından tevbe edenleri de hesap gününde affedebilir. Biz de, amellerimizdeki eksik ve kusurlarımızı bağışlayarak günahlarımızı affetmesini Rahmet-i Sonsuz’un merhametinden dileniriz. Madem kendi hesabımıza böyle bir af beklentisi içerisindeyiz ve madem “Allah’ın ahlâkıyla ahlâklanmak” önemli

bir esastır; öyleyse, kusurlarının deşelenmesini istemeyen, hatalarına nazar-ı müsamaha ile bakılmasını dileyen ve ötede af fermanı almayı uman biz mü'minlerin de ilahî ahlâkın gereğini yapıp başkalarını bağışlamamız, kin ve nefret duygularından uzak kalmamız icap eder. Nitekim, Peygamber Efendimiz (aleyhi ekmelü't-tehâyâ), "İnsanlara borç veren bir tacir vardı. Darda kalan bir müşterisini görünce adamlarına "Onun borcunu bağışlayın; belki Allah da bizi bağışlar." derdi. Bu davranışından ve recasından dolayı, Allah da onu bağışladı." buyurmuştur.

Kur'ân-ı Kerim, Müslümanları, affetmeye ve bağışlamaya teşvik etmiş ve bu teşviği geniş bir çerçevede ele almıştır. Meselâ, mü'minleri, kısasla alâkalı mevzularda da affetmeye özendirmiş ve "Bununla beraber kim kısas hakkını bağışlarsa, bu kendi günahlarına keffaret olur" (Mâide/45) buyurmuştur. Bir başka âyet-i kerimede, "Unutmayın ki haksızlığın karşılığı, ancak yapılan haksızlık kadar olabilir, fazlası helâl olmaz. Bununla beraber kim affeder, bağışlarsa onun mükafatı Allah'a aittir. Şu kesindir ki Allah zalimleri sevmez" (Şûrâ, 42/40) denmektedir. Ayrıca, Allah'ın engin mağfiretine ve genişliği göklerle yer kadar olan cennete davet edilen müttakilerin özellikleri sayılırken, "Onlar ki, bollukta da darlıkta da Allah yolunda harcarlar; kızdıklarında öfkelerini yutar, insanların kusurlarını affederler. Allah da böyle iyi davrananları sever" (Âl-i İmrân, 3/134) mealindeki âyetle, Allah indindeki mükafatı elde etmek için öfkesini yutan, gayz ve kine teslim olmayan, bağışlamayı tabiatının bir buudu haline getiren insanlar nazara verilmiştir. Kötülükler karşısında bile iyilikten ayrılmama ve hasımları dahi candan dost yapabilecek tavırlar içinde bulunma hedefi gösterilmiş ve denmiştir ki, "İyilikle kötülük bir olmaz. O halde sen kötülüğü en güzel tarzda uzaklaştırmaya bak. Bir de bakarsın ki seninle kendisi

arasında düşmanlık olan kişi candan, sıcak bir dost oluvermiş!” (Fussilet, 41/34) Diğer bir ilahî beyanda da, “Fakat onlar ne yaparlarsa yapsınlar, sen yine de kötülüğü en iyi tarzda sav! Biz onların, senin hakkındaki asılsız iddialarını pek iyi biliriz” (Mü’minun, 23/96) denmek suretiyle kabalıklar karşısında dahi ih-san şuurundan ayrılmama tavsiye edilmiştir.

Evet, kötülüğün kökünü en keskin kılıçlardan daha güzel kesecek olan şey ihsanla muamelede bulunmak; Allah’ı görüyormuşçasına ya da en azından O’nun tarafından görülüyor olma şuuruyla kötülöklere bile iyilikle karşılık vermektir. Mese-lâ; bir insan size, “falanın oğlu” dese ve babanızı inkâr ederek hakarete bulunsa; size düşen vazife, onun babasını en güzel yanıyla zikrederek, “Sen şerefli bir babanın oğlusun, namuslu ve çok iffetli bir annenin çocuğusun. Seni de onlar gibi şerefli ve iffetli olarak biliyordum; nasıl oldu da ağzından böyle yakışsız bir söz çıktı, anlayamadım!” demekten öte mukabelede bulunmamaktır. Zannediyorum, sizin bu tavrınız muhatabınızı kendi saygısızlığının altında bırakacak ve meselenin büyümesine mani olacaktır. Bazen hasma karşı tebessüm etmek onu ve ondan gelebilecek zararı defetmeye kâfidir. Hazreti Bediüzzaman’ın da ifade ettiği gibi, hasmı mağlûp etmenin en kısa ve emin yolu, fenalığına karşı iyilikle mukabele etmektir. Çünkü eğer fenalıkla mukabele edilse, aradaki husumet artar. Hasımlardan biri zâhiren mağlûp bile olsa, kalben kin bağlar, adâveti devam eder. Fakat eğer iyilikle mukabele edilirse, karşıdaki de pişman olur, belki dost halini alır. Öyleyse, mü’minler “Boş sözlerle, çirkin davranışlarla karşılaştıkları zaman, izzet ve şereflerini muhafaza ederek oradan geçip giderler” (Furkan, 25/72) ve “Eğer onları affeder, kusurlarına bakmaz ve bağışlar-sanız, şüphesiz ki Allah da çok bağışlayıcı ve çok merhamet

edicidir” (Tegabün, 64/14) gibi Kur’ân’ın kudsî düsturlarına kulak vermeli ve bu emirleri tatbik etmelidirler.”¹⁴³

Safiyye Validemiz de, işte bunu tatbik ediyordu. Resûlullah’ın (sallallâhu aleyhi ve sellem) vefatından sonra Safiyye Validemizin bir cariyesi vardı. Nasılsa bir gün bu cariyeye, Hz. Ömer’e (r.a.) gelmiş ve onun hakkında iftira olan şu sözleri söylemişti:

“Safiyye cumartesi günlerini seviyor ve aynı zamanda Yahudileri de ziyaret ediyor.”

Bunu duyan Hz. Ömer (r.a.), hemen bir elçi göndererek durumu tahkik ettirdi. Safiyye Validemiz de: “Cumartesine gelince, Allah Teâla onu cuma günüyle değiştirdikten sonra asla ona ayrı bir kudsiyet atfetmedim. Yahudileri ziyarete gelince, onlar benim akrabalarım ve sıla-i rahimde bulunuyorum.” dedi.

Sonra da kendisine bu ağır iftirayı atan cariyeyi çağırarak bunun sebebini sordu. Cariye de büyük bir açıklıkla suçunu itiraf etti ve şeytana uyup böyle bir davranışta bulunduğunu söyledi. Büyük af sahibi Validemiz bu cariyeyi affetti ve onu hürriyetine kavuşturarak salıverdi.¹⁴⁴

Hz. Safiyye (r.a.) vefat ederken, malının üçte birini, Yahudi olan yeğenine vasiyet etmişti. Ayrıca kendisine ait olan bir evi de hayatındayken tasadduk etmiş, ebedi hayatı adına önceden göndermişti. Safiyye Validemiz, hicri 50’de vefat etmiş olup Medine’deki Bakı’ mezarlığında toprağa verilmiştir.¹⁴⁵

Peygamberimizle evlendiğindeki yaşı 17’dir. Peygamberimiz (sallallâhu aleyhi ve sellem) ise 60’a yaklaşmaktadır. Evlilik hayatları ile 45 ay sürmüştür.

143 Gülen, M. Fethulah, İkinci Yağmurları, s. 25-27.

144 Ebû Nuaym, a. g. e; 2/402.

145 İbn Sa’d, a. g. e; 8/128.

10. ÜMMÜ HABİBE (REMLE BİNT-İ EBÎ SÜFYAN)

*“En Zor Şartlarda Bile Dinine
Sadakatten Ayrılmayan Vefalı Hanım”*

Asıl adı Remle olup kızı Habîbe'den dolayı Ümmü Habibe olarak künyelenmiştir. Babası Kureyş'in ileri gelenlerinden Ebû Süfyan'dır. Ebû Süfyan'dan kısaca bahsetmek yerinde olacaktır. Böylece Ümmü Habibe Validemizin nasıl bir aile ortamından çıkıp da dini için sıkıntılara katlandığını, çilelere maruz kaldığını ve bunun neticesinde de Yüce Yaratıcı'nın onun bütün bu sıkıntılarını, Kâinatın Efendisi'ne bir eş olarak seçmesiyle giderdiğini görmüş olacağız.

Ebû Süfyan

Ebû Süfyan Sahr b. Harb b. Ümeyye, Kureyş'in reislerindedir. O da babası gibi ticaretle uğraşıyordu. Okuma yazma bilen çok az sayıdaki Mekkeli'den biriydi. Kısa sürede kendini kabul ettirerek, görüşüne başvuru, sözüne güvenilen, ka-

bilesinin ticaret işlerini yöneten bir Kureyş büyüğü durumuna geldi. Resûlullah'ın (sallallâhu aleyhi ve sellem) peygamberliğini ilan etmesinden sonra Kureyş ileri gelenleri gibi o da İslâm'a cephe aldı. Onun bu tavrında, Ümeyye ailesiyle Hz. Peygamber'in (sallallâhu aleyhi ve sellem) mensup olduğu Benî Hâşim arasında öteden beri devam edegelen rekâbet ve düşmanlığın önemli bir rolü vardır.

Mekke'yi fethetmek üzere harekete geçen İslâm ordusu Mekke yakınında Cuhfe'de karargâh kurunca, Ebû Süfyân çocukluk arkadaşı Peygamberimizin amcası Hz. Abbas'ın ısrarlarıyla Hz. Peygamber'in (sallallâhu aleyhi ve sellem) huzuruna çıktı ve İslâmiyet'i kabul etti. Allah Resûlü (sallallâhu aleyhi ve sellem) de, fetih günü Mekke'de Ebû Süfyân'ın evine sığınanlara eman verileceğini bildirerek onu taltif etti.

Resûlullah (sallallâhu aleyhi ve sellem), Huneyn Savaşı'ndaki ganimetlerden henüz müellefe-i kulûbdan olan Ebû Süfyân'a 100 deve ile kırk ukiyye gümüş verdi. Oğulları Yezîd ile Muâviye de bu gruptan kabul edilerek kendilerine 100'er deve verildi. Ebû Süfyân'a ve oğullarına gösterilen bu ilgi onları çok memnun etti. Resûlullah (sallallâhu aleyhi ve sellem) bu davranışıyla onların gönüllerini alıyor, İslam'a ısınmalarının yollarını kolaylaştırıyor ve ebedi hayatları adına bütün vesileleri kullanıyordu.

Örnek Bir Hayat

Ümmü Habibe'nin (r.a.) hayatı, Müslümanların örnek alacakları ibretlerle doludur. Bu, Eşsiz Peygamber Hz. Muhammed'in (sallallâhu aleyhi ve sellem) okulunda eğitim gören insanların inançlarına olan bağlılıklarını görme bakımından da önemli bir örnektir. İşte Ümmü Habibe (r.a.), Mekke'de küfrün bayraktarlığını yapan bu Ebû Süfyân'ın kızıydı. Ölüden diriyi, diriden ölü-

yü çıkarmaya muktedir Yüce Rabbimiz, gelecekte mü'minlerin annesi konumuna yükselecek bu kadına, İslam'ın bidayetinde imanı nasip etmişti. Babasının ve çevresinin baskılarına aldırmadan hakiki din olan İslam'ı seçmiş, dini uğrunda her türlü sıkıntıya göğüs germiştir. Mekke'nin zor şartlarında inancını yaşayamayınca, kendisi gibi Müslümanlığı seçen kocası Ubeydullah b. Cahş ile Habeşistan'a hicret etmek mecburiyetinde kalmıştır. Bu hicret diyarında bir kız çocuğu olmuş, adını da Habîbe koymuşlardı.

Ağır İmtihanlar

İmtihan, insan olmanın gereğiydi. Dünya sıkıntılarına karşı sabır gösterilmeliydi. Dünya sıkıntılarında karşı sabır, bir anlamda Cenâb-ı Hakk'a tevekkül ve teslimiyet demektir. Bunu kazanan kimse ise Yüce Beyan'da "Allah sabredenleri sever." (Â-i İmrân 3/146), "Allah sabredenlerle beraberdir." (Bakara 2/153), "Allah tevekkül sahiplerini sever." (Â-i İmrân 3/159) beyanlarıyla müjdelendiği. Bu anlamdaki sabırsızlık ise, Allah'tan şikâyeti içerir ki, bu da Allah Teâlâ'nın fiillerini tenkit, rahmetini itham ve hikmetini beğenmemek demektir. Musibetin ağırlığı karşısında insanın ağlaması, üzülmeye normaldir. Bu durumda dikkat edilmesi gereken, şikâyet etmemek ya da Hz. Yakub'un, "Ben bu dağınıklık ve tasamı sadece Allah'a açıyorum." (Yusuf 16/86) dediği gibi olmalıdır. Yani; Allah'ı insanlara değil de, musibeti Allah'a şikâyet etmelidir.

Burada anlatılan; dünya hayatının sıkıntıları ve zamanın getirdiği birtakım zorluklar karşısındaki sabırdır. Bu sıkıntılar, mü'min-kafir, masum-günahkâr, herkesin başına gelmesi mukadderdir. Zira bunlar, hayatın gerçeğinden ve insanın tabiatından kaynaklanmaktadır. Çevremize baktığımızda, hiç

kimsenin nefsin arzularından, bedeni hastalıklardan, sevdiklerini kaybetmekten, maddi iflaslardan, çeşitli haksızlıklara uğramaktan ve birtakım afetlerden etkilenmekten asla uzak kalmadığına şahit oluruz; "Biz mutlaka sizi biraz korku ile, biraz açlık ile, yahut mala, cana veya ürünlere gelecek noksanlıkla deneriz. Sen sabredenleri müjdele!" (Bakara 2/155) yüce beyanı da bu gerçeği ifade etmektedir.

Kur'ân, Rabbânileri anlatırken; onların, hayatı, hayata ait lezzetleri, dünya ve dünyaya ait her şeyi hakir gördüklerini ve gece gündüz Allah yolunda kıyasıya mücadele verdiklerini, Rableriyle gayet sıkı münasebetlerinin olduğunu, mücadelelerini gönülden yaptıklarını, Allah yolunda başlarına gelen her dert ve musibete karşı gevşeklik göstermeyip katlandıklarını, binbir musibet değirmen taşları gibi başlarında dönüp dursa, onların azmine zerre kadar tesir etmediğini; hak bildikleri yolda kararlı bir şekilde yürüdüklerini, zira onların birer sabır kahramanı olduklarından bahsediyor.

Ümmü Habibe (r.a.) de; işte bu sabır kahramanlarından biriydi. O, bu uzak ve yabancı ülkede dini uğruna gurbet sıkıntıları çekme, memleketinden uzak kalma, yakınlarından ayrılık hasreti çekme derken, daha kötüsüyle karşılaştı. Bu, öbürlerine benzemiyordu. Hatta o gece bir rüya görmüştü. Rüyasında kocası Ubeydullah'ı çok kötü bir durumda görmüştü. Kalkınca çok korkmuştu, hemen Allah'a sığındı. Sabah olur olmaz da kocasının yeniden Hristiyanlığa döndüğü kara haberiyle karşılaştı.¹⁴⁶ Kocasını bu yanlış kararından vazgeçirmeye çalıştıysa da buna muvaffak olamadı. Çünkü iman bir nasip işiydi. Ne zaman, nerede kime geleceği ve yine ne zaman, kimden çıkıp gideceği belli olmayan bir talih kuşu gibiydi. Öyle olmasaydı

146 İbnu'l-Cevzî, Sıfatu's-Safve, 1/353-354.

Yüce Rabbimiz günde beş vakit kıldığımız namazların her rekatında okuduğumuz Fatiha'nın içine:

“Rabbim! Bizi doğru yola, Sana doğru varan yola ilet. Ni-met ve lütfuna mazhar ettiklerinin yoluna ilet. Gazaba uğra-yanların ve sapkınlarınkine değil.” (Fatiha 1/6-7) şeklindeki Rab-banî duayı öğretir miydi? İnsan bir defa inandı mı, artık o imanı garanti olsaydı, Resûlullah (sallallâhu aleyhi ve sellem):

“İnsan mü'min olarak yaşar da, cennetle arasında bir ka-rışıklık mesafe kalır, ancak yeniden gerisin geriye küfre döner. Kişi kâfir olarak yaşar da cehennemle arasında bir karışıklık me-safe kalır, döner cennetlik olur.” uyarısını yapar mıydı?

Gerçekleşen Rüya

Ümmü Habibe'nin kocası dinden döndükten sonra, huzuru kalmadı. Esenlik dini olan İslam'dan uzaklaşınca huzur olamazdı ki! Dolayısıyla kendisini içkiye verdi ve kısa bir süre sonra da öldü. Ümmü Habîbe, yalnız başına kalmıştı. O, artık kimsesizdi. Hem ailesinden uzak kalma sıkıntısı hem de dul olarak bir çocukla el memleketinde yalnız başına kalma zorluğu. Fakat o, imanın kendisine verdiği güçle dayanıyor ve kadere isyan etmiyordu. Zaten kimsesizlerin kimsesi Yüce Allah, onun imdadına yetişecekti. Hem de Resûlullah'ı eş olarak nasip ederek.

Yüce Rabbimiz de, Kur'ân-ı Kerîm'de zaten bu gibi du-rumlarda kalanlara şu müjdeli haberi veriyordu: “.. Kim Allah'a karşı gelmekten sakınırsa, Allah ona sıkıntıdan çıkış kapıları açar. Onu hiç ummadığı yerlerden rızıklandırır. Allah'a dayanı-p güvenene Allah kâfidir. Allah, buyruğunu elbette yerine getirir. Gerçekten Allah her şey için bir ölçü, her iş için bir vâde belirlemiştir.” (Talak 65/2-3). Nitekim Ümmü Habibe (r.a.) rü-

yasında kendisine: “Müminlerin annesi!”¹⁴⁷ şeklinde hitap edildiğini duymuş, bunu da bir gün Resûlullah’ın (sallallâhu aleyhi ve sellem) kendisiyle evleneceği şeklinde yorumlamıştı.

Aynen yorumladığı şekilde çıktı. Kendisi bu olayı şöyle anlatıyor: “İddetim biter bitmez, Necaşi’nin Ebrehe adındaki cariyesi kapımı çaldı ve: “Müjdeler olsun!” dedi. “Allah hayır etsin, nedir?” deyince, Allah Resûl’ünün (sallallâhu aleyhi ve sellem) Melik’e mektup yazarak, benim kendisiyle nikâhımın kıyılmasını istediğini söyledi.” Bu öyle bir haberd ki, karşılığında sahip olunan her şey verilebilirdi. Hz. Yakup için Mısır’dan gelen gömlek ne kadar değerliydi! Gözlerine sürmüş ve onunla görmeyen gözleri görür hâle gelmişti. Hz. Aişe için, semadan gelen beraat müjdesi ne kadar değerliydi! Müfteriler kaçacak delik aramış, bazı saf kimseler ömür boyu pişmanlık çekmiş, Hz. Aişe ise semavileşen bir şahsiyet hâline gelmişti. İşte Ümmü Habibe için, bu haber buna denk bir müjdeydi. Nitekim onun şu davranışı da bunun böyle olduğunu göstermektedir: Kollarında ve ayaklarında ne kadar takısı varsa hepsini çıkararak Necaşi’nin cariyesine vermiştir.¹⁴⁸

Ümmü Habibe (r.a.), vekaletini Hâlid b. Saîd b. El-Âs’a verdi. O günün akşamı Necaşi, Ca’fer b. Ebî Talib ve diğer bütün Müslümanlara haber göndererek onları düğün yemeğine davet etti. Yemek masraflarını bizzat kendisi karşıladı. Bütün misafirler hazır olunca da, şu veciz sözlerle bir konuşma yaptı:

“Melik, Kuddüs, Selam, Mü’min, Müheymin, Aziz, Cebbar, Mütekebbir sıfatlara sahip olan Allah’a hamd ü senalar olsun. Şehadet ederim ki Allah’tan başka ilah yoktur. Yine şehadet ederim ki, Muhammed (sallallâhu aleyhi ve sellem) Allah’ın, Hz. İsa’nın

¹⁴⁷ İbn Sa’d, a. g. e; 8/97.

¹⁴⁸ İbnü’l-Cevzî, a. g. e; 1/354.

müjdelediği Resûlüdür. Allah'ın Elçisi Muhammed (sallallâhu aleyhi ve sellem) bana, Ümmü Habibe'yi kendisine nikâhlamam için bir mektup gönderdi. Ben de onun istediği şeyi aynen yerine getiriyorum. 400 dinarı da mehir olarak veriyorum.”

Sonra da dediği miktardaki parayı ortaya koydu. Bunun üzerine Ümmü Habibe'nin evlilik vekaleti verdiği Halid b. Saîd ayağa kalkarak şöyle hitap etti:

“Hamd, Allah mahsustur. O'na hamd eder ve O'ndan yardım dilerim. Allah'tan başka hiçbir ilah olmadığına şahadet ederim. Muhammed O'nun kulu ve Resûlüdür. Müşrikler istemese de Allah onu, hak bir dinle bütün dinlere üstün gelsin diye göndermiştir. Ben de Resûlullah'ın (sallallâhu aleyhi ve sellem) bu isteğini kabul ettim ve Ümmü Habibe'yi onunla evlendirdim. Allah Teâla bu evliliği onun hakkında hayırlı kılsın.”¹⁴⁹ Böylece, bu nikâh Necaşi'nin huzurunda kıyılmış oldu.

Haberi Duyan Ebû Süfyan

Resûlullah'ın (sallallâhu aleyhi ve sellem) kızıyla nikâhlandığını duyan ve aynı zamanda o gün için Resûlullah'ın baş düşmanlarından olan Ebû Süfyan, hakperest davranmış ve tarihe geçecek şu doğru sözü söylemişti: “Kim Muhammed gibi birisinden gelen böyle bir teklife hayır diyebilir ki?”¹⁵⁰ Belki de, Ebû Süfyan bu hakperestliğinin mükâfatını bir gün Kâinatın Efendisi'ne (sallallâhu aleyhi ve sellem) inanarak almış olacaktı. Ölmekte olan bir köpeğe su vermek, yeri geldiğinde nasıl bir insanın cennete girmesine vesile olan önemli bir amel haline geliyorsa, bir kediyi aç bırakıp ölümüne vesile olmak bazen nasıl bir insanın cehenneme gitmesine sebep oluyorsa, belki de gerek bu dav-

149 İbnü'l-Cevzi, a. g. e; 1/354; İbn Sa'd, a. g. e; 8/97-98.

150 İbn Sa'd, a. g. e; 8/99.

ranışı, gerekse Herakliyus'a karşı dürüst olmasıyla Ebû Süfyan, ileride İslam'a girişinin manevi temellerini atmış oluyordu.

Onun Vesilesiyle Müslüman Olan Ebrehe

Bu kadar sıkıntının ardından müjdeler ve güzellikler arka arkaya gelmeye başladı. Mehir olarak Necaşi'nin verdiği para Ümmü Habibe'ye (r.a.) ulaştırılınca, daha önce kendisine evlilik müjdesini getiren Ebrehe'yi çağırttı ve: "Müjdeyi getirdiğinde elimde fazla para yoktu. Şimdi şu elime geçenlerden 50'yi al ve onunla ihtiyaçlarını karşıla!" dedi. Ancak Ebrehe bunları almamakta direndi. Hatta daha önce verdiği takıları da ona iade etti. Sonra da şöyle dedi:

"Kral bana senden bir şey almamı yasakladı. Zaten ben onun terzilik ve koku işleriyle meşgul olan hizmetçisiyim. Ben de Hz. Muhammed'in (sallallâhu aleyhi ve sellem) dinine tâbi oldum ve Allah'a teslim oldum. Kral, hanımlarını yanlarında ne kadar koku varsa hepsini sana göndermelerini emretti."¹⁵¹

Ertesi günü de Ebrehe, Ümmü Habibe'nin (r.a.) yanına gelerek Müslüman olduğunu söyledi ve yanında da bir sürü kokuyu getirerek ona hediye etti. Sonra da ondan şöyle bir ricada bulundu:

"Benim senden dileğim, Resûlullah'a (sallallâhu aleyhi ve sellem) selamımı iletmen ve onun dinine girdiğimi kendisine haber ver-mendir." Sonra da ne zaman Ümmü Habibe'nin yanına girecek olsa, Resûlullah'a (sallallâhu aleyhi ve sellem) söylemesini istediklerini unutmaması konusunda ona sıkı tembihte bulundu. Yolculuk hazırlığında da ona yardım etti. Ümmü Habibe Medine'ye varınca onun selamını Allah Resûlü'ne (sallallâhu aleyhi ve sellem) iletin-

151 İbn Sa'd, a. g. e; 8/98.

ce, Resûlullah (sallallâhu aleyhi ve sellem): "Allah'ın selam, bereket ve rahmeti ona olsun!" diyerek mukabelede bulundu.¹⁵²

İhtimal, Ebrehe Hz. Ümmü Habibe'nin davranışlarından etkilenmiş, onun yaptığı bu büyük cömertlik karşısında erimiş ve bu davranışın sebebinin de, İslam dinî olduğuna kanaat getirmiş ve Müslüman olmuştur. Zaten insanlara dinî hakikatleri anlatırken, anlatmadan önce davranışla göstermek gelir. "Temsil, tebliğin önündedir." vecizesi de bunu göstermektedir. Ümmü Habibe Validemiz de bunu yapmış, İslam'ın güzelliklerini sergilemiş ve Ebrehe'nin Müslüman olmasına vesile olmuştur.

Bu Bereketli Nikâhın Güzel Neticeleri

Şayet Hz. Peygamber (sallallâhu aleyhi ve sellem) böyle bir evliliği yapmayacak olsaydı, yalnız ve kimsesiz bu kadın, ya Mekke'ye dönecek, babasının ve ailesinin şiddetli zulümleri karşısında dinini bırakacak, ya Hristiyanlardan yardım dileyecek, ya da kapı kapı dilenip hayatını sürdürecekti. Ancak bu evlilikle en güzel yolu seçmiş oluyordu.

Bu evlilik vesilesiyle, o gün için Müslümanların ve Peygamberin azılı düşmanı olan Ebû Süfyan, inananlara yaptığı işkenceyi hafifletmiş, içinde Hz. Peygamber'e karşı olan azılı gayzı birazcık dahi olsa dinmişti. Daha geniş dairede ise, Emevilerle bir akrabalık tesis edilmiş oldu ki, bu da onların Müslümanlığa girmelerini kolaylaştıran bir etken oldu. Bundan sonra Ebû Süfyan hâne-i saâdete rahatlıkla girip çıkma avantajına sahip olarak, Müslümanlığı daha yakından tanıma fırsatını bulup sonunda iman dairesine girmiş oldu.

¹⁵² İbn sa'd, a. g. e; 8/98; İbnü'l-Cevzî, a. g. e; 1/355.

Açıkça görüldüğü gibi; bu evlilikte de, kimsesiz kalan birinin yardımına koşup onun elinden tutma, onun vesilesiyle Müslümanlara yapılan işkenceyi hafifletme ve azılı düşman biriyle akrabalık kurup onun imana gelmesine vesile olma gibi hikmetler vardır. Nitekim Kur'ân-ı Kerîm'deki şu âyetin de bu evlilik sebebiyle indirildiği rivayet edilmektedir:¹⁵³

“Umulur ki Allah sizinle düşmanlarınız arasında bir sevgi ve yakınlık kurar. Çünkü Allah her şeye kadirdir. Allah gafurdur, rahîmdir.” (Mümtehine 60/7).

Medine'ye Varış

Habeşistan'da bulunan muhacirler, Medine'deki genel havanın iyi olduğunu öğrenince, -zaten Allah Resûlü'ne (sallallâhu aleyhi ve sellem) ulaşmak için can atıyorlardı- hemen yola koyuldular. İşte; bu kafilenin içinde Ümmü Habibe de (r.a.) vardı. Ona yolda Şurahbil b. Hasene refakat ediyordu. Kafilenin, başında da; Resûlullah'ın (sallallâhu aleyhi ve sellem) amcaoğlu Cafer-i Tayyar (r.a.) vardı. Medine'ye girildiğinde Hayber'in fethinden yeni dönülmüştü. Müslümanlar iki sevinci bir arada yaşıyorlardı. Zaten Allah Resûlü de (sallallâhu aleyhi ve sellem), şu sözlerle bu sevince işaret etmişti:

“Bilemiyorum hangisine sevineyim? Hayber'in fethine mi, yoksa Ca'fer'in gelişine mi?”¹⁵⁴

Resûlullah'a (sallallâhu aleyhi ve sellem)

Gösterdiği Sevgi ve Saygı

Resûlullah'ı (sallallâhu aleyhi ve sellem) sevmek, iman gereğiydi. Ashap Efendilerimiz ve evzâc-ı tahîrat, bu sevginin derece-

153 Bkz: İbn Kesîr, Tefsir, Mümtehine 9. âyetin tefsirinde.

154 İbn Hişâm, Sîre, 4/3.

sini gösteriyorlardı. Hatta sadece ona sevgi değil, kullandığı eşyalara bile ayrı bir değer veriyor ve onları uygun olmayan kişilerden koruyorlardı. Çünkü biliyorlardı ki, Allah Resûlü'nün sevgisi her şeyin ötesinde bir sevgidir.

Müminin, sevdikleriyle beraber olmayı arzu ettiği kişilerin başında, Hz. Muhammed (sallallâhu aleyhi ve sellem) geleceğine göre, dünyada (Allah'tan sonra) en çok sevdiği de pek tabîî olacaktır. İşte Ümmü Habibe Validemizin Resûlullah'a (sallallâhu aleyhi ve sellem) gösterdiği sevgi ve saygının göstergesi:

Ümmü Habibe'nin babası Ebû Süfyan, Resûlullah'ın (sallallâhu aleyhi ve sellem) Hudeybiye Antlaşması'nın süresini uzatması için Medine'ye gelir. Ancak haksız oldukları için hiç kimse onunla görüşmek istemez. Mekke'nin temsilcisi, yalnız başına kalır. Acaba kızı Resûlullah'la görüşmesi için (sallallâhu aleyhi ve sellem) aracılık yapar da görüşme sağlar mı diye onun evine gider. Eve girince içeride Resûlullah'ın (sallallâhu aleyhi ve sellem) üzerinde yattığı yatak vardır. Onun üzerine oturmak ister. Ancak hemen Ümmü Habibe Validemiz yatağı toplar. Ebû Süfyan manzara karşısında şaşırır ve sorar:

“Kızım yatağı mı babana layık görmedin, yoksa babanı mı yatağa layık görmedin?” Ümmü Habibe'nin (r.a.) cevabı müthiştir. Resûlullah (sallallâhu aleyhi ve sellem) onun gözünde her şeyin ötesindedir ve şöyle der:

“Doğrusu; bu yatak Resûlullah'ın (sallallâhu aleyhi ve sellem) yatağıdır. Sen ise müşrik bir insan olduğundan necissin.” Bu müthiş söz Ebû Süfyan'ı beyninden vurmuş ve:

“Kızım benden sonra ne kadar da değişmişsin!”¹⁵⁵ demekten başka bir şeyi kalmamıştır.

155 Zehebî, a. g. e; 2/223; İbnü'l-Esîr, a. g. e; 7/116.

Ölüm Anındaki Endişesi

Cenab-ı Hakk Gafur ve Rahim isimlerinin tecellisi olarak kullarını affedicidir. Ancak O'nun affetmediği günahlar da vardır. Bunlar, insanlara karşı işlenen haksızlıklardır. İnsan bu, hakların karşılığını bu dünyada verip bu dünyadan ayrılmadıkça veyahut helal ettirmedikçe bunlardan sorumlu olur. Üzerinde kul hakkı bulunan bir insan, muhatabını bulup helâllik dilemek mecburiyetindedir. Bu, gıybet, iftira, yalan isnadı vs. gibi manevis haklar ise, ancak hak sahibiyle açık seçik konuşularak helâl ettirilebilir. Eğer hakkın borç-alacak gibi maddî boyutu varsa, bunları hemen ödeme cihetine gidilmelidir.

Ümmü Habibe Validemiz kul hakları noktasında oldukça titizdir. Öğretmeni olan Allah Resûlü'nden (sallallâhu aleyhi ve sellem) insan hakkının her şeyin üstünde olduğunu öğrenmiştir. Dolayısıyla kul hakkıyla Allah'ın karşısına çıkmaktan tir tir titremektedir. Onun için de ölüm döşeginde iken hemen Hz. Aişe'yi çağırır:

“Zaman zaman aramızda tatsızlıklar oluyordu. Allah beni ve seni affetsin. Hakkını helal et!”

Aişe Validemiz: “Hepsi helal olsun, Allah sana rahmet ve mağfiret etsin!” deyince, sanki dünyalar Ümmü Habibe'nin (r.a.) olmuştur. Haklarını affeden Hz. Aişe'ye (r.a.): “Sen beni sevince boğdun, Allah da seni sevindirsin!” der. Ve daha sonra da diğer ezvac-ı tahirata aynı haberi göndererek hepsinden helallik diler.¹⁵⁶

Ümmü Habibe validemiz Resûlullah (sallallâhu aleyhi ve sellem) ile evlendiğinde 30 yaşındadır. Peygamberimizin (sallallâhu aleyhi ve sellem) yaşı ise 60'tır. 4 yıla yakın beraberlikleri olmuştur.

156 Zehebî, a. g. e; 2/223.

11. MEYMÛNE BİNTİ HÂRİS (R.A.)

Peygamberimizin amcası Abbas'ın (r.a.) eşi Ümmü-Fadl'ın kız kardeşidir. Aynı zamanda büyük İslam Kumandanı Halid b. Velid ve İbn Abbas'ın teyzesidir. Fazilet ve yüksek bir nesebe sahip olma noktalarında önde gelen hanımlardandır. İslam gelmeden kısa bir süre önce, Mesud b. Amr es-Sakafi adındaki birisiyle evlendi. Bir süre sonra ondan ayrıldı. Daha sonra da, Ebû Ruhm b. Abdu'l-uzza adındaki biriyle evlendi. Kader-i İlahî o da bir süre sonra vefat edince Hz. Meymûne dul kaldı.¹⁵⁷

İslam'la Yakından Tanışması

Meymûne (r.a.) sık sık kız kardeşi Ümmül-Fadl'ın evine gider, hem Müslümanlığın ne olduğu, hayata nasıl yansıdığı, insanlık adına getirdikleri hususları o evde görür, sorar öğrenir, hem de Medine'deki Müslümanların durumlarıyla ilgili bilgiler alırdı. Bedir ve Uhud'la ilgili haberlerden sonra, içinde İslam'a karşı sıcaklık meydana gelmişti. Ancak o günkü Mekke şartlarının el vermemesi sebebiyle Müslümanlığını çok da dışa

157 Zehebî, a. g. e; 2/239.

vurmuyordu. Meymûne Validemizin asıl ismi Berre olup Resûlullah (sallallâhu aleyhi ve sellem) tarafından Meymûne olarak değiştirilmiştir.

Evliliğe Giden yol

Hudeybiye Antlaşması'ndan bir yıl sonra Hz. Peygamber ile (sallallâhu aleyhi ve sellem) Müslümanlar, Mekke'ye tavaf ziyaretine gitmişlerdi. Bu sırada peygamberimizin amcası Abbas, Allah Resûlü'ne Meymûne'yle evlenmesini teklif etti. Zira Meymûne, Abbas'ın baldızı olup nikâh yetkisini ona vermişti. Peygamberimiz de bu teklifi kabul buyurarak, onunla nikâhlandı. Bu durum karşısında Mekkeliler: "Demek ki, Muhammed hemşehrilerine hâlâ dostluk ve hayır duyguları besliyor."¹⁵⁸ yorumunu yaptılar.

Başka bir rivayete göre de; Resûlullah (sallallâhu aleyhi ve sellem) Medine'den Mekke'ye doğru umre için çıkmadan önce evlilik elçisi olarak Ebû Rafi ve ashaptan başkalarını da gönderdi. Onlar da, gelip onu Efendimiz'in (sallallâhu aleyhi ve sellem) amcası Abbas'tan istediler.¹⁵⁹

Allah Resûlü (sallallâhu aleyhi ve sellem); dul kalmış, kalbi İslam'ın heyecanıyla atan Meymûne Validemizle umre sırasında Mekke'de evlenince, bu vesileyle yeniden Mekkelilerle diyalogun yollarını denemiş, biraz daha kalıp hatta bir düğün yemeği vererek Mekkelilere ikramda bulunmak istediğini bildirmiş; ancak gözü dönmüş müşrikler bu kadar sıcak ve samimi bir teklife asla yanaşmamış, belirtilen süre içerisinde bir an evvel çıkmasını istemişlerdir.¹⁶⁰

¹⁵⁸ İbn Sa'd, Tabakât, 2/122.

¹⁵⁹ Zehebî, a. g. e; 2/240-241.

¹⁶⁰ İbnü'l-Esîr, a. g. e; 7/273.

Allah Resûlü de (sallallâhu aleyhi ve sellem), daha önce üç gün kalma hususundaki sözüne binaen Mekke'den ayrılmış, ancak Mekke'nin dışında Serif denilen yerde konaklamış, ilk evlilik geceleri orada geçmiştir. Kader-i İlahi'nin cilvesine bakın ki, Meymûne Validemizin vefatları da aynı yerde olmuştur. Hatta rivayete göre ağır hastalık gelip de kendisine çatinca:

“Beni Mekke'den çıkartın! Çünkü ben burada ölemem. Allah Resûlü (sallallâhu aleyhi ve sellem) bana Mekke'de ölmeyeceğimi haber vermişti.” dedi. Bunun üzerine onu taşıyıp Resûlullah'ın (sallallâhu aleyhi ve sellem) kendisiyle gerdeğe girdiği ağacın altına, Serif'e getirdiler. Orada vefat etti.¹⁶¹ Aynı zamanda Hz. Meymûne, bununla Resûlullah'ın (sallallâhu aleyhi ve sellem) gaybî bir mucizesine de bizzat mazhar oluyordu.

Cenaze namazını kıldırın İbn Abbas (r.a.) orada bulunanlara, cenazeye özen göstermeleri gerektiğini, sarsmadan taşımalarını, çünkü onun Allah Resûlü'nün (sallallâhu aleyhi ve sellem) mübarek eşlerinden biri olduğunu söylüyordu.¹⁶²

Kendisini Resûlullah'a

(sallallâhu aleyhi ve sellem) Hibe Eden Hanım

İslam'a göre bir erkek bir kadınla evlendiği zaman erkek, “mehir” olarak isimlendirilen bir bedel verme mecburiyetindedir. Kadın, dilediği takdirde bundan vazgeçip bağışlayabilir. Ancak kadın dilemezse, erkeğin bunu mutlaka vermesi gerekir. Bu, kadının kendisine ait bir malı hükmündedir. Ancak bu hükümden Hz. Peygamber (sallallâhu aleyhi ve sellem) istisna tutulmuştur ve bu istisna da sadece ona aittir. Yani, onun hasaisindedir. Ahzâb sûresindeki şu âyet bu durumu bildirmektedir:

161 Heysemî, Mecme'u-Zevâid, 9/249.

162 Buhârî, Nikâh 4.

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ إِنَّا أَحْلَلْنَا لَكَ أَزْوَاجَكَ اللَّاتِيَّاتِ آتَيْتِ أَجُورَهُنَّ وَمَا مَلَكَتْ يَمِينُكَ مِمَّا
أَفَاءَ اللَّهُ عَلَيْكَ وَبَنَاتِ عَمِّكَ وَبَنَاتِ عَمَّاتِكَ وَبَنَاتِ خَالَكَ وَبَنَاتِ خَالَاتِكَ اللَّاتِيَّاتِ
هَاجِرْنَ مَعَكَ وَأَمْرَاءَ مُؤْمِنَةً إِن وَهَبْتَ نَفْسَهَا لِلنَّبِيِّ إِنْ أَرَادَ النَّبِيُّ أَنْ يَسْتَنْكِحَهَا
خَالِصَةً لَكَ مِنْ دُونِ الْمُؤْمِنِينَ قَدْ عَلِمْنَا مَا فَرَضْنَا عَلَيْهِمْ فِي أَزْوَاجِهِمْ وَمَا مَلَكَتْ
أَيْمَانُهُمْ لِكَيْلَا يَكُونَ عَلَيْكَ حَرَجٌ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا

“Ey Peygamber, Biz, şu gruplara dahil kadınları sana helal kıldık: Mehirlerini verdiğin eşlerin, Allah’ın sana ganimet olarak verdiği elinin altındaki cariyeler, seninle beraber hicret eden amca kızların, hala kızların, dayı ve teyze kızların. Bir de kendisini mehir istemeksizin Peygambere hibe eden ve Peygamberin de kendisini nikâhlamak istediği mümin kadını, diğer müminlere değil, sadece sana mahsus olmak üzere helal kıldık. Bizim, müminlerin eşleri ve ellerinin altındaki cariyeler hakkında gerekli kıldığımız mehir gibi hususlar, zaten malumumuz olup onları bildirmiştik. Hibe yoluyla mehirsiz evlenmeyi sana mahsus kılmamız, nikâh konusunda senin için bir güçlük olmaması içindir. Allah Gafurdur, Rahimdir.” (Ahzâb 33/50)

Âyete göre Resûlullah (sallallâhu aleyhi ve sellem), diğer kadınlarla mehir ve nikahla evlendiği halde, kendisini Allah Resûlü’ne hibe eden (bağışlayan) kadınla evlenmesinde mehir şartı kaldırılmıştır. Mehir şartı kaldırıldığına göre, şahit ve veli izni gibi durumlar da kaldırılmış demektir. Mehrin kaldırılmasındaki hikmeti de Yüce Yaratıcı, şerefli elçisine herhangi bir sıkıntının olmaması olarak beyan buyurmuştur. Zaten her şeyini muhtaçlara harcayan Resûlullah’ın, bir de böyle bir mükellefiyetle karşı karşıya kalması ona meşakkat vererebilirdi. Rahmeti Sonsuz Yüce Yaratıcı da, bu muafiyetle onu, böyle bir meşakkatten kurtarmış oluyordu.

Şüphesiz asr-ı saadette, Allah Resûlü gibi şerefli bir peygamberle, hiçbir karşılık beklemeksizin evlenmek isteyen pek çok kadın vardı. Bunun böyle olduğunu Hz. Âişe'nin (r.a.) şu rivayetinden de anlamak mümkündür:

“Ben, kendilerini Allah Resûlü'ne bağışlayan kadınları kısıkanırdım. Hiç kadın kendisini bağışlar mı? derdim. Fakat Allah (celle celâluhû):

تُرْجِي مِنْ تَشَاءُ مِنْهُنَّ وَتُؤَيِّ إِلَيْكَ مِنْ تَشَاءُ وَمِنْ ابْتِغَيْتِ مِمَّنْ عَزَلْتَ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكَ ذَلِكَ أَدْنَىٰ أَنْ تَقْرَأَ عَيْنَهُنَّ وَلَا يُحْزَنَ وَيَرْضَوْنَ بِمَا آتَيْتَهُنَّ كُلَّهُنَّ وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا فِي قُلُوبِكُمْ وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَلِيمًا

“Ey Peygamber, eşlerinden dilediğini boşarsın, dilediğini yanında tutarsın. (Ric'i talakla) boşayıp ayırdığını da yanında tutmak istersen, bunda sana bir vebal yoktur. Bu hal onların sevinmeleri, mahzun olmamaları, yaptığın muameleden hepsinin hoşnud olmaları yönünden daha münasıptir. Allah kalplerinizde olan her şeyi bilir. Allah Âlimdir, Halimdir.” (Ahzâb, 33/51) âyetini indirince, ona şöyle dedim: “Rabb'in senin isteklerini nasıl da çabuk kabul ediyor!”¹⁶³

Âyette aynı zamanda, bazı şartlara bağlı olarak cevaz verilen dörde kadar evlilik sınırlamasından, Hz. Peygamber'in (sallallâhu aleyhi ve sellem) istisna tutulduğu da anlaşılmaktadır. Bununla ilgili olarak Kur'ân-ı Kerim'de:

فَإِنْ خِفْتُمْ أَلَّا تَعْدِلُوا فَوَاحِدَةً أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ ذَلِكَ أَدْنَىٰ أَلَّا تَعُولُوا (3) وَأَتُوا النِّسَاءَ صَدُقَاتِهِنَّ نِحْلَةً فَإِنْ طِبْنَ لَكُمْ عَنْ شَيْءٍ مِنْهُ نَفْسًا فَكُلُوهُ هَنِيئًا مَرِيئًا

“Himayeniz altındaki yetim kızlarla evlenince haklarını gözetemeyeceğinizden, adaleti sağlayamayacağınızdan endişe ederseniz, onlarla değil, size helal olup arzu ettiğiniz diğer

163 Buhârî, Tefsîr 33.

kadınlarla ikişer, üçer veya dörder olmak üzere evlenin. Eğer bu takdirde de aralarında adaleti gerçekleştirmekten endişe ederseniz bir kadınla veya elinizin altında olan cariyelerle yetinin. Bu durum, adaletten ayrılmamanız için en uygun olanıdır.” (Nisâ, 4/3). buyrulmaktadır. Burada müminlere tavsiye edilen, tek evliliklerdir. Şartların zorlamasıyla bunun dörde kadarına cevaz verilmiştir. Ancak çeşitli hikmetlere mebnî Cenab-ı Hakk tarafından Resûlullah’a dörtten fazla olması konusunda müsaade edilmiştir.

Resûlullah’ın bu evliliklerini, bir kısım art niyetli kişiler gibi değerlendirmek, o yüce Peygamberi tanıyamamak demektir. Ve aynı zamanda Cenab-ı Hakk’a karşı da büyük bir saygısızlıktır. O; evliliklerini, arzularını tatmin için değil, içinde değişik maslahatların bulunduğu hikmetlerden dolayı yapmıştı.

İşte kendisini Resûlullah’a (sallallâhu aleyhi ve sellem) hibe eden hanımın, Hz. Meymune Validemiz olduğu rivayet edilmektedir.¹⁶⁴ Hiçbir mehir istememiş, Kâinatın İftihar Tablosu’yla beraber olma, ona göre her şeyin ötesinde bir kıymet olup Cenab-ı Hakk’ın kendisine verdiği en tabii hakkı olan mehirden bile vazgeçmiştir.

Bu evliliği yaptığında Resûlullah (sallallâhu aleyhi ve sellem), altmış yaşları civarındadır. Gayesi, yine dul kalan bir kadına yardım elini uzatma, Müslüman olduğu halde Mekke’de müşriklerin içinde kalan birini bu sıkıntıdan kurtarma ve Mekkelilere karşı bir jest yapmaktır.

Dinî Hassasiyeti

Peygamber hanesinin bu şerefli sahipleri, İnsanlığın Hakkî Rehberi’nden öğrendikleri ve gördükleri dinî hassasiyetleri,

¹⁶⁴ İbnü'l-Esîr, a. g. e; 7/274.

hayatlarının her alanına taşımış, haksızlıklar karşısında en küçük bir taviz vermemişlerdi. Evet, merhamet ayrı şeydi, haksızlıkların ve hukuk çiğnemenin cezasının verilip de mükemmel bir toplum kurmak ayrı şeydi. Allah Resûlü de (sallallâhu aleyhi ve sellem) insanların en merhametlisiydi. Ancak Cenab-ı Hakk'ın yasaklarının çiğnenmesi, toplumda bütün insanları ilgilendiren bir hukukun ayaklar altına alınması karşısında da en titiz ve hassasiyet sahibi kişiydi.

Resûlullah'ın (sallallâhu aleyhi ve sellem) konuyla ilgili şu duruşu meseleyi daha açık bir şekilde ortaya koymaktadır:

Yapılan bir hırsızlık hadisesiyle ilgili olarak, Hz. Peygamber'e (sallallâhu aleyhi ve sellem) müracaat edilmişti. Bu işi yapan hanımın, soylu bir kabileye ait olduğundan affı isteniyordu. Allah Resûlü (sallallâhu aleyhi ve sellem) kaşlarını çattı ve şöyle buyurdu: "Sizden önceki milletlerin mahvolmasının sebebi şudur: İçlerinden şerefli biri hırsızlık suçunu işlediğinde onu cezasız bırakırlar; zayıf biri hırsızlık edince de, onu cezalandırırlardı. Allah'a yemin ederim ki, Muhammed'in kızı Fatıma da hırsızlık etse, elini ben keserdim ve cezasız bırakmazdım."¹⁶⁵

Ezvac-ı Tahirat da, o mükemmel İnsan'dan (sallallâhu aleyhi ve sellem) gördüklerinin aynısını yapıyordu. Meymune Validemiz'in akrabalarından birisi bir defasında içki yasağını delmiş, ağzı kokar bir vaziyette onun evine gelmişti. Akrabam deyip de yasağı delmesine göz yumma yerine, islah adına tepkisini ortaya koymuş, cezasını çekmek için mahkemeye gidip de suçunu ikrar etmediğini sorgulamış ve bunu yapıncaya kadar da evine gelmemesini talep etmiştir.¹⁶⁶

165 Buhârî, Hudûd 12; Müslim, Hudud 8.

166 İbn Sa'd, a. g. e; 8/139.

Evrâd Ezkar Sahibi

Meymune Validemiz de, Resûlullah'ın (sallallâhu aleyhi ve sellem) diğeri eşleri gibi manevi hayatına dikkat ediyor, gerek Kur'ân ve gerekse dua okuma hususunda son derece titiz davranıyordu. İbn Abbas'ın (r.a.) mevlası, yaşlandığı zaman bir defasında Hac yolculuğunda Meymune Validemizin devesinin yularından tutmakla görevlendirmişti. Onun müşahedesine göre, Meymune (r.a.) hac menasikini yapma süresince sürekli duayla meşgul oluyordu.¹⁶⁷

Meymune Validemiz Resûlullah (sallallâhu aleyhi ve sellem) ile evlendiğinde 36 yaşındadır. Resûlullah'ın (sallallâhu aleyhi ve sellem) yaşı ise 60'tır. Takriben Allah Resûlü ile (sallallâhu aleyhi ve sellem) ile 4 yıla yakın evlilik hayatları olmuştur.

167 İbn Sa'd, a. g. e; 8/139.

12. MARIYE VALİDEMİZ

*“Resûlullah’ın (sallallâhu aleyhi ve sellem) öldüğünde
gözyaşı döktüğü İbrahim’in annesi”*

Evrenselliğin Göstergesi

Hız. Muhammed’in (sallallâhu aleyhi ve sellem) insanlığa Cenab-ı Hakk tarafından getirdiği İslam, belli bir bölgenin ya da zamanın dini değildir. İslam, bütün zaman ve mekânların dinidir. Bu anlamda o, evrenseldir. Herhangi bir fikrin, düşüncenin veya dinin evrensel olabilmesi için, yalnızca belli bir cemaat, grup, topluluk, ırk veyahut da millete mahsus olmayıp, herkesi kucaklaması, davetinin kapsamına alması ve her seviyedeki insana hitap etmesi lazımdır. Aksi takdirde böyle bir düşünce veya din, milli ve yöresel bir özelliğe sahip olduğundan evrensellik özelliklerinden yoksun demektir.

İşte Hız. Muhammed’in (sallallâhu aleyhi ve sellem) tebliğ ettiği İslam’ın bütün insanları içine aldığı gösteren delillerden birisi de, dünyanın değişik yerlerindeki devlet başkanlarına gönder-

miş olduğu mektuplardır. Ve o, bu mektuplarda bütün insanları İslam'a davet etmektedir.

Mukavkis'a Mektup

Peygamberimizin (sallallâhu aleyhi ve sellem) mektup gönderdiği kimselerden bazıları bu davete icabet edip Müslüman olmuş, kimisi de Müslüman olmamakla beraber Allah Resûlü'ne karşı saygılı davranmıştı. İşte Hz. Mariye'yi Resûlullah'a (sallallâhu aleyhi ve sellem) hediye olarak gönderen Mukavkis bunlardan biriydi. Mukavkis, Bizanslıların hakimiyeti altında bitkin düşen Kıptîlerin lideriydi. Kıptîler, dinlerinden dolayı Bizanslılar tarafından baskı altına alınıp zulüm görmekteydiler. Putperest Romalılar, bilahare kendileriyle aynı dini paylaşan bu Kıptîlere, bu defa mezhep farklılığından dolayı zulmediyorlardı.

Allah Resûlü (sallallâhu aleyhi ve sellem), ona Hâtib b. Ebî Beltea'yı elçi olarak göndermişti. Ona gönderdiği mektup şöyleydi:

"Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla! Allah'ın kulu ve elçisi Muhammed'den, Kıptîlerin büyük başkanı Mukavkis'a:

Allah'ın selamı hakikat yolundan gidenlerin üzerine olsun! Ben sana İslam'ın daveti ile sesleniyorum. İslam'ı kabul eden esenliğe ulaşırsın ve Allah seni iki kez sevapla ödüllendirir; ama bundan kaçınırsan tüm Kıptîlerin günahını da sen üstlenmiş olursun.

"Ey kendilerine Kutsal Kitap getirilen sizler! Gelin sizinle bizim aramızda ortak olan bir kelime üzerinde, "Allah'tan başkasına kulluk etmemek, ona hiçbir şeyi ortak koşmamak ve aramızda Allah'tan başka kimseyi Efendi olarak kabul etmemek konusunda" birleşelim. Artık yüz çevirip bundan kaçınacak olurlarsa şöyle deyiniz: "Siz şahit olun ki bizler kesinlikle Allah'a teslim olmuş Müslümanlarız."

Bundan sonra Mukavkis, Peygamber Efendimizin mektubunu alıp fildişinden yapılmış bir kutuya yerleştirdi; kutunun kapağının üzerine mühür vurdu, bir cariyeyle teslim etti. Daha sonra güzel Arapça yazan bir kâtibini çağırdı ve Peygamber Efendimize hitaben şu mektubu yazdırdı:

“Rahman ve Rahim olan Allah’ın adıyla. Abdullah oğlu Muhammed’e Kiptîlerin büyüğü Mukavkis’tan.

Selam sana olsun, ben senin mektubunu okudum. Onda anlattığın şeyleri ve insanları davet ettiğin hususları anladım. Bir peygamberin zuhur edeceğini biliyordum. Ancak o Peygamberin Şam taraflarından çıkacağını zannediyordum. Elçine ikramda bulundum. Sana iki cariye de gönderdim. O cariyeler Kiptîler arasında çok kıymetlidirler. Ayrıca sana giysiler de gönderdim. Binmen için bir katır da hediye ettim. Selam sana olsun.”

Mukavkis’in, Peygamber Efendimize gönderdiği mektubun metni işte budur. Öyle anlaşılıyor ki, Mukavkis da Heraklius gibi Kur’ân-ı Kerim’e ve İslamiyet’e karşı kalbinde bir meyil hissetmiş ve kanaat etmişti. Ancak kabulde tereddüt etmiş, nazik bir üslupla daveti geri çevirmişti. Tereddüdünün sebebi de, son peygamberin Şam’dan çıkacağına ilişkin beslediği zandı.¹⁶⁸

Mukavkis, günümüze kadar muhafaza edilmiş olan bu cevabî mektubunda, Arabistan’dan peygamber çıkma ihtimalini nazik bir dille reddetmiş ve iki cariye, bir elbise ve bir katırdan oluşan hediyeler gönderdiğini ifade etmiştir. Bazı kaynaklar, gönderilen hediyeler arasında ayrıca Mâbûr adında bir hadımağası, bir cam kâse ve Resûlullah’ın (sallallahu aleyhi ve sellem) daha sonraları içine aynasını, fildişi tarağını, makasını, diş fırçasını ve sürme kutusunu koyduğu bir sandık bulunduğunu

168 Bkz: Ebû Zehra, Siret 4.

eklerler. Hediyeler arasında dört kadın cariye, bir eşek, bir at, 20 miskal altın, 20 parça “kubâti” cinsi kumaş, bir miktar Banhâ balı ve onlar arasında çok aranan diğer birçok kıymetli eşya bulunduğundan da bahsedilir.

Görüldüğü üzere, Mukavkis Müslüman olmamıştı. Ancak gönderilen elçi Hâtib b. Ebi Beltea’ya, orada kaldığı müddet içerisinde hep ikramda bulunmuş ve Allah Resûlü’ne (sallallâhu aleyhi ve sellem) de hediyeler göndermişti. İşte Mariye Validemiz de, bu hediyelerden biriydi. Allah Resûlü (sallallâhu aleyhi ve sellem), onunla evlenmiş ve ondan İbrahim adında bir çocuğu olmuştu. Ayrıca bu hediyeler arasında bir de adı “Düldül” olan beyaz bir katır vardı.¹⁶⁹

Bu Evlilikteki Hikmet

Resûlullah’ın (sallallâhu aleyhi ve sellem) evlilikleri hâşâ bedenî zevki için değildi. Her bir evliliğin farklı sebep ve hikmetleri vardı. Yaptığı evlilikleri bereketli semereler veriyordu. Mariye ile evlendiğini duyan Mısırlılar buna çok sevinmişlerdi. Nasıl sevinmesinler ki, İnsanlığın İftihar Tablosu onların eniştelere olmuştu. Bundan daha büyük bir şeref olabilir miydi?

Daha sonra Mısır Müslümanlar tarafından fethedildiğinde, Resûlullah’ın (sallallâhu aleyhi ve sellem) bu akrabalığı etkisini göstermiş, bu fetih sırasında Bizanslılarla savaşan Müslümanlara karşı Mısırlılar tarafsız kalarak destek vermişlerdi.¹⁷⁰

Ne müthiş temsil gücüydü ki, Mısır dönüşü yolda Müslümanların yaşantıları diğerlerini müspet etkilemiş, senelerden beri mensup oldukları dinlerini bırakıp Müslümanların bu mükemmel davranışlarına kaynaklık eden İslam’a girmişlerdi.

¹⁶⁹ Hamidullah, Muhammed, İslam Peygamberi.

¹⁷⁰ Bkz: Mevlana Şibli, Asr-ı Saadet, 2/154.

Allah Resûlü (sallallâhu aleyhi ve sellem) kendisine gönderilen iki hanımdan biri olan Mariye'yi kendisine eş olarak aldı. Mariye'nin kardeşi Sirin'i de şair Hassan b. Sâbit'le evlendirdi.

Bazı münafıklar, Hz. Mariye ile ilgili, onun zaman zaman hizmetinde bulunup işlerine yardımcı olan ve Mısır'dan birlikte geldikleri bir köle hakkında dedikodu çıkarmışlardı. Bu, aslında münafıkların ortaya attıkları ilk iftira değildi. Daha önce de Kadınlar âleminin efendisi ve nezahet noktasında zirvesi olan Hz. Aişe Validemiz hakkında aynı iftirayı uydurmuşlardı. Ancak fasıklardan gelen haberlerin mutlaka araştırılıp ondan sonra kesin kararın verileceğini, kendisine nazil olan âyetlerden bilen Allah Resûlü (sallallâhu aleyhi ve sellem), konuyu araştırmak için Hz. Ali'yi görevlendirdi.

Hz. Ali yaptığı araştırmada, bahse konu olan ve Mısır'dan gelen kölenin hadım olduğunu tespit etti. Böylece Hz. Aişe'de olduğu gibi münafıklar hedeflerine ulaşamadı. Ve onların bu konuda yalancı ve müfteri oldukları bir kere daha tescillenmiş oldu.

Kısa Süren Sevinç Kaynağı İbrahim

Allah Resûlü'nün (sallallâhu aleyhi ve sellem) Hz. Hatice dışında sadece Hz. Mariye'den çocuğu oldu. Ancak takdir-i İlahi, o da iki aylıkken vefat etti. Herhangi bir canlının vefat etmesinden dahi müteessir olacak bir merhamete sahip Rahmet Timsali Hz. Muhammed (sallallâhu aleyhi ve sellem), bu ölümden dolayı oldukça mahzun oldu. Hatta gözyaşı döktü. Onun gözyaşlarını görenlerin bunu biraz yadırgar gibi olduklarını görünce de, şöyle mukabelede bulundu:

“Göz ağlar, kalp üzüdür. Biz Rabbimizin razı olmayacağı söz söylemeyiz.” dedi. Sözü, İbrahim'e hitaben şöyle ta-

mamladı: “Eğer ölüm doğru bir vaad ve herkese şamil umumi bir haber olmasaydı ve arkada kalan, önden gidene hiç kavuşmayacak olsaydı ey İbrahim, biz şu anda duyduğumuzdan çok daha büyük bir üzüntü çekecektik. Biz gerçekten senin için çok hüznüyoruz.”¹⁷¹

Başka bir rivayette de Resûlullah (sallallâhu aleyhi ve sellem) oğlu İbrahim vefat ettiğinde şöyle buyurdular: “O daha memede iken öldü. Onun cennette iki süt annesi var. Bunlar onun sütünü (iki yıla) tamamlayacaklar. Çünkü o benim oğlumdur.”¹⁷²

Hz. Mariye (r.a.) Medine’de vefat etti. Cenaze namazı Hz. Ömer tarafından kıldırılarak Cennetü'l-Baki’de defnedildi.

Hz. Mariye Validemizin Resûlullah (sallallâhu aleyhi ve sellem) ile evlendiğindeki yaşı 20 idi. Hz. Peygamberin (sallallâhu aleyhi ve sellem) yaşı ise 60’tı. 4 yıla yakın evlilik hayatları olmuştur.

171 Buhari, Cenaiz 43; Müslim, Fezâil 62.

172 Müslim, Fezail 63

13. REYHANE VALİDEMİZ

Beni Kureyza ya da Beni Nadir kabilesindedir. Beni Kureyza ile yapılan savaşta esirler arasında buluyordu. Kocası da, bu savaşta ölenler arasındaydı. Savaştan elde edilen ganimetlerin bir kısmı Kur'ân-ı Kerîm'in de beyanıyla Resûlullah'a (sallallâhu aleyhi ve sellem) veriliyordu. Reyhane Validemiz de, Peygamber Efendimizin (sallallâhu aleyhi ve sellem) payına düşmüştü. Resûlullah (sallallâhu aleyhi ve sellem) kendisine Müslümanlığın güzelliklerini anlatmış, dilerse kendisiyle evlenebileceğini söylemişti.

Kâinatın Efendisi'nin (sallallâhu aleyhi ve sellem) bu nazik davranışından ve gördüğü güzel muameleden etkilenen Reyhane Validemiz; Müslümanlığı kabul etmiş ve Resûlullah (sallallâhu aleyhi ve sellem) ile evlenmişti.

Bazı rivayetlerde Reyhane Validemiz, Resûlullah'ın (sallallâhu aleyhi ve sellem) vefatından önce, bazılarında da vefatından sonra vefat etmiş olup Cennetü'l-Baki'de defnedilmiştir. Bu evlilikle de, Allah Resûlü (sallallâhu aleyhi ve sellem) Medine'deki Yahudilerle akrabalık kurmuş oluyor, onların İslam'ı daha yakından tanımaları fırsatı doğuyordu.

*Resûlullah'ın (sallallâhu aleyhi ve sellem)
Evliliklerindeki Temel Hikmetler*

1. Eğitim ve Öğretime Yönelik Maksatlar:

a. İslam, en son dindir. Dolayısıyla evrensel ve bütün insanların ihtiyaçlarına cevap verecek kapasiteye sahip olması lazımdır. Bunun için de, hayatın bütün yönlerine dair bir kısım prensipler getirmelidir. Ev hayatı, aile hayatı, gece hayatı, evdeki münasebetler vs. hepsi açık bir şekilde ortaya konmalıdır ki, insanlar sorularına cevap bulabilsinler. Aksi takdirde, pek çok yönü bilinmeyen, muğlak kalan bir din olur ki, bunun evrensel olması düşünülemez.

Böyle olabilmesi için de, bu dini tebliğ eden peygamberin hayatı, uygulamaları, sözleri, evde tek başına kaldığı zamanki tutumları, en ince noktasına kadar bilinmeli ve daha sonra gelecek olan insanlara aktarılmalıdır.

Yukarıda dile getirdiğimiz şeyin tahakkuk edebilmesi için, peygamber hanesinde bir değil, birkaç kişinin bulunması gerekmektedir. İşte bu kişiler de ancak ve ancak O'na en çok yakın olma avantajına sahip olan hanımları olabilir. İşte Allah Resûlü, bu ihtiyacı göz önüne alarak birden fazla kadınla evlenmeyi tercih etmiştir.

b. Kadınlık âlemine dair hükümleri öğrenmek için, çoğu zaman Peygamberin hanımları vasıtalık yapıyorlardı. Sayılarının fazla oluşu, vasitanın genişlemesine, peygamberle daha fazla görüşmeyi ve kadınların kolayca İslâm'ı öğrenmelerine vesile oluyordu. Akraba ve yaş münasebetiyle onların her biriyle ülfet eden bir topluluk vardı. Birkaç kadın olmasaydı, bütün kadınların hususiyetlerini kavramak mümkün olmayacaktı.

Böyle olmasaydı ümmet, zevceleri vasıtasıyla peygamberden rivayet edilen binlerce hadisi işitemezdi. Böylece binlerce hüküm, çözümsüz kalacak ve bilinmeyecekti.

c. İslâm dininde birçok noktalar vardır ki, Peygamberimizin bunları doğrudan doğruya kadınlara izah etmesine imkân yoktu. Bunlar kadınların harimine ait idi. Onun için, Hz. Peygamberin hanımları tarafından izah olunuyordu. Pek çok hadîs, kadınlar tarafından peygamberimize sorulan birçok soru alın, Allah Resûlü tarafından zevcelerine havale olduğunu göstermektedir.

d. Sünnet, İslam Peygamberinin sadece sözlerinden ibaret değildir. Bunun yanında O'nun hâl ve hareketleri, bazı durumlardaki takrirleri de sünnet sayılmaktadır. Ve bunlar da sözlü sünnet gibi sayılıp inananlar tarafından birer hayat düstûru olarak kabul edilme mükellefiyeti vardır. İşte burada da devreye, yine O'nun zevceleri girmektedir.

e. Zevceler arasında, yaşlı, orta yaşlı ve genç kadınların bulunması itibariyle, bu devre ve dönemlerin hepsine ait çeşitli ahkâm vaz ediliyor ve bizzat Peygamber (sallallâhu aleyhi ve sellem) hânesi içinde bulunan bu pâkize zevceler sayesinde bu hükümle tatbik imkânı buluyordu.¹⁷³

f. Her kabileden aldığı kadın, O'nun hayatında ve irtihâlden sonra, kendi cemaati arasında çok ciddi dîni hizmete vesîle olabiliyor; uzak yakın bütün akrabalarına, zâhir ve bâtın-ı Ahmediye (sallallâhu aleyhi ve sellem) hususunda tercümanlık yapıyordu. Bu sayede zevcelerinin kabileleri de, kadın ve erkeğiyle, Kur'ân'ı, tefsîri, hadîsi onlardan öğreniyor ve dinin ruhuna vâkıf olabiliyordu.¹⁷⁴

173 Şahin, M. Abdulfettah, Asrın Getirdiği Tereddütler, 1/87.

174 Şahin, M. Abdulfettah, Asrın Getirdiği Tereddütler, 1/87-88.

g. Allah Resûlü, yaşlı, genç ve orta yaşlı kadınlarla evlendi. Çünkü her yaşın kendisine has problemleri vardır. Resûlullah'-ın yaşayış tarzını, her yaşa uygun cevabını ümmete nakletmek ve insan için gerekli olan her şeyi onlara aktarmak, nübüvvetin asil bir görevidir ki, bu da yine hanımları vesilesiyle yerine getirilebilmiştir.

2. Topluma Yönelik Maksatlar

a. Hz. Peygamberin evlendiği kadınların pek çoğu dul, kimsesiz ve yetimlerle baş başa kalmış kimselerden ibaretti. Kocasını ölen, çocuklarıyla baş başa kalan bir hanımın durumunu biraz hayal edecek olursak, meselenin ne denli önemli olduğunu anlarız. Toplumu meydana getiren bu fertlerin yardımına koşulmalı, ellerinden tutulmalıydı. Onlar da bir kısım mahrumiyetlerden kurtarılmalıydı. İşte bu noktada, Hz. Peygamber devreye giriyor, bu kimsesizlerin kimsesi oluyor ve onların ellerinden tutuyordu.

b. Toplumda, kimsesiz ve dul kadınların yardımına koşmak suretiyle, daha sonra gelen ve aynı şartlarla yüz yüze kalacak olan insanlara, bu mevzuda nasıl davranılması gerektiğini, cemiyetteki böyle bir problemin nasıl çözülebileceğini, bizzat uygulayarak göstermiş oluyordu.

c. Allah Resûlü'nün bazı hanımlarla evlenmesinde, cemiyete ait gözettiği bazı hususlar etkili olmuştur. Hz. Ebu Bekir ve Hz. Ömer'in kızlarıyla evliliğinde, Kureyş ile daha yakın bir bağ kurulmuş oluyordu. Böylece Kureyş'in yaklaşması sağlanmış oluyor, o dönemde güçlü olan akrabalık hisleri devreye sokularak, İslam'a ısınmaları sağlanıyor; kalplerin, bu davet etrafında çarpmasına gayret ediliyordu.

d. Hz. Âişe, Resûlullah'ın insanlar arasında en çok sevdiği, İslam'a hiç tereddütsüz giren, vefatından sonra da yerine geçecek olan Hz. Ebu Bekir'in biricik kızıydı. Ebu Bekir'in (r.a.) yaptığı bir sürü fedakârlık karşısında, O'nun kızını almak suretiyle O'na en güzel bir mükâfat vermiş oluyordu. Yine aynı düşünceyi, Hz. Ömer'in (r.a.) kızı Hafsa'da (r.a.) da görmemiz mümkündür.

3. Teşrî (kanun koyma) Maksatlar

a. Resûlullah'ın (sallallâhu aleyhi ve sellem) çok evlilik hikmetlerinden birisi de, yeni bir kısım hükümlerin konmasına yöneliktir. Öteden beri cahiliye toplumunda yerleşmiş bazı yersiz âdetler vardı. Bunların ortadan kaldırılması, yenilerinin ortaya konması gerekiyordu. Bunu da, ancak Allah Resûlü yapabiliirdi. Çünkü, böyle bir şeye başkalarının kalkışması mümkün değildi.

Buna misal olarak, başkasını oğul edinmeyi verebiliriz. İslam öncesi Arap âdetlerinden birisi de, evlatlık edinmeydi. Onlara göre bu âdet, öteden beri tevarüs eden örfi bir uygulama olarak telakki ediliyordu. Birisi başkasının çocuğunu evlatlık alıyor, kendi öz evladiymiş gibi kabul ederek, miras, talak, evlenme yasağı vs. pek çok konuda ona, öz evlat muamelesi yapıyordu.

Resûlullah da (sallallâhu aleyhi ve sellem), İslam'dan önce Zeyd b. Hârise'yi evlatlık edinmişti. Herkes onu, Zeyd b. Muhammed diye çağırıyordu. Ancak aslı astarı olmayan bu geleneğin kaldırılması gerekiyordu. İşte Zeyd'in boşadığı Hz. Zeynep ile yapılan evlilikle, bu bâtil âdet ortadan kaldırılmış oluyordu.

b. Bunun yanında, azatlı köleden boşanmış bir hanımla evlenilerek, kölelerin de birer insan olduğu, her yönden diğer insanlara eşit olabileceği, şayet boşanmışlarsa, onların boşanılan bu hanımlarıyla evlenmede hiçbir sakıncanın olmadığı gösterilmiş oluyordu.

4. Siyasi Maksatlar

a. İslâm Peygamberinin bazı evlilikleri ise siyasi amaçlıdır. Bu evliliklerle, pek çok kabilenin İslam etrafında bir araya gelmesi sağlanmıştır. Yaratılış gereği olarak kişi, bir kabile veya aileyle evlilik bağı kurduğunda, o kabile veya aileyle arasında ister istemez bir yakınlaşma ve sevgi meydana gelir. Aradaki düşmanlıklar kalkar, kin ve nefretler silinir, yerini sevgi ve hoşgörü alır.

Bu gerçeği çok iyi bir şekilde bilen, insan sarrafı Hz. Peygamber (sallallâhu aleyhi ve sellem), bu vesileyle onları İslam'a yaklaştırmayı yeğlemiştir. Meselâ Cüveyriye binti Hâris, Safiyye binti Huyeyy ve Remle binti Ebî Süfyan (r.a.) ile evlilikleri bu kabildendir. Bu üç annemiz de, toplumda ağırlığı olan kişilerin kızlarıdır. Cüveyriye ile Safiyye'nin (r.a.) babaları, Yahudilerin reisleri durumundadırlar. Bunlarla evlenince Yahudilerle arada akrabalık bağı kurulmuş, onlarla daha yakın temas sağlanmış ve bu vesileyle pek çoğunun İslam'la şereflenmesine vesile olunmuştur.

Yine Ebû Süfyan'ın kızı Remle ile olan evlilikte de, aynı durum söz konusudur. Bununla taş yürekli, Müslümanların azınlı düşmanı Ebû Süfyan yumuşamış, müslümanlık karşısında teslim-i silah ederek, İslâm dinine girmişti. Böylece Emevîlerle yakınlık kurulmuş oldu.

b. Bazı kimselerin kalbinde peygambere karşı öyle bir kin ve nefret yerleşmişti ki, evlilik bağı olmasaydı, bu kinin gitmesine imkân yoktu. Böylece evlilik bağı sayesinde, Allah'ın farz kıldığı peygamber sevgisi doğmuştur.

c. Daha sonraki dönemlerde de bu metod, çoğu kimse tarafından kullanılmıştır. Osmanlı tarihine baktığımızda bunun pek çok örneğini bulmamız mümkündür. Padişah hanımlarını

incelersek görürüz ki, onlardan bir kısmı, yabancı milletlere mensuptur. Ancak diğer devletler ve kabilelerle daha yakın ilişki kurmak, oralarda aleyhimize olacak bazı durumlardan doğru ve hızlı bir şekilde haber almak vs. gibi düşüncelerle padişahlar, bu hanımlarla evlenmiş, böylece devlet ve milletçe büyük faydalar elde edilmiştir.

Müslümanların zayıf olduğu dönemlerde ise bu silah, tam tersine kullanılmıştır. Düşmanlarımız, verdikleri hanımlarla, içimizdeki en gizli devlet sırlarını, stratejilerini öğrenmiş, hedeflerine kısa yoldan varmayı başarmışlardır.

Bugün bile, Müslüman diyeceğimiz devletlerdeki, devleti teşkil eden üst tabakanın, hatta devlet başkanlarının hayatlarına bakacak olursak, pek çoğunun hanımının İngiliz, Fransız, Alman vs. asıllı olduğunu görürüz ki, bu da güçlü devletlerin zayıflara uyguladıkları bir tür elde etme stratejisidir.

Ancak Allah Resûlü, bunu her zaman için müspet yönde kullanmış, bu vesileyle onların İslam'a girmelerini, dolayısıyla dünya ve ukbâ saadetlerini sağlamıştır.

Bu mevzu ile ilgili olarak Akkad'ın değerlendirmesini de vererek, konuya son verelim: "Bazı müsteşriklerin "Hz. Muhammed'in (sallallâhu aleyhi ve sellem) dokuz kadınla bir anda evlenmesi, cinsel arzusunun aşırılığına bir delildir." demelerine karşılık şöyle deriz:

Sizler, hiç evlenmeyen Hz. İsa'yı (a.s.), cinsel arzusunun yetersizliğiyle nitelemediğiniz gibi, Hz. Muhammed (sallallâhu aleyhi ve sellem), dokuz kadınla evli olduğundan onu, cinsî arzusunun aşırılığı ile nitelememeniz lazımdır. Biz, her şeyden önce büyük bir insanın, kadını sevip ondan faydalanmasında bir sakınca görmüyoruz. Bu fitrî bir ihtiyaç olup ayıp sayılmaz. Canlı mahlukatın fitratında en köklü his, erkek ile dişinin bir araya gelip birleşmeleridir. Bu his, canlı yaratıkların hepsinde mevcuttur.

Ancak sevgi mecrasını değiştirerek, haddini aşması ve insanı içinden alıkoyup uğrunda, manası olmayan birtakım şeyleri teklif etmesi, fıtratın değişmesine vesile olur. Her huyun aşırılığı ayıp sayıldığı gibi, bu aşırılık da ayıp sayılır.

Çocuk iken hissine mağlup olmadığı gibi, gençliğinde de cahiliyetin her şeyi mübah gördüğü bir zamanda diğer gençler gibi şehvetine ayak uydurmamıştır. Belki temizlik, emniyet, ciddiyet ve vakar ile şöhret bulmuştu. Sonra İslâm'a davet ettikten sonra, O'nu sevmeyenler ve aleyhinde propaganda yapanlar ve ayıbını araştıranlar dahi bu hususta onu ayıplayacak bir şey söylemediler. Ey cemaat! Gelin şu gence bakın, düne kadar kadınlarla şöyle oturup kalkıyor, şunu bunu yapıyordu, bugün de, temizliğe iffete ve şehveti terk etmeğe davet ediyor. Sayılmayacak kadar düşmanı olduğu halde, asla böyle bir söz söylemediler. Böyle bir sözün yeri olsaydı, binlerce kişi bunu, ağzına dolayacaktı.

Hakkında propaganda yapıp, iftiraya yeltenenler, bütün incelikleriyle bize açıklanan evlilik hayatının gerçeklerini unumuşlardı. Sadece O'na iftira etmek için, mana ve maksadını değiştirecek bir tek şey söylediler. Çok kadınla neden evlendi?

Fakat gençliğinde temizlik ve iffet ile meşgul olduğunu, cahiliyet devrinde, gençlerin mübah ve normal saydıkları bütün lezzet ve şehvetlere hiçbir zaman yanaşmadığını unuttular.

Yirmi beş yaşına gelinceye kadar, mübah olan evliliğe dahi istekli olmadığını, halbuki evliliğin, sevimli, soylu aile ve kızlar arasında yeri olan her genç için, kolay olduğu gibi, kendisi için de kolay olduğunu unuttular.

Yirmi beş yaşındayken evlendiği zaman, kırk yaşındaki bir hanımla evlendiğini, elli küsür yaşına gelinceye kadar bir tek hanımla, yani Hz. Hatice ile yetindiğini es geçtiler.

Bazı soyları bağdaştırmak veya himaye etmek için evlendiğini, güzellik ve şehvetin asla söz konusu olmadığını akıllarına getirmediler.

Şehvet ve hissine mağluptur diye niteledikleri mübarek zatın, birçok günlerinde arpa ekmeğine dahi doymadığını ve birçok imkânlara sahip olduğu ve onları memnun etmek gayet kolay, ağır bir şey olmadığı halde, zevcelerini memnun etmek için kanaat, iktisadın ötesine geçmediğini dikkate almadılar.

Bir arada bulundurduğu zevcelerinin sayısı, tarihçe sabit olduğu gibi, bu gerçeklerin de tarihçe sabit olduğunu hatırlamadılar.

Peygamberi lekelemek, O'na iftira etmek ve hakikatten ayrılmak için, bütün bunları bile bile çarpıttılar. Halbuki gerçeği arayıp, söylemek ve hatıra getirmek isteselerdi, bunları görmeleri, görmezlikten gelmelerinden daha kolaydı.”¹⁷⁵

Buraya kadar söylediklerimizden anlaşılmaktadır ki, Hz. Peygamberin evliliklerinin her biri, ayrı bir gayeye yöneliktir. O, asla kadın düşkünü biri değildir. Pek çok kadınla evlenmesi ve bu evliliklerin hepsini gayet arızasız bir şekilde götürmesi dahi, O'nun peygamberlik delillerinden bir tanesini teşkil etmektedir.

175 Akkad, Abbas Mahmud, Abkariyyetü Muhammed, s. 98 vd.

İSTİFADE EDİLEN KAYNAKLAR

- Afzalurrahman, *Siret Ansiklopedisi*, İnkılap Yayınları, İstanbul 1988.
- Ahmed b. Hanbel, *Müsned*, Beyrut ts.
- Akgül, Muhittin, *Kur'ân-ı Kerîm'de Hz. Peygamber*, Işık yayınları, İstanbul 2002.
- Akgül, Muhittin, *Kur'ân-ı Kerîm'de Hz. Muhammed'in (sallallâhu aleyhi ve sellem) Özellikleri*, Işık Yayınları, İstanbul 2002.
- Akkad, Abbas Mahmud, *Abkariyyetü Muhammed*, Âlûsî, Şihâbuddin Mahmûd, *Rûhu'l-Meânî*, Dâr-u İhyâi't-Turâsî'l-Arabî, Beyrut 1985.
- Belâzûrî, Ahmed b. Yahya b. Câbir, *Ensâbu'l-Eşrâf*, Dâr-u'l-Fikr, Beyrut 1996.
- Bintuş-şâfî, Aîşe Abdurrahmân, *Terâcîm-u Seyyidât-i Beytin-Nübüvve*, Dâr-u'l-Hadîse, Kâhire 2002.
- Buhârî, Ebû Abdillâh Muhammed b. İsmâîl, *el-Câmi'u's-sahîh*, el-Mektebetü'l-İslâmiyye, İst. ts.
- Ca'feryân, Resûl, *el-Kur'ân ve Deâvi't-Tahrîf*, Dâr-u's-Sekaleyn, Beyrut 1994.
- Cerrahoğlu, *Tefsir Usûlü*, Elif Ofset, Ankara 1979.
- Cürcânî, Ali b. Muhammed, *et-Ta'rîfât*, Dâr-u'l-Kütübi'l-İlmiyye, Beyrut 1988

Derveze, Muhammed İzzet, *Sîretü'r-Resûl*, Mektebetü'l-Asriyye, Beyrût ts.

Ebû Nuaym, Ahmed b. Abdullah el-İfahânî, *Hilyetü'l-Evliyâ*, Dâru'l-Kütübi'l-İlmiyye, Beyrut 2002.

Ebu Şehbe, Muhammed b. Muhammed, *es-Sîretü'n-Nebeviyye fî Dav'il-Kur'ân Ves-Sünne*, Dâru'l-Kalem, Beyrut 1992.

-El-Cebrî, Abdulmüteâl Muhammed, *es-Sîretü'n-Nebeviyye Ve Evhâmü'l-Müsteşrikîn*,

Elmallı, Hamdi Yazır, *Hak Dîni Kur'ân Dili*, Feza Gazetecilik A. Ş, ts.

Ersoy, Mehmed Akif, *Safahat*, Feza Gazetecilik A. Ş. İstanbul ts.

Gülen, M. Fethullah, *Asrın Getirdiği Tereddütler*, Nil Yayınları, İzmir 2001.

....., *Buhranlar Anaforunda İnsan*, Nil Yayınları, İzmir 2000.

....., *İşğın Göründüğü Ufuk*, Nil Yayınları, İstanbul 2000.

....., *İkinci Yağmurları*, Gazeteciler ve Yazarlar Vakfı Yayınları, İstanbul 2006.

....., *Kalbin Zümrüt Tepeleri*, Nil Yayınları, İstanbul 2004.

....., *Ölçü veya Yoldaki Işıklar*, Nil Yayınları, İstanbul 2001.

....., *İnancın Gölgesinde*, Nil Yayınları, İzmir 2001.

Hâkim, Ebû Abdillâh Muhammed b. Abdillâh en-Neysâbü'rî, *el-Müstedrek*, Dâru'l-Kütübi'l-İlmiyye, Beyrut 1990.

Hamidullah, Muhammed, *İslâm Peygamberi*, (Çev: Salih Tuğ), İrfan Yayımcılık, İst. 1991

Hasan, H. İbrâhim, *İslâm Tarihi*, Hasan İbrahim, *Siyasî -Dînî -Kültürel -Sosyal İslâm Tarihi*, (Ter: İsmail Yiğit, Sadrettin Gümüş), Kayıhan Yayınları, İst. 1985

Heykel, Muhammed Hüseyin, *Hayât-u Muhammed*, Dâru'l-Meârif, Kâhire ts.

Heysemî, Nûreddin Ali b. Ebîbekr, *Mecmeu'z-Zevâid ve Menbeu'l-Fevâid*, Dâru'r-Reyyân, Kahire 1987.

İbn Hacer, Ebu'l-Fadl b. Ali b. Hacer el-Askalânî, *el-İsabe fî temyîzî's-Sahâbe*, Dâru'l-Cîl, Beyrut 1992.

İbn Hişâm, Cemâlüddin Abdulmelik, *es-Sîratü'n-Nebeviyye*, Dâr-u İhyâi't-Turâsi'1-Arabî, Mısır ts.

İbn Kesîr, Ebu'1-Fidâ İsmâîl b. Ömer, *Tefsîru'l-Kur'âni'l-Azîm*, Dâr-u Kahraman, İst. 1992.

İbn Kesîr, *el-Bidâye Ve'n-Nihâye*, Dâru'l-Kütübi'l-İlmiyye, Beyrut ts.

İbn Sa'd, *et-Tabakâtu'l-Kübrâ*, Dâr-u Sadr, Beyrut ts.

İbn Seyyidi'n-Nâs, Ebu'l-Feth Muhammed b. Muhammed b. Muhammed, *Uyûnu'l-Eser*, Dâr-u İbn Kesir, Beyrut 1992.

İbn'ül-Esîr, *Üsdü'l-Ğâbe*, Dâr-u Şa'b, Kahire ts.

İbnu'l-Cevzî, Ebu'l-Ferec Abdurrahman, *Sıfatu's-Safve*, Dâr-u İbn Haldun, Kahire 1994.

Kal'acı, Muhammed Ravvâs, *Dirâsetün Tahlîliyyetün Li Şahsiyyetü'r-Resûl Muhammed*, Dâru'n-Nefâis, Beyrut 1988

Mennâu'l-Kattân, *Mebâhis fî Ulûmi'l-Kur'ân*, Mektebetü'l-Meârif, Riyâd 1988

Mevdûdî, Ebu'l Alâ, *Tefhîmu'l-Kur'ân*, İnsan Yayınları, İst. 1996

Mevdûdî, Ebu'l Alâ Mevdûdî, *Tarih Boyunca Tevhid Mücadelesi ve Hz. Peygamberin Hayatı*, (Çev: Ahmed Asrar), Pınar Yayınları, İst. 1992

Mevlana Şibli, *Asr-ı Saâdet*, Eser Neşriyat, İstanbul 1977.

Michael Hart, *el-Hâlidûne Mie A'zamuhum Muhammed*, (Arap. Ter: Enis Mansur), ez-Zehrâ Li'l-A'lâm el-Arabî, Kâhire 1986.

Müslim, Ebu'l-Hüseyin b. Haccâc, *Sahîh-u Müslim*, Dâr-u İhyâi't-Turâsi'l-Arabî, Beyrut ts.

Nedvî, Seyyid Süleyman, *Asr-ı Saâdet Peygamber'imizin Tebliğât ve Ta'limâtı*, (Çev: Ali Genceli), Şamil Yayınevi, İst. 1985

Nedvî, Süleyman, *er-Risâletü'l-Muhammediyye*, Dâru's-Suûdiyye, Cidde 1984.

Nursî, Bediüzzamân Saîd, *Sözler*, Tenvir Neşriyat, İstanbul ts.

Nursi, Said, *Mektubat*, Tenvir Neşriyat, İstanbul ts.

Rızâ, Muhammed Reşîd, *Tefsîru'l-Fâtîha*, ez-Zehrâ Li'l-A'lâmî'l-Arabî, Kâhire 1988.

Sâbûnî, M. Ali, *Revâiu'l-Beyân Tefsîr-u Ayâtî'l-Ahkâm Mine'l-Kur'ân*, Dersaadet Kitabevi, İst. ts.

Said, Havva, *er-Resûl*, Dâru's-Selâm, Kâhire 1990

Suyûtî, Celâluddîn, *Esbâb-ı Nüzûl*, Dâr-u İbn Zeydûn, Beyrut ts.

Suyûtî, *Tarihul-Hulefâ*, Beyrut 1986.

Tabbâra; Aff Abdulfettah, *Me'al-Enbiyâ fi'l-Kur'ânî'l-Kerîm*, Dâru'l-İlim Li'l-Melâyîn, Beyrut 1989.

Tirmizî, Ebû İsâ Muhammed b. İsâ, *el-Câmi'u's-Sahîh*, (Neşr: Ahmed Muhammed Şâkir), el-Mektebetü'l-İslâmiyye, ts.

Ünal, İsmail, *Fethullah Gülen'le Amerika'da Bir Ay*, Işık Yayınları, İstanbul 2001.

Yıldırım, Suat, *Kur'ân-ı Kerîm ve Kur'ân İlimlerine Giriş*, Ensar Neşriyat, İst. 1983.

Yûsuf Hamza, Ömer, *Kabesün Min Sîreti'l-Mustafa*, Dâru'l-Misriyye, Kâhire 1995.

Zehebî, Şemsüddün Muhammed b. Ahmed b. Osman, *Siyer-i A'lâmî'n-Nübelâ*, Müessesetü'r-Risâle, Beyrut 1993.

Zerkânî, Muhammed Abdulazîm, *Menâhilü'l-İrfân Fî Ulûmi'l-Kur'ân*, Dâru'l-Kütübi'l-İlmiyye, Beyrut 1988.

Zerkeşî, Bedrüddîn Muhammed b. Abdillâh, *el-Burhân fî Ulûmi'l-Kur'ân*, Dâru'l-Ma'rife, Beyrut ts.